

SOLOMON VAIMBERG

**DIN ISTORIA SLAVISTICII
ROMÂNEȘTI**

Editura Universității din București

BIBLIOTECA CENTRALĂ
UNIVERSITARĂ
București

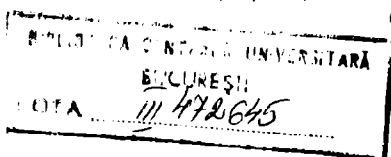
Cota III 672645
Inventar C20002314

SOLOMON VAIMBERG

**DIN ISTORIA SLAVISTICII
ROMÂNEȘTI**

**Editura Universității din București
2000**

Referenți științifici: Conf. dr. S. WOLF
Conf. dr. M. GHEORGIU

410/00

FROM THE HISTORY OF ROMANIAN SLAVISTICS

ИЗ ИСТОРИИ РУМЫНСКОЙ СЛАВИСТИКИ

© Editura Universității din București
Șos. Panduri 90-92, București - 76235; Tel./Fax: 410.23.84

B.C.U. București

C20002311

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale

VAIMBERG, SOLOMON

Din istoria slavisticii românești / Solomon
Vaimberg - București, Editura Universității din
București, 2000

p.256; cm 28

Bibliogr.

ISBN: 973-575-427-4

811.16(498)"19"

CUVÂNT ÎNAINTE

Orice știință care a atins un anumit grad de maturitate își întoarce în chip firesc privirea spre propriile izvoare. Era și timpul ca rusistica lingvistică, ale cărei împliniri și succese au fost, la timpul lor, înregistrate și evocate în câteva studii retrospective, să-și îndrepte atenția asupra propriilor ei promotori. Prezenta lucrare trece în revistă o seamă de contemporani de-ai noștri, de care m-am ocupat în parte și în trecut, – figuri luminoase de dascăli dăruțiți întru totul menirii lor și, în același timp, cercetători pasionați, a căror operă le asigură un loc durabil nu numai în memoria afectivă a colegilor și discipolilor, ci și în Panteonul științei noastre. Încercarea de a considera istoria științei ca o istorie a personalităților care i-au jalonat evoluția ilustrează prin ea însăși o anume filosofie a istoriei, ale cărei rezultate se pot dovedi, neîndoielnic, fecunde. Îmbinate cu sintezele de anvergură privind dezvoltarea rusisticii în România și în mod specific la Universitatea din București, incursiunile biobibliografice, ca și referatele de promovare în ierarhia universitară sau de analiză a tezelor de doctorat, pot reconstitui, în ansamblu, procesul sinuos de devenire a științei noastre, consacrarea ei definitivă spre acest sfârșit de secol și de mileniu. Cunoașterea celor care au trudit fără ostoire, ca niște adevărați deschizători de drumuri, pe tărâmul limbii ruse se dovedește cu atât mai necesară în condițiile când succesiunea firească dintre generații a fost nu odată întreruptă de împrejurări independente de voința noastră. Chiar la noi la catedră hiatul cronologic dintre cei care ies, după o carieră exemplară, din arenă și cei care au intrat aici în anii din urmă este de circa două decenii. Așa fiind, câți oare își vor mai fi amintind de entuziaștii care au pus bazele învățământului instituționalizat al acestei limbi în urmă cu peste jumătate de veac? Nu pot să o pomenesc aici fără emoție pe Luiza Mihailovna Chelson,

profesoara care m-a inițiat, cu o râvnă și o ardoare fără seamăn, în tainele slovelor chirilice în anul I de facultate. Cartea de față dorește să umple fie și în parte golul care s-a creat, oferind tinerilor posibilitatea de a recupera și valorifica moștenirea generației precedente.

Expunerea materiei nu e încadrată în coordonate cronologice sau tematice rigide. Se acordă, astfel, spațiu unei eminente personalități antebelice, Constantin Racoviță, care beneficiază de cea mai completă, după câte știm, schiță biobibliografică din câte s-au dedicat aceluia care a pus bazele rusisticii ca disciplină științifică în lingvistica românească. În afară de aceasta, s-a evitat o delimitare tranșantă între rusistică și slavistică în genere. Mai întâi, pentru că unele medalioane sunt închinare unor cercetători care n-au avut îndeobște tangență cu rusistica, precum N. Pavliuc. Apoi, pentru că o seamă de specialiști nu și-au mărginit sfera de interese științifice numai la o singură limbă. Să nu uităm, astfel, că nu puțini rusiști au avut preocupări care depășesc, în limitele slavisticii, perimetrul strict al disciplinei de bază, și primul exemplu la îndemână este chiar al lui C. Racoviță. Toate acestea motivează, cred, îndeajuns termenul generic de "slavistică" din titlul cărții, susceptibil să cuprindă în mod adecvat toate laturile activității de cercetare a personalităților considerate.

AUTORUL

О ПОЛОЖЕНИИ РУСИСТИКИ В РУМЫНИИ

Русско-румынские языковые контакты имеют с отдельными перерывами почти трехсотлетнюю давность. За этот длительный период было составлено немало словарей, грамматик, других пособий, явившихся с известной точки зрения своеобразным продолжением словарей и грамматик книжнославянского языка, которыми пользовались долгое время в румынских княжествах в богослужении и в господарских канцеляриях. Несмотря на то, что русский язык преподавался как школьный предмет в некоторых учебных заведениях страны, о русистике как научной дисциплине до второй мировой войны говорить нельзя. Тем не менее можно указать на отдельные учебники, свидетельствующие о несомненной осведомленности авторов в области русского языкознания¹, на ряд талантливых лексикографов², хотя собственно исследовательской работы по русистике не велось³. Научный поиск в этой области начался с учреждения в Бухаресте Педагогического института русского языка и литературы им. М. Горького (1948-1963), а также кафедр русской филологии в Бухарестском, Ясском, Клужском (в 1949 г.) и Тимишоарском (в 1957 г.) университетах. В настоящее время лишь кафедра русского языка и литературы Бухарестского университета является самостоятельной административной единицей, существующей отдельно от кафедры других славянских языков. В прочих перечисленных университетах функционируют кафедры славянских языков, хотя доля остальных славянских языков, кроме русского, в учебных планах малозначительна. Русский язык

преподается и в других, основанных позже университетах, но не со статусом первой специальности студентов.

В 1994-1995 учебном году по официальным данным на всех отделениях русского языка насчитывается до 4000 студентов против общего числа 255000 студентов, обучающихся в государственных вузах Румынии. На первый курс поступило в провинции по 15-20 студентов, в столице же на факультете иностранных языков и литератур - 40, т. е. то же число, что и на отделении немецкого языка, но меньше, чем на отделениях французского (60 мест) и английского (75) языка. Число доцентов-лингвистов на отделениях "русский язык и литература" государственных университетов страны - 13, действующих профессоров - 4, против 3195 доцентов, соответственно 3661 профессора по всем специальностям. Кроме того, имеется еще несколько доцентов в вузах, где русский язык преподается как вторая специальность.

Начиная с 1994 г., в Бухарестском университете введен для углубления знаний 5-й курс, которому отводится на русском отделении 10 мест. Цель занятий, завершающихся магистерской диссертацией, - обеспечить специализацию поочередно один год в области литературы, другой - в области языка. Этим облегчается, в частности, доступ выпускников в докторантуру, первую научную степень в Румынии. Научных руководителей для лиц, желающих поступить в докторантуру по специальности "русский язык", - в основном это молодые преподаватели вузов, но отчасти и лицеев, - всего в стране один: проф.-консультант Екатерина Фодор в Бухаресте. На докторантуру по лингвистической русистике принимают, однако, и славяноведы широкого профиля, такие, как проф. Г. Михаила

(Бухарест), член-корреспондент Румынской академии ("Славянская лингвистика и филология"), проф. Г. Болокан (Крайова, "Общее языкознание и ономастика"), проф. И. Евсеев (Тимошоара, "Общее языкознание и славяноведение").

Усилия румынских русистов были с самого начала направлены на создание учебной литературы, необходимой для успешного проведения как практических занятий, рассчитанных на развитие устной и письменной речи студентов, так и теоретических дисциплин, читаемых исключительно на русском языке. Усиленно велось во всех университетах составление курсов по отдельным разделам профилирующей теоретической дисциплины - современного русского языка: фонетике⁴, лексикологии⁵, морфологии⁶, синтаксису⁷. Авторскими коллективами созданы общие учебники по современному русскому языку, включающие все разделы курса⁸. По отдельным спецкурсам лингвистического профиля составлены пособия, представляющие собой, по сути дела, монографические исследования⁹. Описание системы на синхронном срезе дополняется в ряде пособий диахронической перспективой современного языка¹⁰.

Одновременно с учебной литературой издавались и разные словари, построенные на последовательно научных основах¹¹.

Составление фундаментальных учебников и словарей положило начало целому ряду работ теоретического характера, идущих по нескольким тематическим направлениям.

Методология сопоставительного изучения структуры русского и румынского языков нашла свое отражение как в индивидуальных трудах (Vascenco 1975; Gheorghiu 1981), так и в коллективной работе

преподавателей Бухарестского университета *Очерки сопоставительной грамматики русского и румынского языков* (Fodor, Vaimberg 1983; 1985), обобщившей многолетние исследования авторов в данном направлении, их опыт обучения русскому языку румыноязычных студентов. К сопоставительной проблематике с определенной точки зрения примыкает и функциональная, получившая развитие в ряде докторских диссертаций, подготавливаемых под научным руководством проф. Е. Фодор, а также в пособии С. Ваймберга *Очерки функциональной грамматики русского языка* (Vaimberg 1995).

За последние годы возобновился интерес к изучению говоров липованского населения (русского по происхождению) на территории Румынии¹², которым было посвящено в прошлом несколько докторских диссертаций¹³. Личным именам, в частности, в данных говорах уделил внимание проф. В. Васченко (Маннгеймский университет, Германия), включивший свои исследования по антропонимии в недавно вышедший том *Этюды по румынской и славянской антропонимике* (Vascenco 1995).

В данный момент русисты Бухареста заняты выполнением ответственной задачи - выпустить новую серию учебников по современному русскому языку на уровне достижений мировой русистики, сопоставительно-типологической лингвистики. Всего задумано 6 томов под общей редакцией Е. Фодор и С. Ваймберга. Некоторые из них, как, например, *Синтаксис простого предложения*¹⁴, уже вышли, в ближайшее время выйдет и *Морфология*¹⁵.

Текущая научная продукция румынских русистов-лингвистов, отдельные статьи, сообщения и доклады, прочитанные на разных

форумах в стране и за рубежом (международные конгрессы славистов, международные конгрессы МАПРЯЛ и др.), помещаются в различных изданиях, периодических (прежде всего в ежегоднике румынских славистов *Romanoslavica*) и неперiodических (например, *Filologie rusă* - в Бухаресте, *Probleme de filologie rusă* - в Тимишоаре, *Studii de slavistică* - в Яссах)¹⁶.

В последние годы возможность - безусловно, оправданная - свободного выбора иностранного языка в школе привела в Румынии, как и во всех восточноевропейских странах, к уменьшению удельного веса русского языка как учебного предмета, к сокращению числа избравших его учащихся. Тем не менее румынские русисты рассчитывают в последующие годы на определенную стабилизацию позиции русского языка хотя бы в качестве второго языка в школах и вузах. При этом они ссылаются на такие благоприятствующие этому долговременные факторы, как геополитическое положение Румынии, соседствующей с несколькими славяноязычными странами, на обнадеживающие перспективы экономического сотрудничества на принципиально новых началах с Россией, на традиционно плодотворный обмен ценностями с русской культурой, одной из крупнейших европейских и мировых культур. Если "Германия, как страна, находящаяся в середине Европы, всегда играла роль посредника" между двумя частями континента, вследствие чего "она обязана предлагать своей молодежи не только западные языки, но и восточные, особенно русский" (Зивекинг 1994, 130), то это тем более верно для Румынии, испокон веков служившей мостом между Востоком и Западом. Поэтому румынские русисты успешно

продолжают творческие изыскания в сфере своих специфических научных интересов.

ПРИМЕЧАНИЯ

¹ См. подробнее *Лекции по русской грамматике. Из истории сопоставительных русско-румынских грамматик* З. Вольфа (Wolf 1995).

² См. подробнее докторскую диссертацию Р. Кивеску *К изучению русско-румынской лексикографии* (Chivescu 1988).

³ Исключение составляет оригинальная работа, не потерявшая по сей день научную ценность, *Артикль в русском языке* безвременно скончавшегося ученого-слависта К. Раковица (1917-1947) (Racoviță 1938).

⁴ Пособия составили А. Bán (1974), I. Evseev (1974), В. Ротунду (1976), E. Fodor (1987) и др.

⁵ Пособия составили I. Evseev (1974), Т. Врачу (1976), Bán, Todor (1979) и др.

⁶ Пособия составили Bucă, Evseev (1977), Лозбэ (1977) и др.

⁷ Пособия составили Vințeler (1973), Лозбэ Михай, Лозбэ Марчела (1979) и др.

⁸ См. Mangul et al. (1962), Evseev et al. (1982).

⁹ См., например, Fodor (1978), Fodor (1980).

¹⁰ См. А. Врачу и др. (1963), Vrabie (1974), Dumitrescu (1971) и др.

¹¹ См. Petrovici (1959), Bolocan et al. (1980), Bolocan et al. (1985), Vascenco (1970), Vascenco (1981), Bucă, Evseev (1968), Bucă, Evseev

(1972).

12 См. Chirilă et al. (1993)

13 Научным руководителем первой из них, принадлежащей проф. Э. Врабие (США) (Vrabie 1964), был покойный академик Эмиль Петрович.

14 См. Pedestrasu (1994).

15 См. Gheorghiu (1995).

16 Дополнительные данные о развитии русистики в Румынии можно найти, например, в статье Е. Фодор и др. (1991).

ЛИТЕРАТУРА

- Врачу, А., Ионашку, Ал., Ротунду, В., Тауберг, Э., Вайда, В., Трочин, Д., Вольф, З.: 1963. *Курс исторической грамматики русского языка*, Бухарест.
- Врачу, Т.: 1976, *Русский язык. Лексикология. Семасиология*, Яссы.
- Зивекинг, К.: 1994, 'Преподавание русского языка в школах объединенной Германии. Кризис или новый шанс?', *Русский язык за рубежом*, 2, 129-131.
- Лозбэ, М.: 1977, *Современный русский литературный язык. Морфология*, Яссы.
- Лозбэ Михай, Лозбэ Марчела: 1979, *Современный русский язык. Синтаксис*, Яссы.
- Ротунду, В.: 1976, *Фонетика современного русского языка*, Яссы.
- Фодор, Е., Шербэнеску, П., Ваймберг, С.: 1991, 'Русский язык в высшем филологическом образовании Румынии', Valmberg, S. (ed.),

- Bán, A.: 1974, *Limba rusă contemporană. Fonetică, Fonologie*, Cluj-Napoca.
- Bán, A., Todor-Prundan, C.: 1979, *Limba rusă contemporană. Lexicologia*, Cluj-Napoca.
- Bolocan, Gh., Medvedev, T., Voronțova, T.: 1980, *Dicționar român-rus*, București - Moscova.
- Bolocan, Gh., Voronțova, T., Șodolescu-Silvestru, E.: 1985, *Dicționar rus român*, București.
- Bucă, M., Evseev, I.: 1968-1972, *Dicționar de sinonime rus-român*, I-II, Timișoara.
- Bucă, M., Evseev, I.: 1972, *Dicționar de antonime al limbii ruse*, Timișoara.
- Bucă, M., Evseev, I.: 1977, *Limba rusă contemporană. Morfologie*, Timișoara.
- Chirilă, F., Ivanov, A., Olteanu, Th.: 1993, *Probleme de dialectologie. Graiurile rusești lipovenești din România*, Editura Universității București.
- Chivescu, R.: 1988, *Contribuții la studiul lexicografiei ruso-române*, București (машинопись).
- Dumitrescu, M.: 1971, *Istoria limbii ruse literare*, București.
- Evseev, I.: 1974, *Limba rusă contemporană. Fonetică*, Timișoara.
- Evseev, I.: 1974, *Limba rusă contemporană. Lexicologie*, Timișoara.
- Evseev, I. (ed.), Bán, A., Bucă, M., Sârbu, R., Vințeler, O., Evseev, A., Király, M., Mișan, A., Moldovan, V., Rozkoš, P.: 1982, *Limba rusă contemporană*, București.
- Fodor, E.: 1978, *Probleme de semasiologie rusă*, București.
- Fodor, E.: 1980, *Elemente de stilistică a limbii ruse*, București.
- Fodor, E., Vaimberg, S. (eds.): 1983, 1985, *Elemente de gramatică*

confruntativă a limbilor rusă și română, București.

- Gheorghiu, M.: 1981, *Probleme de tipologie contrastivă a limbilor*, București.
- Gheorghiu, M.: 1995, *Limba rusă contemporană. Morfologia*, redactori responsabili: Ecaterina Fodor, Solomon Vaimberg, București (в печати).
- Mangul, N., Vascenco, V., Oiță, I.: 1962, 1963, *Limba rusă literară contemporană*, București.
- Pedestrasu, A.: 1994, *Limba rusă contemporană. Sintaxa propoziției*, redactori responsabili: Ecaterina Fodor, Solomon Vaimberg, București.
- Petrovici, E., Bolocan, Gh., Nicolescu, T. (eds.): 1959-1960, *Dicționar rus-român*, I-II, București.
- Racoviță, C.: 1938, L'article en russe, *Bulletin linguistique VI*, Paris - Bucharest - Copenhagen, 90-138; Notes sur le bilinguisme, *там же*, 238-242.
- Vaimberg, S.: 1995, *Elemente de gramatică funcțională a limbii ruse*, București (в печати).
- Vascenco, V. (ed.): 1970, *Dicționar rus-român de termeni lingvistici și filologici*, București.
- Vascenco, V.: 1975, *Dificultăți ale lexicului rus. Elemente de semantică contrastivă*, București.
- Vascenco, V. (ed.): 1981, *Dicționar român-rus de termeni lingvistici și filologici*, București.
- Vascenco, V.: 1995, *Studii de antroponimie*, București.
- Vințeler, O.: 1973, *Sintaxa limbii ruse contemporane*, Cluj-Napoca.
- Vrabie, E.: 1964, *Gratul lipovenilor de la Socoliși, comuna Mitocul-Dragomirnei, raionul Suceava. Studiu de dialectologie slavă răsăriteană*,

București (машиннопись).

- **Vrabie, E.: 1974, *Gramatica istorică a limbii ruse*, București.**
- **Wolf, S.: 1995, *Prelegeri de gramatică rusă. Din istoria gramaticilor contrastive ruso-române*, București.**

București, 1995

***Russian Linguistics* 20, 1996, 71-75**

РУССКИЙ ЯЗЫК В ВЫСШЕМ ФИЛОЛОГИЧЕСКОМ ОБРАЗОВАНИИ РУМЫНИИ

Культурные связи между румынским и русским народами уходят корнями в глубь веков. В Румынских княжествах определенный период использовался в качестве языка богослужения и в канцеляриях русско-украинский вариант книжнославянского языка. *Грамматика славенская правильное синтазма* (Вильно, 1618, Еве, 1619) Метелля Смотрицкого была переписана иеромонахом Стефаном в 1697 г. Антим Ивирянул ее напечатал в Снагове (около Бухареста); в 1755 г. по заказу и на средства сербского митрополита Павла Ненадовича *Грамматика* была переиздана в Рымникул Вылча. В середине XVII в. в Тырговиште появилась первая *Славяно-румынская грамматика* вместе со *Славяно-румынским лексиконом*. Вплоть до XVIII в. *Грамматика Смотрицкого* использовалась в качестве образца при составлении аналогичных пособий для румын, как, например, *Grāmāica rumānească* (1757) Димитрие Эустатевича. Моделью для целого ряда славяно-румынских лексиконов в XVIII в. послужил *Славено-русский лексикон* Памво Берынды, например *Păcurariul sau lexiconul păcurariului românească*, 1778 г., написанный монахом Макарием в 1778 г., где приводится большое число русских слов, наряду с книжнославянскими. В 1789 г. в Яссах был издан Михаилом Стрильбицким русско-румынский словарь - *Краткое собрание имен по глагознам, расположенное двумя диалектами в пользу хотящихся учиться русского и молдавского языка*. Создаются русско-румынские разговорники. Известны *Русско-румынский разговорник* (1746) С. Иоанновича из Брашова, *Домашние разговоры русские и молдавские. С приятельскими комплементами* (Яссы, 1789) М. Стрильбицкого¹.

Столь же древен интерес к румынской культуре и в России. В XV-XVI вв. в русских летописях даются жизнеописания ряда румынских воевод. В 1789 г. была переведена на русский язык *Descriptio Moldaviae* Димитрие Кантемира. В XVIII в. создавались словарь и грамматики румынского языка. Например, в 1827 г. в Петербурге вышла *Российско-румынская грамматика* Марджеллы, а в 1865 г. грамматика со словарем А. Дончева².

Не ослабевает интерес к русскому языку и в Румынии. Так, в 1829 году вышел из печати в Бухаресте *Новый валахский и румынский словарь с присовокуплением употребительнейших на российском и румынском языках слов и разговоров* (автор работы неизвестен). В 1831 г. в Яссах был издан *Abefedar russo-românesc pentru învățatura începătorilor, iubitorilor de știință a acestei limbi* В. Пелтеки, а в 1851 г. там же появился *Nou dicționar de buzunar ruso-român* Ал. Кошулы.

Русский язык был введен как учебная дисциплина и в некоторых учебных заведениях страны. В 1828 г. он стал преподаваться в Ясской Васильевской гимназии (*Gimnaziul Vasilian*). Первым преподавателем был назначен В. Пелтеки, автор двуязычного словаря и переводчик русских книг. В Школе св. Саввы в Бухаресте стал преподавать в 1831 г. русский язык Петр Кухницкий. Александру Кошула, автор упомянутого выше русско-румынского словаря, становится в 1835 г. первым преподавателем русского языка в Ясской Михайловской академии (*Academia Mihăileană*).

Интенсивная педагогическая деятельность будет протекать в открывшихся Ясском (в 1860 г.) и Бухарестском (в 1864 г.) университетах³. Первую кафедру славистики в Бухарестском университете возглавил Иоан Богдан, ученик В. Ягича, А. И. Соболевского и Ф. Ф. Фортунатова. И. Богдан занимался исследованиями и в области древнерусского языка.

В 1905 г. была открыта первая кафедра славистики в Ясском университете, во главе которой встал ученик И. Богдана - Илие Барбулеску, читавший лекции по русскому языку и литературе. Значительное место русским элементам в румынском языке он отводит в своей монографии *Individualitatea limbii române și elementele slave vechi* ("Индивидуальность румынского языка и старославянские элементы") 1929 г.

В открывшемся в 1919 г. Клужском университете кафедрой славистики стал заведовать специалист по экспериментальной фонетике и южнославянским языкам Иосиф Попович. В 1931 г. на кафедру был назначен профессор Эмиль Петрович, выдающийся румынский славист, уделявший большое внимание изучению русского языка, в частности, он является автором первого практического курса русского языка, изданного в 1944 году - *Texte rusești pentru începători, urmate de un glosar, cu transcrierea fonetică și indicația accentului* "Тексты на русском языке для начинающих со словарем, фонетической транскрипцией и указанием ударения" (Сибиу, 1944).

И. А. Кандря создает в 1944 г. учебник русского языка *Așa se vorbește... rusește* "Так говорят... по-русски". К числу первых послевоенных работ по русскому языку относится *Gramatica limbii ruse* (1948) Александра Закордонца.

Начиная с 1949 г., в Бухарестском, Ясском, Клужском, а с 1962 г. и в Тимишоарском университетах учреждаются кафедры русской филологии. С 1948 г. было введено его преподавание в гимназиях и лицеях.

Ведущие университетские центры страны поставили в качестве важнейшей задачи своей научно-исследовательской и методико-педагогической деятельности создание и публикацию адекватных

румыноязычной среде курсов и учебных пособий, важнейших инструментов повышения эффективности преподавания русского языка румынским студентам.

Как при подготовке филологов-русистов, выбирающих в качестве основной профильной дисциплины (т. н. специальность А) русский язык, так и при вторичной специализации (когда русский язык является второй специальностью - Б) эта дисциплина* занимает важное место в учебном процессе. Качественные и количественные параметры обучения студентов в обоих случаях характеризуются минимальным различием: большее число часов, отведенное этой дисциплине для студента-русиста, позволяет ему прослушать и историю русского языка, в отличие от студента-нерусиста, при почти идентичной сетке часов, рассчитанной на практические занятия по языку.

Обучение студентов русскому языку осуществляется по двум основным направлениям: теоретическому (чтение на русском языке теоретических курсов**, включая спецкурсы, и проведение семинарских и спецсеминарских занятий) и практическому (практические занятия), преследующему основную цель - развитие устной и письменной речи студентов.

---

* Дисциплина *Русский язык* включает в себя: курс современного русского языка, историческую грамматику русского языка, спецкурсы по современному русскому языку и стилистике русского языка, спецсеминары и семинары к теоретическим курсам; практический курс русского языка с его поддисциплинами: практической фонетикой, грамматикой, лексикой, беседами и переводами с русского языка на румынский и с румынского на русский.

** На русском языке читаются курсы и по истории русской литературы. Освещение этого аспекта не входит в нашу задачу.

Важное место в деле подготовки преподавателей русского языка занимал Педагогический институт им. М. Горького (1948-1963), в стенах которого велась большая научно-исследовательская и методико-дидактическая деятельность.

Исторические лингвистические дисциплины (историческая грамматика и история литературного языка) получают статус самостоятельных и обеспечиваются печатными курсам и учебными пособиями, подготовленными в различных вузах страны⁵. Однако в системе высшего филологического образования по русскому языку среди теоретических курсов центральное место занимал курс современного русского литературного языка. Неотложной задачей стало создание учебных пособий по этой дисциплине. Требовалась селекция и расстановка акцентов на структурных элементах контрастирующего характера, имея в виду по преимуществу аналитический характер родного языка учащихся. Особое внимание уделялось парадигматике имени, видо-временным отношениям в глаголе, синтаксическим построениям, имеющим иные структурные соответствия в румынском языке, и т. д.

В 1962 г. был издан учебник по современному русскому языку⁶, включающий все разделы этой дисциплины. Аналогичного типа учебное пособие было издано в Галацком университете⁷ и авторским коллективом преподавателей русского языка Тимишоарского и Клужского университетов⁸. В них широко использовались достижения русистики, типологических и сопоставительных исследований в Румынии, России и других странах, что нашло свое отражение в трактовке отдельных языковых явлений. Это были не сопоставительные (русско-румынские), а

описательные курсы современного русского языка.

Методология сопоставительного изучения структуры русского и румынского языков нашла свое отражение в коллективном труде преподавателей кафедры русской филологии Бухарестского университета - *Очерках сопоставительной грамматики русского и румынского языков*, первой такого рода работе, обобщившей многолетние исследования, проводившиеся в этом плане на кафедре, опыт преподавания русского языка румыноязычным учащимся⁹.

Параллельно велась подготовка и издание курсов по отдельным разделам русского языка - фонетике,¹⁰ лексикологии,¹¹ морфологии¹² и синтаксису,¹³ что было связано с более узкой специализацией читающих данный курс на определенных семестрах учебного года. Закреплению и комментированию теоретических сведений, получаемых на курсе, служат семинарские занятия в пропорции 1:2, т. е. одно семинарское занятие соответствует двум академическим лекциям. Во многих вузах страны были изданы специальные пособия для семинарских занятий¹⁴.

Целям углубления и расширения знаний студентов по языку, а также ознакомлению с методологией научных исследований в сфере лингвистики и лингвостилистики служат спецкурсы и спецсеминары, количество которых значительно увеличилось после революции 22 Декабря 1989 г. Они представляют результаты индивидуальной научно-исследовательской деятельности профессорско-преподавательского состава кафедры русской филологии вузов страны. Некоторые из них были изданы в виде монографий¹⁵.

Практический курс, преподаваемый на протяжении четырех лет обучения студентов и имеющий большее число часов (6 часов в неделю на I

и II годах обучения и 4 часа в неделю - на III и IV), чем теоретические курсы, ставит своей целью освоение орфоэпических, орфографических, грамматических норм и норм словоупотребления современного русского литературного языка. На старших курсах (III и IV) большое внимание уделяется использованию слова в стилистических целях, переводу с румынского языка на русский художественной и публицистической литературы, а также технических текстов.

До 1962 г. на филологических факультетах страны использовались различные учебные пособия, адаптируемые для условий нашего высшего филологического образования учебники, издаваемые в бывшем Советском Союзе, и пособия, создаваемые для внутреннего пользования преподавателями-русистами. В 1962 г. по решению Министерства образования был издан единый для всех вузов страны, секций русской филологии учебник русского языка в трех томах¹⁶, в создании которого приняли участие преподаватели русского языка Педагогического института им. Горького и кафедры русского языка Бухарестского университета. Первый и второй тома были адресованы студентам I и II курсов, а III том - студентам II и IV курсов. Построение всех томов почти идентично:

- 1) тексты (преимущественно отрывки из художественной литературы), упражнения к ним: лексического и грамматического характера (в первом томе имеются и фонетические упражнения);
- 2) тексты для перевода с румынского языка на русский и упражнения к ним;
- 3) очерк грамматики русского языка (включая фонетику в первом томе).

Учитывался уровень знаний абитуриентов лицеев, поступающих на отделения русской филологии вузов страны. Соблюдался принцип

нарастающей трудности. В I и II томах преобладают адаптированные тексты. Усложнялась от одного года обучения к другому степень сложности упражнений к тексту, текстов для перевода и упражнений к ним.

Изменение сетки часов по практическому курсу русского языка с введением двойной специализации студентов по двум иностранным языкам (т. н. специальность А и Б) стало причиной пересмотра существующих учебных пособий и создания новых, адекватных новым требованиям учебного процесса. Используя достижения методики преподавания иностранных языков, рассматривающей изучаемый язык в функциональном плане, с преподаванием языковых единиц на т. н. синтаксической основе, коллектив преподавателей русского языка кафедры русской филологии Бухарестского университета приступил в 1966 г. к созданию нового учебника русского языка с расчетом на то, что им смогут пользоваться как студенты, избравшие его в качестве специальности А, так и студенты со специальностью Б. *Четырехтомный Учебник русского языка* появился в 1968-1969 гг.¹⁷. В отличие от первого издания, во втором было принято иное распределение учебного материала: текст (художественный, публицистический), слова и выражения к тексту, упражнения (фонетические - только в первом томе) лексико-грамматические, упражнения на перевод и в конце вопросы и задания к тексту. Грамматический материал был распределен концентрически, в отличие от линейного в первом издании. Отработка орфоэпических норм на первом году обучения была рассчитана на два семестра (в первом издании - лишь на один семестр). Первый и второй тома завершаются небольшим русско-румынским словарем: Третий и четвертый тома содержат материал для развития речи, а также тексты для перевода с

румынского языка на русский и упражнения к ним. В связи с усилением роли занятий по развитию речи учащихся, с необходимостью более глубокого и всестороннего ознакомления с русским страноведением создаются пособия, призванные решить эти задачи. Так, коллектив преподавателей кафедры русской филологии Бухарестского университета издает в 1975 году учебник по русской разговорной речи, содержащий ситуативные диалоги и упражнения, затрагивающие важнейшие темы повседневного общения¹⁸. В 1978 г. в Тимишоарском университете Галиной Черниковой было выпущено первое учебное пособие по русскому страноведению¹⁹, а в 1989 г. - преподаватель Клужского университета Алла Винцелер издала *Элементы русского страноведения*²⁰. В первом пособии освещаются вопросы истории, русской живописи и архитектуры, а во втором даются сведения по истории России, географии, этнографии и искусству русского языка.

Вопросы повышения эффективности практического овладения структурой русского языка студентами занимают важное место в научной и методико-дидактической деятельности преподавателей русского языка высшего филологического образования. Большое значение в этом плане придавалось созданию практических функциональных грамматик русского языка, предоставляющих широкий выбор упражнений, создаваемых с учетом структурных особенностей родного и изучаемого - русского - языка²¹.

В 1983-1989 гг. коллектив преподавателей кафедры русской филологии Бухарестского университета выпустил четырехтомный *Учебник русского языка для студентов-филологов*. Первый том состоит из четырех частей:

- 1) практическая фонетика русского языка включает 13 тем и имеет своей целью корректировку произношения студентов I курса;
- 2) темы для развития речи (15) - содержит наиболее актуальные темы разговорно-бытового характера, направленные на развитие навыков говорения на бытовые темы. Структура раздела такова: основной текст, диалоги, упражнения;
- 3) литературные тексты (22 текста) - представляет отрывки или целые произведения русской литературы. Объем текста рассчитан на аудиторную и самостоятельную работу студентов. К текстам даются упражнения и задания;
- 4) тексты для переводов с русского языка на румынский и с румынского языка на русский.

В третьем томе значительно больше внимания уделяется упражнениям, направленным на выявление структурно контрастирующих явлений, представляющих речевые и языковые трудности для румынских учащихся, синонимии и полисемии в лексике, фразеологии. Такого рода упражнения тесно связаны с текстом. Упражнения ситуативного, коммуникативного характера даются в разделе бесед. Значительное место отводится текстам для перевода с набором лексико-грамматических упражнений к ним, способствующим выработке навыков перевода текстов художественной, публицистической и научной литературе.

Завершающий цикл пособий по практическому курсу русского языка V том предназначен для студентов последнего года обучения. Он отличается от предшествующих томов своей структурой. Так, здесь отсутствует раздел бесед на страноведческие темы. Вместо него авторы учебника ввели раздел научно-технических текстов и упражнения к ним.

Было признано целесообразным это нововведение в связи с тем, что выпускники, специалисты по русской филологии, получают направление на работу в профильные (индустриальные и сельскохозяйственные) средние учебные заведения, где должны знакомить учащихся на уроках русского языка и с текстами по их специальности и знать, естественно, хотя бы в общих чертах лексические и грамматические особенности этих текстов. Поэтому к каждому тексту, освещающему определенный аспект развития науки и техники в стране, России или в мировом масштабе, была разработана система упражнений, позволяющих уяснить специфику структуры текста и возможности ее передачи на румынский язык. Это своего рода введение в методику и методологию работы над текстами по специальностям нефилологического профиля.

Последний, третий раздел - научно-технические тексты для перевода с румынского языка на русской - как бы дублирует второй раздел: тексты были выбраны из идентичных областей науки и техники, система упражнений перекликается с выработанной ко второму разделу, их специфика определяется структурными особенностями румынского языка и способами их передачи на русской язык.

Первый раздел IV тома учебника - литературные тексты (11 текстов) - представлен отрывками или целыми рассказами из современной русской литературы, более сложными по своему языковому наполнению. Типология упражнений к литературным текстам направлена как на расширение языковых навыков и умений, так и навыков литературно-эстетического характера (умений анализировать в лингвостилистическом плане структуру литературного произведения).

Внеаудиторная работа студентов предполагала наличие не только

курсов и учебных пособий по русскому языку, но и двуязычных (русско-румынских и румыно-русских) словарей. На кафедрах русской филологии в университетах, в Румынской академии, усилиями отдельных специалистов были созданы двуязычные словари, удовлетворяющие как потребности учащейся молодежи, так и тех, кто интересовался русским языком²³.

Кафедры русской филологии вузов страны стали центрами повышения квалификации для преподавателей гимназий и лицеев. На организуемых в этих целях зимних и летних курсах читаются лекции по современному русскому языку, русской литературе, методике преподавания русского языка, проводятся семинарские занятия и т. д. В помощь преподавателям выпускаются циклы лекций по этим дисциплинам. Например, кафедрой русской филологии Бухарестского университета было выпущено до сих пор четыре сборника таких лекций²⁴, материал которых используется и студентами.

Научно-исследовательская деятельность на кафедрах, к которой привлекаются и студенты, участие студентов в работе научных студенческих кружков и кружков по теории и практике перевода являются сильнейшим стимулом в профессиональной подготовке будущих специалистов-русистов. Результаты исследований публиковались в периодических изданиях в виде отдельных статей, были изданы монографии и сборники работ и т. д. В частности, за последние двадцать лет кафедрой русской филологии Бухарестского университета было издано на русском языке 11 сборников статей и исследований²⁵.

Представленный очерк истории изучения русского языка в рамках высшего филологического образования Румынии не претендует на исчерпывающее представление. Авторы ставили своей задачей показать

основные его этапы, его научную и методико-дидактическую направленность, роль профессорско-преподавательского состава кафедр русской филологии в подготовке высококвалифицированных специалистов для среднего и высшего образования страны. Нельзя в заключение не отметить и роли докторантуры по русскому языку и литературе, существующей с конца 50-х годов на некоторых кафедрах русской филологии в университетах страны. Эту высшую школу профессиональной подготовки прошли почти все преподаватели русского языка вузов и многие преподаватели средних школ, успешно защитив (а многие и опубликовав) докторские диссертации, что благотворно сказалось и на повышении научного уровня учебного процесса*.

---

* Текст был написан совместно с Екатериной Фолор и Параскивой Шербанеску.

1. Ioan Bogdan, *Însemnătatea studiilor slave pentru români*, București, 1984; E. Petrovici, *Marea limbă a marelui popor*, "Studii și comentarii de istorie și lingvistică", București, 1947; G. Mihăilă, *Principales étapes de l'histoire des études slaves en Roumanie et de leurs rapports avec les études slaves internationales*, "Romanoslavica", XVI, 1968; Zamfira Mihail, *Primele scrieri moldovenești, pentru studiul limbii ruse*, SCST (Iași), Fil., XIII, 1962, fasc. 1; D. Strungaru, *Începuturile lexicografeii române*, "Romanoslavica", XIII, 1966; Zamfira Mihail, *Începuturile învățământului limbii ruse în țara noastră*, "Analele româno-sovietice", Istorie, XVI, 1962, nr. 1.
2. Ecaterina Fodor, *Cercetările lingviștilor ruși și sovietici despre relațiile lingvistice slavo-române*, Rsl, VI, 1962.
3. A. Zacordoneț, *Filologie slavă*, "Contribuții la istoria dezvoltării Universității din Iași, 1860-1960", vol. II, 1961; A. Врачу, *Из историята на румънската славистика. Славянско езикознание в Яш*, "Slavia", 1966, I; Г. Михайлэ, И. К. Кицимия и др., *Славянская филология в Бухарестком университете (к столетию со дня основания университета)*, Rsl, XII, 1965; G. Mihăilă, *Etapele principale ale istoriei slavisticii bucureștene*, în "Momente din istoria învățământului limbilor străine la Universitatea din București", București, 1980; Ecaterina Fodor, *Lingvistica rusă la Universitatea din București*, там же, и др.
4. I. Pătruț, *Slavistica*, în "Universitatea "V. Babeș", Cluj. Studiu monografic", Cluj, 1957.
5. Существуют учебные пособия по этим дисциплинам. Первое из них было издано в 1963 г. - А. Врачу, А. Ионашку, В. Ротару и др., *Курс*

- исторической грамматики русского языка*, Бухарест, 1963; См. также: M. Bucă, *Gramatica istorică a limbii ruse*, Timișoara, 1970; M. Bucă, *Istoria limbii literare ruse*, Timișoara, 1981; E. Vrabie, *Gramatica istorică a limbii ruse*, București, 1974; Maria Dumitrescu, Edith Tauberg, Veronica Vaida, *Istoria limbii ruse. Culegere de texte și exerciții. Partea I*, București, 1973; Maria Dumitrescu, *Istoria limbii ruse literare*, București, 1971; M. Bucă, *Istoria limbii ruse. Caiet de seminar*, Timișoara, 1981.
6. Nadejda Mangul, V. Vascenco, I. Oiță, *Limba rusă literară contemporană*, București, 1962.
  7. Maria Petrică, *Limba rusă contemporană*, Galați, 1979.
  8. I. Evseev, A. Bán, M. Bucă ș. a., *Limba rusă contemporană*, București, 1982.
  9. *Elemente de gramatică confruntativă a limbilor rusă și română*, red. resp. Ecaterina Fodor, S. Vaimberg, București, 1983, 1985.
  10. Bertina Kelmer, *Lecții de introducere în fonetica limbii ruse contemporane*, București, 1958; A. Bán, *Limba rusă contemporană. Fonetica. Fonologie*, Cluj-Napoca, 1974; I. Evseev, *Limba rusă contemporană. Fonetica*, Timișoara, 1974; Ecaterina Fodor, *Limba rusă contemporană. Fonetica și fonologie*, ed. a III-a, București, 1987; B. Ротунду, *Фонетика современного русского языка*, Яссы, 1976.
  11. Тамара Врачу, *Русский язык. Лексикология. Семасиология*, Яссы, 1976; I. Evseev, *Limba rusă contemporană. Lexicologie*, Timișoara, 1974; A. Bán, C. Todor-Prundan, *Limba rusă contemporană. Lexicologia*, Cluj-Napoca, 1979.
  12. M. Bucă, I. Evseev, *Limba rusă contemporană. Morfologie*, Timișoara, 1977; O. Vințeler, *Prepoziția, conjuncția și particula*, Cluj-Napoca, 1977; A. Mișan, *Limba rusă contemporană. Morfologie*, Cluj-Napoca, 1981; Михайл Лозбэ, *Современный русский литературный язык. Морфология*, Яссы, 1977; M.

Георгиу, *Современный русский литературный язык. Морфология*, изд. III е, Бухарест, 1989.

13. M. Lözbe, *Современный русский язык. Синтаксис*, Яссы, 1969; Марчела Лözбэ, *Современный русский язык. Синтаксис*, Яссы, 1979; O. Vințeler, *Sintaxa limbii ruse contemporane*, Cluj-Napoca, 1973; Gabriela Haivas, *Limba rusă contemporană. Sintaxă*, Timișoara, 1976.
14. Ioana Nicolau, M. Bucă, I. Evseev ș. a., *Limba rusă comtemporană*, vol. I-II, Timișoara, 1968-1970; I. Evseev, B. Ispas, *Limba rusa comtemporană. Morfologie. Caiet de seminar*, Timișoara, 1981; O. Vințeler, *Seminarii de sintaxă*, Cluj-Napoca, 1982.
15. M. Bucă, I. Evseev, *Probleme de semasiologie*, Timișoara, 1976; M. Gheorghiu, *Elemente de tipologie lingvistică contrastivă*, București, 1976; Ecaterina Fodor, *Probleme de semasiologie rusă*, București, 1978; Ecaterina Fodor, *Elemente de stilistică a limbii ruse*, București, 1980; Maria Dumitrescu, *Lexicul limbii ruse moderne*, București, 1980; Maria Dumitrescu, *Inovații în lexicul limbii ruse*, București, 1986.
16. *Limba rusă*, vol. I-III, red. resp. Ecaterina Fodor, București, 1962.
17. *Русский язык*, под ред. Екатерины Фодор, т. I-IV, Бухарест, 1968-1969.
18. *Manual de conversație în limba rusă*, red. resp. Ecaterina Fodor, București, 1975.
19. Galina Cernikova, *Cultură și civilizație rusă*, Timișoara, 1978.
20. Alla Vințeler, *Elemente de cultură și civilizație rusă*, Cluj-Napoca, 1989.
21. M. Bucă, Gabriela Haivas, B. Ispas, V. Moldovan, *Gramatica practică a limbii ruse*, sub red. conf. univ. dr. M. Bucă, vol. I-II, Timișoara, 1976; M. Bucă, Galina Cernikova, *Gramatica practică a limbii ruse*, București, 1980; M. Bucă, R. Rozgoș, V. Moldovan, *Limba rusă. Curs practic*, Timișoara, 1981; Galina

- Cernikova, Maria Király, *Gramatica practică a limbii ruse. Anul IV de studiu*, Timișoara, 1981; M. Bucă, J. Milin, *Gramatica limbii ruse. Sintaxa propoziției. Curs practic*, Timișoara, 1979; *Gramatica practică a limbii ruse. Morfologie*, red. resp. prof. dr. Ecaterina Fodor (colectivul de autori: Sima Borlea, Aurica Brașoveanu, F. Chirilă, Ecaterina Fodor, Maria Oiță, S. Wolf), București, 1986; Ecaterina Fodor, Andrei Ivanov, *Exerciții de gramatică și vorbire în limba rusă*, București, 1987.
22. *Manual de limba rusă pentru secțiile de specialitate*, vol. I, red. resp. Ecaterina Fodor, București, 1983; vol. II, red. resp. Ecaterina Fodor, București, 1985; vol. III, red. resp. Ecaterina Fodor, M. Marinescu, București, 1987; vol. IV, red. resp. Ecaterina Fodor, M. Marinescu, F. Chirilă, București, 1989.
23. *Dicționar rus-român*, red. resp. E. Petrovici, Gh. Bolocan, Tatiana Nicolescu, vol. I-II, București, 1959-1960; *Dicționar rus-român*, red. resp. Gh. Bolocan, București, 1964; *Dicționar frazeologic rus-român*, de Gh. Bolocan și Tatiana Voronțova, București, 1965; *Dicționar rus-român de termeni lingvistici și filologici*, sub cond. conf. dr. V. Vascenco, București, 1967; *Dicționar român-rus de termeni lingvistici și filologici*, sub cond. conf. dr. V. Vascenco, București, 1978; M. Bucă, I. Evseev, *Dicționar de antonime al limbii ruse*, Timișoara, 1972; M. Bucă, I. Evseev, *Dicționar tematic rus-român*, Timișoara, 1975; M. Bucă, I. Evseev, ș. a., *Dicționar de sinonime rus-român*, vol. I-II, Timișoara, 1968-1972; *Dicționar de buzunar român-rus*, V. Vascenco, București, 1968; *Dicționar de buzunar rus-român*, V. Vascenco, București, 1969; E. Noveanu, *Dicționar român-rus și rus-român*, București, 1983; Gh. Bolocan, Tatiana Medvedev, Tatiana Voronțova, *Dicționar român-rus*, București-Moscova, 1980; Gh. Bolocan, Tatiana Voronțova, Elena Șodolescu-Silvestru, *Dicționar rus-român*, București, 1985; Tatiana Medvedev, *Mic dicționar român-rus, Mic dicționar rus-român*,

București, 1989 etc.

24. *Prelegeri de limbă și literatură rusă*, coord. I. Oiță, vol. I, București, 1981, colectivul de redacție: Ecaterina Fodor, I. Oiță, V. Șoptereanu, V. Vascenco, București, 1985; vol. II, coord. I. Oiță, V. Șoptereanu; vol. III, București, 1988; vol. IV coord. I. Oiță, V. Șoptereanu, S. Vaimberg. București, 1989; *Prelegeri. Materiale pentru definitivat, gradul al II-lea și perfecționare*, vol. I-IV, Iași, 1982-1988.
25. *Limba rusă*, coord. Maria Dumitrescu, București, 1975; *Metodica predării limbii ruse*, coord. Ecaterina Fodor, București, 1975; *Limba rusă. Probleme de gramatică, lexicologie și stilistică*, coord. Maria Dumitrescu, vol. III, București, 1975; *Probleme de rusistică și lingvistică generală*, coord. Maria Dumitrescu, vol. IV, București, 1976; *Probleme de filologie rusă*, coord. Maria Dumitrescu, vol. V, 1976; vol. VI, 1977; *Probleme de filologie rusă*, coord. S. Vaimberg, vol. VII, 1978; vol. VIII, 1979; vol. IX, 1980; *Limbă și literatură rusă*, coord. S. Vaimberg, vol. X, 1983; *Filologie rusă*, coord. S. Vaimberg, vol. XI, București, 1986.

1991

ROMEO CHIVESCU – IN MEMORIAM

Deschid seria de medalioane consacrate colegilor de la catedra de filologie slavă și în mod specific celor de la fosta și actuala catedră de filologie rusă (în anii '80 devenită parte componentă a catedrei de filologie slavă) cu evocarea figuri luminoase a regretatului Romeo Chivescu, prematur dispărut dintre noi, după o lungă și grea suferință, în 1996, într-o friguroasă zi de ianuarie. Dacă, în celelalte medalioane, accentul cade îndeobște pe descrierea contribuțiilor științifice, pe consemnarea reușitelor profesionale, pe răsunetul și anvergura operei, în rândurile de față voi încerca să configurez portretul moral al omului, fizionomia sa spirituală, atitudinea sa profund responsabilă față de marile probleme ale existenței sociale, ale relațiilor interumane. Și aceasta nu atât pentru că îmi lipsesc multe date necesare unei reconstituirii conștiințioase a biografiei, ci mai ales pentru că mi se par vrednice de semnalat generoasele sale disponibilități sufletești, fundamentele etice ale reacțiilor sale la zbuciumul cotidian. O îndelungă experiență de viață, potențată, fără îndoială, de experiența ancestrală acumulată de generațiile de truidori simpli din care descindea, i-au inculcat un acut simț al echității, respectul pentru demnitatea umană, aversiunea față de denaturarea manipulată, izvorâtă din lașitate și cinism, a faptelor. L-am văzut odată – și scena mi s-a întipărit de-a pururi în minte – manifestându-și, prompt și ferm, nemărginita revoltă față de nedreptatea comisă unui coleg, lovit fără scrupule, cu argumente nedemne. Romeo Chivescu, dascălul blajin de care nimeni nu-și amintea să-l fi auzit vreodată ridicând vocea – devenise brusc alt om. Sângele îi năvălise în obraz și striga intermitent, cu glas puternic, acoperind larma celorlalți: "Nu faceți astal" Am realizat atunci că gestul unui singur om salvase pentru posteritate onoarea tuturor.

Viitorul universitar s-a născut la 6 august 1933, la București, în familia unui modest meseriaș dintr-un cartier muncitoresc al orașului. Viața i-a fost marcată, dureros și ireversibil, de un accident din adolescență care i-a provocat un handicap fizic. Confruntat cu o realitate implacabilă, și-a dat seama de timpuriu că viitorul e numai și numai în mâinile lui. Absolvent al uneia din unitățile de elită ale învățământului bucureștean, Liceul "Gheorghe Lazăr", a optat pentru studiul limbii ruse, terminând, în 1956, Institutul "Maxim Gorki". Reținut pentru rezultate excepționale la catedră, și-a început din același an cariera didactică, urcând până la gradul de conferențiar, obținut prin concurs în 1992. În tot acest lung răstimp, a muncit din greu, ca unul pentru care rusa nu era nici limbă maternă, nici cunoscută din familie, spre a face față exigențelor învățământului superior. A redactat numeroase studii și articole, singur sau în colaborare, a făcut parte din prestigioase colective de autori de manuale sau de cercetări monografice (am în vedere volumul "Elemente de gramatică confruntativă a limbilor rusă și română", redactori responsabili Ecaterina Fodor, Solomon Vaimberg, București, 1983 și 1985), de dicționare mono- și bilingve. O listă de lucrări individuale – evident, incompletă – se dă la sfârșitul expunerii noastre. Pentru lucrările colective și în colaborare, se poate consulta cu deosebit folos bibliografia din prezentul volum a lucrărilor lui S. Wolf, cu care R. Chivescu a fost legat printr-o strânsă prietenie, semnând împreună cu el un mare număr de titluri.

Tema predilectă a lui R. Chivescu a fost lexicografia rusă și ruso-română. Teoria și tehnica alcătuirii dicționarelor cu tot cortegiul de probleme aferente – selectarea nomenclatorului, modalitățile de semantizare a "intrărilor", sistemul de mențiuni etc. – l-au atras în mod deosebit. El însuși lexicograf de certă vocație, precum probează lista de dicționare la alcătuirea cărora a avut o notabilă contribuție (menționez

spre ilustrare lucrarea colectivă, apărută postum, "Dicționar tematic rus-român", I-II, București, 1998. Autori: Feodor Chirilă, Andrei Ivanov, Siegfried Wolf, Romeo Chivescu), și-a ales pentru teza de doctorat, susținută la 27 iunie 1988, sub conducerea regretatei profesoare Ecaterina Fodor, tot o temă din același domeniu, "Contribuții la studiul lexicografiei ruso-române". Realizată cu înaltă competență științifică, lucrarea se distinge, precum notează prof. dr. G. Mihăilă în referatul prezentat la susținere, prin două trăsături care-i subliniază de la bun început valoarea: 1) este rezultatul unei îndelungi și intense activități de lexicograf și lexicolog, ceea ce a permis autorului să-și fundamenteze considerațiile teoretice și analizele concrete pe propria experiență și pe cea a colectivelor din care a făcut parte; 2) a fost precedată de mai multe studii, publicate de-a lungul anilor în revistele de specialitate, în limbile rusă și română. În funcție de aceste coordonate, autorul și-a structurat lucrarea în două mari secțiuni, deopotrivă utile și interesante: 1) istoricul și analiza dicționarelor ruso-române și româno-ruse de diverse tipuri, elaborate de-a lungul unui secol și jumătate; 2) analiza teoretică și practic-concretă a structurii și specificului câtorva dicționare fundamentale ruso-române și româno-ruse din ultimele trei decenii, dintre care unele întocmite cu propria sa contribuție; această analiză este însoțită de o serie de considerații privind problemele ce se ridică în alcătuirea unor dicționare ruso-române, în particular, a unuia tematic (de termeni și sintagme), decurgând atât din necesitățile didactice universitare, cât și din cele legate de activitatea de traducător și translator a autorului și a altor colegi de-ai săi.

Apreciind cu căldură realizarea acestei valoroase teze de doctorat, cu o structură clară, sistematică, redactată într-un limbaj îngrijit și însoțită de un foarte util repertoriu al celor peste 130 de dicționare ruso-române și româno-ruse, realizate începând de la mijlocul secolului trecut până

astăzi, precum și de o bogată bibliografie de specialitate în română, rusă și în alte limbi, referentul subliniază că ea trebuie oferită cât mai curând studenților sub forma unui curs special și publicată la Tipografia Universității din București, pentru a deveni accesibilă unui cerc larg de cititori din toate centrele universitare românești, precum și unor specialiști din străinătate (drept care va trebui să fie însoțită de un amplu rezumat în limba rusă).

În vederea atingerii acestui scop, referentul supune atenției autorului o seamă de propuneri și sugestii menite să ducă la îmbunătățirea textului în procesul pregătirii sale pentru publicare (de exemplu, să acorde mai mult spațiu "Nouului dicționar de buzunar rus-român" al lui Alexandru Coșula, Iași, 1851; să redea în ortografia actuală atât titlurile rusești, cât și cele românești din secolele precedente, ș.a.).

În încheiere, referentul își exprimă satisfacția "pentru această încununare a unei îndelungi activități a unuia din cei mai devotați membri ai colectivului".

M-am oprit mai mult asupra conținutului și structurii tezei, deoarece autorul n-a mai apucat s-o publice în timpul vieții, astfel că ea, ca investigație de pionierat în domeniu și, totodată, ca sursă documentară, rămâne inaccesibilă masei cititorilor. Exigent cu sine însuși, autorul a dorit să mai completeze și să mai amendeze textul înainte de a-l încredința editurii, dar n-a mai avut răgazul s-o facă. Angajat în mai multe direcții de cercetare, confruntat în familie cu situații dificile (și-a îngrijit tatăl până la ultima suflare, cu un devotament filial greu de închipuit), nevoit mereu să investească sume care îl depășeau în repararea casei bătrânești rămase ca moștenire, a depus eforturi supraomenești pentru a face față multiplelor obligații asumate pe diverse planuri - dar firavul său organism n-a mai rezistat. Secerat de o

maladie necruțătoare, a trecut în eternitate în plină maturitate creatoare, la o vârstă când alții abia își lansează opera menită să-l consacre.

A lăsat tuturor celor care l-au cunoscut imaginea unui om sobru, stăpân pe el, controlat în exteriorizarea stărilor sale de spirit. Rigorile vieții nu l-au cruțat, dar a știut întotdeauna să le suporte cu stoicism și demnitate. Amintirea sa s-a incrustat definitiv în memoria afectivă a colegilor, dar și a studenților și absolvenților, care l-au solicitat până în ultima clipă ca îndrumător și conducător științific. Numele său va rămâne înscris statornic în cartea de aur a rusisticii românești.

decembrie 1999

LISTĂ SELECTIVĂ DE LUCRĂRI

1. *Unele probleme ale teoriei și practicii lexicografice (Cu privire specială asupra dicționarelor bilingve)*, în AUB, XX, 1971.
2. *Analiza distributivă a lexemelor în lexicografia bilingvă*, în "Limba rusă", 1975.
3. *Aportul studierii sistemice a lexicului la asimilarea limbii ruse*, în "Metodica predării limbii ruse", 1975.
4. *Considerații privind structura și tratamentul lexico-semantic în "Dicționarul rus-român" elaborat de Alexandru Macedonski*, în "Probleme de filologie rusă", 1976.
5. *Mikro- i makrosintagmy v kačestve illjustracij značenij zaglavnych slov v dvujazyčnyh slovarjach*, în "Probleme de filologie rusă", X, 1980.
6. *Nekotorye voprosy kontrastivnogo izučenija leksiko-semantičeskich mikrosistem*, în "Prelegeri de limbă și literatură rusă", vol. I, 1983.
7. *Elemente de dinamica limbii*, în "Limbă și literatură rusă", X, 1983.

8. *Elemente de tipologia dicționarelor bilingve. Din experiența alcătuirii unor lucrări lexicografice cu profil didactic*, în Rsl, XXII, 1984.
9. *Funkcionirovanie sistemnykh jazykovykh komponentov pri učebnom perevode*, în "Probleme de filologie rusă", XI, 1986.
10. *Unele aspecte ale oglindirii informației generale în dicționarele bilingve (Cu privire specială la dicționarele ruso-române)*, în Rsl, XXVI, 1986.

PROF. DR. ECATERINA FODOR LA A 65-A ANIVERSARE

Născută la 11 martie 1926, Ecaterina Fodor a absolvit, în 1948, Universitatea din Sankt-Petersburg, unde și-a susținut, în 1954, și doctoratul în filologie. În același an, și-a început cariera didactică, la catedra de limba și literatura rusă a Universității din București, fiind promovată profesor în 1972.

De la bun început s-a impus nu numai ca un pedagog deosebit de înzestrat, ci și ca un cercetător de înaltă competență în lingvistica rusă, domeniu în care, în țara noastră, tradiția lipsea aproape cu desăvârșire. Strădania ei în această direcție s-a materializat într-un număr impresionant de cursuri, manuale, studii, articole, însumând peste 150 de titluri. La ora actuală, învățământul specialității sale – atât universitar, cât și preuniversitar – ar fi de neconceput fără manualele, cursurile, culegerile de exerciții întocmite de dânsa sau sub conducerea sa redacțională. O lucrare de anvergură definitivată sub îndrumarea d-sale a constituit-o noua ediție a manualelor de curs practic pentru secțiile de profil de la facultățile filologice (prima ediție, tipărită în 1962, a fost distinsă cu premiul Ministerului Învățământului).

Printre principalele lucrări pe care le-a elaborat, semnalăm: *Limba rusă literară contemporană (Fonetică. Fonologie)* (București, 1972; ed. 2, 1987, 216 p.), curs universitar de înaltă ținută academică; *Probleme de sémasiologie rusă* (București, 1978, 144 p.), cercetare prețioasă, între altele, pentru că introduce pe cititor în metodologia modernă de analiză semantică; *Elemente de stilistică a limbii ruse* (București, 1980, 214 p.), expuse într-o manieră personală, cu o mare bogăție de ilustrații din literatura rusă clasică și contemporană. Autoarea evidențiază specificul analizei stilistice cu caracter propriu-zis lingvistic, în raport cu investigarea componentei stilistice a exegezei literare, relevând pertinent

momentele de interferență dintre ele; *Elemente de gramatică confruntativă a limbilor rusă și română* (București, 1983 și 1985, 370 p.), amplă sinteză a experienței de decenii a colectivului de autori (Ecaterina Fodor fiind corector responsabil) în predarea pe baze contrastive a limbii ruse în România. Lucrarea s-a bucurat de ecouri favorabile în țară și în străinătate, fiind recenzată într-un mare număr de publicații de specialitate. De o largă audiență în rândul elevilor și profesorilor s-a bucurat *Gramatica limbii ruse* (pentru uz școlar) (București, Editura Didactică și Pedagogică, 1978, 254 p.), redactată în colaborare cu Ortansa Tudor, și volumul de *Exerciții de gramatică și vorbire în limba rusă* (București, Editura "Albatros", 1987, 312 p.), alcătuit împreună cu A. Ivanov.

Profesoara Ecaterina Fodor a fost cooptată în sistemul de perfecționare postuniversitară prin doctorat încă din 1956, achitându-se exemplar de sarcinile de conducător științific în domeniul lingvisticii ruse. Sub exigenta ei îndrumare, circa 20 de doctoranzi din capitală și din alte centre universitare – cifra, prin ea însăși grăitoare, include și pe semnatarul rândurilor de față – și-au susținut cu succes teza, iar numeroși alții se află în diverse stadii de elaborare a lucrării.

A prezentat comunicări la diverse congrese și simpozioane internaționale de rusistică și slavistică, ținute la Moscova (1958, 1959, 1990), Sofia (1963), Praga (1968), Veliko Târnovo (1971), Minsk (1972), Varșovia (1973), Varna (1973), Berlin (1979). A figurat și în programul altor prestigioase manifestări științifice în calitate de coautoare a unor comunicări ascultate totdeauna cu viu interes.

Datele biobibliografice ale prof. Ecaterina Fodor au fost consemnate în lucrările: Jana Balaciu, Rodica Chiriacescu, *Dicționar de lingviști și filologi români* (București, 1978), *Sovremennye zarubežnye lingvisty*, vol. III (Moscova, 1989), *Kto est' kto v sovremennoj rusistike*

(Who's Who in Russian Linguistics). Red.: Jurij Karaulov, Arto Mustajoki, Moscova – Helsinki, 1994.

A făcut parte din Comitetul de conducere al Asociației Slaviștilor din România și din Comitetul redacțional al publicației "Romanoslavica".

Pentru exemplul personal pe care l-a dat, ca slujitor devotat, total dăruit menirii sale, al învățământului românesc, ca și pentru unanim apreciatele calități personale – tact, solitudine, afabilitate –, a fost mereu aleasă în funcții de conducere (șef de catedră, decan). Încadrarea ei ca profesor consultant a venit să încununeze prodigioasa carieră didactico-științifică a uneia din personalitățile prin strădania cărora s-a ctitorit școala de rusistică din țara noastră.

septembrie 1992

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. Volume

1. *Studii de gramatică comparată a limbilor slave*, București, 1959, 216 p.

2. *Limba rusă pentru învățământul superior* (coordonator științific), București, Editura Didactică și Pedagogică, vol. I-III, 1962, 924 p.

3. *Manual de limba rusă pentru clasa a XI-a*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1968, 296 p. (în colaborare).

4. *Limba rusă pentru învățământul superior* (coordonator științific), București, Editura Didactică și Pedagogică, vol. I-III, 1968-1969, 1797 p.

5. *Manual de limba rusă pentru clasa a XII-a*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1969, 286 p. (în colaborare).

6. *Manual de limba rusă pentru clasa a VIII-a, specială*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1971, 324 p. (în colaborare).
7. *Limba rusă literară contemporană (Fonetică, Fonologie)*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1971, 162 p.
8. *Gramatica comparată a limbilor slave*, Timișoara, Tipografia Universității, 1972, 250 p. (în colaborare).
9. *Manual de conversație în limba rusă*, București, 1972, 300 p. (coordonator științific).
10. *Dicționar de matematică rus-român*, București, Editura Tehnică, 1973, 446 p. (în colaborare).
11. *Probleme de semasiologie rusă*, București, Tipografia Universității București, 1978, 143 p.
12. *Gramatica limbii ruse*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1978, 254 p. (în colaborare).
13. *Elemente de stilistică a limbii ruse*, București, Tipografia Universității București, 1980, 214 p.
14. *Elemente de gramatică confruntativă a limbilor rusă și română*, București, Tipografia Universității București, 1983, 370 p. (coredactor responsabil, coautor).
15. *Manual de limba rusă pentru secțiile de specialitate*, vol. I-IV, București, 1983-1989, 1765 p. (redactor responsabil, coautor).
16. *Limba rusă. Manual pentru anul V de studiu*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1983, 172 p. (în colaborare).
17. *Gramatica practică a limbii ruse. Morfologie*, București, Tipografia Universității București, 1986, 424 p. (coordonator științific, coautor).
18. *Limba rusă literară contemporană*, București, 1987, 183 p.
19. *Exerciții de gramatică și vorbire în limba rusă*, București, Editura Albatros, 1987, 312 p. (în colaborare).

20. A. Graur, *Rumynskij jazyk. Istoričeskij očerk*, traducere, București, Editura Științifică, 1963, 155 p.

21. *Povestiri ale scriitorilor sovietici* (note, vocabular), București, Editura Didactică și Pedagogică, 1971, 228 p.

2. Studii, articole

22. *Publicistika L. Kručkovskogo*, Rsl, I, 1958, p. 136-145.

23. *K voprosu o formirovanii kategorii personal'nosti v pol'skom jazyke*, Rsl, II, 1958, p. 39-43.

24. *Aportul lui L. Tolstoi la dezvoltarea limbii literare ruse*, în "Viața literară sovietică", București, 1961, nr. 2, p. 23-30.

25. *A. P. Cehov și problemele limbii literaturii artistice*, Rsl, VI, 1962, p. 49-59.

26. *Cercetările lingviștilor ruși și sovietici despre relațiile lingvistice slavo-române*, Rsl, VI, 1962, p. 221-233.

27. *Dicționar enciclopedic român*, București, vol. I, 1962; vol. II, 1964 (în colaborare, *Literaturi slave*).

28. *Contribuții la istoria pronumelor demonstrative în limba polonă*, Rsl, VIII, 1963, p. 129-133.

29. *Compunerea în limbile slave răsăritene*, AUB, nr. 28, 1963, p. 355-366.

30. *Studiu introductiv* la vol.: T. Șevcenko, *Viața unui artist*, București, 1963, 12 p.

31. *Studiu introductiv* la vol.: A. Kahhar, *Saida*, București, 1963, 8 p.

32. *Nomina agentis feminina în limbile slave răsăritene*, AUB, Șt. sociale, 1964, p. 207-213.

33. *Slovoobrazovanie imen suščestvitel'nyh v vostočnoslavjanskich jazykach*, Rsl, XII, 1965, p. 35-41.
34. *Determinologizacija v slavjanskich jazykach*, Rsl, XVI, 1968, p. 123-136.
35. *K voprosu o razvitii grammatičeskoj sistemy slavjanskich jazykov*, Rsl, XVII, 1970, p. 69-80.
36. *Redundanța derivațională în limba rusă contemporană*, AUB, Limbi slave, 1971, p.
37. *Suffiksálnoe var'irovanie v odnokorenyh imenach prilagatel'nic*, Rsl, XVIII, 1972, p. 47-59.
38. *Slovoobrazovanie i semantika* (comunicare la Al VII-lea Congres internațional al slaviștilor, Varșovia, august 1973), București, Tipografia Universității București, 1973, 17 p.
39. *Russkij jazyk v Rumynii*, în vol. "Russkij jazyk v stranach mira", Moscova, Editura Universității de Stat din Moscova, 1973 (În colaborare).
40. *K voprosu o grammatičeskoj interferencii*, în vol. "Lingvističeskie osnovy i metodičeskie problemy interferencii", Sofia, 1973, p. 200-207.
41. *Unele probleme ale metodologiei unei gramatici contrastive ruso-române*, LMȘ, vol. II, 1974, p. 11-16.
42. *Aspecte fonologice și statistice ale derivării în limba rusă*, AUB, Filologie, 1974, p. 113-118.
43. *Lingvistica modernă și legătura ei cu metodica predării limbilor străine*, în vol. "Metodica predării limbii ruse", București, Tipografia Universității București, 1975, p. 6-17.
44. *Metafora ca mijloc de descriere a naturii în povestirile lui I. Bunin*, în vol. "Limba rusă. Probleme de gramatică, lexicologie și stilistică", București, Tipografia Universității București, 1975, p. 5-11.

45. *Morfologia limbii ruse sub aspect paradigmatic și sintagmatic*, în vol. "Limba rusă. Probleme de metodică, gramatică și lexicologie", București, Tipografia Universității București, 1975, p. 6-16.

46. *Selectare și combinarea cuvintelor în opera poetică a lui A. S. Pușkin*, LMS, 1975, p. 133-138.

47. *Slovoobrazovanie i ego mesto v sisteme jazyka*, RRL, XX, 1975, nr. 4, p. 345-347.

48. *Aspectul sintagmatic al predării morfologiei limbii ruse studenților români*, în vol. "Cercetări actuale în domeniul limbilor și literaturilor străine", București, Tipografia ASE, 1975, p. 257-261.

49. *K voprosu ob analitičeskoj tendencii v sovremennom russkom jazyke*, RRL, XX, 1975, nr. 6, p. 629-631.

50. *Osnovnye napravlenija v razvitii semantiki*, în vol. "Probleme de rusistică și lingvistică generală", București, Tipografia Universității București, 1976, p. 7-18.

51. *Otymennye i otglagol'nye obrazovanija i ich stiličeskaja funkcija v sovremennom russkom jazyke*, în vol. "Probleme de filologie rusă", București, Tipografia Universității București, 1976, p. 49-64.

52. *Aspecte psiholingvistice în stilistica decodării limbii ruse*, în vol. "Lingvistica aplicată în diverse domenii practice", București, Tipografia ASE, 1977, p. 31-36.

53. *Funkcional'naja grammatika*, în vol. "Probleme de filologie rusă", București, Tipografia Universității București, 1977, p. 5-13.

54. *Tipologija kategorii padeža imeni suščestvitel'nogo russkogo i rumynskogo jazykov*, AUB, Limbi și literaturi străine, XXVI, 1977, p. 47-53.

55. *Numeralul în procesul învățării limbii ruse*, LMS, vol. I, 1978, p. 84-89.

56. *Gramatica funcțională – metode și procedee*, în seria *Cercetări actuale în domeniul limbilor și literaturilor străine*, vol. II, București, 1978, p. 324-332.

57. *K voprosu o termine "okkazional'nyj"*, Rsl, XIX, 1979, p. 144-152.

58. *Opisanie gramatičeskogo urovnja v učebnyh celjach* (în colaborare), în vol. "Tretij Meždunarodnyj kongress rusistov", Moscova, "Russkij jazyk", 1979, p. 203-207.

59. *Tipologija imeni suščestvitel'nogo v ruskom i rumynskom jazykach*, în vol. "Probleme de filologie rusă", București, Tipografia Universității București, 1980, p. 3-20.

60. *Lingvistica rusă la Universitatea din București*, în vol. "Momente din istoria învățământului limbilor străine la Universitatea din București", București, Tipografia Universității București, 1980, p. 235-242.

61. *Rolul modelului în procesul dezvoltării semantice a vocabularului limbii ruse actuale*, în vol. "Semantică și semiotică", București, Editura Științifică, 1981, p. 337-344.

62. *Leksiko-semantičeskaja struktura "Sevastopol'skich rasskazov" L. N. Tolstogo*, Rsl, XX, 1981, p. 303-310.

63. *Lingvistica rusă la Universitatea din București*, în vol. "Din istoricul slavisticii românești", București, Tipografia Universității București, 1982, p. 57-85.

64. *Exigențe ale limbajului tehnic în predarea limbilor străine*, în "Forum", 1982, nr. 7-8, p. 154-156.

65. *Morfemnyj i slovoobrazovatel'nyj analiz slov*, în vol. "Prelegeri de limbă și literatură rusă", I, București, Tipografia Universității București, 1983, p. 67-76.

66. *Paronimy v sovremennom ruskom jazyke*, ibid., p. 77-85.

67. *Priemy interpretacii chudožestvennogo teksta v učebnyh celjach*, în vol. "Limă și literatură rusă", București, Tipografia Universității București, 1985, p. 124-133.

68. *Aspekty foničeskoj struktury poëtičeskich proizvedenij A. Bloka*, ibid., p. 255-262.

69. *Sociolingvistică. Implicații filozofice și practice*, ibid., p. 376-378.

70. *Metaforičeskij perenos v razvitii slov v russkom i rumynskom jazykach*, Rsl, XXI, 1983, p. 75-84.

71. *A. S. Pușkin i russkij literaturnyj jazyk*, Rsl, XXVI, 1983, p. 59-67.

72. *Din istoria relațiilor lui Vuk Karadić cu oamenii de știință ruși*, ibid., p. 137-144.

73. *Inojazyčnaja leksika v poëtičeskom tekste*, în vol. "Limba rusă. Împrumuturi", București, Tipografia Universității București, 1984, p. 91-112.

74. *Fonologia limbii ruse și aspectele ei didactice*, LMS, 1984, vol. I, p. 30-35.

75. *Epitetul cromatic în poezia lui V. Maiakovski*, Rsl, XXII, 1984, p. 217-224.

76. *Obogașčenje slovarja sovremennogo russkogo jazyka putem metonimizacii slov*, în vol. "Prelegeri de limbă și literatură rusă", II, București, Tipografia Universității București, 1985, p. 7-25.

77. *Metafora v trilogii A. Tolstogo*, ibid., p. 279-287.

78. *Fonetică și fonologie*, ibid., p. 376-382.

79. *Morfemica și formarea cuvintelor*, ibid., p. 386-391 (în colaborare).

80. *Desemantizirovannye deminutivy v sovremennom russkom jazyke*, Rsl, XXIII, 1985, p. 295.

81. *Iz opyta sostavlenija sopostavitel'noj grammatiki russkogo i rumynskogo jazykov*, în vol. "Filologie rusă", XI, București, 1986, p. 5-11 (în colaborare).

82. *Razvitie dialogičeskoj reči*, *ibid.*, p. 115-122 (în colaborare).

83. *Paradigmatičeskij i sintagmatičeskij aspekty leksiki russkogo jazyka*, în vol. "Prelegeri de limbă și literatură rusă", III, București, Tipografia Universității București, 1988, p. 7-25.

84. *Semantičeskoe razvitie cvetooboznačenij v russkom i pol'skom jazykach*, *Rsl*, XXV, 1988, p. 15-25.

85. *Semantičeskaja struktura slova v russkom jazyke*, în vol. "Prelegeri de limbă și literatură rusă", IV, București, 1989, p. 5-18.

86. *Imja čislitel'noe*, *ibid.*, p. 68-79.

87. *Jazykovye priemy giperbolizacii*, *Rsl*, XXVII, 1990, p. 131-138 (în colaborare).

88. *Russkij jazyk v vysšem filologičeskom obrazovanii Rumynii*, în vol. "Filologie rusă", XII, București, 1991, p. 9-25 (în colaborare).

CUVÂNT ROSTIT LA ADUNAREA DIN 11 NOIEMBRIE 1998 A ASOCIAȚIEI SLAVIȘTILOR DIN ROMÂNIA

S-a săvârșit din viață discret, așa cum a trăit, profesorul universitar Ecaterina Fodor, personalitate de prim rang a învățământului românesc, mentora unor generații întregi de rusiști – studenți, absolvenți, doctoranzi și doctori în filologie. Nu mi-o amintesc decât totdeauna calmă, concentrată, stăpână pe sine, vorbind măsurat, la obiect, cu acea înțelegere superioară a esențelor propriie spiritelor alese. O vedeam, în percepția mea, coborâtoare directă din neîntrecuta stirpe a lui Lomonosov, Vostokov, Buslaev, Potebnea, Fortunatov, Șahmatov, Vinogradov, o asemuiam, prin puterea unei analogii ce se impunea de la sine, celor din generațiile apropiate, Istrina, Șvedova, Ahmanova, Galkina-Fedoruk, Gorșkova, Zolotova. Știința era pentru dânsa, ca și pentru toți cei enumerați, modul firesc de existență, rațiunea însăși de a fi. Nu voi uita niciodată că de pe patul de suferință, pe care nu avea să-l mai părăsească, s-a îngrijit să-mi trimită – printr-o inimaginabilă încordare de voință, adevărată sfidare a legilor inexorabile ale firii – materiale pentru ultima noastră comunicare, ținută la sesiunea științifică din luna trecută. Singurul ei gând, suprema preocupare – deasupra durerilor atroce, slăbiciunii fizice, semnelor rău prevestitoare ale deznodământului – am fost noi, colegii de-o viață, colectivul și prestigiul său științific, reușita manifestării, cu participare internațională, organizate sub egida sa.

În aceste zile de cumpănă între viață și moarte, comuniunea spirituală, osmoza sufletească dintre noi și dânsa și-a găsit cea mai deplină, cea mai intensă expresie. Ne drămuiam apelurile telefonice spre a tulbura cât mai puțin pe cei ai casei, ne întrebam unii pe alții ce noutăți mai sunt, ce vești dătătoare de speranțe au mai sosit. În pofida oricărui calcul rece, oricărei logici pământene – am nădăjduit pe-ascuns într-un miracol. Dar miracolele sunt peste vrerea și priceperea noastră... Să acordăm acestei nobile doamne, la despărțire, un modest, dar sincer omagiu – să păstrăm, în onoarea ei, un moment de reculegere.

ПАМЯТИ ЕКАТЕРИНЫ ФОДОР (1926-1998)

Румынское языкознание, славяноведение, отечественная и мировая русистика понесли тяжелую утрату: 4 ноября 1998 г. скончалась выдающийся ученый, педагог, воспитатель проф. д-р Екатерина Фодор.

Окончив филологический факультет Петербургского университета и там же аспирантуру, Екатерина Александровна прибыла с мужем в 1954-ом году в Румынию, где была назначена доцентом, а в 1972-ом году профессором Бухарестского университета. Как декан, потом заведующей кафедрой русской филологии и просто как непревзойденный специалист в своей области, она сделала очень много для дела преподавания и изучения русского языка - ею написаны фундаментальные учебники для вузов и школ, основополагающие труды по русской фонетике, семантике, стилистике и др.

До последней минуты она была полна надежд, стремилась со свойственным ей большим человеческим мужеством участвовать в научной жизни кафедры, живо интересовалась всеми ее делами и планами, старалась быть среды молодежи. Неутомимая труженица, она не мыслила себе жизни без тщательной подготовки к лекциям и семинарам, к консультациям с докторантами. Окружающих всегда поражало в ней чувство ответственности и добросовестности во всем - от мелочей до существенных вопросов. Она сумела оставить и своим ученикам и последователям такие благородные черты характера, как самозабвенная влюбленность в науку, неустанный поиск истины, постоянная устремленность к новому, обостренное сознание

нравственного долга, которые останутся вместе с нами - ее коллегами, студентами и близкими ей людьми - как живая память о ней.

Проф. С. ВАЙМБЕРГ
(Бухарестский университет)

ВЕСТНИК МАПРЯЛ, Москва, 1999, No 25, 26, с. 26.

6 ноября 1998 г.

"Искренне опечалены известием о кончине Екатерины Александровны Фодор. Память о прекрасном ученом и замечательном человеке будет жить в наших сердцах. Просим передать наши соболезнования близким и друзьям покойной.

от Международной ассоциации преподавателей русского языка и литературы,

от Государственного института русского языка им. А. С. Пушкина

Президент, ректор

В. Г. Костомаров

Заместитель генерального секретаря,

первый проректор

О. Д. Митрофанова

"În ziua de 4 noiembrie a.c. a trecut în neființă ECATERINA FODOR, profesor universitar dr. la Universitatea din București, unul din cei mai de seamă lingviști din România. Mulți filologi din Timișoara și din alte centre universitare sunt profund îndurerăți de dispariția Marii Doamne a Slavisticii românești, care lasă în urma Sa o operă științifică inegalabilă și amintirea unui suflet nobil, deschis mereu spre alteritate. Profesoara *Ecaterina Fodor* a cultivat în inimile mai multor generații de studenți și doctoranzi Binele, Frumosul și Adevărul. Odihnească-se în pace sufletul ei atât de trudit pe pe ogorul științei și slujirii de oameni. Catedra de Limbi Slave a Universității de Vest".

("Renașterea bănățeană" din 7 noiembrie 1998, p. 12)

"Îndurerăți de dispariția doamnei profesoare Ecaterina Fodor, rugăm transmiteți condoleanțe familiei. Fiecare din noi are amintiri personale și profesionale de neșters legate de Ecaterina Alexandrovna."

(Telegrama Asociației Slaviștilor – Iași și a Catedrei de slavistică de la Universitatea "Alexandru Ioan Cuza")

"Regretăm mult dispariția d-nei Fodor. Condoleanțe familiei."

(Telegrama Asociației Slaviștilor – Constanța

Dr. Ștefan Vodă, drd. Raluca Bossa – Institutul de marină)

CONF. DR. MIRCEA GHEORGHIU LA A 65-A ANIVERSARE

Conf. dr. Mircea Gheorghiu, unul din specialiștii de vază din țara noastră în domeniul rusisticii și al lingvisticii contrastive ruso-române și generale, a împlinit șaiszeci și cinci de ani.

Născut la 12 noiembrie 1927, în Hotin, a urmat școala primară în orașul natal. Liceul l-a terminat în 1946 la Sighișoara. A frecventat, la București, cursurile Facultății de drept, pe care a absolvit-o în 1950, iar un an mai târziu și-a dat examenul de licență în limba și literatura rusă, domeniu în care a urmat ulterior un curs de specializare la Universitatea din Moscova (1969).

Conf. dr. Mircea Gheorghiu lucrează de peste patruzeci de ani la Universitatea din București, unde predă disciplinele de curs practic, limba rusă contemporană, cursuri și seminarii speciale axate pe probleme de tipologie contrastivă ruso-română. Ține prelegeri de înaltă ținută la cursurile de perfecționare pentru profesorii din învățământul preuniversitar. Din septembrie 1990 ocupă prin concurs funcția de conferențiar la catedra de limba și literatura rusă a Universității bucureștene. A mai predat la Academia Militară (1953), Institutul de Căi Ferate (1951-1954), Institutul Teologic (din 1966) ș. a., a funcționat ca inspector general în Ministerul Învățământului (1951), șef de catedră la Institutul Pedagogic (1956-1957). A fost invitatul Asociației de studii est-și sud-est-europene din Austria, unde în vara anilor 1972, 1973, 1974 a predat limba rusă și a inaugurat primul curs de limba română, ținând și un ciclu de prelegeri despre istoria și cultura românească. Aprecieri pozitive ale acestei activități au fost exprimate în diverse publicații și de radioul austriac.

Activitatea științifică a conf. dr. Mircea Gheorghiu, consacrată diverselor aspecte ale rusisticii (cu precădere categoriilor morfologice), tipologiei contrastive, lingvisticii generale, lexicologiei, semioticii, teoriei traducerii, elaborării de manuale și de alte materiale didactice necesare diverselor trepte ale învățământului nostru, s-a concretizat în apariția a 6 volume (și a încă două alcătuite din contribuția mai multor autori), a peste 40 de studii și articole, a numeroase recenzii și cronici, precum și în prezentarea câtorva zeci de comunicări de specialitate.

Cursul de morfologie a limbii ruse (apărut în prima ediție în 1974) admite clasificarea tradițională a părților de vorbire și a categoriilor morfologice, însă cu o clară și pronunțată tendință spre interpretarea lor modernă, cu referiri la ultimele cercetări lingvistice. Autorul a selectat cu mult discernământ științific și didactic faptele care urmează să fie studiate în mediul aloglot, datele necesare dezvoltării atât a orizontului teoretic, cât și practic al studenților rușiști, prezentându-le într-un limbaj accesibil, dar fără concesiile în direcția simplismului și sărăciei de exprimare. Capitolul final, consacrat tendințelor actuale de dezvoltare a morfologiei limbii ruse (absent, de regulă, în cursurile de limba rusă), configurează o imagine prospectivă, clară și sistematică a dezvoltării structurilor morfologice rusești. Cursul, ajuns la cea de a treia ediție (e în curs de apariție ediția a patra, complet revizuită și adăugită), reprezintă, fără îndoială, o realizare și un succes al rusisticii românești, al catedrei bucureștene de limba rusă. Ecourile din presa de specialitate internă și externă la edițiile de până acum au fost unanim și categoric favorabile.

Volumul *Probleme de tipologie contrastivă a limbilor* (1981), dezvoltând teza de doctorat *Echivalențe între structuri eteroglotte (cu referire la determinanții congruenți de relație)*, 1975, reprezintă o contribuție originală la cercetarea tipologică a unei categorii mai puțin studiate, problema fiind abordată pentru prima oară sub raport

interlingvistic ruso-român. Recenziile elogioase au apărut atât în țară, cât și peste hotare (Moscova, Budapesta, Lisabona).

Studiile și articolele publicate în țară și în străinătate (Rusia, Germania, Bulgaria, Austria, Italia) s-au bucurat de prețuire unanimă în periodice românești și din Germania, Olanda, Portugalia, Ungaria, Rusia. Ca o consacrare a rodniciei sale activității științifice, lucrarea *Sovremennye zarubežnye lingvisty*, 3 (Akademija nauk SSSR, Moscova, 1989, p. 53), îi dedică un articol.

Conf. dr. Mircea Gheorghiu a participat cu comunicări la diverse manifestări științifice, ca de exemplu al X-lea Congres internațional al lingviștilor (1967), al XII-lea Congres internațional de lingvistică romanică (1968), al XI-lea Congres internațional al lingviștilor (Bologna, 1972), primul și al VII-lea Congres internațional al profesorilor de limba rusă (1968 și 1990) ș. a.

La împlinirea vârstei de 65 de ani, colegii și studenții, apreciind competența, dăruirea, calmul și umorul fin al conf. dr. Mircea Gheorghiu, îl înconjoară cu același respect, prietenie și dragoste și îi urează multă sănătate, putere de muncă și frumoase realizări în viitor.

ianuarie 1994

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. *Cunoștințele de limba rusă ale studenților*, "Gazeta Învățământului", 1955, 303, p. 5.
2. *Unele aspecte ale traducerii materialului lexical la lecțiile de limba rusă*, în vol. "Din activitatea științifică a cadrelor didactice din Institutul Pedagogic", București, 1958, p. 307-327.

3. *Limba rusă pentru Facultățile de filologie*, Coordonator conf. dr. Ecaterina Fodor, II, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1961, 321 p. (lucrare elaborată de un colectiv de autori).
4. *Considerații asupra unor greșeli caracteristice ale studenților din anul I în lumina datelor statisticii lingvistice*, în "Culegere de studii", 1962, p. 229-251.
5. *Și conversații, dar și traduceri*, "Gazeta Învățământului", 1965, 822, p. 3.
6. *Lucrări noi pentru studiul limbilor moderne*, "Gazeta Învățământului", 1965, 303, p. 7.
7. *Procedee de redare a perfectului compus românesc în limba rusă*, AUB – Filologie, XIV, 1965, p. 345-360.
8. *Metodica predării limbii ruse în școala generală*, "Gazeta Învățământului", 1965, nr. 822, p. 4.
9. *Modernizarea metodelor de studiere a limbilor străine*, "Gazeta Învățământului", 1966, nr. 858, p. 6.
10. /Recenzie la/ R. Budagov, *Problemele dezvoltării limbii* (Moscova – Leningrad, 1965), SCL, XVII, 1966, 5, p. 600-602 .
11. *Inovații și formații noi în limba presei actuale*, "Limba română", XVII, 1968, 2, p. 131-134.
12. /Recenzie la/ Lidia Zaim ș. a., *Limba rusă pentru învățământul superior*, București, 1967, în "Revista învățământului superior", 1968, 7, p. 85-87.
13. *O meste kal'ki v processe mež'jazykovoj interferencii*, "Russkij jazyk za rubežom", Moscova, 1968, 2, p. 10-13 (în colaborare).
14. *Conferința internațională a profesorilor de limba și literatura rusă*, "Forum", 1969, nr. 10, p. 77-78.
15. *Echivalente contextuale românești ale prepozițiilor "к" și "но" în limba rusă*, AUB – Limbi slave, XVII, 1969, p. 33-45.

16. *Obščie i kontekstual'nye varianty raznojazyčnyh èkvivalentov*, în vol. "Meždunarodnaja konferencija prepodavatelej russkogo jazyka i literatury. Tezisy dokladov i vystuplenij", Moscova, 1969, p. 110.
17. *A. Tolstoi. Copilăria lui Nikita*, Text prescurtat și adnotat, Editura Didactică și Pedagogică, 1970, 182 p. (în colaborare).
18. *Echivalențe ale condiționalului românesc în limba rusă*, Rsl, XVII, 1970, 5-6, p. 106-117.
19. *Despre limba românească din textele bilingve slavo-române*, "Biserica Ortodoxă Română", 1970, 5-6, p. 575-587 (în colaborare).
20. *Predarea limbilor străine în concepția lui Comenius*, "Gazeta Învățământului", 1970, nr. 3063, p. 4.
21. *Corrélations entre catégories hétéroglottes (un problème de stylistique comparée)*, în "Actele celui de al XII-lea Congres internațional de lingvistică și filologie romanică", I, București, 1971, p. 433-438.
22. *K voprosu o perevodimosti morfoložičeskich kategorij (vybor inojazyčnyh sootvetstvij dlja russkich odnositel'nyh prilagatel'nyh)*, RRL, XVI, 1971, 2, p. 157-161.
23. *Problèmes fondamentaux de la science de la traduction*, "Cahiers de linguistique théorique et appliquée", VIII, 1971, p. 257-259.
24. *Predarea intensivă a limbilor străine*, "Forum", XIV, 1972, p. 57-59.
25. *O nekotorych characternyh čertach odnositel'nyh prilagatel'nyh v russkom jazyke*, "Ostpanorama", Linz, 1972, p. 33-38.

26. *Opyt primenenija transformacionnogo analiza pri usvoenii nekotorych vidovyh form russkogo glagola*, "Russkij jazyk", Sofia, 1972, 3, p. 33-38 (în colaborare).
27. *Determinarea echivalentelor românești ale prepozițiilor cauzale din limba rusă*, Rsl, XVIII, 1972, p. 77-83.
28. *Lingvistic și paralingvistic în învățarea limbilor străine*, în vol. "Învățarea limbii", 1973, p. 129-141.
29. *Recenzie la/ Russkij jazyk*, Sofia, 1968 sq., "Limbile moderne în școală", 1973, 2, p. 132-136 (în colaborare).
30. *Pozicionnye varianty inojazyčnyh ékvivalentov russkich prilagatel'nyh*, "Ostpanorama", Linz, 1973, Heft 6/7, p. 61-68.
31. *Entwicklungstendenzen in der Morphologie der modernen russischen Littersprache*, "Ostpanorama", Linz, 1973, 8, p. 1-11.
32. *Zum Problem der Übersetzbarkeit morphologischer Kategorien ohne Äquivalenz*, în vol. "Neue Beiträge zu Grundfragen der Übersetzungswissenschaft", Leipzig, 1975, V-VI, p. 103-107.
33. *Structures morphologiques hétéroglottes – fonctions morphologique spécifiques*, în vol. "Proceedings of the 11th International Congress of Linguists", Bologna – Florence, 1972, II, Bologna, 1975, p. 395-402.
34. *Limba rusă literară contemporară. Morfologia*, CMUB, 1974, 294 p., ed. II, 1976, 296 p.
 Recenzii: I. K., în "Idegen nyelvek tanítása", Budapesta, 1975, 5, p. 60;
 D. Rozental', în „Russkij jazyk za rubežom”, Moscova, 1976, nr. 4, p. 120-121.
35. *Echivalențe între structuri eteroglotte (cu referire la determinanții congruenți de relație)*. Rezumatul tezei de doctorat, București, 1975, 25 p.

36. *Sopostavitel'no-tipologičeskoe opisanie odnositel'nych prilagatel'nyh*, în vol. „Tretij meždunarodnyj kongress prepodavatelej russkogo jazyka i literatury. Tezisy dokladov i soobščeniij”, 23-28 VIII 1976, Varşovia, 1976, p. 195-196.
37. *Elemente de tipologie lingvistică contrastivă*, CMUB, 1976, 239 p.
38. *Tendințe în limba rusă actuală. Morfologia*, în vol. “Probleme de filologie rusă”, 1976, p. 37-48.
39. /Recenzie la/ Victor Vascenco, *Dificultăți ale lexicului rus. Elemente de semantică contrastivă*, București, 1975, în vol. “Probleme de filologie rusă”, 1977, p. 308-310.
40. /Recenzie la/ Ferenczy Gyula, *Rendszerező-gyakorló orosz nyelvtan (25 Blokkban) A TIT Idegennyelv – oktatási Központjának, kiadványa*, Budapest, 1973, X-313, p. 11-299, în vol. „Probleme de filologie rusă”, 1977, p. 313-317 (în colaborare).
41. *Specifika odnositel'nyh prilagatel'nyh (sopostavitel'no-tipologičeskoe opisanie)*, în vol. “Probleme de filologie rusă”, 1979, p. 30-36.
42. *Probleme de tipologie contrastivă a limbilor*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1981, 184 p.
- Recenzii: Peixoto da Fonseca, în “Lingua Portuguesa”, Lisabona, 5 série (ano 32, No. 10) Dez. da 1981, p. 148-150
- L. Skrelina, în “Referativnyj žurnal”, “Obščestvennye nauki za rubežom”, serija 6, Jazykoznanie, Moscova, 1982, nr. 2, p. 49-53.
- I. Banó, în “Idegen nyelvek tanítása”, Budapest, 1982, nr. 6, p. 187-188.
- V. Vascenco, în “Limbile moderne în școală”, 1982, nr. 1, p. 140-142.

E. Vrabie, în RRL, XXVII, 1982, nr. 1, p. 103-104.

S. Vaimberg, în vol. "Limbă și literatură rusă", 1983, p. 417-418.

43. *Termenii de înrudire și uzul social*, în vol. "Limbă și literatură rusă", 1983, p. 399-401.
44. *Pričinnye predlogi i predložnye konstrukcii v rusском jazyke i ich rumynskie ékvivalenty*, în "Prelegeri de limbă și literatură rusă", I, 1983, p. 86-104.
45. *Eidetical Determinants: A Contrastive Approach*, în "International Review of Applied Linguistics in Language Teaching", Stuttgart – Heidelberg, XXI, 1983, 2, 158-160 (în colaborare).
46. *Elemente de gramatică confruntativă a limbilor rusă și română*. Redactori responsabili: Ecaterina Fodor, Solomon Vaimberg, Tipografia Universității București, 1983, 1985, 370 p. (lucrare elaborată de un colectiv de autori), p. 146-178, 232-235.
47. *Osobennosti atributivnykh slovosocetanij v naučno-techničeskom stile reči*, în vol. "Prelegeri de limbă și literatură rusă", II, 1985, p. 155-166.
48. *Morfologia în "Gramatica rusă" din 1980*, în vol. "Prelegeri de limba și literatura rusă", II, 1985, p. 391-396 (în colaborare).
49. *Limba română ca limbă țintă*, în vol. "Lingvistică, Poetică, Stilistică", Iași, Universitatea "Al. I. Cuza", 1986 (în colaborare).
50. *Složnye predloženiya s odnorodnym sopodčineniem trëch pridatočnykh v sovremennom rusском literaturnom jazyke*, în vol. "Prelegeri de limba și literatura rusă", IV, 1989, p. 176-234.
51. *Limba rusă literară contemporană. Morfologia*. Tipografia Universității din București, 1989, 234 p. (ed. revizuită și adăugită).

52. *Specifika kursa sovremennogo russkogo jazyka dlja rumyn*, în vol. "Russkij jazyk i literatura v obščeenii narodov mira", Moscova, 1990, p. 467.
53. *Nekotorye tendencii v razvitii sovremennogo russkogo literaturnogo jazyka*, în "Limbile moderne în școală", I-II, 1990, p. 111-119.
54. *Otnositel'nye kongruéntnye opredeliteli*, în vol. "Filologie rusă", XIII, 1993, p. 13-17.
55. *Rusko-nemecko-rumynskie paralleli (pozicija kongruéntnyh opredelitelej)*, "Filologie rusă", XIV, Referate și comunicări, Editura Universității București, 1994, p. 67-72.

GHEORGHE MIHĂILĂ, RUSIST

Lingvist de prestigiu internațional, cu o sferă largă de interese științifice din domeniul limbii române de ieri și de azi, al literaturii vechi și moderne, al lingvisticii generale, prof. univ. dr. Gheorghe Mihăilă, membru corespondent al Academiei Române, s-a impus, totodată, ca eminent reprezentant al slavisticii românești în genere și, cu deosebire, din cea de-a doua jumătate a secolului al XX-lea. Continuator strălucit al tradițiilor celorlalți doi slaviști onorați cu laurii academici, Ioan Bogdan și Emil Petrovici, prof. G. Mihăilă a desfășurat o fecundă activitate de cercetare în diverse compartimente ale lingvisticii și filologiei slave. Cunoscător avizat al tuturor principalelor idiomuri slave, cu care a avut îndeobște prilejul să ia contact *in vivo*, nu doar la masa de lucru – fără să fie vorbitor nativ al nici uneia din ele –, prof. G. Mihăilă a statornicit cu limba rusă o relație pe care am putea-o considera în multe privințe privilegiată. Ea începe din perioada studenției, o dată cu intrarea sa, în toamna anului 1949, la Facultatea de Filologie a Universității din București, secția Limba și literatura română. În anul următor, trece la secția Slavistică, unde studiază rusa și bulgara și, în paralel, româna. În 1951, rămâne la specializările rusă – unde este numit preparator, student fiind – și română. Absolvă secția rusă în 1953, cu diplomă de merit. Lucrarea de licență, pe tema influențelor rusești din epocă asupra lexicului românesc, elaborată sub îndrumarea regretatei conferențiere Raisa Cosmovici, i-a fost publicată, un an mai târziu, în versiune românească.

Cunoașterea temeinică a limbii ruse l-a asigurat-o însă plecarea, în septembrie 1953, la aspiratură (echivalentă, la noi, cu stagiul de doctorand) la Moscova. Pe lângă practicarea limbii ca mijloc de comunicare directă, prof. G. Mihăilă a purces la studiul aprofundat al

teoriei lingvistice în limba de achiziție, a făcut cunoștință cu o seamă de personalități de primă mărime ale științei limbii, cu care a stabilit raporturi științifice durabile, continuate și cultivate și după susținerea tezei de doctorat. A audiat cursurile acad. V. V. Vinogradov și ale altor somități ale vremii, profesorii A. I. Efimov, P. S. Kuznețov, S. B. Bernstein, a studiat lucrările unor corifei în materie, precum L. V. Șcerba, L. P. Iakubinski, A. M. Selișcev ș. a. În cadrul stagiului, a dat examenul de lingvistică generală cu reputatul romanist R. A. Budagov, ulterior membru corespondent al Academiei de Științe din Moscova, cel de limbă rusă contemporană cu distinsul profesor A. I. Efimov, cel de limbă bulgară cu eruditul specialist S. B. Bernstein. A obținut calificativul maxim la toate probele, fie din cadrul strict al specialității, fie din afara lui. Inițial, și-a ales o temă de disertație la A. I. Efimov, cercetător consacrat al limbii ruse literare, cu titlul "Vocabularul tehnico-științific în limbajul literaturii beletristice", dar mai apoi s-a simțit atras de vasta problematică a relațiilor lingvistice româno-slave, susceptibilă să-i pună în valoare și pregătirea de romanist. A elaborat, astfel, teza "Împrumuturi vechi sud-slave în limba română. Studiu lexico-semantic" (publicată, în 1960, în țară, la Editura Academiei), de astă dată sub conducerea lui R. A. Budagov (al cărui articol, *Slavjanskoe vlijanie na rumynskij jazyk*, în "Vestnik Leningradskogo universiteta", 1947, 12, p. 80-94, i-a deschis noi orizonturi). Susținerea, încununată de deplin succes, a avut loc la 16 aprilie 1957, referenți fiind două nume sonore, prof. S. B. Bernstein și prof. N. I. Tolstoi. În semn de prețuire pentru obiectivitatea și imparțialitatea științifică a dascălilor săi de la Universitatea "Lomonosov" în problemele pendinte de obiectul tezei, prof. G. Mihăilă s-a pronunțat ulterior pentru includerea lui R. A. Budagov și a lui S. B. Bernstein pe lista candidaților la titlul de *doctor honoris causa* al universității bucureștene.

La finele lui aprilie 1957, G. Mihăilă s-a întors în țară, fiind numit, cu începere de la 1 mai, lector la catedra de limba rusă a Facultății de filologie, condusă la acea vreme de regretata profesoară Ecaterina Fodor. Norma sa cuprindea ore de limba rusă—curs practic – lucru firesc pentru un tânăr absolvent proaspăt revenit din țara a cărei limbă o vehiculase în mod curent –, precum și de slavă veche—expunere teoretică și seminar la anul III (mutate mai târziu, la propunerea lui, la anul I), ținute tot în rusă. În afară de aceasta, decanul Facultății, viitorul academician Ion Coteanu, l-a solicitat ca îndrumător de lucrări de licență la secția de rusă. În anul următor, 1957-58, atribuindu-i-se seminarii de slavă veche la secția de limba și literatura română, s-a transferat la catedra de limbi slave. În decembrie 1958, a fost numit șeful catedrei de limbi slave de sud, nou înființate. Totodată, a continuat să țină, în limba rusă, la secția respectivă, cursul special “Raporturi lingvistice slavo-române”. A cedat poziția acestui curs, începând cu anul 1964, colegilor de la rusă, spre a le oferi un spațiu de afirmare mai larg.

Cu aceasta, legătura sa cu opțiunile și perspectivele colectivului de rusă nu s-au întrerupt. În vara anului 1967, un grup de inițiativă întrunit la Praga a hotărât întemeierea Asociației internaționale a profesorilor de limba și literatura rusă (MAPRJAL). Pentru toamna aceluiași an, a fost convocată, la Paris, o ședință de constituire a noii organizații, sub egida UNESCO. Ministrul învățământului din vremea aceea, acad. Ștefan Bălan, informat cu întârziere, cum se întâmpla nu rareori, despre invitația adresată României, a delegat de urgență doi reprezentanți, pe prof. Emil Pârjol, absolvent de rusă, șeful serviciului de relații externe din Minister, și pe prof. univ. dr. G. Mihăilă, decanul Facultății de limbi slave. Plecarea a avut loc în pripă, pe 7 septembrie (în chiar ziua de naștere a prof. G. Mihăilă), cu unele defecțiuni, inerente grabei, pe traseul București – Roma – Paris. Cei doi delegați au ajuns la *Institut des Études Slaves*,

locul întrunirii, la ora 5 după-amiază, la cocteilul de încheiere a manifestării. Prof. G. Mihăilă a intrat totuși în Comitetul Executiv al noii organizații, în care calitate a mai participat și la alte ședințe ale acestui for, ținute la Moscova. El a optat, în chiar interesul rusisticii românești, pentru afilierea la Asociația internațională nu prin constituirea unei societăți separate a profesorilor de limba rusă, ci prin intermediul unei asociații deja existente, puternice sub raport financiar, cu mare capacitate organizatorică, Societatea de Științe Filologice – al cărei vicepreședinte era – și în mod specific prin Secția de limbi slave, pe care o conducea ca președinte. Evident, Secția de limbi slave însemna, în cea mai mare parte, limba rusă, dar denumirea avea darul să nu stârnească aprehensiuni sau animozități printre cei ce nu se osteneau să facă necesara disjunctie între anumite stări de spirit de moment și imperativul apropierii culturale, inclusiv prin limbă, dintre popoare învecinate geografic, și în plus, aparținătoare deopotrivă matricei spirituale europene.

După ce a fost cooptat în Comitetul Internațional al Slaviștilor (Helsinki, 1970), prof. G. Mihăilă, din dorința de a lărgi numărul reprezentanților României în diverse organisme internaționale, a început demersurile pentru înlocuirea sa în conducerea MAPRJAL cu conf. dr. I. Oiță, șeful catedrei de filologie rusă. Numirea acestuia din urmă a avut loc doi ani mai târziu, când prof. G. Mihăilă s-a văzut în imposibilitatea de a participa la două manifestări simultane – ședința CIS de la Roma și cea a Comitetului MAPRJAL de la München. La propunerea prof. G. Mihăilă, conf. I. Oiță a fost desemnat și vicepreședinte al Societății de Științe Filologice.

Prof. G. Mihăilă a continuat să susțină rusistica și pe alte planuri. Când a început acțiunea de ridicare a calificării profesorilor din învățământul preuniversitar prin sistemul de grade instituit de Ministerul

învățământului, el n-a pregetat să se deplaseze până în cele mai cele mai depărtate colțuri ale țării pentru a acorda gradul I celor mai merituoși profesori de limba rusă. Din 1972, începând cu regretatul Oleh Debren, profesor la Liceul Militar din Câmpulung Moldovenesc, unul din primii beneficiari ai gradului I la această materie, el a colindat țara în lung și în lat, înnoptând, când era nevoie, în creierii munților, în umile case țărănești, departe de facilitățile confortului urban – numai și numai pentru a ridica prestigiul obiectului – pe atunci, în penurie de cadre universitare de rang superior – și a promova pe cei îndreptățiți. Simpla prezență a unui profesor universitar, iar din 1993 membru corespondent al Academiei Române, exercita o înrăurire pozitivă asupra factorilor de decizie din Inspectorat, de care depindea în mare măsură viitorul obiectului nostru. Expunerile de motive privind oportunitatea studierii limbii ruse în școala românească nu puteau să nu se întipărească, prin logica strânsă a argumentelor, în mintea celor prezenți – de la director și inspector până la colegii candidatului care-l asistau la susținerea lucrării. Prof. G. Mihăilă nu a refuzat niciodată solicitările organelor locale din învățământ de a ține, la diferite consfătuiri metodice, conferințe de larg interes științific, utile tuturor celor cu pregătire filologică sau umanistă în genere. Prin toate acestea, prof. G. Mihăilă a adus prețioase servicii limbii ruse, a contribuit la menținerea poziției ei în școli și licee.

Specialist recunoscut, de înaltă autoritate științifică, prof. G. Mihăilă a fost solicitat să avizeze, ca referent sau președinte de comisie, dosarele de avansare la gradele didactice superioare (conferențiar, profesor) sau de acordare a titlului de doctor în filologie (cândva și de doctor-docent, pe care el însuși îl deținea) celor mai de seamă rușiști din Capitală – și nu numai: Ecaterina Fodor, Tatiana Nicolescu, Emil Vrabie, Victor Vascenco, Virgil Șoptoreanu, Solomon Vaimberg, Ion Oiță, Maria Dumitrescu și mulți alții.

Ca șef al catedrelor reunite, de rusă și limbi slave (1986-1990), prof. G. Mihăilă s-a aflat în relațiile cele mai bune, de sinceră cordialitate, cu colegii rusiști, cu care a găsit din capul locului un limbaj comun, atât în problemele de principiu, cât și în cele curente.

Ca șef de colectiv didactic, dar și de comitet de redacție la "Romanoslavica", prof. G. Mihăilă a cunoscut îndeaproape producția științifică a rusiștilor, atât lingviști, cât și literați, a îndrumat-o cu rigoare și competență, dovedind mereu că ține pasul cu actualitatea științifică a domeniului. Pe lângă o seamă de contribuții directe în materie (vezi lista de mai jos), profesorului G. Mihăilă îi revine meritul de a fi statornicit primul, prin traduceri de înaltă clasă pe care le-a semnat, normele de echivalare a terminologiei lingvistice ruse cu cea românească. În lucrările sale, pe care, la congresele și manifestările cu profil slavistic, le prezintă în rusă, prof. G. Mihăilă face constant referiri la bibliografia în această limbă.

Firește, privită dintr-un unghi de vedere mai cuprinzător, asiduitatea cu care prof. G. Mihăilă frecventează spațiul lingvistic rus poate fi, *mutatis mutandis*, atestată, chiar în mare măsură, cu fapte, probe și argumente similare, și în alte zone ale universului slav. Aceasta nu diminuează însă cu nimic meritele și dimensiunea contribuției sale în domeniul care face obiectul rândurilor de față. În definitiv, e privilegiul spiritelor alese de a fi revendicate deopotrivă de mai multe vetre de cultură: *Amant alterna Camenae*.

ianuarie 2000

**LUCRĂRI ȘI TRADUCERI DE INTERES RUSISTIC ALE
PROFESORULUI GHEORGHE MIHĂILĂ**

1. *Observații asupra influenței ruse în vocabularul limbii române contemporane*, LR, III, 1954, 3, p. 21-35.
2. *Aspecte din lingvistica sovietică*, SCL, IX, 1958, 1, p. 109-125.
3. Recenzie: Max Vasmer, *Russisches etymologisches Wörterbuch*, vol. I-III, Heidelberg, Winter, 1950-1958, Rsl, III, 1958, p. 282-284.
4. Colaborare la: *Dicționar rus-român*, vol. I-II. Sub conducerea lui Emil Petrovici, București, ESPLA, 1959-1960.
5. R. A. Budagov, *Introducere în știința limbii*. Traducere și note de G. Mihăilă, București, Editura Științifică, 1961, 514 p.
6. R. A. Budagov, *Problemele studierii limbilor literare romanice*. Traducere de G. Mihăilă. Prefață și note de B. Cazacu, București, Editura Științifică, 1962, 50 p.
7. S. B. Bernstein, *Gramatica comparată a limbilor slave*. Traducere și note de G. Mihăilă, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1965, 324 p.
8. *Acad. V. V. Vinogradov (1895-1969)*, SCL, XXI, 1970, 1, p. 97-99.
9. *Istoricul studierii limbii ruse în România*, Rsl, XVIII, 1972, p. 321-332.
10. Colaborare la vol. *Russkij jazyk v stranach mira*. Sub redacția prof. V. G. Kostomarov, Moscova, 1973 (V. Vascenco, G. Mihăilă, Ecaterina Fodor: *Socialističeskaja Respublika Rumynija*, p. 70-77).
11. *Poltora veka v vosprijatii tvorčestva A. S. Puškina v Rumynii (perevody povesti "Kirdžali")* (Rezumat), în vol. *Russkij jazyk i literatura v obščeni narodov mira, problemy funkcionirovanija i prepodavanija*, 2, Tezisy dokladov i soobščeniij (sekcija IV-VII, dopolnenie), Moscova, "Russkij jazyk", 1990, p. 29-30.

12. *Rasprostranenie proizvedenij A. S. Puškina v Rumynli (perevody povesti "Kirdžali")*, Rsl, XXVIII, 1991, p. 11-43.

LUCRĂRI REDACTATE ÎN LIMBA RUSĂ

1. *Slova drevneslavjanskogo proischoždenija v rumynskom jazyke*. Avtoreferat disertacii na soiskanie učenoi stepeni kandidata filologičeskich nauk. Universitet im. M. V. Lomonosova, Moscova, 1957, 20 p.
2. *Nazvanija rodstva i terminy obraščeniija slavjanskogo proischoždenija v rumynskom jazyke*, Rsl, I, 1958, p. 52-62.
3. *Voprosy sostavlenija étimologicekogo slovarja slavjanskich zaimstvovanij v rumynskom jazyke*, Rsl, II, 1958, p. 115-131.
4. *Nekotorye voprosy izučeniija semantiki drevneslavjanskich zaimstvovanij v rumynskom jazyke*, în "Voprosy slavjanskogo jazykoznanija", vyp. 4, Moscova, 1959, p. 73-89.
5. *Knižnoslavjanskoe vlijanie na rumynskij literaturnyj jazyk (Leksika)*, Rsl, IX, 1963, p. 23-41.
6. *Staroslavjanskije nadpisi, otkrytye v s. Basarab' (obl. Dobrudža)*, RRL, IX, 1964, 2, p. 149-169.
7. *Slavjano-rumynskie teksty kak istočnik dlja Slovarja knižnoslavjanskogo jazyka*, Rsl, XII, 1965, p. 21-34.
8. *Slavjanskaja filologija v Bucharestskom universitete*, Rsl, XII, 1965, p. 259-281 (în colaborare cu I. C. Chițimla, Lucia Djamo-Diaconiță, G. Barbă, V. Șoptereanu, E. Vrabie).
9. *O rabote nad sobiraniem materiala dlja sostavlenija slovarja knižnoslavjanskogo jazyka rumynskoj redakcii*, în "Voprosy jazykoznanija", XV, 1966, p. 105-109.
10. *Étimologičeskie zametki*, RRL, XV, 1970, 5, p. 501-504.

11. *Étimologičeskie zametki*, în vol. *Sbornik v čest' šestidesjatiletija profesora S. B. Bernštejna*, Moscova, Izd. "Nauka", 1971, p. 432-439.
12. *Étimologičeskie zametki*, în vol. *Obščee i romanskoe jazykoznanie* (Omagiu R. A. Budagov), Izd. Moskovkogo universiteta, 1972, p. 77-81.
13. *Kněžnoslavjanskij literaturnyj jazyk v Rumynskich knjažestvach i ego charakternye leksičeskie čerty XIV-XVII vv.*, București, CMUB, 1973, 50 p., și rezumat în vol. *VII Międzynarodowy Kongres Slawistów, Warszawa, 21-27 VII 1973. Streszczenia referatów i komunikatów*, Varşovia, PWN, 1973, p. 103-104.
14. *Frakijsko-rumynsko-slavjanskije leksičeskie paralleli*, în vol. *Primus Congressus Studiorum Thracicorum (Sofia, 5-10 VII 1972) Thracia II, Serdicae /Sofia/*, 1974, p. 285-294.
15. *K izučeniju dvujazyčnyh slavjano-rumynskich tekstov XVI v.*, în vol. *Issledovanija po slavjanskoj filologii /In memoriam V. V. Vinogradov/*, Moscova, 1974, p. 40-51.
16. *Élementy antičnoj greko-latinskoj istoriografii v vizantijsko-slavjano-rumynskoj istoriografii*, în " *Analele Universității București-Limbi și literaturi slave*", XXVI, 1977, fasc. II, p. 101-120.
17. *Dve kopii Simeonova Sbornika v Biblioteke Rumynskoj Akademii*, în vol. *Slovansko jeziko-znanie. Nahtigalov sbornik ob stoletnici rojstva*, Ljubljana, 1977, p. 255-280.
18. *Drevnejšie izvestnye nadpisi transil'vanskich rumyn (1313-1314 i 1408 gg.)*, în "Memoriile Secției de științe filologice, literatură și arte" ale Academiei Române, seria IV, tomul I, 1977-1978, București, 1980, p. 31-44 /cu 4 facsimile/.

19. *Nekotorye aspekty naučnogo sotrudničestva meždu rumynskimi i bolgarskimi filologami (Rezjume)*, în "Analele Universităţii Bucureşti – Limbi şi literaturi slave", XXVIII, 1979, 2, p. 141.
20. *Rukopisi Gavriila Njameckogo i ich literaturnoe značenie*, în vol. *Tărnovska knižovna škola*, t. 2, Sofia, 1980, p. 81-88.
21. *Latino-greko-slavjanskije zaimstvovanija v rumynskom jazyke do 1521 g.*, RRL, XXVI, 1981, 1, p. 134-138.
22. *O nekotorych proizvedenijach vizantijskoj literatury v slavjano-rumynskich sbornikach*, în "Cyrillomethodianum", V, Salonic, 1981, p. 90-112.
23. *Pervoe pečatnoe proizvedenie Grigorija Camblaka i slavjano-rumynskaja tradicija v ego rasprostranenii*, în "Palaeobulgarica", VI, 1982, 4, Sofia, p.16-20.
24. *Aktual'nost' "Principov jazykoznanija" Bogdana Petričejku Hašdeu*, RRL, XXVII, 1982, 2, p. 165-170.
25. *"Pochval'noe slovo Konstantinu i Elene" Eftimija Tărnovskogo i ego mesto v vizantijsko-slavjano-rumynskich literaturnych otnošenijach*, în "Cyrillomethodianum", VII, Salonic, 1983, p. 88-98.
26. *Vklad rumynskich učenyh v delo provedenija lingvističeskich i filologičeskich s'ezdov kak formy naučnogo sotrudničestva i meždunarodnogo vzaimoponimania*, RRL, XXVIII, 1983, 1, p. 3-8.
27. *Slavjano-rumynskie rukopisi i izdanie pis'mennyh pamjatnikov južnyh slavjan*, Rsl, XXI, 1983, p. 301-330.
28. *Rumynskie filologi na meždunarodnyh s'ezdach slavistov*, Rsl, XXV, 1987, p. 221-257 (în colaborare cu Mihai Mitu).
29. *Antičnye, vizantijskie, južnoslavjanskije i rumynskie istočniki "Vsemirnoj chroniki" Michaila Moksya (1620)*, Rsl, XXVII, 1989, p. 47-75.

30. *Novoe izdanie "Chroniki sobytij na Balkanskom poluostrove v 1296-1417 gg."* (t. naz. "*Bolgarskaja anonimnaja chronika*") v *sopostavlenii s rumynskim perevodom Michaila Moksy*, în "Palaeobulgarica – Starobălgaristika", XIV, 1990, 2, p. 81-92.
31. *Izučenie staroslavjancko-rumynskich jazykovykh otnošenij na sovremennom étape*, în vol. *Polono-Slavica Varsoviensa*, Varşovia, 1992, p. 17-26.
32. *Mesto Fr. Miklošiča v slavjano-rumynskoj filologii*, în vol. *Miklošičev zbornik*, Ljubljana, 1992, p. 379-392.
33. *M. Éminescu i slavistika*, în "Romanoslavica", XXX, 1992, p. 153-192.
34. *B. Kopitar i nekotorye voprosy slavjano-rumynskoj filologii*, în vol. *Kopitarjev zbornik*, Ljubljana, 1996, p. 353-362.
35. *Slavjano-rumynskie gramoty i drugie pis'mennye pamjatniki kak istočnik dlja istorii rumynskogo jazyka (vtoraja polovina IX v. – 1520 g.)*, în "Romanoslavica", XXXV, 1997, p. 7-35.
36. *Ioan Bogdan i ego naučnye svjazi s pol'skimi filologami*, în volumul omagial dedicat lui Jerzy Rusek, Cracovia, 2000 (sub tipar).

BIBLIOGRAFIE*

1. Mihai Mitu, *Profesorul Gheorghe Mihăilă la a 60-a aniversare*, Rsl, XXVIII, 1990, p. 303-330.
2. O. Vințeler, *K 65-letiju professora George Michaila (Gheorghe Mihăilă)*, Rsl, XXXIII, 1995, p. 193-199.

---

* Unele date din afara surselor bibliografice menționate le-am extras din discuțiile colegiale pe care le-am avut cu prof. G. Mihăilă.

3. ***Personalitățile României contemporane, VI. Nemuritorii. Academicienii români 1995***, Agenția Națională de Presă Rompres, București, 1995, p. 197-198.
4. **Stan Velea, Gheorghe Mihăilă**, în vol. ***Universalisti și comparatiști români contemporani***, București, Editura MEDRO, 1996, p. 215-223.

LA ANIVERSAREA PROF. DR. NICOLAE PAVLIUC

N. Pavliuc s-a născut la 11 decembrie 1927, în satul Lunca la Tisa, din Maramureș, într-o familie de țărani. După terminarea școlii primare de 7 clase, a funcționat ca învățător în satul natal și în comuna Repedea (1945-1947). În 1947 a intrat la liceul ucrainean din Sighetul Marmăției, iar în anul următor a trecut la liceul românesc din localitate, pe care l-a absolvit în 1950. În perioada 1950-1955 a făcut studii de limbă ucraineană la Universitatea din Harkov (Ucraina), unde a urmat și aspirantura (1955-1958). A susținut disertația *Ukrains'ki hovirky Maramoroščiny v Rumunii* ("Graiurile ucrainene din Maramureș, România"), sub conducerea prof. V. P. Besedina-Nevzorova. În toamna anului 1958, la întoarcerea în țară, a fost numit lector la secția ucraineană a Universității din București, iar în 1967 a fost promovat conferențiar. A ținut cursuri de limba ucraineană contemporană – fonetică și fonologie, morfologie și sintaxă, lexicologie și frazeologie –, de dialectologie, gramatică istorică, istorie a limbii literare ucrainene, de gramatică comparată a limbilor slave orientale ș.a. În 1975 s-a stabilit în Canada, după ce a petrecut aproape un an în Austria. După sosirea la Toronto, a început să predea limba ucraineană la diverse școli și colegii locale și, totodată, să desfășoare o largă activitate de popularizare și difuzare, prin prelegeri., presă, mass-media, a limbii și literaturii ucrainene. În 1976 a fost încadrat asistent la secția de limbi și literaturi slave a Universității din Toronto, un an mai târziu a fost promovat "Associate Professor", titlu echivalent cu cel de conferențiar, iar în 1990 a fost numit "Full Professor", profesor titular. Principala materie pe care a predat-o a fost limba ucraineană, respectiv morfologia și sintaxa ucraineană, stilistica și gramatica istorică (ultimele două obiecte și pentru doctoranzi).

Prof. N. Pavliuc a desfășurat o bogată activitate științifică, materializată într-o serie de volume, studii, articole, comunicări, conferințe, consacrate mai cu seamă dialectologiei ucrainene, în particular graiurilor ucrainene din România, geografiei lingvistice, contactelor limbii ucrainene cu alte limbi, literaturii ucrainene. Este autor sau coautor al mai multor manuale de limba și literatura ucraineană pentru învățământul liceal și universitar. A fost o prezență activă în presa minorității ucrainene din România, în care a publicat articole mai ales pe teme didactice. A luat parte la congresele internaționale ale slaviștilor de la Sofia (1963), Praga (1966), Varșovia (1973) și la alte manifestări științifice de anvergură (cf. comunicarea ținută la al IV-lea Congres mondial de studii sovietice și est-europene, Harrogate (Anglia), 1990; *Romanian Influence on Ukrainian Dialects in Maramuresh (Romania): a Diachronic Analysis*). A participat, an de an, la sesiunile Asociației slaviștilor din Canada, a susținut prelegeri la mai multe universități, a prezentat comunicări la simpozioane organizate de diverse societăți științifice (la Winnipeg, Edmonton, Montreal, Ottawa etc.), a acordat interviuri televiziunii în probleme legate de specialitatea sa (cf., cu titlu de ilustrație, interviul "The History and Cultural life of Ukrainians in Romania"). Invitat să colaboreze la *Encyclopedia of Ukraine*, a contribuit cu articolul *Hutzuls* la vol. II (1988) al acestei lucrări de referință.

Prof. N. Pavliuc este membru al Asociației slaviștilor din Canada și al Institutului canadian de studii ucrainene (face parte din Comitetul de avizare a publicațiilor de lingvistică editate de acest Institut).

Printre lucrările sale cele mai importante se numără: *Limba ucraineană. Curs practic*, partea I, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1963, 320 p. (în colaborare); *Curs de gramatică istorică a limbii ucrainene*, partea I: *Introducere. Noțiuni de dialectologie*

ucraineană. *Fonetică. Morfologie*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1964, 168 p.; *Ukrains'ka literatura*. Pidručnyk dlja VI klasu, București, E.D.P., 1972, 366 p. (în colaborare); *Ukrainian Heritage Dictionary* ("Dicționarul moștenirii ucrainene"), Édition Rényi Inc., Toronto, 1989, 192 p. (în colaborare). Cea mai recentă, lucrare a sa, scrisă în colaborare cu prof. Edward N. Burstynsky, este un vast compendiu (450 p.) de *History of the Ukrainian Language*. Aici sunt tratate sistematic, afară de fonetica, fonologia, morfologia, repartiția dialectală a limbii ucrainene, și probleme ca apariția limbii ucrainere, apariția scrisului la slavii de răsărit ș.a.

Cu prilejul datei aniversare, colegii de la Facultatea de Limbi și literaturi străine a Universității din București îi transmit sincere urări de sănătate și-i doresc noi succese în domeniile de cercetare pe care le-a frecventat în decursul întregii sale cariere științifice.

octombrie 1993

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. *Zbirnyk literaturnykh tekstiv*, manual pentru. clasa a IX-a de liceu, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1960, 1963, 304 p. (în colaborare cu M. Bodnea).
2. *Zbirnyk literaturnykh tekstiv*, manual pentru. clasa a X-a de liceu, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1962, 1963, 1969, 304 p. (în colaborare cu M. Bodnea).
3. *Zbirnyk literaturnykh tekstiv*, manual pentru. clasa a XI-a de liceu, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1962, 304 p. (în colaborare cu M. Bodnea).
4. *Limba ucraineană*, curs practic, I, București, Editura Didactică și

- Pedagogică, 1963, 320 p. (în colaborare).
5. *Curs de gramatică istorică a limbii ucrainene*, I: *Introducere, Dialectologie, Fonetică, Morfologie*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1964, 168 p.
  6. *Očerki fonologičeskich sistem ukrainskich govorov v Rumynii*, "Revue roumaine de linguistique", X, 1965, p. 595-617 (în colaborare cu I. Robciuc).
  7. *Cu privire la corelațiile consonantice în graiurile ucrainene în Republica Socialistă România*, în *Omagiu lui Alexandru Rosetti*, București, 1965, p. 671-676 (în colaborare cu I. Robciuc).
  8. *L'influence roumaine sur le lexique des langues slaves*, în *Rsl*, XVI, 1968, p. 59-121 (în colaborare).
  9. *Ukrains'ka mova i literatura*, manual pentru clasa a IX-a, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1965, 1968, 324 p.
  10. *Slovozmına imennykiv v ukrains'kykh hovirkach Rumuns'koj Dobrudži*, în *Ukrains'ka dialektna morfolohija*, Kiev, 1969, p. 140-151 (în colaborare cu I. Robciuc).
  11. *Fonolohični systemy ukrains'kykh hovirok v Rumunii*, în *Praci XII Respublikans'koi dialektolohičnoi narady*, Kiev, 1971, p. 114-125 (în colaborare cu I. Bobciuc).
  12. *Rehlonal'nij atlas ukrains'kykh hovirok v Rumunii*, *ibid.*, p. 24-36 (în colaborare cu I. Robciuc).
  13. *Ukrains'ka literatura*, manual pentru anul I de liceu, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1972, 368 p.
  14. *Zbirnyk literaturnych tekstiv*, manual pentru anul IV de liceu, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1972, 388 p. (în colaborare cu C. Drapaca).
  15. *Ukrains' ka literatura*, manual pentru anul II de liceu, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1973, 372 p. (în colaborare cu C.

Drapaca).

16. *Ukrains'ka literatura*, manual pentru anul III de liceu, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1974, 392 p. (în colaborare cu C. Drapaca).
17. *Kul'turno-hromads'ke ta naukove žyttja ukraïnciv u Rumunii*, interviu publicat în "Journal of Ukrainian Studies", 3, Toronto, 1977, p. 62-71.
18. /Recenzie la/ B. Antonenko-Davydovič, *Jak my hovorymo*, ed. a 2-a, Toronto – Baltimore, 1979, 272 p., în "Journal of Ukrainian Studies", 13, Toronto, 1982, p. 113-117.
19. *Romanian Elements in the Works of O. Kobyl'ans'ka*, în *Symbolae in honorem Volodymyri Janiw*, München, 1983, p. 733-755.
20. *Literary Language and Dialects*, în *Osvita*, 1985, Edmonton, Canada, p. 5-16.
21. *Hutzuls*, articol în *Encyclopedia of Ukraine*, vol. II, ed. Volodymyr Kubiovyo, University of Toronto Press, 1988, p. 285-290.
22. *Ukrainian Heritage Dictionary*, Édition Rényi Inc., Toronto, 1989, 192 p. (în colaborare).
23. *Dual Forms in Literary Ukrainian and Dialects*, în *In Working Order: Essays presented to G. S. N. Lucki*, by Canadian Institute of Ukrainian Studies Press, University of Alberta, Edmonton, 1990, p. 158-173.
24. *Morphological Peculiarities in the Ukrainian Dialects in Northern Moldova (România)*, în *In Living Record. Essays in Memory of C. Bida*, by University of Toronto Press, edited by I. Makaryk, Ottawa, 1991.
25. *Divergent Views in Ukrainian Historical Linguistics*, *ibid.* (în colaborare cu E. Burstynsky).
26. *Romanian Influence on Ukrainian Dialects in Maramuresh (Romania): a Diachronic Analysis*, în *Papers in Slavonic Linguistics*,

IV World Congress Volumes: Linguistics. University of London, 1990.

27. *History of the Ukrainian Language*, Toronto, 450 p. (în colaborare cu Ed. Burstynsky).

28. *A practical Textbook for the study of Ukrainian Syntax and Stylistics*, Toronto.

CONSTANTIN RACOVIȚĂ ȘI CONTRIBUȚIA SA LA DEZVOLTAREA SLAVISTICII ROMÂNEȘTI

Se împlinesc, în 1997, 80 de ani de la nașterea și 50 de ani de la trecerea în eternitate a unui eminent cercetător și, totodată, a unei mari speranțe a slavisticii și lingvisticii românești, Constantin Racoviță, dispărut prematur, dar, prin ceea ce a izbutit să lase posterității în nici treizeci decenii de viață (a murit în ianuarie 1947), înscris durabil și definitiv în istoria acestor discipline.

Născut la 20 august 1917, la Chișinău, a absolvit Liceul "Gheorghe Lazăr" din București în 1936, după care s-a înscris la Facultatea de Litere și Filosofie a universității bucureștene, unde și-a dat, în iunie 1940, licența. Student deosebit de dotat, a făcut dovada capacităților sale prin câteva rezultate notabile ("Bilă albă cu distincție" la Istoria slavilor, "Bilă albă cu elogi" la Fonetica limbii române)*.

Nu avea decât 20 de ani când, student fiind, și-a redactat primele lucrări direct în franțuzește: *L'article en russe* și *Notes sur le bilinguisme*, publicate, ambele, în "Bulletin linguistique", VI, 1938, p. 90-138 și 238-242. Subiectul acestor lucrări, ca și al tuturor celor pe care le-a elaborat mai târziu, și l-a găsit singur. Dacă în materie de lingvistică generală și românească avea la cine să ceară o îndrumare sau un sfat, pentru a-și verifica propria concepție sau pentru a-și preciza punctele de vedere, în materie de limbi slave și, mai ales, de rusă, nu și-ar fi găsit pe atunci la București, interlocutori la înălțimea exigențelor sale științifice. Iar slavistul Racoviță s-a lansat, de la început, cu o competență unanim recunoscută, într-o cercetare asupra unei probleme a slavisticii generale și a rusei, și încă cele mai spinoase. El a pus în lumină situația articolului sau a embrioanelor de articol în diversele limbi slave și a urmărit în dialectele rusești soarta tentativelor de a forma un articol – și toate

acestea cu autoritatea unui savant rutinat, nu a unui începător aflat încă pe băncile facultății.

În anul următor a dat "*Travail*" et "*souffrance*" ("Bulletin linguistique", VII, 1939, p. 96-101), în care analizează, cu numeroase și variate ilustrații, expresia lingvistică a noțiunii de "muncă", punând-o în legătură fie cu cea de "suferință", fie cu cea de "câștig".

Urmează *Sur le genre personnel en roumain* ("Bulletin linguistique", VIII, 1940, p. 154-158), în care, punând la contribuție și cunoștințele de polonă pe care la căpătase între timp, formulează pentru prima oară trăsăturile genului personal în limba română, specific substantivelor proprii și comune care denumesc persoane sau obiecte personificate.

Aceeași maturitate științifică, același neobosit spirit critic și discernământ caracterizează și cercetările sale de istorie. Astfel, licența și apoi doctoratul le trece cu studiul *Începuturile suzeranității polone asupra Moldovei (1387-1432)*, publicat în "Revista istorică română", X, 1940 (apărut în 1941), p. 237-332. În același număr de revistă îi apare și articolul *În jurul știrilor despre cele mai vechi urme de limbă română*, p. 376-379.

După absolvire, este numit asistent la Facultatea de Litere și Filosofie, iar în 1942 profesorul Constantin C. Giurescu îl numește asistent și pe lângă Institutul de istorie națională din București. Mobilizat pe front, revine la catedră la sfârșitul războiului, cu sănătatea zdruncinată.

În 1946, la vârsta de 29 de ani, este numit profesor de slavistică la Universitatea din București. În aceeași zi a intrat la sanatoriu, de unde nu avea să mai iasă în viață.

În cele ce urmează, ne vom opri mai pe larg asupra contribuțiilor sale din domeniul lingvisticii ruse, prin care s-a inaugurat, în țara noastră, o nouă disciplină teoretică, rusistica lingvistică.

Studiul privitor la articolul în limba rusă vehiculează un volum considerabil de fapte și pune la contribuție o impresionantă bibliografie în diverse limbi, cu nu puține titluri de ultimă oră. printre care unele apărute în Rusia Sovietică și, deci, prin forța împrejurărilor, mai puțin accesibile la noi, de exemplu *Russkaja Pravda*, editată de E. F. Karski, St.-Petersburg, 1930. Din istoricul problemei, urmărit în detaliu de autor, se pot desprinde o seamă de concluzii de principiu: nu se poate vorbi de o tendință slavă comună de constituire a articolului, chiar și pentru limbile care, pe parcursul evoluției lor, au dezvoltat, în măsură mai mare sau mai mică, această parte de vorbire; vechea slavă nu cunoștea articolul (p. 92); semnalarea, la un moment dat, a articolului în bulgară și rusă reprezintă o simplă isoglosă (p. 97). Apariția articolului în aceste două limbi se explică pe căi diferite.

În rusa veche există o seamă de texte, mai ales de origine populară, în care apare frecvent pronumele demonstrativ postpus, *тъ* respectiv *та*, *таја* (fem.), *тоје* (neutru) și alte variante, cu valoare de articol. Folosirea sa nu are caracter sistematic, el lipsește nu rareori acolo unde ne-am fi așteptat să-l întâlnim. Fenomenul, astăzi în plină regresivitate, caracterizează graiul vorbit la Kiev în secolele XI-XII, respectiv la Moscova în secolele XVII-XVIII (p. 105). În unele texte, *тъ* este plasat adesea înaintea substantivului, ceea ce s-ar putea explica, după Racoviță, prin aceea că respectivii autori, simțind necesitatea articolului – care exista în propriul lor grai – n-au îndrăznit totuși să-l plaseze în postpoziție, spre a nu li se reproșa vreo influență populară (p. 116). Procedul articulării a luat naștere în cadrul subdialectului velicorus de nord, în regiunea orașelor Novgorod, Pskov, Polotk, Smolensk și Kiev

(graiurile din zona Kievului aveau numeroase trăsături comune cu cele din nord, explicabile, după Şahmatov, prin strânsele relații dintre Kiev și Novgorod). Articolul a apărut după ce grupul de nord s-a separat de alte grupuri dialectale, care nu aveau articol – deci, după secolul al IX-lea -, dar înaintea fuziunii grupului de nord cu grupul oriental (reprezentat astăzi de subdialectul velicorus de sud, care nu cunoștea articolul) – deci, înainte de secolul al XI-lea (p. 117-121). Chiar în această perioadă, în limba scandinavilor – deci, și a tribului vareg – ia naștere articolul postpus. Se constată, arată Racoviță, un paralelism strâns între articolul rus și cel scandinav. Presupunând că a fost împrumutat doar ca o tendință, procedeul articulării a putut, mergând în rusă pe o cale proprie, să cunoască o involuție, pe când în scandinavă s-a ajuns la un articol comparabil funcțional cu cel antepus din franceză sau germană (p. 123-125). Oricum, din secolul al XVII-lea se constată, în rusă, declinul articolului – și nu numai în limba literară, care l-a evitat întotdeauna, ci și în limbajul popular, colocvial. O explicație a fenomenului o poate constitui însăși structura rusei, limba sintetică, păstrătoare a declinării. Or, articolul și-a făcut apariția doar în limbile cu structură analitică, fiind strâns legat de simplificarea declinării. Se pare, totodată, că articolul a fost asimilat particulelor cu valoare stilistică, foarte frecvente în limba populară, dar mai mult sau mai puțin rare în limba literară: *mol, de, biš', nu inda, tak vot, sebe, ka, te* și altele. Probabil că forma *to* (de nom. și ac. sing. neutru) s-a diferențiat prima de alte forme, intrând în seria particulelor afective (p. 131).

Cercetările ulterioare, datorate altor lingviști, n-au făcut decât să completeze și să adâncească o seamă de detalii ale tabloului schițat cu mână sigură de învățatul român. Că exista o tendință de constituire a articolului în rusa veche rezultă fie și din opoziția dintre adjectivele cu și fără pronumele demonstrativ *я* (*ja, jo*) la finală. Din cele cu pronume,

simțite ca forme articulate cu articolul hotărât, s-au dezvoltat formele pline ale adjectivelor din rusa modernă. Treptat, criteriul determinării-indeterminării, pe care se întemeia distincția dintre adjectivele nominale și cele pronominale (prevăzute cu pronume demonstrativ), a fost substituit de criteriul funcțiunii sintactice: formele nominale s-au specializat în exprimarea predicatului, cele pronominale în exprimarea atributului¹. În graiurile rusești de azi, particulele postpuse se pot atașa la diverse părți de vorbire (să nu se uite că articolul clasic este ocurent numai în sfera substantivelor și adjectivelor), variind uneori chiar și în același context, fără a mai respecta regulile de acord în gen și număr. De aici rezultă că particulele postpuse din dialectele rusești nu pot fi asimilate celor din bulgară și macedoneana slavă, legate de categoria determinării-indeterminării. În rusă, ele au doar o funcțiune emfatică, de reliefare a unui segment din enunț², ceea ce confirmă întru totul punctele de vedere susținute de C. Racoviță.

În succintele, dar substanțialele sale note despre bilingvism, apărute în același volum cu studiul mai înainte analizat, autorul studiază, în principal, modul de exprimare al vorbitorilor nativi de limba rusă care și-au însușit încă din copilărie limba română. Autorul evidențiază preferința acestora pentru terminologia oficială de origine românească (de exemplu *institucija*, în loc de *učreždenie*), tendința de a adopta modelele sintactice mai apropiate de cele românești (*Ja ne otkryval okno* e mai frecvent decât *Ja ne otkryval okna*), de a suprima genul animat (*Ja vižu te životnye* se răspândește în detrimentul lui *Ja vižu tech životnych*). Se semnalează calcuri de tipul *voz'mëm tramvaj* în loc de *poedem tramvaem*. Se observă tendința de generalizare a lui *stavit'* în dauna lui *klast'*, ca reflex al întrebuirii unui singur verb românesc cu sensul global de "a pune (în orice poziție)".

Să încercăm, în încheiere, să formulăm câteva trăsături definitorii ale personalității lui C. Racoviță, așa cum se desprind ele din opera sa.

O primă și deosebit de evidentă caracteristică a capacității științifice a lui C. Racoviță este precocitatea sa: la o vârstă când mulți viitori învățați nici nu debutaseră în coloanele periodicelor de specialitate, Racoviță avea la activ o serie întreagă de lucrări de primă mărime, ieșite parcă de sub pana unui cercetător cu decenii de experiență în materie.

Lui C. Racoviță trebuie să i se recunoască independența în concepție și în tratare, și aceasta nu numai pentru că temele pe care le-a abordat nu i-au fost sugerate de nimeni, ci și pentru că însăși slavistica din vremea sa se baza, în principal, pe studiul limbii slave vechi și al slavonei. Or, lucrările sale marchează, cu aplicație la rusă, o orientare crescândă spre studiul limbilor slave vii³.

Studiile sale învederează excepționala sa pregătire în domeniul slavisticii, dimensiunea impresionantă a documentării bibliografice, din care știa totdeauna să extragă sursele de bază, ușurința cu care mânua limbile slave, ca și alte limbi europene de circulație.

Expunerea faptelor atestă inventivitate și imaginație lingvistică, rezultat al unui spirit asociativ de rară anvergură (e de ajuns să ne gândim la paralela scando-rusă în privința articolului).

Lui C. Racoviță îi este proprie o deosebită capacitate de orientare, atât în problemele de principiu, de lingvistică generală, cât și în cele particulare, concrete, el delimitează sincronia de diacronie, limba de vorbire, norma de uz.

Spirit previzionar și anticipator, C. Racoviță prefigurează, în lucrările sale, curentele lingvistice care vor ține afișul actualității începând cu a doua jumătate a secolului. Faptele prezentate pe marginea bilingvismului, consemnate mai sus, se încadrează în cele mai bune tradiții ale teoriei contactelor lingvistice, ale sociolingvisticii și, prin

intermediul analizei erorilor generate de interferență, ale analizei contrastive⁴.

În fine, C. Racoviță are meritul de a fi pus bazele rusisticii lingvistice din țara noastră. Contrar unei păreri destul de răspândite, care plasează începuturile acestei discipline prin anii '50, deci după extinderea limbii ruse în învățământul românesc, la care se adaugă intervalul necesar apariției primelor cursuri, manuale, culegeri de studii, lucrările lui C. Racoviță, adevărate modele ale genului, demonstrează fără putință de tăgadă că rusistica teoretică în România aparține cronologic perioadei antebelice⁵. Faptul că la noi studiul limbii ruse dobânda, la acea epocă, statutul unei ramuri de cercetare distincte nu poate fi decât o dovadă în plus a nivelului ridicat și a diversității de preocupări ce caracterizau atunci lingvistica și filologia românească^{6*}.

NOTE

* Datele au fost extrase din foaia matricolă a lui C. Racoviță - păstrată în arhiva Facultății de Litere a Universității din București - de către secretara-șefă, Aurelia Marinescu, căreia autorii îi aduc și pe această cale prinos de recunoștință.

1 Cf. și A.T. Rudnev, *Vnutrennie zakonomernosti upotreblenija imennych i mestoimennych prilagatel'nyh v drevnerusskom jazyke*, "Slavia", 1957, 2, p. 204 ș.u.

2 În problema particulelor postpuse, vezi *Russkaja dialektologija*, sub redacția lui R. I. Avanesov și V. G. Orlova, Moscova, 1965, p. 221, 238. Pentru alte limbi slave, vezi *Slavjanskije jazyki*, sub redacția lui A. T.

---

* Textul a fost redactat în colaborare cu Ecaterina Fodor.

Șirokova și a lui V. T. Gudkov, Editura Universității din Moscova, 1977, p. 218, 234; P. Nachtigal, *Slavjanskije jazyki*, traducere din slovenă de H. M. Elkina, Moscova, 1963, p. 262; Ecaterina Fodor, *Contribuții la istoria pronomelor demonstrative din limba polonă*, Rsl, VIII, p. 129 - 133.

3 O asemenea orientare a fost consemnată de G. Mihăilă, *Slavistica românească de la Ioan Bogdan la Emil Petrovici (Lucrările de lingvistică)*, în *Studii de lexicologie și istorie a lingvisticii românești*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1973, p. 188.

4 O privire istorică, practic exhaustivă, asupra gramaticilor contrastive ruso-române de la începuturi până la mijlocul secolului nostru o datorăm lui S. Wolf, *Prelegeri de gramatică rusă. Din istoria gramaticilor contrastive ruso-române*, Editura Universității București, 1995. Parte integrantă, alături de gramaticile contrastive, a lingvisticii aplicate, lexicografia bilingvă a beneficiat și ea de o analiză aprofundată, sub forma unei teze de doctorat elaborate de R. Chivescu, *Contribuții la studiul lexicografiei ruso-române*, conducător științific prof. univ. dr. Ecaterina Fodor, București, 1988.

5 Incursiuni teoretice în materie de rusă, abordată însă într-un context tematic mai larg, pot fi semnalate și înainte de C. Racoviță, cf. Ilie Bărbulescu, *Fonetica alfabetului cirilic în textele române din veacul XVI și XVII, în legătură cu monumentele paleo-, sârbo-, bulgaro-, ruso- și româno-slave, cu o Introducere despre "Felurile de scriere" și "Alfabetul cirilic și ortografia slavă la români"*, București, 1904; Margareta Ștefănescu (-Serghi), *Elementele rusești-rutene din limba românească și vechimea lor*, teză de doctorat (consacrată în special toponimicelor de origine ucraineană), Iași, 1924 (ap. G. Mihăilă, *op.cit.*, p. 190, 192).

6 Referințe bibliografice despre C. Racoviță: A. G(raur), *Constantin Racoviță*, "Bulletin linguistique", XV, 1947, p. 116 - 117; Id., "Cum vorbim", II, 1950, 1, p. 13 - 14; Id., *Constantin Racoviță la 20 de ani de la moartea*

lui, "Limba română", XVI, 1967, 1, p. 3-4; I. D. Suciu, *Constantin Racoviță*, "Revista istorică română", XVII, 1947, fasc. 1-2, p. 202 - 203; G. Mihăilă, *op. cit.*, p. 206 - 207; Jana Balacciu, Rodica Chiriacescu, *Dicționar de lingviști și filologi români*, București, Editura Albatros, 1978, p. 216; *Enciclopedia istoriografiei românești*, conducător științific Ștefan Ștefănescu, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1978, p. 278 – articol de F(lorin) C(onstantiniu).

PROF. DR. SOLOMON VAIMBERG LA A 70-A ANIVERSARE

Prof. dr. S. Vaimberg s-a născut la 20 octombrie 1930 la Bârlad, în familia unui mic funcționar comercial, care s-a mutat, un an mai târziu, la Galați. A urmat aici ciclul primar și cel liceal în instituții de învățământ particular, dar de înalt nivel profesional, în pofida condițiilor vitrege din preajma și din timpul ultimei conflagrații mondiale. O parte din rudele sale au pierit în împrejurări tragice, iar el însuși a fost de mai multe ori pe punctul de a abandona școala din lipsă de mijloace materiale. După 1944 și-a putut continua însă învățătura, absolvind în 1949, în urma desființării învățământului particular, ultima clasă, cu premiul I, la Liceul "Vasile Alecsandri". În același an, a început, la București, studii de limbă și literatură rusă, pe care le-a terminat, nu fără fricțiuni altminteri inerente epocii (i se imputa, cu vădită exagerare, pentru perioada adolescenței, o chestiune de "dosar"), în 1953, cu diplomă de merit.

Carierea didactică a început-o ca preparator, încă student fiind. După absolvire, ocupă postul de asistent până în 1969, când este numit lector (funcția cea mai înaltă la care avea la acea vreme acces). În 1990 este promovată, prin concurs, conferențiar, fiind ales, totodată, șef al catedrei de limba și literatura rusă de la Facultatea de limbi și literaturi străine a Universității București (1990-1992). În 1996 este titularizat ca profesor, la recomandarea unor slaviști și rusiști de primă mărime, profesorii Gheorghe Mihăilă, membru corespondent al Academiei Române, regretata Ecaterina Fodor, Dorin Gămulescu, Onufrie Vințeler. Iată câteva spicuiri din referatele alcătuite de unii membri ai comisiei:

"La concurs...s-a prezentat ...unul din rusiștii de prestigiu din țara noastră în etapa actuală...De-a lungul a patru decenii S. Vaimberg s-a afirmat treptat drept unul din cei mai activi specialiști din Facultatea de limbi și literaturi străine în domeniul limbii ruse...Propun cu căldură

promovarea /sa/ pe postul de profesor la care candidează, fiind convins că va ilustra, în continuare, cu prestigiu rusistica bucureșteană în țară și în străinătate” (G. Mihăilă).

“...Paralel cu activitatea didactică, /candidatul/ a desfășurat o amplă și fructuoasă muncă de cercetare, debutând de timpuriu în periodicele de specialitate...O linie tematică majoră a producției sale științifice o constituie teoria contactelor lingvistice, căreia i-a consacrat și teza de doctorat...Un loc important în activitatea sa de cercetător îl ocupă studiul contrastiv al limbilor, fundamentarea atât a premiselor sale teoretice, cât și a celor aplicative...Interesele sale științifice s-au concentrat însă, cum era și firesc, asupra problemelor de lingvistică rusă și, mai larg, slavă și slavo-română, de istorie a rusisticii și slavisticii românești...Informat totdeauna la zi în domeniile sale de interes, a scris avizat un număr considerabil de recenzii, adesea adevărate microstudii constituind o solidă bază de dialog și de schimb de păreri cu autorii lucrărilor analizate...Candidatul a avut o contribuție notabilă la viața științifică a catedrei. A organizat el însuși o sesiune științifică națională în perioada când a fost șef de catedră..., a participat constant, cu referate de substanță și intervenții pertinente, la aproape toate manifestările științifice ale colectivului...Din cele de mai sus, rezultă de la sine că dl S. Vaimberg, întrunind toate condițiile regulamentare, merită cu prisosință promovarea la gradul de profesor” (Ecaterina Fodor).

“Dl S.Vaimberg...a desfășurat o substanțială și variată activitate de cercetare, cu un număr impresionant de colaborări la periodicele de profil, cu numeroase participări la simpozioane interne și internaționale. Este autor al unor studii de referință, parte din ele sub formă de volume separate – de teorie lingvistică..., dar și de lingvistică aplicată...Producția sa științifică vizează probleme majore ale domeniului, caracterizându-se printr-o tratare de factură modernă a

tematicii abordate și printr-un ascutit spirit analitic. Toate acestea l-au impus în cercurile specialiștilor, conferindu-i un binemeritat prestigiu în mediul slaviștilor și – mai larg – al lingviștilor...Observator atent al evoluțiilor științifice din zona sa de interese, s-a implicat activ în schimbul de idei cu alți autori, desfășurând o susținută activitate de critică științifică – atât la catedră, ca recenzent, de recunoscută rigoare și obiectivitate, al lucrărilor altor colegi, cât și în coloanele revistelor de specialitate...Iată de ce îl consider, în perspectivă, un candidat și la titlul de conducător de doctorat în domeniul lingvisticii ruse" (D. Gămulescu).

A predat, de-a lungul anilor, toate materiile ciclului lingvistic rus, îndeosebi limba rusă contemporană – curs general, dar și cursuri speciale, multe cu caracter contrastiv rus-român. De asemenea, ține de mulți ani un curs, receptat cu interes de studenți, de semiotică lingvistică rusă.

Pentru desăvârșirea cunoștințelor, a participat la cursuri de vară la Sofia (1970) și Belgrad (1991), iar din 1990 a făcut deplasări și în alte țări slave. În 1973 a fost invitat, pentru a susține două prelegeri, la Universitatea din Oslo.

Pe linie științifică, a publicat, singur sau în colaborare, peste 200 de titluri – monografii, cursuri, manuale, studii, articole, recenzii -, în română, rusă și alte limbi. (Cifra menționată nu cuprinde aparițiile cu caracter publicistic, inserate în periodice sau volume din afara specialității.) Au fost incluse în mod expres în enumerare recenziile, fiindcă, de cele mai multe ori, autorul s-a străduit nu doar să redea conținutul lucrărilor analizate, ci, pe cât posibil, să vehiculeze idei, să facă schimb de opinii cu semnatarii. A prezentat, totodată, la prestigioase reuniuni științifice (la unele a fost desemnat șef de secție), interne (cu ecouri de presă favorabile) și internaționale, un mare număr

de comunicări (care, din economie de spațiu, nici nu figurează în lista anexă dacă n-au fost publicate).

Activitatea sa științifică a avut – de la prima sa apariție, în urmă cu aproape cinci decenii, în SCL, și până astăzi – un pronunțat caracter teoretic. Cărțile pe care le-a elaborat sunt, în esență, tratate de teorie a limbii, fie că descriu sistemul limbii ruse prin el însuși, fie că îl compară cu cel al limbii române. Chiar și în publicațiile cu orientare parțial pragmatică, contribuțiile sale se axează pe aspecte prin excelență teoretice, cf. spre exemplu ultimul său articol din "Limbile moderne în școală", I-II, 1991, *Preliminarii la o didactică prospectivă a limbilor străine*, sau cele apărute, număr de număr, în periodicul pe care l-a editat timp de aproape două decenii, "Filologie rusă".

Domeniile de cercetare pe care le-a frecventat cu precădere sunt:

a) lingvistica generală, concludent ilustrată chiar de teza sa de doctorat, *Contribuții la problema calculului lingvistic*, București, 1970 (conducător științific Ecaterina Fodor, referenți profesorii Emil Vrabie, Victor Vascenco, Arion Vraciu), ca și de comunicările intrate, prin selecție, în programul unor congrese internaționale ale lingviștilor (la care nu i s-a oferit posibilitatea să fie nemijlocit prezent) – de la Bologna, în 1972 (*Le calque linguistique dans la perspective du rapport entre l'immanent et le transcendant dans la langue*) și, respectiv, de la Viena, în 1977 (*Congruent Determinants of Relation in Heteroglottic Structures*); b) lingvistica rusă și, mai larg, slavo-română, reprezentată, în principal, de: 1/ volumele sale editate la Universitatea din București: *Sursele externe ale vocabularului rus*, 1995; *Elemente de gramatică funcțională a limbii ruse*, 1996; *Din istoria slavisticii românești*, 2000; 2/ monografia colectivă *Elemente de gramatică confruntativă a limbilor rusă și română*, București, T.U.B., 1983 și 1985, al cărei coredactor responsabil – și coautor – a fost (volumul a primit aprecieri elogioase în țară și peste

hotare, precum stau mărturie cele 7 recenzii înșiruite în anexă); 3/ ciclul de manuale de limba rusă contemporană, curs teoretic complet, la nivelul științei contemporane, elaborat cu începere din 1994 la catedră sub conducerea redacțională a Ecaterinei Fodor și a sa; 4/ culegerile de studii lansate de catedră, pe care le-a îngrijit, cu dăruire și competență, în cea mai mare parte și la coordonarea cărora a fost, recent, solicitat din nou să participe; c) didactica limbii ruse și a limbilor moderne în general, unde intră volumele *Îndreptar de morfologie*, I, București, 1959, și, în parte, *Structuri ale limbii ruse*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1977, precum și numeroase alte studii, articole, comunicări.

Este vicepreședinte în exercițiu al Asociației slaviștilor din România, în serviciul căreia depune de mulți ani o laborioasă și fecundă activitate, și membru în comitetul de redacție al apreciatei publicații *Romanoslavica*. Cooptat în comisia internațională de structuri gramaticale de pe lângă Comitetul Internațional al Slaviștilor, a reprezentat slavistica românească la câteva reuniuni ale acestui înalt for științific. Cunoscut prin publicațiile sale din străinătate (Rusia, SUA, Germania, Italia, Polonia, Bulgaria), a răspuns favorabil ofertei de colaborare venite din partea celei mai de seamă publicații de specialitate de peste hotare, *Russian Linguistics*. Se numără printre personalitățile înregistrate în repertoriul internațional *Kto est' kto v sovremennoj rusistike (Who's Who in Russian Linguistics)*, îndrumar biobibliografic redactat de Jurij Karaulov și Arto Mustajoki (Moscova - Helsinki, 1994). De asemenea, i se rezervă un capitol în antologia alcătuită de prof. Lucia Wald, *Lingviști și filologi evrei din România*, București, 1996, p. 411-417.

Apropiata aniversare a unei jumătăți de veac de activitate neîntreruptă pe tărâmul științei și școlii superioare românești îl găsește în plină desfășurare a unor importante demersuri creatoare: finalizarea unui amplu dicționar român-rus elaborat de regretatul coleg Anatol

Pedestrasu și aflat sub tipar la o editură bucureșteană, redactarea altui dicționar bilingv prin colaborare cu o universitate din afara țării ș. a. În pragul celui de-al 70-lea an de viață, colegii și prietenii, foștii și actualii studenți, doctoranzii cărora le-a recenzat cu exigență, dar și cu înțelegere colegială tezele îi urează din toată inima multă sănătate și putere de muncă spre a-și împlini proiectele care-l frământă statornic și în afara cărora nici nu și-ar putea închipui existența.

ianuarie 2000

LISTA LUCRĂRILOR PUBLICATE

1954

1. /Recenzie la/ *Voprosy jazykoznanija*, 1953, nr. 5, în SCL, 1954, nr. 1-2, p. 263-267 (în colaborare).

1958

2. *Otnositel'no voprosa o složnosokraščennyh slovach v russkom i rumynskom jazykach*, în "Culegere de studii", București, 1958, p. 22-30.

3. /Recenzie la/ *Mišlenie i jazyk*, "Gândire și limbă", Moscova, 1957, în LR, 1958, nr. 6, p. 90-92 (în colaborare).

1959

4. /Recenzie la/ *Voprosy tekstologii*, Moscova, 1957, în LR, 1959, nr. 5, p. 105-110 (în colaborare).

5. *Câteva aspecte ale dezvoltării interesului de cunoaștere la elevii din școlile sovietice*, în "Revista de pedagogie", 1959, nr. 3, p. 113-118 (în colaborare).

6. *Îndreptar de morfologie*, partea I (litografiat), București, 1959, 212 p. (în colaborare).

1961

7. *Calcuri românești după adjectivele compuse din limba rusă*, în "Culegere de studii", București, 1961, p. 64-73.

1962

8. *Limba rusă pentru învățământul superior filologic*, vol. II, sub redacția conf. Ecaterina Fodor, București, 1962 (lucrare colectivă).

9. /Recenzie la/ *Sovremennyj russkij jazyk*, de N. S. Valgina ș. a., Moscova, 1961, în "Culegere de studii", București, 1962, p. 279-284.

10. /Recenzie la/ T. A. Degtereva, *Puti razvitija sovremennoj lingvistiki*, I, Moscova, 1961, în SCL, 1962, nr. 3, p. 419-426 (în colaborare).

1963

11. *Cronometrul lingvistic* (despre metoda glotocronologică), în "Veac nou" din 19 aprilie 1963, p. 6-7 (în colaborare).

12. *Despre topica "internă" a adjectivelor compuse*, în "Romanoslavica", XII, București, 1965, p. 109-116.

13. /Recenzie la/ *Limba rusă literară contemporană*, de N. Mangul, I. Oiță, V. Vasncu, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1962, 712 p., în "Romanoslavica", XII, București, 1965, p. 358-360.

14. *Despre locul gramaticii în predarea limbilor moderne*, în "Revista învățământului superior", VII, 1965, nr. 9, p. 59-64 (în colaborare).

15. /Recenzie la/ *Cursul de corespondență comercială în limba rusă*, de A. Hârlăoanu și M. Mocearov, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1965, în "Revista învățământului superior", 1965, nr. 10, p. 94-96 (în colaborare).

16. /Recenzie la/ I. Brăescu, *Modernizarea metodelor de studiere a limbilor străine*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1966, în "Gazeta învățământului" din 15 iulie 1966, p. 6 (în colaborare).

17. *Studiul limbilor străine în liceu*, în "Scânteia" din 22 iulie 1966, p. 4 (în colaborare).

18. /Recenzie la/ A. M. Muchin, *Funkcional'nyi analiz sintaksičeskich elementov*, Moscova – Leningrad, 1964, în SCL, 1966, nr. 6, p. 707-710 (în colaborare).

19. /Recenzie la/ M. Popescu ș. a., *Metodica predării limbii ruse*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1966, în "Revista de pedagogie", 1967, nr. 4, p. 119-123 (în colaborare).

20. /Recenzie la/ V. Vascenco, *Mic dicționar rus-român*, București, Editura Științifică, 1966, în LR, 1967, nr. 3, p. 279-281.

21. /Recenzie la/ V. Vascenco, *Mic dicționar român-rus*, Editura Științifică, București, 1966, în "Romanoslavica", XIV, 1967, p. 495-499.

22. /Recenzie la/ V. G. Gak, *Besedy o francuskom slove*, Moscova, 1966, în "Romanoslavica", XIV, 1967, p. 515-517.

23. *Limbă și vorbire*, în "Gazeta învățământului" din 7 iunie 1968, p. 3 (în colaborare).

24. *Tvorčestvo I. A. Bunina v Rumynii*, în "Rumynskaja literatura", București, 1968, nr. 2, p. 10-13 (în colaborare)

25. *O meste kal'ki v processe mež"jazykovej interferencii*, în "Russkij jazyk za rubežom", Moscova, 1968, nr. 2, p. 10-13 (în colaborare).

26. /Cronică/ *X Meždunarodnyj kongress lingvistov*, în "Filologičeskie nauki", Moscova, 1968, nr. 4, p. 99-104.

27. *Elementul tipic și elementul specific în studiul limbilor moderne*, în "Gazeta învățământului" din 25 octombrie 1968, p. 2 (în colaborare).

28. *Finalitate și metodă în studiul limbilor străine*, "Revista de pedagogie", 1969, nr. 6, p. 91-95 (în colaborare).

29. *Despre calcurile lingvistice din textele bilingve slavo-române*, în LR, XVIII, 1969, nr. 4, p. 333-336.

30. *Despre analiza contrastivă a limbilor (cu aplicații la topica adjectivului în limbile rusă și română)*, în "Analele Universității București. Limbi slave", XVIII, 1969, p. 47-55.

31. *Intervenții: Actes du Xe Congrès International des Linguistes*, vol. I, Bucarest, 1969, p. 72-73; vol. II, 1970, p. 458.

32. *Despre limba românească din textele bilingve slavo-române*, în "Biserica Ortodoxă Română", LXXXVIII, 1970, nr. 5-6, p. 575-586 (în colaborare).

33. */Recenzie la/ V. Vascenco, Dicționar de buzunar român-rus*, București, 1968, în "Limbile străine în școală", București, 1970, p. 174-176.

34. *Contribuții la problema calculului lingvistic*. Rezumatul tezei de doctorat. Universitatea din București, 1970, 24. p.

35. */Recenzie la/ Dicționar rus-român de termeni lingvistici și filologici*, de un colectiv sub conducerea conf. dr. V. Vascenco, București, 1970, în "Revue roumaine de linguistique", XVI, 1971, nr. 5, p. 452-455.

36. *Considerații asupra tipologiei calcului lingvistic (Cu aplicații la scrieri și documente slavo-române)*, în "Analele Universității București. Limbi slave", XX, 1971, p. 91-100.

37. /Recenzie la/ Marija Dejanova, *Istorija na složnite minali vremena v bălgarski, sărbohărvatski i slovenski ezik*, Sofia, 1970, în "Revista de referate, recenzii și sinteze", Lingvistică – Filologie, IX, 1972, nr. 1, p.132-141.

38. *Analiza contrastivă în lingvistică*, în "Forum. Revista învățământului superior", XIV, 1972, nr. 4, p. 38-40 (în colaborare).

39. /Recenzie la/ Emil Georgiev, *Kiril i metodij, istinata za săzdatelite na bălgarskata i slavjanska pismenost*, Sofia, 1969, în "Revista de referate, recenzii și sinteze", Lingvistică – Filologie, IX, 1972, nr. 2, p. 260-267.

40. *Distincția limbă-vorbire în perspectiva lexicografiei bilingve (aplicații didactice)*, în "Limbile moderne în școală", București, 1972, nr. 1, p. 26-31 (în colaborare).

41. /Recenzie la/ Eduard Seljan, *Zadači na săvremennata naučna informacija v oblastta na ezikoznanieto*, "Bălgarski ezik", 1970, 1, în "Revista de referate, recenzii și sinteze", Lingvistică – Filologie, IX, 1972, nr. 3, p. 275-278.

42. *Ecouri și opinii pe marginea Gramaticii limbii ruse literare contemporane*, *ibid.*, p. 389-398.

43. /Recenzie la/ *Tratat de lingvistică generală*, sub redacția acad. Al. Graur ș. a., București, 1971, în "Flacăra lașului" din 10 august 1972 (în colaborare).

44. /Recenzie la/ lucrarea de la nr. 37, în SCL, XXIII, 1972, nr. 5, p. 562-565.

45. /Recenzie la/ Anton Vraciu, *Studii de lingvistică generală*, Iași, 1972, în "Contemporanul" din 10 noiembrie 1972, p. 8.

46. *Psalterium Sinaiticum*. Edited by M. Altbauer, Skopje, 1971, în "Revista de referate, recenzii și sinteze", Lingvistică – Filologie, IX, 1972, nr. 4, p. 509-517.

47. *Le calque linguistique dans la perspective du rapport entre l'immanent et le transcendant dans la langue*, în "Proceedings of the Eleventh International Congress of Linguists". Bologna – Florence, August 28 – September 2, 1972. Edited by Luigi Heilman. Vol. II, 1975, p. 209-212 (în colaborare).

1973

48. /Recenzie la/ lucrarea de la nr. 45, în "Tribuna școlii" din 6 ianuarie 1973, p. 14 (în colaborare).

49. /Recenzie la/ Siri Sverdrup Lunden, *The Trondheim Russian-German MS Vocabulary*, Oslo, Tromsø, Universitetsforlaget, 1972, în "Revista de referate, recenzii și sinteze", Lingvistică – Filologie, X, 1973, nr. 1, p. 112-120.

50. /Recenzie la/ lucrarea de la nr. 49, în SCL, XXIV, 1973, nr. 1, p. 113-114.

51. /Recenzie la/ lucrarea de la nr. 46, în SCL, XXIV, 1973, nr. 1, p. 112-113.

52. /Recenzie la/ Per Restan, *Sintaksis voprositel'nogo predloženia*, Oslo-Bergen- Tromsø, Universitetsforlaget, 1972, 880 p., în "Revista de referate, recenzii și sinteze", *Lingvistică – Filologie*, X, 1973, nr. 2, p. 219-227.

53. *Opyt primenenija transformacionnogo analiza pri usvoenii nekotorych vidovyh form russkogo glagola*, în "Russkij jazyk", Sofia, 1972, nr. 3, p. 33-38 (în colaborare).

54. /Recenzie la/ V. Ju. Rozencvejg, *Jazykovye kontakty*, Leningrad, Editura "Nauka", 1972, în "Revista de referate, recenzii și sinteze", *Lingvistică – Filologie*, X, 1973, nr. 3, p. 285-291.

55. /Recenzie la/ K. V. Gorškova, *Istoričeskaja dialectologija russkogo jazyka*, Moscova, Editura "Prosvetšenie", 1972, în "Revista de referate, recenzii și sinteze", *Lingvistică – Filologie*, X, 1973, nr. 3, p. 367-373.

56. /Recenzie la/ V. A. Vinogradov, *Lingvističeskie aspekty obučenija jazyku*, Editura Universității din Moscova, 1972, în "Lingvistică – Filologie", *Revista de referate, recenzii și sinteze*, X, 1973, 4, p. 408-413.

57. /Recenzie la/ *Russkij jazyk, dvuchmesjačnyj bjulleten'*, Sofia, 1968 sq., în "Limbile moderne în școală", 1973, nr. 2, p. 132-136 (în colaborare).

58. /Recenzie la/ Ecaterina Fodor, *Manual de conversație rus-român*, București, 1972, în "Ostpanorama", Linz/Austria/, 1973, 8, p. 22-23.

59. /Recenzie la/ *Educație și limbaj*, coordonator: Sorin Stati, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1972, în "Revista de pedagogie", XXIII, 1974, nr. 1, p. 114-115.

60. /Recenzie la/ Al. Graur, *Nume de locuri*, București, Editura Științifică, 1973, în "Tribuna Școlii" din 16 martie 1974, p. 11.

61. /Recenzie la/ E. P. Šubin, *Jazykovaja komunikacija i obučenie inostrannym jazykam*, Moscova, 1972, în "Revista de referate, recenzii și sinteze", Lingvistică – Filologie, XI, 1974, nr. 1-2, p. 45-52.

62. /Recenzie la/ Geir Kjetsaa, *Leksika stichtovorenij Lermontova. Opyt količestvennogovopisanija*, Universitetet i Oslo, Slavisk-Baltisk Institutt, 1973, în "Revista de referate, recenzii și sinteze", Lingvistică – Filologie, XI, 1974, nr. 1-2, p. 66-71.

63. /Recenzie la/ A. A. Beletki, *Leksikologija i teorija jazykoznanija (Onomastika)*, Kiev, Izd. Kievskogo universiteta, 1972, *ibid.*, p. 111-118.

64. /Recenzie la/ *Novoe v lingvistike, VI. Jazykovye kontakty*. Sostavlenie, redakcija, vstupitel'naja stat'ja i kommentarij V. Ju. Rozencvejga, Moscova, "Progress", 1972, în SCL XXV, 1974, 3, p. 335-337.

65. *Despre structura semică a verbelor de mișcare rusești*, în "Probleme de metodică, gramatică și lexicologie", București, C. M. U. B., 1975, p. 157-168 (în colaborare).

66. *Poverchnostnaja struktura i glubinnaja struktura primenitel'no k vosprijatiju ruskoj vidovoj korreļjacii*, în "Russian Language Journal", XXVIII. Editorial Office: Carleton University, Ottawa, Canada, 1974, 100, p. 1-7 (în colaborare).

67. /Recenzie la/ L. S. Muravyova, *Verbs of Motion in Russian*, în "Limbile moderne în școală", 1974, 2, p. 145-147 (în colaborare).

1975

68. *Analiza distribuțională a paradigmei spațialității în limba rusă*, în "Metodica predării limbii ruse", București, C. M. U. B., 1975, p. 95-104 (în colaborare).

69. /Recenzie la/ A. A. Vetrov, *Metodologičeskie problemy sovremennoj lingvistiki*, Moscova, 1973, în "Limbile moderne în școală", 1975, 1, p. 147-149 (în colaborare).

70. /Recenzie la/ V. Vascenco, *Dificultăți ale lexicului rus. Elemente de semantică contrastivă*, București, 1975, ibid., p. 149-151.

71. /Recenzie la/ Ivan Lekov, *Osobenosti na sintaktičnija tip na slavjanskite ezici*, în SCL, XXVI, 1975, 2, p. 210-211.

72. *About the Definition of Linguistic Calque*, în RRL, XX, 1975, 1, p. 63-69.

73. *Calque and Borrowing*, în RRL, XX, 1975, 4, p. 435-437.

74. *Despre semantica verbelor digresive în limbile slave*, în "Cercetări actuale în domeniul limbilor și literaturilor străine", I, București, Tipografia A. S. E., 1975, p. 266-269.

1976

75. /Recenzie la/ Jens E. Reinton, *Nye engelske lånord i moderne russisk*, Bergen, 1975, în SCL, XXVII, 1976, 2, p. 212-213.

76. /Recenzie la/ Ecaterina Fodor, *Limba rusă literară contemporană*, I, C. M. U. B., 1974, în "Probleme de filologie rusă", București, T. U. B., 1976, p. 256-259.

77. /Recenzie la/ Alf Grannes, *Prostorečnye i dialektnye élementy v jazyke ruskoj komedii XVIII veka*, Bergen – Oslo – Tromsø, Universitetsforlaget, 1974, în RRL, XXI, 1976, 3, p. 451-453.

78. /Recenzie la/ *Godišnik na Sofijskija universitet*, Fakultet po slavjanski filologii, tom LXVII (1973), 1974, în RRL, XXI, 1976, 4, p. 549-551.

1977

79. *Structuri ale limbii ruse. Exerciții pentru dezvoltarea vorbirii și scrierii elevilor*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1977, 268 p. (în colaborare).

Recenzii în: "Probleme de filologie rusă", T. U. B., 1977, p. 352-353.

"Limbile moderne în școală", 1977, 1, p. 141-142.

"Culegere de lucrări metodico-științifice", Galați, 1977, p. 244-245.

"Probleme de filologie rusă", T. U. B., 1978, p. 195-196.

"Russkij jazyk za rubežom", 1978, 2, p. 121-122.

80. *Contribuții la definiția conceptului de conversiune*, în "Probleme de filologie rusă", București, T. U. B., 1977, p. 30-40 (în colaborare).

81. /Recenzie la/ V. G. Gak, *Russkij jazyk v sopostavlenii s francuzskim*, Moscova, 1975, *ibid.*, p. 311-312.

82. /Recenzie la/ D. Rozental', M. Telenkova, *Praktičeskaja stilistika russkogo jazyka*, Moscova, 1976, *ibid.*, p. 318-320.

83. *O pagină de istorie: memoriul lui I. Popper către V. A. Urechia*, în vol. "În ajutorul profesorului de geografie", IV, 1976, editat de Societatea de științe geografice din R. S. România, București (apărut în 1977), p. 284-288.

84. /Recenzie la/ Ivan Duridanov, *Ezikăt na trakite*, Sofia, 1976, în SCL, XXVIII, 1977, 4, p. 456-458.

85. /Recenzie la/ *Russian Linguistics*, 1974 sq., în RRL, XXII, 1977, p. 502-505.

1978

86. *Probleme de filologie rusă*. Coordonator S. Vaimberg, București, T. U. B., 1978, 250 p., *Predislovie*, p. 3-4.

Recenzie în "International Review of Applied Linguistics in Language Teaching" (IRAL), XVIII, Heidelberg, 1980, 1, p. 86-88.

87. *Ob odnom slučae vidovoj kvantifikacii v russkom jazyke*, în "Probleme de filologie rusă" (vezi datele sub 86), p. 78-84.

88. /Recenzie la/ *Russian Language Journal*, XXVII, 1973, nos. 96, 97, 98, *ibid.*, p. 224-226.

89. /Recenzie la/ L'. Đurovič, *Otnositel'noe prilagatel'noe v slavjanskich jazykach*, "The Slavic Word", The Hague/Paris, 1972, *ibid.*, p. 237-239.

90. /Recenzie la/ *Journal of Russian Studies*, 1973, 26, *ibid.*, p. 239-240.

91. /Recenzie la/ M. Moskov, *Za čist bălgarski ezik*, Sofia, 1976, *ibid.*, p. 241-242.

92. /Recenzie la/ R. Löttsch, *Slawische Elemente in der grammatischen Struktur des Jiddischen*, "Zeitschrift für Slawistik", XIX, 1974, 4, *ibid.*, p. 243-244.

93. /Recenzie la/ A. Andreyewsky, *On Expressing Sameness in Modern Russian*, "Slavik Transformation Syntax", Ann Arbor, 1974, *ibid.*, p. 244.

94. *Considerații asupra raportului dintre învățământul limbilor străine și unele curente ale lingvisticii moderne*, în "Cercetări actuale în domeniul limbilor și literaturilor străine", vol. II, București, Atelier Poligrafic A. S. E., 1978, p. 12-17.

95. /Recenzie la/ Pandele Olteanu, *Sintaxa și stilul paleoslavei și slavonei*, București, 1974, *ibid.*, p. 434-435.

96. /Recenzie la/ A. Hârlăoanu, *Curs de limbă și corespondență comercială în limba rusă*, București, 1976, *ibid.*, p. 436-438.

97. /Recenzie la/ Julieta Apostol, Elena Iosub, Paraschiva Șerbănescu, *Manual de corespondență și redactări în limba rusă*, București, 1974, *ibid.*, p. 438.

98. /Recenzie la/ Erik Krag, *Dostoevsky. The Literary Artist*, Oslo – New York, 1976, *ibid.*, p. 439.

99. /Recenzie la/ Geir Kjetsaa, *Evgenij Baratynskij. Žizn' i tvorčestvo*, Oslo – Bergen – Tromsø, Universitetsforlaget, 1973, *ibid.*, p. 440-442.

100. /Recenzie la/ Siri Sverdrup Lunden, *Fragment nemecko-russkogo slovarja XVII v.*, "Voprosy istoričeskoj leksikologii i leksikografii vostočnoslavjanskich jazykov", Moscova, 1974, *ibid.*, p. 443-445.

101. /Recenzie la/ Sven Gustavsson, *Predicative Adjectives with the Copula byt' in Modern Russian*, Stockholm, Slavic Studies 10, 1977, *ibid.*, p. 445-446.

102. /Recenzie la/ William W. Derbyshire, *The Lexical Impact of Russian upon English*, "Russian Language Journal", XXV, 1971, 91, *ibid.*, p. 447-448.

103. /Recenzie la/ Paul Wexler, *Some Observations of Structure in Language Contact*, "Symbolae in honorem Georgii Y. Shevelov", München, 1971, *ibid.*, p.474-482.

104. V. G. Korolenko despre mișcarea muncitorească din România, în vol. "Lucrările colectivului metodico-științific LIMBA CA INSTRUMENT DE INFORMARE. Predarea limbilor străine în instituțiile de învățământ superior cu profil nefilologic. 26-27 noiembrie 1976", București, 1978, p. 216-220 (în colaborare).

1979

105. *Un hapax legomenon în cele mai vechi psaltiri românești*, în "Limba română", XXVIII, 1979, 1, p. 87-89.

106. *A Prosaism in the Vocabulary of the First Romanian Books of Psalms*, în "Revue des études sud-est européennes", XVII, 1979, 1, p. 163-168.

107. *Probleme de filologie rusă*. Coordonator S. Vaimberg, București, T. U. B., 1979, 290 p.

108. *Unele caracteristici ale limbajului matematic (cu aplicații la limba rusă)*, *ibid.*, p. 54-57 (în colaborare).

109. /Recenzie la/ Paul Wexler, *Purism and Language*, Language Science Monographs 11, Indiana University Publications, Bloomington, 1974, *ibid.*, p. 267-272.

110. /Recenzie la/ Z. A. Tolmačeva, E. D. Bescennaja, *Vzaimodejstvie leksičeskogo i slovoobrazovatel'nogo značenij*, "Sistema jazyka", Riga, 1976, *ibid.*, p. 282.

111. /Recenzie la/ P. Garde, *De la structure du pronom russe*, "Papers in Slavic Philology", 1, Edited by Benjamin A. Stolz, Ann Arbor, 1977, *ibid.*, p. 283.

1980

112. /Recenzie la/ Al Graur, *Dicționar de cuvinte călătore,* București, 1978, în SCL, XXXI, 1, 1980, p. 104-106.

113. /Recenzie la/ Paul Wexler, *A Historical Phonology of the Belorussian Language,* Heidelberg, 1977, în SCL, XXXI, 1980, 2, p. 226-227.

114. *Probleme de filologie rusă.* Coordonator S. Vaimberg, București, T. U. B., 1980, 370 p.

115. *Propoziția interogativă în limbile rusă și română,* ibid., p. 158-174.

1981

116. *Od odnom slučae vidovoj kvantifikacii v russkom jazyke,* în vol. "Metodika prepodavanija russkogo jazyka za rubežom", Izd. "Russkij jazyk", Moscova, 1981, p. 23-27.

117. *Reflecții despre A. Meillet,* "Cercetări actuale în domeniul limbilor și literaturilor străine", vol. III, București, Atelier Poligrafic A. S. E., 1981, p. 362-371.

118. *On the Semantic Structure of the Verbs of Motion in Russian,* în RRL, XXVI, 1981, 3, p. 289-293.

1982

119. *O paralelă sintactică româno-bulgară,* în SCL, XXXIII, 1982, 4, p. 334-343.

120. *On the Semantic Structure of Verbs of Motion in Russian*, în "Studies in Descriptive Russian Grammar". Edited by Willy Birkenmaier, Heidelberg, 1982, p. 71-76.

121. /Recenzie la/ *Dicționar român-rus de termeni lingvistici și filologici*, de un colectiv sub îndrumarea conf. dr. doc. Victor Vascenco, București, T. U. B., 1981, în SCL, XIII, 1982, 5, p. 437-439.

1983

122. *Elemente de gramatică confruntativă a limbilor rusă și română*. Redactori responsabili Ecaterina Fodor, Solomon Vaimberg, București, T. U. B., ed. I, 1983, ed. II, 1985, 372 p.

Recenzii: "Limbile moderne în școală", 1984, 1, p. 141-143.

"Romanoslavica", XXIII, 1985, p. 334-335.

SCL, XXXVI, 1985, 4, p. 329-331.

"Săpostavitelno ezikoznanie", 1986, 1, p. 45-48.

"Studia Russica", XI, Budapesta, 1987, p. 346-348.

"Russkij jazyk za rubežom", 1990, 2, p. 98-90.

"Limbă și literatură rusă", București, 1983, p. 417-418.

123. *Aspectul verbal*, în "Elemente de gramatică confruntativă...", p. 262-305.

124. *Limbă și literatură rusă*. Coordonator S. Vaimberg, București, T. U. B., 1983, 494 p.

Recenzii în: "Limbile moderne în școală", 1984, 1, p. 140-141.

"Bolgarskaja rusistika", 1984, 2, p. 89-90.

125. *Un caz de anticipare pronominală în limba rusă*, *ibid.*, p. 220-226.

126. /Recenzie la/ Mircea Gheorghiu, *Probleme de tipologie contrastivă a limbilor*, București, 1983, *ibid.*, p. 417-418.

127. /Recenzie la/ *Elemente de gramatică confruntativă a limbilor rusă și română*, București, 1983, *ibid.*, p. 477-478.

128. *Eidetical Determinants: A Contrastive Approach*, în "IRAL (International Review of Applied Linguistics in Language Teaching)", XXI, Heidelberg, 1983, 2, p. 158-160 (în colaborare).

129. *Rolul formativ al limbilor străine*, în "Limbile moderne în școală", 1983, 2, p. 56-58 (în colaborare).

1984

130. *Masă rotundă: Noua gramatică academică a limbii ruse (1980)*, în "Romanoslavica", XXII, 1984, p. 501-504.

1985

131. *Propoziția în "Gramatica rusă" din 1980*, în "Prelegeri de limbă și literatură rusă", vol. II, București, T. U. B., 1985, p. 403-408 (în colaborare).

132. /Recenzie la/ Roberto Gusmani, *Saggi sull'interferenza linguistica*, Florența, vol. II, 1983, în SCL, XY.XVI, 1985, 2, p. 150-151.

133. /Recenzie la/ *Mediterranean Language Review*, 1983, 1, *ibid.*, p. 163-164.

134. /Recenzie la/ *Săpostavitelno ezikoznanie*, VIII, 1983, în "Romanoslavica", XXIII, 1985, p. 338-340.

135. /Recenzie la/ Ole Horpestad, *Soglasovanie skazuemogo s količestvennym podležaščim v sovremennom ruskom jazyke*, Bergen, 1984, *ibid.*, p. 337-338.

136. /Recenzie la/ *Bolgarskija rusistika*, 1984, în "Limbile moderne în școală", 1985, II, p. 167-168 (în colaborare).

137. /Recenzie la/ *Studies in Descriptive Russian Grammar*. Edited by Willy Birkenmaier, Heidelberg, 1983, în SCL, XXXVI, 1985, 4, p. 335-336.

1986

138. *Niveluri de dificultăți în echivalarea lexicului alogen*, în "Limbile moderne în școală", 1986, I, p. 20-26 (în colaborare).

139. A. Meillet. *50 de ani de la încetarea sa din viață (1936-1986)*, în "Romanoslavica", XXVI, 1986, p. 261-264.

140. Alf Grannes ș. a., *Documents russes sur la pêche et le commerce russes en Norvège au XVIIIe siècle*, Oslo, 1984, în SCL, XXXVII, 1986, 3, p. 271.

141. Recenzie în limba rusă la cartea de sub 140, în "Romanoslavica", XXVI, 1986, p. 306-308.

142. /Cronică/ *Raporturile limbii române cu limbile popoarelor vecine*, în "Limbile moderne în școală", 1986, II, p. 182-183.

143. *Filologie rusă*, XI. Coordonator S. Vaimberg, București, T. U. B., 1986, 296 p., *Predislovie*, p. 3-4.

Recenzie în: "Bolgarskaja rusistika" 1987, 5, p. 85-87.

144. *Iz opyta sostavlenija sopostavitel'noj grammatiki russkogo i rumynskogo jazykov*, *ibid.*, p. 5-12 (în colaborare).

145. /Recenzie la/ Alf Grannes, *The Morphosyntactic Variation of Adjectives and Participles in Old Russian*, "Skriptserie", 21, Bergen, 1985, *ibid.*, p. 285.

146. /Recenzie la/ *Studia Slavica Finlandensia*, II, Helsinki, 1985, *ibid.*, p. 286.

147. *Ob odnom sintaksičeskome sootvetstvii meždu rumynskim i bolgarskim jazykami*, în vol. "Raporturi lingvistice, literare și culturale româno- bulgare", București, T. U. B., 1986, p. 289-296.

148. *Limba română ca limbă-țintă (cu aplicații la o corespondență verbală româno-rusă)*, în vol. "Lingvistică – Poetică – Stilistică. Studii", Iași, Universitatea "A. I. Cuza", Facultatea de Filologie, 1986, p. 291-295 (în colaborare).

149. *Necrolog/ Vladimir Georgiev*, în SCL, XXXVII, 1986, 6, p. 528-529.

1988

150. *Funcționalitate și spirit creator în predarea gramaticii*, în "Limbile moderne în școală", 1988, II, p. 16-20 (în colaborare).

151. *Analiza contrastivă azi. Probleme și perspective*, în vol. "Studii de limbi și literaturi străine", Timișoara, Universitatea din Timișoara, Facultatea de Filologie, 1988, p. 56-59.

1989

152. *Prelegeri de limbă și literatură rusă*, VI. Coordonatori Ion Oiță, Virgil Șoptoreanu, Solomon Vaimberg, București, T. U. B., 1989, 368 p., *Cuvânt înainte*, p. 3-4.

153. *Nekotorye voprosy russoj frazeologii*, *Ibid.*, p. 31-52.

1991

154. *Filologie rusă*, XII (1990). Coordonator S. Vaimberg, București, T. U. B., 1991, 428 p., *Predislovie*, p. 3-4.

Recenzie: A. Pedestrașu, în "Russkij jazyk za rubežom", 1991, 6, p. 106-107

155. *Russkij jazyk v vysšem filologičeskom obrazovanii Rumynii*, ibid., p. 9-25 (în colaborare).

156. /Recenzie la/ Jostein Børtnes, *Vision of Glory. Studies in Early Russian Hagiography*, Oslo – New Jersey, 1988, în "Romanoslavica", XXVII, 1990, p. 355-358 (în colaborare).

157. *Preliminarii la o didactică prospectivă a limbilor străine*, în "Limbile moderne în școală", vol. I-II, 1991, p. 80-84.

1992

158. *Contribuții la semantica aspectului verbal slav: o valoare caracteristică a trecutului imperfectiv rus*, în "Romanoslavica", XXIX, 1992, p. 245-253.

159. *Prof. dr. Ecaterina Fodor la a 65-a aniversare*, ibid., p. 427-433.

160. *Din activitatea științifică a slaviștilor români de peste hotare*, ibid., p. 479-483.

161. /Recenzie la/ *Catalogul general al manuscriselor moldovenești păstrate în URSS. Colecția bibliotecii mănăstirii Nou-Neamț (sec. XIV-XIX)*. Alcătuitor V: Ovcinikova-Pelin, Chișinău, "Știința", 1989, ibid., p. 453-454 (în colaborare).

162. /Recenzie la/ Miloš Jeftić, *Sa svetskim slavistima*, Gornji Milanovac, 1991, ibid., p. 461.

163. *Funkcional'naja grammatika v uslovijach slavjano-neslavjanskogo (ruskogo i rumynskogo) jazykovogo kontaktirovanija*, în "Romanoslavica", XXX, 1992 (apărut 1993), p. 21-35 (în colaborare).

Vezi și "XI medzinárodný zjazd slavistov. Zborník resumé", Bratislava, Veda, 1993, p. 517-518.

1993

164. *Filologie rusă*, XIII, 1993. Coordonator S. Vaimberg, București, T. U. B., 1993, 176 p., *Predislovie*, p. 3-4.

165. *Rusko-rumynskie jazykovye schoždenija*, *ibid.*, p. 77-82.

166. */Cronică/ Vydajuščeessja sobytie v žizni rumynskoj rusistiki*, *ibid.*, p. 167-169.

167. */Cronică/ Novyj nagražděnnij medal'ju A. S. Puškina*, *ibid.*, p. 169-171.

168. */Cronică/ Vstreča s rusistami Belgradskogo universiteta*, *ibid.*, p. 172-173.

169. */Recenzie la/ Beiträge zur sprachlichen, literarischen und kulturellen Vielfalt in den Philologien*. Festschrift für Ruprecht Rohr zum 70. Geburtstag, Stuttgart, Franz Steiner Verlag, 1992, in SCL, XLIV, 1993, p. 362-364.

1994

170. *Prof. dr. Victor Vascenco la a 65-a aniversare*, in "Romanoslavica", XXXI, 1994, p. 163-182.

171. *Prof. dr. Emil Vrabie la a 65-a aniversare*, *ibid.*, p. 183-194.

172. *Conf. dr. Mircea Gheorghiu la a 65-a aniversare* *ibid.*, p. 203-204.

173. */Recenzie la/ Alf Grannes, Les turcismes dans l'oeuvre de D. Vojnikov (1839-1878), le premier dramaturge bulgare*, Bergen, 1992, *ibid.*, p. 243-244.

174. /Cronică/ *Al XI-lea Congres Internațional al Slaviștilor*, *ibid.*, p. 247-265 (domeniul lingvistic p. 256-259) (în colaborare).

175. *Status inozjazyčnych slov v sovremennoj russkoj presse*, în "Romanoslavica", XXXII, 1994, p. 69-76 (în colaborare).

176. *Prof. dr. N. Pavliuc la 65-a aniversare*, *ibid.*, p. 329-333.

177. /Recenzie la/ *Językoznawstwo synchroniczne i diachroniczne*. Redakcja naukowa Jadwiga Sambor, Jadwiga Linde-Wiekiewicz, Romuald Huszcza, Varșovia, 1993, *ibid.*, p. 312-313.

178. /Recenzie la/ *Tolkovyj tematičeskij slovar' russkich glagolov. Prospekt*. Pod red. L. G. Babenko, Ural'skij universitet, Ekaterinburg, 1992, *ibid.*, p. 313-314.

179. /Cronică/ *Reuniunea Comisiei de studii gramaticale de pe lângă CIS*, *ibid.*, p. 341-342.

180. *Sopostavitel'nyj analiz – vcera i segodnja*, în "Filologie rusă", XIV, București, EUB, 1994, p. 59-65.

181. Feodor Chirilă, *Limba rusă contemporană. Sintaxa frazei*. Redactori responsabili: Ecaterina Fodor, Solomon Vaimberg, București, Editura Universității București, 1994. Tiraj nou 1997.

182. Anatol Pedestrașu, *Limba rusă contemporană. Sintaxa propoziției*. Redactori responsabili: Ecaterina Fodor, Solomon Vaimberg, București, Editura Universității București, 1994.

1995

183. Mircea Gheorghiu, *Limba rusă contemporană. Morfologie*. Redactori responsabili: Ecaterina Fodor, Solomon Vaimberg, București, Editura Universității București, 1995.

184. *Sursele externe ale vocabularului rus*, București, Editura Universității București, 1995.

Recenzie de Victor Vascenco, în "Romanoslavica", XXXIV, 1996, p. 313-315.

185. *Limbă și literatură în perspectivă integratoare*. Colocviul de științe ale limbajului, ed. a II-a, 1993, Universitatea "Ștefan cel Mare", Suceava, în vol. "Limbaje și comunicare", Iași, Institutul european de cooperare cultural-științifică, 1995, p. 344-347.

186. *K charakteristike obščelingvističeskoj koncepcii V. V. Vinogradova*, în "Romanoslavica", XXXIII, 1995, p. 125-129.

187. *Noi manuale de limba rusă contemporană la Universitatea din București*, *ibid.*, p. 269-271.

188. /Recenzie la/ *Russian Linguistics*, 16, 1992, 1. Editors: L'. Đurovič, A. G. Van Holkand, W. Lehfeltd. Dordecht – Boston - Londra, în "Romanoslavica", XXXIII, 1995, p. 263-264.

189. /Recenzie la/ Victor Vascenco, *Studii de antroponimie*, București, Editura Academiei Române, 1995, în SCL, XLVI, 1995, 1-6, p. 196-197.

1996

190. *Elemente de gramatică funcțională a limbii ruse*, București, Editura Universității București, 1996.

Recenzie de Ecaterina Fodor în "Romanoslavica", XXXIV, 1996, p. 319-321.

191. *Limbă și literatură în perspectivă integratoare* (vezi *supra* sub 184) (text și schiță biografică), în vol. "Lingviști și filologi evrei din România". Prezentare și antologie de Lucia Wald, București, 1996, p. 411-417.

192. *O položenii rusistiki v Rumynii*, în "Russian Linguistics", 20, 1996, 1, p. 71-75.

193. *Slučaj mestoimennogo prolepsisa v rusском jazyke*, în vol. "Anafora w strukturze tekstu", pod redakcją Macieja Grochowskiego, Varşovia, Wydawnictwo Energeia, 1996, p. 91-96.

194. *Constantin Racoviță și contribuția sa la dezvoltarea slavisticii românești*, în "Romanoslavica", XXXIV, 1996, p. 19-26 (în colaborare).

195. /Recenzie la/ Alf Grannes, *Turco-Bulgarica. Articles in English and French concerning Turkish influence on Bulgarian*, Wiesbaden, Harrassowitz Verlag, 1996, *ibid.*, p. 317-319.

196. /Recenzie la/ Victor Vascenco, *Studii de lingvistică teoretică și aplicată*, București, Editura Coresi, 1996, în LR, XLV, 1996, 1-6, p. 152-153.

1997

197. *O paradigme prostranstvennosti v rusском i rumynskom jazykach*, în "Romanoslavica", XXXV, 1997, p. 93-103 (în colaborare).

198. *Conf. dr. Siegfried Wolf la a 65-a aniversare*, *ibid.*, p. 333-342.

199. *Prof. dr. Victor Vascenco la a 70-a aniversare*, *ibid.*, p. 343-369.

200. *Cronică. Reuniune aniversară*, *ibid.*, p. 371-372.

201. /Recenzie la/ Stefana Dimitrova, *Isključenija v rusском jazyke*, Columbus, Ohio, Slavica Publishers Inc., 1994, *ibid.*, p. 389-390.

202. /Recenzie la/ Victor Vascenco, *Comentarii și aprecieri lingvistice*, București, Editura Atos, 1998, *ibid.*, p. 393-394.

203. *K karakteristike sopostavitel'nogo analiza kak metoda lingvističeskogo issledovanija*, în "Filologie rusă", XV-XVI, 1998, p. 233-238.

204. Andrei Ivanov, *Limba rusă contemporană. Fonetică, schimbări fonetice, fonologie, ortoepie*...Coordonatorii seriei "Limba rusă contemporană": Ecaterina Fodor, Solomon Vaimberg, București, Editura Universității din București, 1998.

205. /Recenzie în limba rusă la/ Stefana Dimitrova (vezi datele sub 200), în "Russian Linguistics", 22, 1998, p. 357-359.

206. /Recenzie la/ Živko Bojadžiev, *Portreti na imeniti ezikovedi. Iz istorijata na svetovnata lingvistika*, Sofia, 1997, în SCL, XLVII, 1998, 2.

207. /Recenzie la/ Renata Grzegorzczkova, *Wprowadzenie do semantyki językoznawczej*, Varșovia, Wydawnictwo naukowe PWN, 1995, ibid.

1999

208. *Iz istorii rumynskoj rusistiki*, în "Filologie rusă". Coordonatori Aneta Dobre, Solomon Vaimberg, București, Editura Universității din București, 1999 (în colaborare).

209. /Recenzie la/ A. Grannes, *Izbrannye trudy po russkomu i slavjanskomu jazykoznaniju*, Moscova, 1998, ibid.

210. /Recenzie la/ *Russkaja glagol'naja leksika: peresekaemost' paradigm. Pamjati Éry Vasil'evny Kuznecovoj*, Ekaterinburg, Izd. Ural'skogo universiteta, 1997, ibid.

211. /Recenzie la/ G. A. Zolotova, N. K. Okipenko, M. Ju. Sidorova,
Kommunikativnaja grammatika russkogo jazyka, Moscova, ibid.

2000

212. *Moses Gaster, exeget dramatic*, în "Buletinul" Centrului de studii ebraice de pe lângă Facultatea de Litere a Universității din București.

213. *Din istoria slavisticii românești*, București, Editura Universității din București, 2000.

PROF. DR. VICTOR VASCENCO LA A 70-A ANIVERSARE

Anul acesta, 1998, Victor Vascenco împlinește vârsta de 70 de ani. Este un prilej de a relua în rândurile de mai jos, într-o formă biobibliografică augmentată și adusă la zi, cele arătate de mine cu cinci ani în urmă (în Rsl, XXXI) despre formația științifică și activitatea d-sale, exprimându-mi speranța că în acest fel pot contribui la o mai deplină prezentare a personalității sărbătoritului ca om de știință și profesor universitar.

Născut în orașul Bistrița (jud. Bistrița-Năsăud), la 10 martie 1928, în familia unui ofițer superior de infanterie, Victor Vascenco a urmat cursurile Școlii primare „Andrei Mureșanu” din localitate și, spre sfârșitul anilor '40, a absolvit, ca șef de promoție, secția literară (latină, greacă) a Liceului Militar „Mihai Viteazul” din Tg. Mureș - Timișoara (1947), instituție de învățământ de elită, și Școala de ofițeri de infanterie din București (1949), după care a funcționat, puțin timp, ca ofițer și translator în cadrul armatei.*

Între 1950 și 1954 a făcut studii de filologie rusă la București, pe care le-a încheiat cu diplomă de merit. S-a simțit atras în mod deosebit, începând cu această perioadă, de personalitatea unor învățați bucureșteni și clujeni, ca Al. Rosetti, Al. Graur și Emil Petrovici, ale căror principii științifice, expuse prin viu grai sau în scris, îl vor servi mai târziu drept îndrumar în activitatea didactică și în cea de cercetare (O înrâurire la fel de pregnantă, cu deosebire în domeniul antroponimiei, va resimți

---

* Aspecte biografice, privind cu deosebire perioada liceală, a evocat recent Vasile Andreicuț, *Un absolvent al Liceului Militar „Mihai Viteazul” - profesor universitar la Mannheim*, în „Observatorul militar” (Editor : Ministerul Apărării Naționale), anul VII, nr.15, București, 1995, p. 8. Un articol similar a publicat același autor în „Inimi sub drapel” (revistă a Liceului Militar „Mihai Viteazul”), număr special, Alba Iulia, 1995, p. 29-30.

prin anii '60 din partea lui B.O. Unbegaun, cu care a menținut un contact îndelungat).

Între 1955 și 1958 a fost aspirant (doctorand) al Facultății de Filologie a Universității din Sankt-Petersburg. A audiat, aici și la Universitatea din Moscova, cursuri de specialitate ținute, între alții, de B.A. Larin (lexicologie istorică și lexicografie), V.M. Žirmunskij (lingvistică generală și dialectologie), V.V. Vinogradov (stilistică lingvistică), T. P. Lomtev (sintaxă). După studii și cercetări fructuoase, efectuate în bibliotecile din Sankt-Petersburg, Moscova, București și Chișinău, și-a susținut la universitatea de pe malul Nevei, în 1958, teza de doctorat cu tema *Împrumuturi slave orientale în limba română* (îndrumător științific prof.dr. Ju.S. Sorokin), unul din referenții științifici ai lucrării fiind cunoscutul romanist R.A. Budagov.

Revenit în țară, a fost încadrat mai întâi ca asistent, apoi ca lector, pentru ca în 1965 să fie promovat, prin concurs, conferențiar la Catedra de filologie rusă a Universității din București. În toți acești ani și în cei care au urmat Victor Vascenco, titular al cursului de limba rusă contemporană, a desfășurat o fecundă activitate didactică și științifică, ce i-a adus un binemeritat prestigiu și l-a făcut cunoscut atât în țară, cât și în străinătate. Pe lângă disciplina de bază (curs de gramatică descriptivă cu aplicații practice în domeniul limbii ruse actuale), a ținut o serie de cursuri și seminarii speciale, între care : Raporturi lingvistice româno-est-slave; Onomastică rusă și generală; Antroponimie generală și aplicată; Semantică contrastivă; Etnologie lingvistică rusă ș.a.

Teoretician consacrat, a fost desemnat în cadrul catedrei coordonator al colectivului de discipline teoretice din domeniul lingvisticii ruse. Sub îndrumarea sa, colectivul a devenit cadrul ideal de dezbatere a lucrărilor științifice ale membrilor catedrei, de analiză a referatelor și capitolelor de teză prezentate de doctoranzi. Numit în 1969 conducător

științific la doctorat în domeniul lingvisticii ruse, a fost solicitat în nenumărate rânduri ca îndrumător la această înaltă formă de ridicare a calificării profesionale de un număr apreciabil de colegi mai tineri din diverse centre universitare, ca și din învățământul liceal.

În septembrie 1970 i s-a încredințat postul de prodecan, cu sarcina de a organiza, potrivit unei concepții moderne, activitatea cursurilor postuniversitare intensive de limbi străine (engleză, franceză, germană, rusă, iar din 1971 și spaniolă) . În această funcție, în care a fost sprijinit nu numai de Ministerul Învățământului, ci și de respectivele ambasade, a inițiat o serie de acțiuni (sesiuni științifice ale cadrelor didactice consacrate predării intensive și contrastive a limbilor străine, redactarea de manuale adaptate specificului cursurilor, testarea periodică a performanței lingvistice în vehicularea limbilor străine de către adulți ș.a.), care au sporit sensibil popularitatea și renumele acestei forme moderne de învățământ.

Victor Vascenco s-a afirmat ca membru activ al câtorva societăți științifice: Asociația Slaviștilor din România (face parte din conducerea ei și din comitetul de redacție al publicației „Romanoslavica”, a reprezentat asociația în Comisia internațională de terminologie lingvistică de pe lângă Comitetul Internațional al Slaviștilor); Societatea de Științe Filologice din România (a făcut parte din colegiul redacțional al periodicului „Limbile moderne în școală”); Grupul român de lingvistică aplicată; Südosteuropa-Gesellschaft din München (colaborează, între altele, la „Südosteuropa Mitteilungen”, organ al acestei societăți).

A fost membru în consiliul editorial al Editurii Științifice și Enciclopedice, în colegiul redacțional al „Analelor Universității București”, seria limbi slave, în colectivul de redacție al publicației periodice „Prelegeri de limbă și literatură rusă” pe care o editează Catedra de

filologie rusă de la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, în colegiile redacționale ale unor culegeri de specialitate din țară și străinătate.

În octombrie-noiembrie 1967, răspunzând invitației unor universități scandinave, a ținut prelegeri, ca "visiting professor", studenților slaviști și rusiști din Göteborg, Uppsala, Lund (Suedia) și Oslo (Norvegia), iar în vara lui 1971 a efectuat, la inițiativa universității bucureștene, o vizită de documentare în mai multe centre universitare din Franța (Paris, Besançon, Vichy, Royan, Grenoble) pentru o mai bună cunoaștere a problemelor de lingvistică aplicată, inclusiv sub raportul studiului intensiv al limbilor străine de largă circulație.

În toamna lui 1985 s-a stabilit în Germania, unde i-a fost echivalat titlul de doctor în filologie cu cel german de "Doktor der Philosophie" și i-a fost reglementat statutul universitar, științific și didactic, de profesor. Din luna noiembrie a aceluiași an a început să lucreze, în cadrul Universității din Mannheim, la catedra *Romanistik II*, condusă de prof.dr. Rupprecht Rohr (elev al regretatului romanist și balcanolog Günter Reichenkron, 1907-1966), fiind cooptat în colectivul *Forschungsgruppe Rumänisches Etymologisches Wörterbuch*. Principala menire a acestui grup de cercetare este elaborarea de lucrări pregătitoare în vederea alcătuirii unui dicționar etimologic al limbii române. În cadrul colectivului, lui Victor Vascenco i-a revenit sarcina de a întocmi materialele necesare elucidării aspectelor de slavistică în cercetarea etimologică. În 1989 grupul de cercetare și-a extins profilul de investigație, devenind secție autonomă în structura Facultății de Litere (Fakultät für Sprach- und Literaturwissenschaft) sub denumirea de *Forschungsstelle für rumänische und albanische Lexicologie*. Actualmente, în cadrul acestei secții (pe care prof.dr. Rupprecht Rohr, deși pensionat, o conduce în continuare), profesorul Victor Vascenco este interesat în mod deosebit

de influența slavonă asupra limbii și culturii românești, pe care intenționează s-o prezinte sub forma unei cercetări monografice.

În pofida diversității preocupărilor sale științifice, el a manifestat un interes constant față de problemele lingvisticii ruse și s-a încadrat temporar, în 1986, la *Lehrinstitut für russische Sprache des Landes Nordrhein-Westfalen* din orașul Bochum, unde a ținut cursuri de rusistică, teoretice și practice, dintre care menționăm, pentru noutatea sa, pe cel de cultură și civilizație comparată germano-rusă.

Victor Vascenco este, de peste trei decenii, o prezență activă la un mare număr de prestigioase manifestări științifice din țară și de peste hotare: congrese internaționale ale lingviștilor, ale slaviștilor, ale profesorilor de limba și literatura rusă, de științe onomastice, de studii sud-est europene, diverse reuniuni științifice cu participare internațională ținute la Moscova (1958, 1969, 1990), Sofia (1963, 1972, 1989), Ljubljana (1964, 1969, 1970, 1991), București (1964, 1967, 1968, 1991, 1995), Praga (1968, 1973, 1982), Paris (1971), Bratislava (1973, 1993), Varșovia (1973), Varna (1973), Berlin (1979), Koprivștița (1980), Veszprém (1981), Kîev (1983), Mannheim (1987), Regensburg (1994), Cluj-Napoca (1994), Timișoara (1996) ș.a.

În ampla bibliografie a lucrărilor sale se pot distinge câteva linii tematice directe, marcate de titluri de referință pentru domeniile abordate:

1. Relațiile lingvistice româno-slave, cu deosebire cele româno-est-slave, tratate într-o seamă de studii în continuarea tezei de doctorat și reluate recent în volumul *Studii de lingvistică teoretică și aplicată*, București, 1996 (secțiunile a doua și a treia).
2. Lingvistica descriptivă, contrastivă și aplicată, ilustrate prin câteva notabile realizări editoriale: *Limba rusă literară contemporană* (București, 1962 și 1963, 712 p., în colaborare cu Nadejda Mangul și

Ion Oiță), curs universitar care s-a bucurat de o largă audiență printre studenții secțiilor de profil din București și din alte centre universitare; *Dificultăți ale lexicului rus. Elemente de semantică contrastivă* (București, 1975, 194 p.), prima cercetare contrastivă de la noi de asemenea amploare, izbutită sinteză între orientarea pragmatică și ținuta teoretică a demersului lingvistic; *Limba rusă azi. Curs practic* (București, 1985, 508 p., în colaborare cu Anatol Pedestrașu), un cuprinzător compendiu bazat pe cele mai recente achiziții ale lingvisticii ruse.

3. Lexicografia bilingvă și terminologia lingvistică, reprezentate printr-o serie de dicționare generale și de specialitate ruso-române și româno-ruse (ultimul din această serie, *Dicționar român-rus*, a apărut recent, ca ediție reprint, la Editura "Prometeu" din Chișinău, 1995, 444 p.). Lexicograf de vocație, autorul a pus la îndemâna cercurilor largi dicționare bilingve de mare tiraj, reluând și adâncind totodată, printr-o prismă personală, bazele teoretice ale terminologiei speciale, în general, și ale celei lingvistice, în particular (vezi, de ex., lucrarea *Probleme de terminologie lingvistică*, București, 1975, 180 p.). Cele două ample dicționare, rus-român și român-rus, de termeni lingvistici și filologici (București, 1970, 328 p.; resp. 1981, 454 p.), redactate sub conducerea sa de un colectiv din care au mai făcut parte R. Chivescu, N. Clem, Vasilica Danțiș, Paraschiva Șerbănescu, Inessa Tache, I. Vitizov, S. Wolf, s-au impus ca îndreptare normative într-un domeniu până atunci fluctuant.
4. Antroponimia generală și specială (românească; rusă și slavă, în genere), precum și dialectologia rusă, respectiv cercetarea graiurilor ruse ale lipovenilor din România, cu un inedit moment editorial privind onomastica din macrosistem: *Nume de familie și prenume rusești. Dicționar invers* (București, 1975, 264 p.). Menționăm tot aici recenta

lucrare *Studii de antroponimie* (București, 1995, 280 p.), în care o mențiune specială se cuvine preocupărilor de descriere a unor sisteme și structuri antroponimice naționale, de ex. sistemul standard, supraregional, al numelor de familie românești.

5. Etimologia și formarea cuvintelor, domeniu ilustrat prin întregul cuprins al eseurilor antroponimice amintite mai sus, de asemenea prin lucrarea *Studii de lingvistică teoretică și aplicată* (București, 1996, 314 p.), al cărei prim capitol este consacrat în întregime etimologiei românești.

Activitatea sa științifică a fost parțial consemnată în *Istoria lingvisticii românești*, de un colectiv coordonat de Iorgu Iordan (București, 1978), și în *Dicționar de lingviști și filologi români* de Jana Balaciu și Rodica Chiriacescu (București, 1978), de asemenea în *Kto est' kto v sovremennoj rusistike (Who's Who in Russian Linguistics)*, îndrumar biobibliografic redactat de Jurij Karaulov și Arto Mustajoki (Moscova - Helsinki, 1994). În 1975 Comisia de doctorat a Facultății de Limbi Străine, prezidată de regretatul slavist și romanist prof.dr.doc. I.C. Chițimia, i-a acordat titlul de doctor-docent în științe filologice, validat în același an de Consiliul profesoral al Facultății și de Senatul Universității. După aproape un sfert de veac, în 1998, neobosita activitate științifică, de rezonanță internațională, a profesorului Victor Vascenco a fost încununată cu un nou și prestigios titlu – a fost cooptat, ca membru titular, în Academia universitară internațională de științe din Moscova.

Cele aproape 200 de lucrări pe care le-a publicat în țară și în străinătate constituie o parte integrantă a slavisticii și romanisticii, respectiv a rusisticii și românisticii, și totodată o mărturie a diversificării tematice și afirmării lor în plan european. Grație lui Victor Vascenco și altor specialiști aflați în străinătate, realizările științifice românești pot fi aduse mai pe larg și mai repede la cunoștința centrelor universitare și de

cercetare de peste hotare. De altfel, în periodicele "Südosteuropa Mitteilungen" din München și "Deutsche Sprache" din Mannheim au apărut dări de seamă semnate de el despre sesiunile științifice internaționale consacrate centenarului Catedrei de slavistică de la Universitatea din București (1991), respectiv celei de-a 75-a aniversări a Catedrei de filologie slavă de la Universitatea din Cluj-Napoca (1994) și, acum în urmă, celei de-a 40-a aniversări a Catedrei de limba și literatura germană de la Universitatea de Vest din Timișoara (1996), sesiuni la care a prezentat el însuși comunicări. A intrat deja în tradiție ca Victor Vascenco să țină de câteva ori pe an câte un referat științific – îndeobște la Asociația Slaviștilor, dar și la alte foruri. Astfel, la 4 noiembrie 1999, în cadrul conferințelor organizate sub egida Academiei Române, a dezvoltat tema *Împrumutul lingvistic radial*. Textul conferinței, deosebit de dens și de bogat în date, va fi publicat sub formă de broșură separată.

Colegii de catedră și de facultate, precum și foștii studenți îl felicită pe profesorul Victor Vascenco, aflat în plină efervescență creatoare, îi urează noi succese pe tărâmul cercetării științifice și își exprimă dorința de a-l vedea cât mai des în mijlocul lor.

*

În ziua de 10 martie 1998 a avut loc în sala de consiliu a Facultății de Limbi și Literaturi Străine a Universității din București sărbătorirea prof.dr. Victor Vascenco cu prilejul împlinirii vârstei de 70 de ani.

A participat un numeros public din facultate și din afara ei: membrii catedrei gazde, reprezentanți ai unor catedre de limbi străine din facultate și din alte instituții de învățământ superior, civil și militar, cadre

didactice din învățământul liceal, cercetători științifici, foști studenți ai sărbătoritului.

Omagiindu-l pe septuagenar, conf.dr. Aneta Dobre, șefa catedrei de filologie rusă, a trecut în revistă principalele etape ale vieții lui Victor Vascenco începând cu anii '40-'50, perioada studiilor sale generale și de specialitate, până în prezent, când - după o îndelungată și fructuoasă activitate didactică și științifică la Universitatea din București - ilustrează prin noi lucrări de substanță slavistica și romanistica din țara de origine și din Germania.

Autorul rândurilor de față a prezentat cu acest prilej o recentă apariție editorială: *Comentarii și aprecieri lingvistice* de Victor Vascenco, carte publicată la editura ATOS, București, 1998, 412 p. (vezi recenzia noastră din prezentul număr al Rsl). Volumul a fost scris, în virtutea caracterului său diversificat, timp de patru decenii (1957-1997), a fost însă conceput ca apariție editorială abia în ultimii doi ani, încadrându-se în suita de lucrări inaugurată prin *Studii de antroponimie* (București, 1995) și continuată cu *Studii de lingvistică teoretică și aplicată* (București, 1996).

Au luat cuvântul pentru a-l omagia pe sărbătorit: prof.dr. G. Mihăilă, membru corespondent al Academiei Române, o dată în numele său și a doua oară în numele prof.dr. Ecaterina Fodor, prof.dr. Nicolae Roșianu, conf.dr. Dumitru Balan, conf.dr. S. Wolf, conf.dr. Andrei Ivanov, prof. Violeta Olteanu, conf.dr. Mihai Mitu, lect. Dana Cojocaru, prof.dr. Virgil Șoptereanu, prof.dr. Gheorghe Barbă, conf.dr. Anatol Pedestrasu.

Cele rostite la această omagiere, la facultate și apoi la Casa Universitarilor s-au spus cordial și ore *rotundo* (Horațiu), adică în spiritul stilistic ales pe care îl cultivă, de altfel, sărbătoritul însuși.

aprilie 1998 – decembrie 1999

Abrevieri

- AUB = *Analele Universității București. Seria Științe sociale, Filologie, Limbi slave.*
- BA = *Balkan-Archiv. Neue Folge. Herausgegeben von Wolfgang Dahmen und Johannes Kramer. Bamberg-Siegen (Redaktion), Hamburg (Verlag).*
- BNI = *Bjulleten' naučnoj informacii Akademii RNR. Serija obščestvennyh nauk. București.*
- CL = *Cercetări de lingvistică. Institutul de lingvistică și teorie literară. Cluj-Napoca.*
- CS = *Culegere de studii. Institutul de limba și literatura rusă „M. Gorki”. București.*
- DS = *Deutsche Sprache. Zeitschrift für Theorie, Praxis, Dokumentation. Herausgegeben: Im Auftrag des Instituts für Deutsche Sprache Mannheim.*
- ÈI = *Ètnografija imen. Institut ètnografii imeni N.N. Miklucho-Maklaja AN SSSR. Moscova.*
- Forum = *Forum. Revista învățământului superior. Publicație lunară editată de Ministerul Învățământului. București.*
- INM = *Imena narodov mira. Materialy k spravočniku. Institut ètnografii imeni N.N. Miklucho-Maklaja AN SSSR. Moscova.*
- LL = *Limbă și literatură. Societatea de Științe Filologice din România. București.*
- LMSȘ = *Limbile moderne în școală. Societatea de Științe Filologice din România. București.*

- LR = *Limba română*. Editura Academiei Române. București.
- LSȘ = *Limbile străine în școală*. Societatea de Științe Filologice din România. București
- PFR = *Probleme de filologie rusă*. Universitatea București, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine. București.
- REF = *Revista de etnografie și folclor*. Editura Academiei Române. București.
- RIS = *Revista învățământului superior*. Ministerul Învățământului. București.
- Rlit = *România literară*. Săptămânal al Uniunii Scriitorilor. București.
- RRL = *Revue roumaine de linguistique*. Editura Academiei Române. București.
- RRRS = *Revista de referate, recenzii și sinteze*. Lingvistică și filologie. Academia Română. Centrul de Documentare Științifică. București.
- Rs1 = *Romanoslavistica*. Asociația Slaviștilor din România. București.
- RTIP = *Radioteleșcoală și instrucție postșcolară*. Televiziunea Română, Redacția limbi străine. București.
- SCL = *Studii și cercetări lingvistice*. Editura Academiei Române. București.
- SOM = *Südosteuropa Mitteilungen*. Vierteljahresschrift der Südosteuropa-Gesellschaft. München.
- SS1 = *Slavica Slovaca*. Časopis pre slovanskú filológiu. Hlavný redaktor: Anton Popovič. Bratislava.
- Sslav = *Studii de slavistică*. Academia Română. Institutul de lingvistică din București, Secția de slavistică. București.
- TUB = *Tipografia Universității din București*. În prezent, din 1992, Editura Universității din București.

VJa = *Voprosy jazykoznanija*. Akademija nauk SSSR, Institut jazykoznanija. În prezent: Rossijskaja akademija nauk, Institut ruskogo jazyka. Moscova.

ZfB = *Zeitschrift für Balkanologie*. Herausgegeben von Gabriella Grothusen. Berlin (Redaktion), Wiesbaden (Verlag).

1957

1. *Aspecte ale activității lingvistice în R.S.S. Moldovenească*, în SCL, VIII, nr.3, p. 371-375.

1958

2. *Vostočnoslavjanskije zaimstvovanija v rumynskom jazyke*. Avtoreferat disertacii na soiskanie učenoj stepeni kandidata filologičeskich nauk. Leningradskij gosudarstvennyj universitet. Leningrad, 19 p.

3. *Influențe rusești în limba tipăriturilor lui Mihail Strilbițchi (sfârșitul secolului al XVIII-lea)*, în SCL, IX, nr.2, p. 231-242.

4. *IV Meždunarodnyj s'ezd slavistov*. Moskva, 1-10 sentjabrja 1958 g., în CS, p. 129-136.

1959

5. *Elemente slave răsăritene în limba română (Periodizarea împrumuturilor lexicale)*, în SCL, X, nr.3, p. 395-408.

6. *Elemente est-slave în limbile română și moldovenească (Observații semantice asupra împrumuturilor din veacurile XII-XIX)*, în "Limba și literatura moldovenească", II, nr.4, p. 37-44.

7. /Recenzie la/ G. Jacobsson, *L'histoire d'un groupe de mots balto-slaves*. Slavica Gothoburgensia, Göteborg, 1958, în SCL, X, nr.4, p. 615-620.

1960

8. *F. F. Fortunatov și lucrarea sa "Lingvistica comparată"*, în LR, IX, nr. 6, p. 30-39.

1961

9. *Vostočnoslavjanskije èlementy rumynskogo jazyka (Puti pronikovenija zaimstvovanij. Otičitel'nye čerty internacionalizmov, prišedšich čerez russkoe posredstvo)*, în CS, p. 24-35.

10. *Velikorusskij govor na territorii Rumynii*, În BNI, nr.2, p. 170-178.

1962

11. /În colaborare cu Nadejda Mangul și Ion Oiță/ *Limba rusă literară contemporană. Kurs sovremennogo russkogo literaturnogo jazyka*. București (tiraj nou, 1963), Editura Didactică și Pedagogică, 712 p.

---

* Formularea aparține redacției revistei "Limba și literatura moldovenească" din Chișinău. Manuscrisul articolului, înaintat redacției la începutul anului 1959, avea următorul titlu: *Elemente est-slave în dacoromână (Observații semantice asupra împrumuturilor din secolele XII-XIX)*.

Recenzat de : L. Novicov, în "Filologičeskie nauki", Moscova, 1964, nr.1, p. 201-205; S. Vaimberg, în Rsl, XII, 1965, p. 358-360.

12. *Contribuții la studiul antroponomasticii slave orientale (Observații asupra sistemului numelor de persoană lipovenești)*, în SCL, XIII, nr.2, p. 245-255.

13. *Calcuri savante formate în limba română după modelele rusești (secolele XVIII și XIX)*, în CS, p. 59-72.

14. *O nekotorych voprosach slavjanskoj ètimologii*, în "IV Meždunarodnyj s"ezd slavistov. Materialy diskussii. Tom 2. Problemy slavjanskogo jazykoznanija" (AN SSSR, Sovetskij komitet slavistov), Moscova, p. 170-171.

15. /Recenzie la/ N.M. Šanskij, V.V. Ivanov, T.V. Šanskaja, *Kratkij ètimologičeskij slovar' russkogo jazyka*, Moscova, 1961, în SCL, XIII, nr.1, p. 118-124.

16. /Recenzie la/ *Romanoslavica* (Asociația Slaviștilor din R.S. România), vol.IV, 1960, în SCL, XIII, nr.1, p. 106-110.

1963

17. *O fonomorfologičeskoj adaptacii slavjanskich zaimstvovanij (Na materiale rumynskich èlementov vostočnoslavjanskogo proischoždenija)*, în Rsl, IX, p. 43-63.

18. *Observații asupra graiului rusesc al lipovenilor din satul Pisc, raionul Brăila*, în Rsl, VII, p. 95-110.

19. /Răspuns la întrebarea de chestionar: *V kakoj mere slavjanskaja toponimika neslavjanskich stran sodejstvuet osveščeniju istoričeskich i ètničeskich processov u slavjan?/*, în "Slavjanska filologija (Materiali za V Meždunaroden kongres na slavistite)", I. Sofia, p. 356-358.

20. *Contribuții la alcătuirea unui dicționar rus-român de termeni lingvistici*, în Rsl, VII, p. 307-313.

21. *O fonomorfologičeskoj adaptaciji slavjanskich zaimstvovanij (Na materiale rumynskich èlementov voštočnoslavjanskogo proischr'ždenija)* (expunere rezumativă a lucrării nr.17), în "Slavjanska filologija. Materiali ot V Meždunaroden kongres na slavistite", VII, Sofia, p. 347-348.

22. */O sostavlenii dialektologičeskich slovarej slavjanskich jazykov/*, în "Slavjanska filologija. Materiali ot V Meždunaroden kongres na slavistite", VII, Sofia, p. 237-238.

23. */O slavjanskich govorach v Rumynii/*, în "Slavjanska filologija. Materiali ot V Meždunaroden kongres na slavistite", VII, Sofia, p. 228-229.

24. *O slavjanskich zaimstvovanijach v albanskom jazyke*, în "Slavjanska filologija. Materiali ot V Meždunaroden kongres na slavistite", VII, Sofia, p. 330-331.

25. *Terminologia lingvistică în discuția slaviștilor. A IV-a consfătuire a Comisiei terminologice internaționale de pe lângă Comitetul Internațional al Slaviștilor (Ljubljana, 25-30 mai 1964)*, în SCL, XVI, nr.3, p. 417-421.

26. *Încercări de unificare a terminologiei lingvistice slave. A IV-a consfătuire a Comisiei terminologice internaționale de pe lângă CIS (Ljubljana, 25-30 mai 1964)*, în Rsl, XII, p. 388-391.

27. */Recenzie la/ Tatiana Nicolescu et alii, Dicționar rus-român, București, 1964*, în LR, 1965, nr.2, p. 285-291.

28. */Recenzie la/ R. Udler, Moldavskie govory Černovickoj oblasti v sravnenii s govorami Moldavskoj SSR, Zakarpatskoj oblasti USSR i*

drugich smežnych oblastej dakoromanskogo massiva. Konsonantizm, Chişinău, 1964, în SCL, XVI, nr.5, p. 744-747.

1966

29. *Mic dicţionar rus-român*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, ed. 1 (1966), 700 p.; ed. a 2-a (1972), 700 p.

Recenzat de : V. Solomon, în LR, 1967, nr.3, p. 279-281.

30. *Mic dicţionar român-rus*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, ed. 1 (1966), 820 p.; ed. a 2-a (1972), 820 p.

Recenzat de : S. Vaimberg, în Rsl, XIV, 1967, p. 495-499.

31. *Ob antroponimičeskich osobennostjach odnoj velikoruskoj mikrosistemy v inojazyčnoj srede*, în "Studia linguistica slavica baltica Canuto-Olavo Falk sexagenario a collegis, amicis, discipulis oblata" (Slaviska Institutionen vid Lunds Universitet. Lundae, MCMLXVI), Lund, p. 315-335.

32. *Rusistika v socialističeskoj Rumynii*, în "Russkij jazyk v nacional'noj škole", nr.2, p. 76-79.

1967

33. *Tradiţie şi inovaţie în antroponimia unor slavi bilingvi: lipovenii (Contribuţii la studiul influenţei româneşti)*, SCL, XVIII, nr.1, p. 25-50.

34. *Asupra structurii unor termeni ştiinţifici denumind discipline şi curente lingvistice în limbile slave*, în Rsl, XIV, p. 97-107.

35. *O morfemnom zaimstvovanii v antroponimii*, în "X⁶^{me} Congrès International des Linguistes: Résumés des communications", Bucureşti, p. 386-387.

36. Aspecte din activitatea institutelor de studii slave din Suedia și Norvegia, în RSI, XIV, p. 475-478.

37. /Recenzie la/ O.S. Achmanova, *Slovar' lingvističeskich terminov*, Moscova, 1966, în SCL, XVIII, nr.4, p. 464-468.

38. /Recenzie la/ O. Man, L. Koval, *Rusko-český slovník lingvistické terminologie*, Praga, 1960, în Rsl, XIV, p. 517-520.

39. /Recenzie la/ M. Benson, *Dictionary of Russian Personal Names. With a Guide to Stress and Morphology*, Philadelphia, 1964, în SCL, XVIII, nr.2, p. 253-260.

1968

40. *Dicționar de buzunar român-rus*, București, Editura Științifică, 446 p., ed.1 - 1968, ed. a 2-a - 1975.

Recenzat de : Romeo Chivescu și Siegfried Wolf, în LR, 1970, nr. 1, p. 93-95;

S. Vaimberg, în LSS, 1970, p. 174-178;

Romeo Chivescu și Siegfried Wolf, în Rsl, XVII, 1972, p. 560-563.

41. *O morfemnoj strukture russkich familij*, în Rsl, XVI, p. 137-160.

42. *Efemeride antroponimice în limba rusă actuală*, în AUB, XVII, p. 447-483.

43. *O morfemnoj strukture russkich familij* (expunere rezumativă a lucrării nr.41), în vol. "Mezinárodní sjezd slavistů v Praze 1968. Résumé přednášek, příspěvku v sdělení", Praga, p. 468.

44. *Al VI-lea Congres internațional al slaviștilor* (Praga, 7-13 august 1968), în RRRS, 1968, nr.4, p. 628-635.

45. *Învățămintul umanistic în universitățile din Suedia și Norvegia*, în RIS, X, nr.3, p. 83-89.

46. *Lund - un oraş al culturii (Note de călătorie din Suedia)*, în "Munca", XXIV, nr.6395, p. 6.

47. În colaborare cu Elena Deboveanu, recenzie la/ Knut-Olof Falk, *O metodach slawizacji litewskich nazw osobowych i miejscowych. O genezie i rozpowszechnieniu nazw na -ańce*, "Språkliga Bidrag", vol.5, nr.22 (Miscellanea Polonica), Lund, 1966, p. 1-16; *Ze studiów nad nazwami jezior suwalskich: Okmin i Okminek oraz inne dublety hydronomiczne*, *ibid.*, p. 26-42; *Ze studiów nad hydronimią suwalską : Jeglówek, Jeglóweczek, Jegliniec*, *ibid.*, p. 52-61, în CL, XIII, nr.2, p. 381-385.

1969

48. *Dicţionar de buzunar rus-român*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 504 p.

Recenzat de : Siegfried Wolf şi Romeo Chivescu, în Rsl, XVIII, 1972, p. 564-569.

49. *Asupra elementelor ruseşti din antroponomia unor limbi altaice şi ibero-caucaziene*, în SSLav, I, p. 123-139.

50. *Asupra unor probleme de terminologie lingvistică şi teorie lexicografică*, în SCL, XX, nr.6, p. 637-646.

51. *Cu privire la traducerea unei metalimbi (Procedee de redare în limba română a terminologiei lingvistice ruseşti)*, în AUB, XVIII, p. 23-32.

52. *Metalingvističeskie voprosy opisanija ruskogo jazyka kak inostrannogo*, în vol. "Meždunarodnaja konferencija prepodavatelej ruskogo jazyka i literatury. Moskva, 22-28 avgusta 1969 goda. Tezisy dokladov i vystupenij", Moscova, p. 63-64.

53. *Lapsus calami?*, în "Orizonturi", nr.2-3, p. 59-61.

54. *Dicționar rus-român de termeni lingvistici și filologici* de un colectiv (Romeo Chivescu, Vasilica Danțiș, Paraschiva Șerbănescu, Inesa Tache, Victor Vascenco, Siegfried Wolf) sub conducerea conf.dr. Victor Vascenco, București, TUB, 328 p.

Recenzat de : O. Vințeler, în CL, XVI, 1971, nr.1, p. 203-204; S. Vaimberg, în RRL, XVI, 1971, nr.5, p. 452-455;

A. Ivanov, în AUB, XX, 1971, p. 167-170.

55. *O morfemnom zaimstvovanii v antroponimii*, în "Actes du Xe Congrès International des Linguistes", IV, București, p. 117-1122.

56. *Din istoria metalimbii slavisticii românești (I. Termeni pentru familia limbilor slave)*, în Rsl, XVII, p. 119-127.

57. *Nume de persoană lipovenești (Prenumele feminine în graiul din comuna Carcaliu, jud. Tulcea)*, în SCL, XXI, nr.4, p. 473-490.

58. *Rumyny (Rumynskaja antroponimija)*, în vol. INM, p. 22-27.

59. *Sur le nom de personne Cantemir*, în RRL, XV, nr.5, p. 515-517.

60. *Asupra numelui de persoană Cantemir*, în AUB, XIX, p. 61-64.

61. *Note etimologice : rom. paleoslavc, paleoslovenic și paleoslav*, în CL, XV, nr.2, p. 297-300.

62. *Schiță de lexicografie metalingvistică*, în *Dicționar rus-român de termeni lingvistici și filologici* de un colectiv (...) sub conducerea conf.dr. Victor Vascenco, București, TUB, p. 10-32.

63. *O "leksičeskom znacenie" v antroponimike*, în "Actes du Xe Congrès International des Linguistes", IV, București, p. 1126/1127.

64. *IO kolebanijach v udarenii morfeml*, în vol. "VI. Mezinárodní sjezd slavistů. Praha, 7-13 VIII 1968. Akta sjezdu", Praga, p. 34.

65. *IO nekotorych voprosach istoričeskoj leksikologii russkogo jazyka*, în vol. "VI. Mezinárodní sjezd slavistů. Praha, 7-13 VIII 1968. Akta sjezdu", Praga, p. 146-147.

66. *Al V-lea Seminar internațional de limbă, literatură și cultură slovenă* (Ljubljana, 30 iunie – 12 iulie 1969), în Rsl, XVII, p. 736-738.

67. *Prima reuniune a slaviștilor din cele cinci continente* (Conferința internațională a profesorilor de limbă și literatură rusă. Moscova, 22-28 august 1969), în Rsl, XVII, p. 739-742.

68. *Realizări și perspective în activitatea Centrului de limba rusă din Moscova*, în vol. "Studii și cercetări de didactică a limbilor moderne și clasice", București, p. 301-309.

69. *Probleme actuale de rusistică în dezbaterile specialiștilor din 31 de țări* (Conferința internațională a profesorilor de limbă și literatură rusă. Moscova, 22-28 august 1969), în LSȘ, p. 203-206.

70. */Recenzie la/ Probleme de lingvistică generală*, vol.V, București, 1967, în SCL, XXI, nr.2, p. 249-253.

71. */Recenzie la/ Russkij jazyk za rubežom* (Žurnal Naučno-metodičeskogo centra russkogo jazyka pri Moskovskom universitete), nr.1-4, în Rsl, XVII, p. 670-674.

72. */Recenzie la/ Marea Enciclopedie Sovietică*, ed. a 3-a, Moscova, 1969-1978, în "Veac Nou", XXVI, nr.15, p. 3.

1971

73. *Metalingvističeskie voprosy opisanija russkogo jazyka kak inostrannogo*, în vol. "Pamjati akademika Viktora Vladimiroviča Vinogradova. Sbornik statej", Moscova, p. 56-61.

74. *O specifice familij lipovan (russkich starobryadcev v Rumynii)*, în ÈI, p. 85-92.

75. *O rumynskom proischoždenii rjada russkich familij na – úlov*, în SS1, nr.1, p. 67-70.

76. *Asupra elementelor occidentale din antroponimia românească*, în "Actele celui de-al XII-lea Congres internațional de lingvistică și filologie romanică", II, București, p. 1097-1098.

77. /Recenzie la/ Z. Gołąb, A. Heinz, K. Polański, *Słownik terminologii językoznawczej*, Varşovia, 1970, în SCL, XXII, nr.6, p. 638-640.

78. /Recenzie la/ Hanz Sigmund, *Rückläufiges Verzeichnis der gemeindenamen der Deutschen Demokratischen Republik*, Berlin, 1970, în SCL, XXII, nr.2, p. 231-232.

1972

79. *Din istoria metalimbii slavisticii românești (II. Termeni pentru paleoslavă)*, în Rsl, XVIII, p. 93-107.

80. *Bibliografija po russoj antroponimike (raboty, izdannye za rubežom s 1860 po 1969 god)*, în vol. "Vostočnoslavjanskaja onomastika", Moscova, p. 357-364.

81. *Sur la structure des noms de famille roumains*, în vol. "XIe Congrès international des sciences onomastiques. Résumés des communications", Sofia, p. 234-236.

82. *Idouă concepte: cercetarea fundamentală și cercetarea aplicativă în știința limbii* Masă rotundă : Raportul dintre cercetarea fundamentală și cea aplicată în lingvistică, în LL, nr.2, p. 48-49.

83. *IRaportul dintre sociolingvistică și lingvistica aplicată/ Masă rotundă: Sociolingvistica și lingvistica aplicată*, în LL, nr.4, p. 631-632.

84. *Al XI-lea Congres internațional de științe onomastice* (Sofia, 28 iunie-4 iulie 1972), în SCL, XXIII, nr.6, p. 603-605.

85. *Al VI-lea Seminar internațional de limbă, literatură și cultură slovenă* (Ljubljana, 29 VI-11 VI 1970), în Rsl, XVIII, p. 603-605.

86. *Probleme de toponimie și antroponimie în dezbaterea unor savanți din 40 de țări*, în RRRS, IX, nr.4, p. 405-409.

87. *Limbile străine în sunete și imagini*, în RTIP, nr.6-8, p. 1, 2, 95.

88. */Curs TV del Limba rusă. Lecțiile 1-30*, în RRRS, nr.6-8, p. 63-75; nr.9, p. 26-28; nr.10, p. 27-28; nr.11, p. 27-29; nr.12, p. 27-28; nr.13, p. 26-28; nr.14, p. 25-27.

89. */Interviu/ Predarea intensivă a limbilor străine*, în "Munca", XXVIII, nr.7650, p. 4.

90. */Interviu/ Congres internațional de științe onomastice*, în "Munca", XXVIII, nr.7700, p. 4.

91. */Recenzie la/ A.V. Superanskaja, Structura imeni sobstvennogo (Fonologija i morfologija)*, Moscova, 1969, în Rsl, XVIII, p. 532-535.

92. */Recenzie la/ Bolla Kálmán, Páll Erna, Papp Ferenc, A mai orosz nyelv. Kurs sovremennogo russkogo jazyka. Pod redakciej F. Pappa*, Budapesta, 1968, în Rsl, XVIII, p. 549-553.

1973

93. *O mežlingvističeskoj omonimii v slavjanskich jazykach* (Doklady i soobščeniya, predstavlenyye na VII Meždunarodnom s"ezde slavistov, Varšava, 21-27 avgusta 1973 g.). Asociația Slaviștilor din R.S. România, Universitatea din București. București, TUB, 12 p. Versiunea românească a comunicării, *Omonimia multilingvă în slavă*, în: Victor Vasenco, *Studii de lingvistică teoretică și aplicată*, București, 1996, p. 157-172.

94. *Asupra sistemului standard al numelor de familie românești (reflectat în antroponimia bucureșteană)*, în SCL, XXIV, nr.3, p. 265-276.

95. *Din nou despre Cantemir*, în LL, nr.4, p. 693-695.

96. *Termeni românești pentru 'slavonă'*, în SCL, XXIV, nr.4, p. 431-442.

97. *O mežlingvističeskoj omonimii v slavjanskich jazykach* (expunere rezumativă a lucrării nr.93), în vol. "VII Międzynarodowy kongres slavistów w Warszawie 1973. Streszczenia referatów i komunikatów", Varşovia, p. 425-426.

98. */Necrolog/ B.O. Unbegaun (1898-1973)*, în SCL, XXIV, nr.6, p. 731-733.

99. *Slavistica în contextul învățământului francez*, în LMŞ, vol.2, p. 147-154.

100. *Asupra conceptului de predare intensivă a limbilor străine*, în LMŞ, vol.1, p. 83-87.

101. *O svoeobrazii telekinokursa russkogo jazyka kak osobogo posobija audio-vizual'nogo tipa*, în vol. "Teorija i praktika sozdanija učebnyh posobij po russkomu jazyku kak inostrannomu. Tezisy dokladov i vystuplenij", Sofia, p. 194-195.

102. */Curs TV de/ Limba rusă*. Lecțiile 31-64, în RTIP, nr.15, p. 24-26; nr.16, p. 25-27; nr.17, p. 26-28; nr.18, p. 25-28; nr.19, p. 26-28; nr.20, p. 25-28; nr.21, p. 28-30; nr.22, p. 27-28; nr.23, p. 27-29; nr.24, p. 27-30; nr.25, p. 26-28; nr.26, p. 28-30; nr.27, p. 25-27; nr.28, p. 25-26; nr.29, p. 28-30; nr.30, p. 27-29.

103. */În colaborare cu G. Mihăilă și Ecaterina Fodor/ /Rusistika/ Socialističeskaja Respublika Rumynija*, în vol. "Russkij jazyk v stranach mira", sub redacția prof. V. Kostomarov, Moscova, p. 70-77.

104. */Recenzie la/ B.O. Unbegaun, Russian Surnames*, Oxford, 1972, în SCL, XXIV, nr.1, p. 100-101.

105. */Recenzie la/ Milena Hajnšek-Holz et alii, Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Prva knjiga: A-H (Izdala Slovenska akademija znanosti

in umetnosti. Institut za slovenski jezik), Ljubljana, 1970, în RRRS, I, nr.3, p. 361-366.

106. /Recenzie la / Siri Sverdrup Lunden, *The Trondheim Russian-German MS Vocabulary*, Oslo-Bergen-Tromsø, 1972, în LMS, vol.I, p. 133-134.

107. /Recenzie la/S.I. Vlachov, *Malăk rusko-bălgarski rečnik*, Sofia, 1970, în RRRS, I, nr.2, p. 231-236.

1974

108. /Cu o prefață de ..., redactor responsabil/ J.Apostol, E. Iosub, P. Șerbănescu, *Manual de corespondență și redactări în limba rusă*, București, TUB.

Recenzat de : S. Vaimberg, în "Cercetări actuale în domeniul limbilor și literaturilor străine", vol.II, București, Atelierul poligrafic A.S.E., p. 438.

109. *Al VII-lea Congres internațional al slaviștilor* (Varșovia, 21-27 VIII 1973), în RRRS, XI, nr.1-2, p. 3-6.

110. *Al II-lea Congres internațional al profesorilor de limba și literatură rusă* (Vama, 3-8 septembrie 1973), în LMS, vol.I, p. 140-142.

111. *A II-a Conferință internațională a redactorilor revistelor de limba rusă și alte limbi străine* (Praga-Bratislava, 22-26 mai 1973), în LMS, vol.I, p. 142-143.

112. *Russkij jazyk kak innostrannyj na stranicach rumynskogo žumala "Limbile moderne în școală"*, în "Ruștina v teorii a v praxi" (Praga), nr.1, p. 75-77.

113. *Probleme de terminologie lingvistică*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 180 p.

Recenzat de : I.T. Stan, în CL, XXI, 1976, p. 119-120; Romeo Chivescu și Siegfried Wolf, în "Forum", XVIII, 1976, nr.4, p. 84-85; Vasile Uță, în LMS, 1976, p. 152-154.

114. *Dificultăți ale lexicului rus. Elemente de semantică contrastivă*, București, Editura Științifică, 194 p.

Recenzat de : Al. Graur, în Rlit, 1975, nr.43, p. 8; S. Vaimberg, în LMS, 1975, p. 149-151; Mircea Gheorghiu, în PFR, 1976, p. 250-255.

115. *Nume de familie și prenume rusești. Dicționar invers*, București, TUB, 264 p.

116. *Concerning the Standard System of Romanian Surnames* (varianta engleză, augmentată, a lucrării nr.94), în "Names" (New York), XXIII, nr.2, p. 89-101.

117. *Au sujet du système standard des noms de famille roumains*, în vol. "Actes du XIe Congrès international des sciences onomastiques" (Sofia, 28 VI-4 VII 1972), vol.2, Sofia, p. 393-394.

118. *O problemă de psiholingvistică: motivația în însușirea unei limbi* Aspecte motivaționale ale învățării și reînvățării, în condiții patologice, a unei limbi (Masă rotundă), în LMS, vol.I, p. 19-21.

119. /Recenzie la/ *Göteborg Contributions to the Seventh International Congress of Slavists in Warsaw* (August 21-27, 1973). Edited by Gunnar Jacobsson, Göteborg, 1974 (Slavica Gothoburgensia, 6. Acta Universitatis Gothoburgensis), în SCL, XXVI, nr.1, p. 86-87.

120. *Sens referențial, sens denotativ și sens conotativ. Cu privire specială asupra onomasticii*, în vol. "Studii de onomastică", Cluj-Napoca, p. 66-81; republicat în vol. "Probleme de rusistică și lingvistică generală" (Universitatea din București, Facultatea de Limbi și Literaturi Slave, Catedra de filologie rusă), București, TUB, p. 19-30.

121. *Conotație și traducere*, în vol. "Rezumatele comunicărilor prezentate la simpozionul «Coresi» consacrat problemelor traducerii", București, TUB, p. 77.

122. *Semantičeskie voprosy sopostavitel'nogo izučeniija russkogo jazyka (internacionalizmy)*, în vol. "Tretij meždunarodnyj kongress prepodavatelej russkogo jazyka i literatury. Varšava, 23-28 avgusta 1976 g. Tezisy dokladov i soobščenij", Varșovia, p. 176-177.

123. *Teoria sintactică a lui Vilém Mathesius*, în SCL, XXVIII, nr.2, p. 203-208.

124. *Asupra unei teorii sintactice: segmentarea actuală a enunțului* (variantă augmentată a lucrării nr.123), în PFR, p. 14-29.

125. /Recenzie la/ D.Ė. Rozental', M.A. Telenkova, *Slovar'-spravočnik lingvističeskich terminov*, Moscova, 1976, în SCL, XXVIII, nr.5, p. 571-574.

126. /Recenzie la/ *Studii de onomastică* (Universitatea "Babeș-Bolyai", Facultatea de Filologie, Institutul de Lingvistică și Teorie Literară), Cluj-Napoca, 1976, în SCL, XXVIII, nr.2, p. 210-211.

127. *O problemă de lingvistică contrastivă: evidențierea corespondențelor legice*, în *LMȘ*, vol.I, p. 11-18.

128. */Nominativul rusesc cu valoare arhaică de acuzativ/*, în *LMȘ*, vol.I, p. 205-208.

129. *Limbaj, metalimbaj și limbaj de specialitate*, în *LMȘ*, vol.II, p. 19-23.

130. */Recenzie la/ Jana Balacciu, Rodica Chiriacescu, Dicționar de lingviști și filologi români*, București, 1978, în vol. *PFR*, p. 263-266.

131. *Zagadočnyi padež v sovremennom russkom jazyke (konstrukcii tipa pochat' v gosti)*, în vol. "Četvertyj meždunarodnyj kongress prepodavatelej russkogo jazyka i literatury. Berlin, GDR, 1979. Tezisy dokladov i soobščenij", Berlin, p. 48-49.

132. */Recenzie la/ Slovník slovanské terminologie. Slovar' lingvističeskoj terminologii. Dictionary of Slavonic Linguistic Terminology*, I. Vědecký redaktor prof.dr. Alois Jedlička, Praga, 1977, în *SCL*, XXX, nr.1, p. 108-110.

133. */Recenzie la/ N.V. Podol'skaja, Slovar' russkoj onomastičeskoj terminologii*, Moscova, 1978, în *SCL*, XXX, nr.1, p. 108-110.

134. *Un acuzativ arhaic (cu formă de nominativ plural la numele de animate) în limba rusă contemporană*, în *SCL*, XXXI, nr.4, p. 475-479.

135. *Asupra conceptului de etnologie lingvistică*, în LMS, vol.I, p. 135-137.

136. *Al IV-lea Congres internațional al profesorilor de limba și literatură rusă* (Berlin, 13-18 august 1979), în PFR, p. 360-365.

1981

137. *Dicționar român-rus de termeni lingvistici și filologici* de un colectiv (Romeo Chivescu, Nicolae Clem, Victor Vascenco - coordonator și coautor -, Ivan Vitizov, Siegfried Wolf) sub conducerea conf.dr.doc. Victor Vascenco, București, TUB, 454 p.

Recenzat de : S. Vaimberg, în SCL, XXXIII, 1982, nr.5, p. 437-439; Andrei Ivanov, în LMS, 1982, vol.II, p. 133-134.

138. *O sootnošenii glagol'nych kategorij vida i sposoba dejstvija v ruskom jazyke*, în LMS, vol.II, p. 131-142; republicat în vol. "Prelegeri de limbă și literatură rusă", I, București, TUB, 1983, p. 48-66.

139. *A V-a Conferință internațională a redactorilor revistelor de limba rusă și alte limbi străine*, în LMS, vol.I, p. 152-154.

140. *Recenzie la/ Russkaja grammatika* (Akademija nauk SSSR, Institut rusckogo jazyka), Glavnyj redaktor N.Ju. Švedova, vol.I, Moscova, 1980, în LMS, vol.I, p.167-168.

141. *Recenzie la/ Russkij jazyk. Ėnciklopedija*. Glavnyj redaktor F.P. Filin, Moscova, 1979, în SCL, XXXII, nr.2, p. 198-199.

142. *Recenzie la/ Perspektivy razvitija slavjanskoj onomastiki*, Moscova, 1980, în SCL, XXXII, 1980, nr.3, p. 311-312.

143. *Recenzie la/ A. Room, L.V. Kolesnikov și alții, Velikobritanija. Lingvostranovedčeskij slovar'*. Pod redakciej E.F. Rogova, Moscova, 1978, în SCL, XXXII, 1981, nr.3, p. 312.

144. /Recenzie la/ M. Gheorghiu, *Probleme de tipologie contrastivă a limbilor. Determinanți congruenți de relație*, București, 1981, în LMS, vol.I, p. 140-142.

145. /Recenzie la/ A. Kolesnikova, L. Lultchak, *Dictionnaire illustré français-russe*, Moscova, 1977, în LMS, vol.II, p. 155-157.

146. *O vyjavlenii zakonememykh sootvetstvij pri izučenii russkogo jazyka kak inostrannogo* (varianta rusă a lucrării nr.127), în vol. "Metodika predavanija russkogo jazyka za rubežom", Moscova, p. 14-22.

147. *IDe ce întârzie înregistrarea lexicografică a unor prefaceri din vocabulari*, în LMS, vol.I, p. 144-147.

148. *O telekurse "My govorim po-ruski" i o ego ispol'zovanii v Bucharestskom universitete*, în vol. "Sinopsisy dokladov meždunarodnogo simpoziuma «Primenenie tehničeskikh sredstv obučenija v razvitii reči. Primenenie audio-vizual'nyh materialov v obučenii russkomu jazyku i literature", Veszprém, p. 54-56.

149. *O sovremennoj napravlenosti tematiki rumynskogo žurnala "Limbile moderne în școală"*, în "Bolgarskaja rusistika" (Sofia), nr.2, p. 84-85.

1982

150. *O principach postroenija russkogo lingvostranovedčeskogo slovarja dlja rumyn*, în vol. "Pjatyj meždunarodnyj kongress prepodavatelej russkogo jazyka i literatury. Tezisy dokladov i soobščenij", Praga, p. 281-282.

151. *Al V-lea Congres internațional al profesorilor de limba și literatură rusă*, în LMS, nr.2, p. 126-128.

152. *Reuniunea internațională de la Veszprém (R.P. Ungară) consacrată utilizării mijloacelor tehnice și audio-vizuale*, în LMS, vol.I, p. 133-136.

153. /Recenzie la/ *Russkaja grammatika* (Akademija nauk SSSR, Institut russskogo jazyka), I, II, Glavnyj redaktor N. Ju. Švedova. Moscova, 1980, în SCL, XXXIII, nr.2, p. 183-185.

154. /Recenzie la/ Jean Durin, Igor Merkoulov, *Le Russe vivant*, I, *Cours audio-visuel*, Paris-Mosova, 1981, în LMS, vol.II, p. 134-136.

1983

155. *La catégorie du genre commun dans les langues slaves de l'est et dans le roumain*, în vol. "IX Meždunarodnyj s"ezd slavistov. Kiev, sentjabr' 1983. Rezjume dokladov i pis'mennyh soobščenij", Moscova, p. 132-133.

156. *Grammatičeskaja kategorija obščego roda v vostočnoslavjanskich i romanskich jazykach* (variantă in extenso a expunerii rezumative de sub nr.155), în Rsl, XXI, p. 113-119.

157. / *Direcții de cercetare în sociolingvistică/* (Contribuție la studiul unor probleme privind "Sociolingvistica. Împlicații filozofice și practice", masă rotundă, sub redacția conf.dr.doc. Victor Vascenco), în vol. "Limbă și literatură rusă", București, TUB, p. 370-372.

158. *Probleme actuale de gramatică rusă contemporană în dezbaterea specialiștilor*, în LMS, vol.I, p. 100-103.

159. *Etnologia și didactica limbilor străine*, în "Limbă și literatură rusă", București, TUB, p. 44-51.

160. *Cultura etnologică și lexicografia didactică*, în LMS, vol.2, p. 118-123.

161. *Grammatičeskaja kategorija obščego roda v russkom jazyke*, în VJa, nr.5, p. 60-68.

162. *Îndreptări etimologice: rom. birjă, rațle și zaporoj(e)an*, în Rsl, XXII, p. 287-290.

163. *În colaborare cu Lucia Wald, Nadia Anghelescu et alii/ Teorie și metodă în lingvistica din secolul al XIX-lea și de la începutul secolului al XX-lea. Texte comentate*. București, TUB, p. 127-132.

164. *Al IX-lea Congres internațional al slaviștilor* (Kiev, 6-14 septembrie 1983), în Rsl, XXII, p. 489-493.

165. */Recenzie la/ I.K. Fedorova, Mify, predanija i legendy ostrova Paschi*. Otvetstvennyj redaktor Ju.V. Knorozov. Moscova, 1978, în REF, XXIX, nr.1, p. 81-85.

166. */Recenzie la/ Ivan Evseev, Alexe Bán, Marin Bucă et alii, Limba rusă contemporană*, București, 1982, în SCL, XXXV, nr.2, p. 148-152.

167. *În colaborare cu Anatol Pedestrașu/ Limba rusă azi. Curs practic*. București, Editura Științifică și Enciclopedică, 508 p.

168. *Asupra genului comun în româna modernă, hipocoristicele*, în SCL, XXXVI, nr.2, p. 115-127.

169. *Introducere /la/ "Masă rotundă: Noua gramatică academică a limbii ruse (1980). Privire analitică. Sub redacția lui Victor Vascenco"*, în vol. "Prelegeri de limbă și literatură rusă", II, București, TUB, p. 363-364.

170. *Privire de ansamblu asupra Gramaticii ruse din 1980 în grupajul/ "Masă rotundă: Noua gramatică academică a limbii ruse (1980)*.

Privire analitică. Sub redacția lui Victor Vascenco”, în vol. “Prelegeri de limbă și literatură rusă”, II, București, TUB, p. 365-375.

1986

171. *K osnovam postroenija slovarja ruskoj lingvostranovedčeskoj terminologij*, în vol. “Šestoj meždunarodnyj kongress prepodavatelej rusского jazyka i literatury. Sekcija 7. Sbornik tezisov”, Budapesta, p. 14-15.

1987

172. *Der slavische Einfluss auf den Wortschatz der rumänischen Sprache (Etymologische Skizze mit lexikographischen Implikationen)*, în ZfB, XXIII, nr.2, p. 203-210.

1989

173. *Familii rumynskogo proischoždenija v ruskoj jazykovoj srede*, în vol. “Zbornik razprav iz slovenskega jezykoslovija: Tinetu Logarju ob sedemdesetletnici”. Zbral in uredil Franc jakopin. Ljubljana, p. 357-363.

174. *Noms de famille russes d'origine roumaine*, în vol. “Sixième Congrès International d'Etudes du Sud-Est Européen. Résumés des communications. Linguistique”, Sofia, p. 170.

175. *Der 6. Internationale Südosteuropa-Kongress der "Association Internationale d'Études du Sud-Est Européen" in Sofia (30 August-5 September 1989)*, in BA, XIV-XV, p. 101-103.

176. */Recenzie la/ H. Tiktin, Rumänisch-deutsches Wörterbuch. 2., überarbeitete und ergänzte Auflage von Paul Miron. Wiesbaden, 1986 (Bd. 1 A-C, 723 S.), 1988, (Bd. 2 D-O, 830 S. +Lfg. 13 p-podidi, 14 podinar-putincios), 1989 (Lfg. 15 putinei-scirşnef)*, in ZfB, XXVI, nr.2, p. 247-250.

177. *Rumänische Wörter unbekanntem Ursprungs unter quantitativem und semasiologischem Aspekt*, in ZfB, XXVII, nr.2, p. 179-189.

178. *Das Internationale Symposium "Der 100.Todestag von Franz Miklosich"* in Ljubljana, in BA, XVI, p. 333-336.

179. *Zur Etymologie des Personennamens Cantemir*, in vol. "Beiträge zur sprachlichen und kulturellen Vielfalt in den Philologien" (Festschrift für Rupprecht Rohr zum 70. Geburtstag). Mit einem Vorwort herausgegeben von Gabriele Birken-Silverman und Gerda Rössler. Stuttgart, p. 58-62.

180. *Tagung zum hundertjährigen Jubiläum des Lehrstuhls für slavische Sprachen der Universität Bukarest*, în SOM, XXXII, nr.1, p. 79-80.

181. *100 Jahre Institut für Slavische Sprachen der Universität Bukarest*, în BA, XVIII, 1992/1993, p. 427-429.

182. *Franz Miklosich als Forscher der christlichen Terminologie des Rumänischen*. Zum 100. Todestag des Sprachwissenschaftlers, în ZfB, XXVIII, nr.1-2, p. 148-153, și în "Miklošičev zbornik" (Mednarodni simpozij v Ljubljani od 26. Do 28 junija 1991), Ljubljana, p. 59-66.

183. *Franz Miklosic: și terminologia creștină românească de origine slavă* (variantă românească, augmentată, a lucrării nr.182), în Rsl, XXIX, p. 73-81.

1993

184. *Der XI. Internationale Slavistenkongress vom 30. August bis 8. September 1993 in Bratislava*. În SOM, XXX, nr.4, p. 389-390.

1994

185. *75 Jahre Institut für Slavische Philologie der Universität Klausenburg*, în SOM, XXXIV, nr.3, p. 242-243.

186. *Etimologiile românești necunoscute. O abordare semantică* (varianta românească, augmentată, a lucrării nr.177), în Rsl, XXXII, p. 57-67.

187. *Rusizmy v novom etimologičeskom slovarě rumynskogo jazyka*, în vol. "Russkij jazyk i literatura v sovremennom dialoge kul'tur. Tezisy dokladov", Regensburg, p. 49-50.

188. *Al VIII-lea Congres internațional al profesorilor de limba și literatura rusă*. Regensburg, 22-26 august 1994, în Rsl, XXXII, p. 335-339.

189. */Recenzie la/ Kto est' kto v sovremennoj rusistike (Who's Who in Russian Linguistics)*. Red.: Jurij Karaulov, Arto Mustajoki. Moskva-Helsinki, 330 p. , în Rsl, XXXII, p. 319-325.

1995

190. *Studii de antroponimie*. București, Editura Academiei Române, 280 p.

Recenzat de: Camelia Zăbavă, în "Studii și cercetări de onomastică (SCO)" (Universitatea din Craiova, Facultatea de Litere și Istorie, Laboratorul de Științe Onomastice), I, nr.1, p. 233-234; Andrei Ivanov, în Rsl, XXXIII, p. 249-251; S. Vaimberg, în SCL, XLVI.

191. *Calcul lingvistic radial*, în Rsl, XXXIII, p. 61-71.

192. *Dicționar român-rus. Rumynsko-russkij slovar'*. Publicație reprint după ediția Editurii Științifice (București, 1975), Chișinău, Editura Prometeu, 444 p.

193. */Interviu/ Vasile Andreicuț, Un absolvent al Liceului Militar "Mihai Viteazul" - profesor universitar la Mannheim*, în "Observatorul militar" (Ministerul Apărării Naționale), VII, nr.16, p. 8.

194. */Interviu/ Vasile Andreicuț, Un absolvent al Liceului Militar "Mihai Viteazul" - profesor universitar în Germania*, în "Inimi sub drapel" (revista Liceului Militar "Mihai Viteazul", Alba Iulia), nr. special, p. 29-31.

195. */Recenzie la/ Lylia Trannoy, Natalla Voïteleva, Le russe du commerce et des affaires*, Paris, 1994, 276 p. , în Rsl, XXXIII, p. 253-255.

196. *Studii de lingvistică teoretică și aplicată*, București, Editura Coresi, 314 p.

Recenzat de: S. Vaimberg, în LR, nr.1-6, 1996.

197. *Calcuri savante formate în limbi europene moderne după engl. WHO'S WHO*, în Rsl, XXXIV, 1996.

198. */Necrolog/ Johannes Hubschmid (1916-1995)*, în SCL, XLVII, 1996.

199. */Recenzie la/ S. Vaimberg, Sursele externe ale vocabularului rus*, București, Editura Universității București, 1995, 170 p. , în Rsl, XXXIV, 1996.

200. */Recenzie la/ Lingviști și filologi evrei din România*, București, Editura Hasefer, 1996, 448 p. , în Rsl, XXXIV, 1996.

1997

201. *Zur Motivation im Fremdsprachenunterricht*, în "Temeswarer Beiträge zur Germanistik" (Universitatea de Vest din Timișoara, Catedra de limba și literatura germană), Bd. I, p. 224-227.

202. *Tagung "40 Jahre Temeswarer Germanistik" (Westuniversität Temeschburg, 24.-27. oktober 1996)*, în DS, Heft 1, p. 93-95.

203. */Recenzie la/ Mihai Mitu, Cercetări lingvistice și literare româno-slave*, București, Editura Universității din București, 1966, 312 p. +38 de ilustrații în afara textului, în Rsl XXXV, 1997.

204. */Recenzie la/ Vieux-croyants et sectes russes du XVIIe siècle à nos jours* (Revue des études slaves, tome LXIX, fascicule 1-2), Paris, 1997, 298 p., în Rsl, XXXV, 1997.

205. *Comentarii și aprecieri lingvistice*, București, Editura ATOS, 412 p.

Recenzat de : S. Vaimberg, în Rsl, XXXV, 1997.

206. *Slavjanskije kal'ki po modeli angl. WHO'S WHO* (comunicare la al XII-lea Congres internațional al slavistilor, Cracovia, 26.08.-03.09.98) (variantă rusă a lucrării nr.197), în Rsl, XXXV, 1997.

207. *Etimologia numelui ESENIN*, în SCL, XLIX, nr. 1-8.

1999 – 2000

208. /Recenzie la/ Lucia Wald, *Pagini de teorie și istorie a lingvisticii*, Editura ALL, București, 1998, 212 p., în Rsl, XXXVII.

209. /Recenzie la/ *Serghei Esenin. Centenar (1895-1995)*, București, 1997, 324 p., în Rsl, XXXVII.

210. /Recenzie la/ Mihai Mitu, *Oameni și fapte din secolul al XVIII-lea românesc*, București, 1999, 272 p., în Rsl, XXXVII.

211. /Cronică/ *Al XII-lea Congres internațional al slavistilor (Cracovia, 27.08.-02.09.1998)*, în Rsl, XXXVII.

212. /Cronică/ *Al IX-lea Congres internațional MAPRJAL (Bratislava, 16.-21.08.1999)*, în Rsl, XXXVII.

PROF. DR. EMIL VRABIE LA A 65-A ANIVERSARE

Slavist cu vaste și multilaterale preocupări științifice, prof. dr. E. Vrabie s-a născut la 31 iulie 1927 în comuna Plopi, jud. Soroca, din Basarabia, unde a urmat și școala primară. Cursul secundar l-a început la Liceul Internat "Costache Negruzzi" din Iași, dar din cauza războiului, l-a continuat la Liceul "Gheorghe Lazăr" din București (unde l-a avut pe viitorul academician Alexandru Graur profesor de latină). Ultimele două clase, parcurse într-un an, le-a absolvit la Liceul teoretic din Corabia. În 1946 și-a dat bacalaureatul la Liceul "Ioniță Asan", din Caracal, ca șef de promoție. În același an, se înscrie la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității bucureștene, unde studiază franceza, italiana, spaniola, audiind cu deosebit interes cursurile profesorilor George Călinescu, Tudor Vianu, Tache Papahagi. În 1948 începe și studiile de limbă și literatură rusă, pe care le-a absolvit în 1952, cu diplomă de merit. Între 1952 și 1957 funcționează ca asistent la Catedra de limba rusă de la Academia de Studii Economice. În paralel, își perfecționează cunoștințele în materie de limbi slave și balcanice (urmează, astfel, școala bulgară și, respectiv, greacă din București) și se înscrie la doctorat. Bun cunoscător al literaturii române și universale, îndeplinește, concomitent, și funcția de secretar al Cenaclului literar al Capitalei.

În 1957 este invitat să predea limba slavă veche studenților de la Institutul de limba și literatura rusă din București. În anii ce au urmat, și-a completat norma, în cadrul Catedrei de filologie rusă a Universității, cu diverse cursuri generale (gramatica istorică a limbii ruse) și speciale (tratând îndeosebi despre influența limbii române asupra unor limbi slave). În 1964 își susține, sub conducerea științifică a acad. Emil Petrovioci, teza de doctorat, consacrată unui grai lipovenesc din România. Anul univesitar 1966-1967 l-a petrecut în Polonia, mai ales la

Varșovia, specializându-se pe lângă reputații slaviști Zd. Stieber și Witold Doroszewski. A mai urmat cursuri de scurtă durată în Bulgaria, Macedonia, Slovenia, Rusia (Universitatea "Lomonosov" din Moscova), Italia (la Milano și Udine).

E. Vrabie se numără printre membrii fondatori ai Asociației Slaviștilor din România, al cărei secretar a fost timp de mulți ani, al Grupului de Lingvistică aplicată. A fost cooptat ca membru în Comisia Națională Română pentru *Atlas Linguarum Europae*, al Comisiei țărilor neslave a *Atlasului general slav*. Pentru acest din urmă Atlas a efectuat anchete dialectale în toate țările slave.

În 1973 a fost promovat, prin concurs, profesor titular, iar 1975 a fost trimis de Ministerul Învățământului să predea limba română și lingvistica balcanică în SUA. În 1984 revine definitiv în SUA, unde predă cursuri cu spectru tematic larg: la Universitatea din Virginia, limba rusă, limba bulgară, lingvistica balcanică, ulterior gramatica comparată a limbilor slave; la Universitatea de Stat din Ohio, la Columbus, limbă, literatură și civilizație românească; la Universitatea din Pittsburgh, gramatică istorică a limbii ruse, dialectologie rusă, istoria literaturii ruse vechi, cursuri practice de limba rusă, inclusiv pentru doctoranzi; la Rose-Hulman Institute of Technology, din Terre Haute, statul Indiana, limba rusă—curs practic cu orientare tehnică, literatură rusă.

În fecunda activitate științifică a prof. E. Vrabie se pot semna mai multe linii tematice directoare:

- 1) dialectologia și geografia lingvistică, din domeniul cărora și-a ales, de altfel, și teza de doctorat;
- 2) contactele lingvistice, în speță româno-slave și interbalcanice, cu studii exemplare, adevărate modele ale genului, privind îndeosebi influența românei asupra ucrainenei și polonei;

- 3) gramatica și fonetica istorică și descriptivă, ilustrate în mod semnificativ de cursul său, *Gramatica istorică a limbii ruse* (partea I), apărut la Editura Universității București în 1974;
- 4) etimologia românească, mai cu seamă a elementelor de origine slavă din lexicul românesc, considerate pe un fundal dialectal slav și romanic sensibil mai cuprinzător decât până acum, și în genere lingvistica, istoria și cultura română ca o constantă a intereselor sale de cercetare care dublează, în fapt, preocupările de rusistică, slavistică, balcanistică.

În SUA a predat, a popularizat și a propagat neobosit limba, civilizația, spiritualitatea românească îndeobște, a organizat cu succes manifestări culturale românești, a participat activ la comemorarea, într-un cadru festiv, a centenarului morții lui Eminescu – acțiuni care s-au bucurat de o înaltă apreciere din partea forurilor științifice și universitare. A prezentat numeroase comunicări cu tematică românească – pe lângă multe altele, din domeniile sale predilecte – la diverse reuniuni științifice desfășurate la universități americane: *Poezia lui Marin Sorescu (pe baza unor traduceri în engleză)*; *Un caz de contact lingvistic: bulg. boja se față de rom. mă tem*; *Balcanisme lingvistice într-un basm macedo-român dela Struga (Iugoslavia)*; *George Murnu ca învățat și poet*; *Note etimologice românești*; *Istoria națională a României ca sursă de inspirație poetică în opera lui Eminescu*; *Datele lingvistice și interpretarea lor în scrierile câtorva istorici români* (comunicare prezentată în Marea Britanie); *Etimonuri slave și de alte origini în vocabularul aromânilor din Albania, Grecia și Macedonia*. A publicat numeroase studii, articole, recenzii cu problematică românească (cf. lista publicațiilor sale din ultimii ani), din care spicuiem: *Covert semantic and Morphophonemic Categories in the Romanian Gender System*, în "Slavic and East European Journal", XXX, 1986, 1, p. 54-67 (în colaborare cu

Louis Perkovski). Studiul abordează problema, generatoare de dificultăți pentru străini, a predictibilității genului substantivelor non-feminine nume de animate care se termină la singular în consoană: *an – ani, lan – lanuri, cazan – cazane*. Se enunță criteriile semantice și morfo-fonematice de delimitare a substantivelor masculine nume de inanimate, cu pluralul în *-i (an – ani)*; *On the Distribution of the Neuter Plural Endings in Modern Standard Romanian (MSR)*, *ibid.*, XXXIII, 1989, 3, p. 400-410. Articolul discută regulile de distribuție a desinențelor de neutru plural *–e* și *–uri*; *Slavic Influence on Romanian: A Case of Exaggeration*, în "General Linguistics", XXXII, 1992, 2-3, p. 105-110, în care se demonstrează că verbele românești de origine neslavă pot fi de diateză reflexivă ca urmare a unei tendințe interne panromanice anterioare contactului limbii române cu limbile slave. De aici și teza finală, cu valoare manifest programatică: «"As in Slavic" does not necessarily mean "from Slavic"» «"Ca în slavă" nu înseamnă în mod necesar "din slavă"». Și în momentul de față, prof. E. Vrabie este angajat, cu aceeași dăruire și pasiune care l-au caracterizat dintotdeauna, la mai multe proiecte de cercetare, din care cel mai important se dovedește un inedit *English-Aromanian Dictionary*, actualmente în curs de apariție.

Cu prilejul datei aniversare, colegii de la Catedra de limbi slave și de la alte catedre ale Facultății de Limbi și Literaturi Străine îi urează multă sănătate, putere de muncă și noi împliniri științifice în domeniile de studiu pe care le-a ilustrat cu atâta competență vreme de aproape o jumătate de veac și-și exprimă speranța că sărbătoritul va găsi prilejul să dea curs invitației institutelor de profil ale Academiei Române, la publicațiile căreia colaborează statornic, de a face o vizită în țară

ianuarie 1994 – decembrie 1999

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

ABREVIERI

AUB – LS – Analele Universității din București – Limbi slave

CLTA – Cahiers de linguistique théorique et appliquée

LL – Limbă și literatură

LR – Limba română

RP – Revista de pedagogie

RRL – Revue roumaine de linguistique

Rsl – Romanoslavica

SCL – Studii și cercetări lingvistice

SEEJ – Slavic and East European Journal

1955

1. *Mic dicționar economic ruso-român*, redactor V. Surjicov, București, Tipografia Institutului de Științe Economice și Planificare (coautor).

1958

2. *Mediobulgara într-un hrisov slavo-român de la începutul secolului al XV-lea*, în "Culegere de studii", București, p. 63-68.

3. *Observații asupra unui grai rus de pe teritoriul României (Graiul din satul Lipoveni, com. Mitocul-Dragomirei, jud. Suceava)*, Rsl, IV, p. 107-129.

4. *Privire asupra lexicului unui grai rus din Bucovina (Graiul din satul Lipoveni)* în "Analele Științifice ale Universității "A. I. Cuza" din Iași", vol. IV, secția 3, nr. 2 (Supliment), p. 127-131.

5. *Influența limbii române asupra graiurilor rusești ("lipovenești") din România*, SCL, XI, nr. 4, p. 927-954.

6. *Elemente de origine slavă în limba română și folosirea lor în predarea limbii ruse*, RP, IX, nr. 5, p. 89-95.

7. *Un tip de iakanie într-un grai rus din România (Iakanie de tipul Kultuki)*, în "Culegere de studii", București, p. 36-43.

8. *Ob issledovanii russkich govorov dobrudžskoj oblasti*, ibid., p. 221-225 (coautor).

9. /Recenzie la/ *Culegere de studii ale Institutului "Maxim Gorki"*, București, 1958, Rsl, IV, p. 385-386.

10. /Recenzie la/ *Dicționar rus-român*, redactor responsabil Emil Petrovici, București, ESPLA, vol. I 1959; vol. II 1960, LR, X, nr. 1, p. 92-96.

11. /Recenzie la/ *Îndreptar ortografic, ortoepic și de punctuație*, București, Editura Academiei, 1960, LR, X, nr. 4, p. 343-347.

12. *Contribuții la studiul lexicografiei ruso-române din secolul al XIX-lea*, în "Culegere de studii", vol. III, București, p. 47-57.

13. /Recenzie la/ G. Mihăilă, *Împrumuturi vechi sud-slave în limba română. Studiu lexico-semantic*, București, Editura Academiei, SCL, XXII, nr. 4, p. 559-565.

14. *Stadiul actual și sarcinile cercetării graiurilor slave din România*, Rsl, VII, p. 55-72.

15. *Privire asupra localităților cu graiuri slave din România*, Rsl, VII, p. 75-85.

16. *Mesto slavjanskich govorov na territorii Rumynii v sisteme slavjanskich jazykov i ich značenje dlja slavjanskoj dialectologii*, Rsl, IX, p. 195-217.

17. *În legătură cu "Atlasul limbilor slave"*, Rsl, VII, p. 187-191 (coautor).

18. *Harta graiurilor slave din România (pe baza datelor recensământului general al populației din anul 1930 și a altor surse)*, București, Asociația Slaviștilor din România.

19. *Bălgarski govor v selo Popešt-Leorden, Bukureštka oblast, în "Bălgarski ezik"*, Sofia, nr. 2, p. 110-122 (coautor).

20. *Chestiuni de metodă în alcătuirea glosarelor dialectale (Pe baza datelor graiurilor ruse din România)*, AUB, 13, p. 215-222.

21. *Consfătuirea de la București a Comisiei internaționale pentru Atlasul lingvistic slav (7-10 mai 1963)*, Rsl, X, p. 589-591.

22. *Graiul lipovenilor de la Socolinți, comuna Mitocul-Dragomirnei, raionul Suceava. Studiul de dialectologie slavă răsăriteană*. Rezumatul tezei de doctorat, Centrul de multiplicare al Universității București, 32 p.

23. /Recenzie la/ *Lexic regional*, coordonator Gh. Bulgăr, București, Editura Academiei, 1960; V. Arvinte, D. Ursu, M. Bordelanu, *Glosar regional*, București, Editura Academiei, 1961, SCL, 3, XIV, p. 411-416.

24. *Note asupra graiului rus de la Climăuți (com. Baineș, raionul Rădăuți, reg. Suceava)*, Rsl, XII, p. 117-137.

25. *Termeni de origine românească în limba bielorusă*, în "Omagiu lui Alexandru Rosetti la 70 de ani", București, Editura Academiei, p. 993-995.

26. *O trăsătură balcanică a auxiliarului "a vrea"*, AUB, XIV, p. 257-262.

27. *Beležki vărchu gramatičeskija stroj i leksikata ha bălgarskija govor v selo Popeșt-Leorden, Bukureștka oblast*, în "Bălgarski ezik", Sofia, nr. 2, p. 110-122 (coautor).

28. *Slavjanskaja filologija v Bucharestskom universitete (K stoletiju so dnja osnovanija Universiteta)*, Rsl, XII, p. 259-281 (coautor).

29./Cronică/ Conferința națională de lingvistică românească (București, 7- 10 octombrie 1964), Rsl, XII, p. 392-398.

30./Recenzie la/ Rubin Udler, *Moldavskie govory Černovickoj oblasti v sravnenii s govorami Moldavskoj SSR i drugih smeznyh oblastej dakorumynskogo massiva. Konsonantizm*, Chișinău, 1964, SCL, XVI, nr. 5, p. 744-747 (coautor).

31./Recenzie la/ André Mazon, *Grammaire de la langue russe*, ediția a IV-a, revăzută și completată de autor cu concursul lui José Johannet și Jacques Lépissier, Paris, Institut des études slaves, 1965, Rsl, XII, p. 355-358.

1966

32. *Limba Povestirilor slave despre Vlad Țepeș*, Rsl, XIII, p. 229-246.

1967

33. *Un parallèle phonologique italo-roumain: à propos de la corrélation consonantique de timbre à la finale*, RRL, XII, nr. 2, p. 151-154.

34. *Influența limbii române asupra limbii ucrainene*, Rsl, XIV, p. 109-198.

35. *S-a produs într-adevăr o contaminare între rom. coș și slav. конъѣгъ?*, LR, nr. 4, p. 305-310.

36. *În legătură cu pregătirea unui Atlas lingvistic general slav*, Rsl, XIV, p. 537-541 (coautor).

1968

37. *Métaphores terminologiques chez les Roumains et les autres peuples du Sud-Est européen*, in "Actes du premier Congrès international des études balkaniques et sud-est européennes", vol. VI, Sofia, p. 615-635.

38. *Èkspressivnost' èlementov slavjanskogo proischoždenija v rumynskom jazyke*, Rsl, XVI, p. 615-635.

39. Prefață la: Aleko Konstantinov, *Panem et circenses*, București, Editura Univers, p. 5-12.

1969

40. *Aggiunte al "Nuovo Pirona". Spigolatura da una inchiesta dialettale friulana in Romania*, in "Atti del Congresso Internazionale di linguistica e tradizioni popolari", Gorizia – Tolmezzo – Udine (Italia), p. 119-123.

41. *Termeni bazați pe metafore la români și la alte popoare*, in "Studii de slavistică", București, Editura Academiei, vol. I, p. 83-113.

42. /Recenzie la/ Maksim Mladenov, *Ichtimanskijat govor*, Sofia, 1966; *Leksikata na Ichtimanskijat govor*, Sofia, 1967, RRL, XIV, nr. 4, p. 420-425.

1970

43. *Emil Petrovici (1899-1968)*, Rsl, XVII, p. 5-19.

44. *Contributions à l'étude des emprunts linguistiques (À propos des éléments d'origine roumaine dans la langue ukrainienne)*, in "Actes

166

du Xe Congrès international des linguistes" (Bucarest, 28 août-2 septembre 1967), București, Editura Academiei, vol. IV, p. 797-803.

45. *Mălăieș în călcăieș*, LR, XIX, nr. 5, p. 469-471.

46. *Testi dialettali friulani raccolti in Romania / 11 texte din comuna Greci, jud. Tulcea /*, în "Studi dialettali friulani", II, ed. G. B. Pellegrini, Udine, Società Filologica Friulana, p. 103-112.

47. /Recenzie la/ *Studi linguistici friulani*, vol. I, sub redacția lui G. B. Pellegrini, Udine, Società Filologica Friulana, 1969, SCL, XXI, nr. 3, p. 381-384.

1971

48. *Vid glagolov-neologizmov u dvujazyčnyh russkich, proživajuščich v Rumynii*, în "Issledovanija po russkomu jazykoznaniju" (volum omagial dedicat lui S. B. Bernștein, cu prilejul împlinirii vârstei de 60 de ani), Moscova, "Nauka", p. 313-321.

49. *Au fost copiate Savvina Kniga și Codex Suprasliensis în Dacia Tralană?*, SCL, XXII, nr. 2, p. 185-198.

50. *Elemente vechi românești în terminologia cinegetică polonă*, în "Studii de slavistică", vol. II, București, Editura Academiei, p. 127-137.

51. *Contributions lexicales friuliennes*, în "Actele celui de-al XII-lea Congres internațional de lingvistică romanică", vol. II, București, Editura Academiei, p. 209-214.

1972

52. *Obrazcy ruskoj narodnoj reči, zapisannye s ust staroobradcev-bilingvov, proživajuščich v Rumynii*, în "Russkoe j

slavjanskoe jazykoznanie" (volum omagial dedicat lui R. I. Avanesov cu prilejul împlinirii vârstei de 60 de ani), Moscova, "Nauka", p. 64-67.

53. *Contribuții la explicarea unui arhaism românesc: a se lȳderi*, LR, XXI, nr. 1, p. 55-57.

54. *Sociolingvistica și lingvistica aplicată* (masă rotundă organizată de Tatiana Slama-Cazacu), LL, nr. 4, p. 607-636 (p.621 și 627-628).

55. /Recenzie la/ V. A. Artemov, *Psichologija obučenija inostrannym jazykam*, Moscova, 1969, RP, nr. 1, p. 123-124.

56. /Recenzie la/ *Atti del Convegno di studi longobardi* (Udine, 15-18 mai 1969), Udine, Doretti, 1970, RRL, XVII, nr. 2, p. 174-177.

57. /Recenzie la/ *Index a tergo do Materiałow do Słownika języka staroruskiego I. I. Srezniewskiego*, Varșovia, 1968, Rsl, XVIII, p. 572-574.

58. /Recenzie la/ *Pravila ritorului Lucaci, 1581. Text stabilit, studiu introductiv și indice* de I. Rizescu, București, Editura Academiei, 1971, LR, XXI, nr. 1, p. 82-85.

59. *Die Chronik des Symeon Metaphrastes und Logothetes*, München, 1971, Rsl, XVIII, p. 572-574.

1973

60. *Crizele de creștere în învățarea limbilor străine. Profilaxie și terapeutică*, în vol. "Învățarea limbii" (Lucrările sesiunii de comunicări din 28-29 octombrie 1972 organizată de Tatiana Slama-Cazacu), Centrul de multiplicare al Universității din București, p. 469-471.

61. *Un parler polonais de Roumanie par rapport au Petit atlas des parles polonais*. Comunicare prezentată la cel de-al VII-lea Congres internațional al Slaviștilor, Varșovia, 21-27 august 1973, București,

Asociația slavistilor din România (Litografiat la Centrul de multiplicare al Universității din București), 59 p.

62. *Elemente lexicale românești în ucraineană* (Pe baza dicționarului etimologic al limbii ucrainiene de J. B. Rudnyč'kyj), AUB – LS, XXI, p.153-160.

63. *Contributions étymologiques (baistrúc, brihán, chisóc, coroábcă, dohórniță, dráncă, hleamp, hleb, hóbla, iéșniță, nebeléte, ofárlí, osári, pápállcă)*, RRL, XVIII, nr. 5, p. 517-519.

64. /Recenzie la/ Jan Louis Perkowski, *A Cashubian Idiolect in the United States*, Indiana University Publications, Mouton et Co., Haga, 1969, AUB – LS, XXI, 1972, p. 179-182.

65. /Recenzie la/ *Slovar' sovremennogo russkogo govora* (d. Deulino, Rjazanskogo rajona, Rjazanskoj oblasti), Moscova, 1969, în "Fonetică și dialectologie", VIII, p. 242-246

66. /Recenzie la/ A. V. Desnickaja, *Naddialektnye formy ustnoj reči i ich rol' v istorii jazyka*, Leningrad, "Nauka", 1970, în "Fonetică și dialectologie", VIII, p. 225-228.

67. *O sesiune interdisciplinară dedicată problemelor învățării limbilor*, LL, p. 147-150.

1974

68. *Gramatica istorică a limbii ruse. Partea I. Introducere și fonetica istorică*, Centrul de multiplicare al Universității din București, 249 p.

69. *Iz leksikata na govora v selo Široka Lăka, Devinsko*, în vol. "V pamet na prof. d-r St. Stojkov", seria "Ezikovedski issledovanija", Șofia, p. 285-294.

70. *Obrazec russskogo-rumynskogo produktivnogo bilingvizma subordinativnogo tipa*, în "Sborník Filozofickej Fakulty Univerzity Komenského. Philologica", XXIII-XXIV, Bratislava, p. 147-154.

71. *Slava veche și slavona românească*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 464 p. (coautor).

1976

72. *Note lexicale privind elementele de origine românească din limba polonă* (I), SCL, XXVII, nr. 2, p. 171-179; (II), nr. 3, p. 279-291.

1977

73. *Istoria lingvisticii românești*, coordonator Iorgu Iordan, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 280 p. (coautor).

74. *Slavjanskij adstrat v rumynskom jazyke v stravnenii s romanskim adstratom v anglijskom i arabskim v ispanskom jazyke*, AUB – LS, II, p. 31-36.

1978

75. *Războiul pentru independență din 1977-1978 reflectat în toponimia românească*, Rsl, XIX, p. 159-166.

76. *A Nineteen-Century Incantation from the Bulgarian Refugees in Romania*, în "The Journal of American Folklore", vol. V, nr. 91, p. 584-587.

77. *Erorile tipice ale elevilor români care învață limba rusă, în "Limbile străine în școală", București, p. 158-159.*

78. *Etimologii (dârg, drâgl, drâglu; a (se) mâhni; colț, lanț, neamț, zimț), LR, XXVII, nr. 2, p. 163-164.*

79. *Etimologii (bordiós, brus, duhli, jmac, oblón, oferlí, ofárlí, osárlí, oslón, osmác, otínc, ótpust, otrăřl, ovolní, șcroáblă, scroáblă, scrobái, șfac, șvei, șleáhtic, șotirlít, șterf, șufárcă, șvórníc, șupágă, șváncă), LR, XXVII, nr. 6, p. 595-599.*

80. *Le roumain dans un dictionnaire étymologique du bulgare, RRL, nr. 1, p. 37-43. Vezi și un rezumat, în AUB – Limbi și literaturi străine, XXVIII, 1979, nr. 2, p. 89.*

81. *North Carpathian Linguistics: Words of Romanian Origin in Polish Dialects, RRL, nr. 1, p. 63-78.*

82. *Etimologii (alait, foloștíună, noréř, horéz, scleapt, tánjálă, zdrořl), LR, XXIX, nr. 5, 567-568.*

83. *Orientarea și structura lucrării pentru obținerea gradului I, în "Limbile moderne în școală", I, p. 124-130.*

84. */Recenzie la/ Encyklopedia wiedzy o jezyku polskim, Wrocław, "Ossolineum", SCL, XXXI, nr. 2, p. 224-226.*

85. */Recenzie la/ Anca-Irina Ionescu, Lingvistică și mitologie. Contribuții la studierea terminologiei credințelor populare ale slavilor, București, "Litera", 1978, CLTA, XVII, nr. 2, p. 192-193.*

86. *Linguistic Aspects of the Question of the Romanians' Continuity in Dacia. A Critical Study*, RRL, nr. 2, p. 213-262.

87. *Norocul vă petrece (O interpretare a antepenultimului vers din Luceafărul lui Mihail Eminescu)*, LR, XIX, nr. 4, p. 469-471.

88. *Korelacija miękkości w wygłosie w języku rumuńskim i językach słowiańskich*, în "Studia z filologii polskiej i słowiańskiej", XX, Varşovia, PAN, p. 241-246.

89. /Recenzie la/ G. Bolocan, Tatiana Medvedev, Tatiana Voronţova, *Dicţionar român-rus*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, şi (coeditare) Moscova, "Russkij jazyk", LR, nr. 3, p. 577-579.

90. /Recenzie la/ G. Bolocan (coordonator), *Dicţionarul elementelor româneşti din documentele slavo-române. 1374-1600*, Bucureşti, Editura Academiei, 1981, în "Contemporanul", nr. 30.

91. /Recenzie la/ N. P. Kolesnikov, *Slovar' sinonimov russkogo jazyka*, Tbilisi, 1978, SCL, XXXI, nr. 4, p. 137-139.

92. *Častuški lipovan*. Culegere, studiu introductiv, note, glosar regional şi indice de materii de Mihai Marinescu, Bucureşti, Kriterion, 1980, AUB – LS, XX, nr. 1, p. 143-144.

93. *Častotnye slovari kak učebno-metodičeskie posobija*, în "Prelegeri de limbă şi literatură rusă", destinate cursurilor de perfecţionare pentru cadrele didactice, vol. I, coordonator I. Oişă, Tipografia Universităţii din Bucureşti, p. 202-219.

94. *Aspecte din vorbirea trilingvilor poloni din satul Vicșani, județul Suceava*, în vol. "Relații culturale româno-polone", coordonator Ion Petrică, Tipografia Universității din București, p. 81-84.

95. /Recenzie la/ Marius Sala și Ioana Vintilă-Rădulescu, *Limbile lumii*, București, 1982, în "Contemporanul", nr. 30.

96. /Recenzie la/ Mircea Gheorghiu, *Probleme de tipologie contrastivă a limbilor. Determinanți congruenți de relație*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1981, CLTA, XIX, nr. 1, p. 103-104.

1983

97. *O prirode strukturnych svojstv kategorii vida i vremeni v glagol'nych sistemach vengerskogo i russskogo jazykov*, Rsl, XXI, p. 99-111 (coautor).

98. /Recenzie la/ *Miscellanea Brunensia. Sbornik oddělení historicko-srovnávací slovanské jazykovědy*, Praga, 1979, SCL, XXXIV, nr. 4, p. 366.

99. /Recenzie la/ Marius Sala et alii, *El Español de América*, Bogota, 1982, în "Contemporanul", iunie 1983

1984

100. *Toponimele subcarpatice "Ungureni" și semnificația lor*, în "Magazin istoric", XVII, nr. 4 (2051), p. 33-34.

101. *Observații asupra termenilor 'spin' în limbile din Europa* (în legătură cu pregătirea hărții nr. 36 pentru Atlas Linguarum Europae), în "Memoriile Secției de Științe Filologice, Literatură și Arte", seria IV, tomul IV (1982-1983), București, Editura Academiei, p. 73-82.

102. *Slova rumynskogo proischozdenija v russkom jazyke*, în "Limba rusă contemporană. Înprumuturi (Curs special)" (coordonator Maria Dumitrescu), București, TUB, p. 55-66.

1986

103. *Covert Semantic and Morphophonemic Categories in the Romanian Gender System*, SEEJ, 30, nr. 1, p. 54-67 (coautor).

104. /Recenzie la/ *The Formation of the Slavonic Literary Languages (Proceedings of a Conference held in Memory of Robert Auty and Ann Pennington at Oxford, 6-11 July 1981. Gerard Stone and Dean Worth eds.)*, SCLA Slavic Studies, vol. 11, Columbus, Slavica 1985, SEEJ, 30, nr. 1, p. 125-126.

1987

105. /Recenzie la/ Leon Levițchi, Andrei Bantaș, *Dicționar englez-român*, București, Editura Științifică, 1984, în "The Modern Language Journal", 71, nr. 2, p. 230-231.

107. /Recenzie la/ *Învățăturele preste toate zilele (1642). I. Introduction et étude linguistique; II. Texte, index des mots, glossaire et facsimiles* par Willem Van Eden, Amsterdam, Rodopi, 1985, în "Slavic Review", vol. 46, 3-4, p. 625.

1988

107. *Vlahii sud-dunăreni într-un tratat recent de istorie a Bulgariei*, în "Cuvântul românesc", New York (numerele din martie, aprilie și mai).

108. /Recenzie la/ Ernest A. Scatton, *A Reference Grammar of Bulgarian*, Columbus, Slavica 1984, în "International Journal of Slavic Linguistics and Poetics", p. 177-182.

1989

109. *On the Distribution of the Neuter Plural Endings in Modern Standard Romanian (MSR)*, SEEJ, vol. 33, nr. 3, p. 400-410.

110. *On the Predictability of the Genitive Plural Stems in the Feminine Nouns in Contemporary Standard Russian*, în "Russian Language Journal", vol. XLIII, nr. 145-146, p. 21-35.

1991

111. *New and Revised Romanian Etymologies (alamán, cóşcov, culic, mănăstioară, odárr, oticni, picni, posteúcă, râncă, stéblă, ticlui, tolováni, topálă, torofină, trăctul, trivolon, voi, zglemni)*, în "General Linguistics" (Published by Medieval and Renaissance Texts and Studies, State University of New York at Binghamton), vol. 31, nr. 3-4, p. 153-162.

1992

112. *Tache Papahagi as an Aromanian and Balkan Etymologist*, RRL, XXXVII, nr. 1, p. 89-94.

113. *Slavic Influence in Romanian: A Case of Exaggeration*, în "General Linguistics", vol. 32, p. 105-110.

Recenzie de Ion Coteanu, în LR, XLII, nr. 9, p. 461.

114. *Gender Distribution of Russian Soft-Sign Nouns with Word Frequency Highlights*, în "Russian Language Journal", vol. XLVI, Nos. 153-155, p. 57-83.

1993

115. *On the Balkan Equivalent of a Language Universal (Expressions of the Type "When Hell Freezes Over")*, în "Săpostavitelno ezikoznanie", Sofia, 1993 (volum omagial dedicat lui Miroslav Tanakiev).

116. *Contribuții etimologice aromânești (pe baza DDA)*, SCL, XLIV, nr. 5, p. 405-416.

117. /Recenzie la/ Terence Wade, *A Comprehensive Russian Grammar*, Oxford UK & Cambridge USA, Blackwell, 1992, SEEJ, vol. 37, (1993), nr. 1.

118. *Aromanian Etymologies*, în "General Linguistics", vol. 33.

119. *Etimologii*, LR, XLII, nr. 9, p. 435-438.

1994

120. *Contribuții etimologice*, LR, XLIII, nr. 1-2, p. 38-41.

121. *Limba română la o conferință internațională de balcanistică din SUA*, LR, XLIII, nr. 1-2, p. 83.

122. *Etimologii*, LR, XLIII, nr. 9-10, p. 450-452.

123. *The First English-Aromanian (Vlach) Dictionary: Profile and Samples*, în "Indiana Slavic Studies", VII, p. 200-206.

1995

124. *Aromanian Etymologies*, în "General Linguistics", State University of New York at Binghamton, vol. 33, No. 4, p. 211-218.
125. *Etimologii românești*, LR, XLIV, nr. 1-2, p. 15-16.
126. *Etimologii*, LR, XLIV, nr. 5-6, p. 180-182.

1996

127. *Este cuvântul scorțșoară o formație românească independentă?*, LR, XLV, nr. 1-6, p. 63-66.
128. *Etimologii*, LR, XLV, nr. 7-12, p. 171-172.

1999

129. /Recenzie la/ Lucia Wald, ed. *Lingviști și filologi evrei din România*, Bucharest, 1996, în "Slavic and East European Journal", vol. 43, No. 1, p. 246-248.
130. /Recenzie la/ Petru Neiescu, *Mic atlas al dialectului aromân din Albania și din fosta republică iugoslavă Macedonia*, în "Balkanistica", No. 12, p. 155-156.
131. /Recenzie la/ August Kovačec, *Istrorumunsko-Hrvatski Rječnik (s gramatikom i tekstovima)*, Pula, 1998, în "Balkanistica", No. 12, p. 159-161.

CONF. DR. SIEGFRIED WOLF LA A 65-A ANIVERSARE

Născut la 9 octombrie 1933 la Cernăuți, Siegfried Wolf a urmat școala primară în orașul natal, resimțind din plin vitregiile anilor de război. Venit la București cu părinții, s-a înscris la liceul "Cultura", iar în 1948 este primit la "Matei Basarab", liceu de veche și recunoscută tradiție, pe care îl absolvă în 1952. A avut aici profesori de excepție: scriitorul Ion Dongorozi la geografie, A. Kahane la matematică, Leon Levițchi la engleză. Orele de limba rusă, ținute cu deosebit har și măiestrie de prof. Irina Urbanovici, au contribuit în mod decisiv la alegerea viitoarei profesii. Dă examenul de admitere (sesiunea 1952) la Facultatea de filologie a Universității din București, absolvind în 1957 secția de limba și literatura rusă. Printre profesorii pe care l-a avut la disciplinele de specialitate, nutrește cele mai profunde sentimente de recunoștință față de regretații prof. Mihai Novicov, lect. Al. Ionașcu, față de prof.dr. Ecaterina Fodor, prof.dr. Gheorghe Bolocan, lect. Liuba Dudnicov ș.a. A avut, de asemenea, șansa de a audia prelegerile academicienilor Tudor Vianu, Al. Graur, Al. Rosetti, precum și ale profesorilor Lucia Wald, Al. Niculescu, Florica Dimitrescu.

Datorită bunei sale pregătiri profesionale și înclinației spre cercetarea științifică, dovedită încă de pe băncile facultății, a fost numit, în 1957, preparator la catedra de profil; doi ani mai târziu a fost avansat asistent, iar în 1972 ocupă pe bază de concurs postul de lector. După susținerea tezei de doctorat, este promovată, prin concurs, conferențiar (1995). A efectuat, pe parcurs, stagii de perfecționare la Universitatea "M.V. Lomonosov" și la Institutul "A.S. Pușkin" din Moscova (1970, 1975, 1990), precum și la Universitatea "Kliment Ochridski" din Sofia (1971).

De-a lungul celor 40 de ani de neîntreruptă activitate didactică, a predat diferite cursuri teoretice de lingvistică rusă – gramatica istorică și

limba rusă contemporană –, conducând și seminariile aferente, precum și cursul practic de limba rusă la diferiți ani de studiu. În ultima vreme ține un interesant curs opțional privind istoria rusisticii românești. El s-a remarcat prin seriozitatea și meticulozitatea cu care se pregătește pentru fiecare oră de curs și seminar, prin exigența față de sine și față de studenți, căroro le este, prin firea sa deschisă și prietenoasă, un sfătuitor apropiat. Un alt aspect al activității sale didactice îl constituie prelegerile și seminariile ținute la cursurile de perfecționare a personalului didactic din învățământul preuniversitar, care s-au bucurat întotdeauna de aprecierile auditoriului, precum și cursurile intensive postuniversitare, pe care, de altfel, le-a coordonat.

Separat de munca didactică, a desfășurat o amplă și fructuoasă activitate de cercetare științifică, axată pe următoarele direcții: istoria limbii ruse și limba rusă contemporană, lexicografie și terminologie, istoricul filologiei ruse în țara noastră. Cercetările sale s-au concretizat prin elaborarea – individual sau în colaborare – a unor cursuri universitare, manuale, dicționare de certă ținută teoretico-științifică, dar și cu aplicabilitate didactică – la secțiile filologice universitare, în învățământul preuniversitar și la cursurile de perfecționare a profesorilor. Dintre lucrările publicate, menționăm aici un *Curs de gramatică istorică a limbii ruse. Morfologia* (1963), prima încercare de acest gen din rusistica românească; *Gramatica practică a limbii ruse. Morfologia* (1986), compendiu practic, cu vaste incursiuni teoretice; *Limba rusă, anul I* (1994), toate în colaborare. Este, de asemenea, coautor la primele dicționare de termeni lingvistici apărute la noi – lucrări de o deosebită utilitate atât pentru specialiștii-lingviști, cât și pentru traducători: *Dicționar rus-român de termeni lingvistici și filologici* (1970); *Dicționar român-rus de termeni lingvistici* (1981); *Dicționar poliglot de termeni lingvistici* (1976), *Dicționar rus-român de structuri verbale* (Editura Albatros, 1983),

o primă încercare de descriere confruntativă a verbului rus prin mijloace lexicografice.

O încununare a cercetărilor sale științifice o constituie teza de doctorat publicată în 1995, la Editura Universității București, sub titlul *Prelegeri de gramatică rusă. Din istoria studiilor contrastive ruso-române*. Lucrarea umple un gol de mult resimțit în istoria slavisticii și rusisticii românești, oferind o descriere științifică a gramaticilor slavo-române și ruso-române începând din secolul al XVII-lea și terminând cu prima jumătate a secolului al XX-lea.

În afara volumelor menționate, este autorul – sau coautorul – unui mare număr de studii, articole, recenzii, cronici, note, publicate în reviste de specialitate și volume tematice: *Probleme de filologie rusă, Romanoslavica, Limbile moderne în școală, Analele Universității București, Limba română, Forum, Russkij jazyk za rubežom*.

S-a impus ca o prezentă activă la numeroase reuniuni științifice naționale și internaționale, la care a susținut comunicări receptate totdeauna cu viu interes. Menționăm, astfel, participarea sa la al XII-lea Congres internațional de lingvistică și filologie romanică (București, 1968), la Congresele internaționale ale profesorilor de limba și literatura rusă (Varșovia, 1976; Berlin, 1979; Praga, 1982, Budapesta, 1986; Moscova, 1990). A devenit, astfel, cunoscut în mediile specialiștilor, fiind inclus în dicționarul internațional al rusiștilor, *Kto est' kto v sovremennoj rusistike (Who's Who in Russian Linguistics)*, îndrumar biobibliografic redactat de Jurij Karaulov și Arto Mustajoki (Moscova - Helsinki, 1994)

Este prețuit și stimat de rusiștii din țara noastră nu numai pentru munca sa didactică și științifică, ci și pentru activitatea de decenii – începând din 1969 – ca secretar al Secției de limbi slave a Societății de Științe Filologice din România. În această calitate, a depus – alături de președintele Secției, prof. univ. dr. Gheorghe Mihăilă, membru

corespondent al Academiei Române – eforturi deosebite în vederea organizării în condiții optime a participării specialiștilor din țara noastră la Congresele Asociației internaționale a profesorilor de limba și literatura rusă. Prestația sa de înalt nivel a fost onorată cu Medalia pentru merite în predarea limbii ruse, instituită de această Asociație. Pe de altă parte, Universitatea Populară din București i-a acordat Diploma jubiliară, ca apreciere a activității didactice pe care a desfășurat-o la această instituție de cultură.

Dacă se poate spune despre cineva că a fost – și este – indispensabil catedrei, acela e cu siguranță colegul S. Wolf. El a rezolvat, cu dăruire și exemplară conștiinciozitate, nenumărate probleme adiacente bunei desfășurări a activității metodico-didactice și științifice a colectivului, fără a refuza nici o misiune, oricât timp i-ar fi luat. Întotdeauna afabil, deferent și îndatoritor în relațiile cu colegii, a fost simțit de aceștia ca un prieten adevărat, pe care te poți bizui în orice împrejurare. De aceea s-a și bucurat de încrederea lor, fiind mereu ales în biroul de conducere a catedrei.

Cu prilejul datei jubiliare, colegii de catedră și toți cei care-l cunosc îi exprimă cele mai calde sentimente de prietenie și-i urează ani mulți de sănătate și activitate rodnică în continuare.

aprilie 1998

LISTA LUCRĂRILOR ȘTIINȚIFICE

I. Volume

1. *Curs de gramatică istorică a limbii ruse*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1963, 394 p. (în colaborare cu A. Vraciu

(coordonator), Al. Popescu, V. Rotundu, Edith Tauberg, Veronica Vaida, D. Trociu).

2. *Dicționar rus-român de termeni lingvistici și filologici*, București, CMUB, 1970, 328 p. (în colaborare cu Romeo Chivescu, Vasilica Danțiș, Paraschiva Șerbănescu, Inesa Tache, Victor Vascenco /conducătorul colectivului/).

3. *Culegere de texte de limba rusă pentru cursurile intensive postuniversitare* (cu exerciții și vocabular), București, TUB, 1978, 400 p (în colaborare cu Sima Borlea, Feodor Chirilă, Romeo Chivescu, Andrei Ivanov, Reghina Oancea, Maria Oiță).

4. *Dicționar poliglot de termeni lingvistici*, București, TUB, 1978, 524 p. (în colaborare cu Teodora Alexandru, R. Chivescu, Elena Deboveanu-Terpu, Anca Irina Ionescu, D.H. Mazilu, Voislava Stoianovici, Olga Stoicovici, M. Zavera).

5. *Dicționar român-rus de termeni lingvistici și filologici*, București, TUB, 1981, 454 p. (în colaborare cu R. Chivescu, N. Clem, V. Vascenco /conducătorul colectivului/, I. Vitizov).

6. *Regimul verbal în limba rusă cu echivalente în limba română*, București, TUB, 1981, 178 p. (în colaborare cu R. Chivescu, A. Ivanov).

7. *Dicționar rus-român de structuri verbale*, București, Ed. "Albatros", 1983, 456 p. (în colaborare cu R. Chivescu și A. Ivanov).

8. *Limba rusă contemporană. Împrumuturi* (Curs special), București, TUB, 136 p. (în colaborare cu Maria Dumitrescu, Ecaterina Fodor, Mihaela Moraru, E. Vrable și alții).

9. *Gramatica practică a limbii ruse. Morfologie*, București, TUB, 1986, 424 p. (în colaborare cu Sima Borlea, Aurica Brașoveanu, F. Chirilă, Ecaterina Fodor /redactor responsabil/, Maria Oiță).

10. *Limba rusă pentru învățământul filologic*. Vol.I, 286 p. (în colaborare cu Ecaterina Fodor, A. Ivanov, I. Petrescu), EUB, 1995.

11. *Prelegeri de gramatică rusă. Din istoria gramaticilor contrastive ruso-române*, 214 p., EUB, 1995.

12. *Dicționar tematic rus-român. Termeni și sintagme*, vol. I-II, București, 1998 (în colaborare cu F. Chirilă, A. Ivanov, R. Chivescu).

II. Studii și articole

1. *Observații cu privire la redarea unor termeni de sintaxă din limba rusă în limba română*, în "Analele Universității București", Seria științe sociale, Filologie, XVIII, 1968, p.501-508 (în colaborare cu R. Chivescu).

2. *Sinteza – etapă în procesul însușirii cunoștințelor*, în "Gazeta învățământului", 23 mai 1969, p. 2 (în colaborare cu R. Chivescu).

3. *Aspecte ale raportului polisemie-omonimie (pe baza materialului lexicografic rus-român)*, în "Analele Universității București", Limbi slave, XIX, 1970, p.115-122 (în colaborare cu R. Chivescu).

4. *Rolul elementului francez în constituirea terminologiei lingvistice ruse*, în "Actele celui de-al XII-lea Congres internațional de lingvistică și filologie romanică", București, 1971, p.1023-1028 (în colaborare cu R. Chivescu).

5. *Elemente de recțiune, paradigmatică și sintagmatică verbală în rusă și română*, în "Probleme de rusistică și lingvistică generală", TUB, 1976, p.121-132 (în colaborare cu R. Chivescu, A. Ivanov).

6. *Limba comun – limbaj terminologic*, în "Lucrările colocviului metodic-științific: limba ca instrument de informare", București, 1976, p.13-18 (în colaborare cu R. Chivescu).

7. *Cu privire la unele procedee de formare a cuvintelor în domeniul terminologiei lingvistice ruse*, în "Probleme de filologie rusă", TUB, 1976, p.91-98.

8. *K voprosu o sostavlenii rusško-rumynskogo slovarja glagol'nogo upravljenja*, în vol. "Tretij meždunarodnyj kongress prepodavatelej rusškogo jazyka i literatury. Tezisy dokladov i soobščeniij", Varşovia, 1976, 363 p. (în colaborare cu R. Chivescu, A. Ivanov).

9. *Modele de compunere a cuvintelor în domeniul terminologiei lingvistice ruse*, în "Probleme de filologie rusă", TUB, 1977, p.101-103.

10. *Conştiientizare şi eficienţă în procesul achiziţiei limbii străine*, în "Lingvistica aplicată în diverse domenii practice", TUB, 1977, p.151-155 (în colaborare cu R. Chivescu).

11. *Sopostavitel'nyj analiz upravljenja glagola v russkom i rumynskom jazykach*, în "Probleme de filologie rusă", TUB, 1979, p.24-29 (în colaborare cu R. Chivescu, A. Ivanov).

12. *Construcţii paralele de tipul 'kilogramm sacharu' şi 'kilogramm sachara'*, în "Limbile moderne în şcoală", 1979, II, p.150-151 (în colaborare cu R. Chivescu).

13. *Nekotorye aspekty prepodavanija rusškogo jazyka na intensivnyh poslediplomnyh kursach*, în vol. "Četvertyj meždunarodnyj kongress prepodavatelej rusškogo jazyka i literatury. Tezisy dokladov i soobščeniij", Berlin, 1979, p.823-824 (în colaborare cu F. Chirilă, R. Chivescu, A. Ivanov).

14. *Pronumele vsjakij, každyj, ljuboj*, în "Limbile moderne în şcoală", 1980, II, p.187.

15. *Sootnoşenie meždú sobstvennymi i inojazyčnymi élementami v rusškoj morfologičeskoj terminologii*, în "Romanoslavica", XIX, 1980, p.118-125 (în colaborare cu R. Chivescu).

16. *Unele aspecte ale predării limbii ruse la cursurile intensive postuniversitare*, în "Cercetări actuale în domeniul limbilor şi literaturilor străine", Bucureşti, 1981, p.287-294 (în colaborare cu F. Chirilă, R. Chivescu, A. Ivanov).

17. *L. Tolstoi în unele dicționare enciclopedice*, în "Romanoslavica", XX, 1981, p.387-392 (în colaborare cu R. Chivescu).
18. *Unele probleme de semantică în rusistica românească*, în vol. "Din istoricul slavisticii românești", București, 1982, p.161-169 (în colaborare cu R. Chivescu).
19. *Principy sostavlenija rusko-rumynskogo tematičeskogo slovarja*, în vol. "Pjatyj meždunarodnyj kongress prepodavatelej russkogo jazyka i literatury. Tezisy dokladov i soobščenij", Praga, 1982 (în colaborare cu R. Chivescu, A. Ivanov).
20. *Sfera semantică a cuvintelor avtomobilist - šofër - voditel'*, în "Limbile moderne în școală", 1982, II, p.122-123.
21. *Elemente de sociolingvistică în cele mai vechi lucrări de filologie rusă*, în "Limbă și literatură rusă", T. U. B, 1983, p.374-375.
22. *Psicho-pedagogičeskie voprosy prepodavanija russkogo jazyka na intensivnyh poslediplomnyh kursach*, în "Limbă și literatură rusă", 1983, p.3-17 (în colaborare cu A. Ivanov, R. Chivescu, F. Chirilă).
23. *Semantica verbelor byt', probyt', pobyt'...*, în "Limbile moderne în școală", 1985, I, p.141-143.
24. *Semantica verbelor zvat', nazvat'...*, în "Limbile moderne în școală", 1984, II, p.170.
25. *Upotreblenie vidov glagola*, în "Prelegeri de limbă și literatură rusă", II, TUB, 1985, p.143-154.
26. *Morfemica și formarea cuvintelor în Gramatica academică a limbii ruse*, în "Prelegeri de limbă și literatură rusă", II, TUB, 1985, p.386-391 (în colaborare cu Ecaterina Fodor).
27. *Polifunkcional'nost' literaturnykh tekstov v rumynskikh učebnikach russkogo jazyka* în "Šestoj meždunarodnyj kongress prepodavatelej russkogo jazyka i literatury. Sbornik tezisov", Budapesta, 1986 (în colaborare cu A. Ivanov, F. Chirilă).

28. *Manualul de limba rusă - baza dialogului între culturi*, în "Filologie rusă", XI, TUB, 1986, p.107-114 (În colaborare cu F. Chirilă, A. Ivanov).

29. *Locul pronumelui în sistemul părților de vorbire din morfologia limbii ruse*, în "Limbile moderne în școală", 1988, I, p.97.

30. *Intensivnoe - ékstensivnoe v prepodavanii russkogo jazyka*, în "Filologie rusă", XII, TUB, 1991, p.62-65 (În colaborare cu A. Ivanov).

31. *Ob`emnost` jazykovogo materiala na kratkosročnykh kursach*, în vol. "Sed`moj meždunarodnyj kongress prepodavatelej russkogo jazyka i literatury. Tezisy dokladov i soobščeniij", Moscova, 1990, p.457 (În colaborare cu A. Ivanov și F. Chirilă).

32. *Elemente comparativ-contrastive în vechi manuale de limba rusă din România*, în "Filologie rusă", XIII, TUB, 1993, p.71-76.

33. *Figuri din trecutul rusisticii românești: V. Peltechi*, în "Romanoslavica", XXXII, 1994, p.109-120 (În colaborare cu Gh. Barbă).

34. *Nekotorye voprosy peredači russkich častic na rumynskij jazyk*, în "Filologie rusă", XIV, 1994, p.89-94.

35. *Iz istorii rumynskoj rusistiki*, în "Filologie rusă", XVII, 1999 (În colaborare cu S. Vaimberg).

III. Recenzii, cronici, note

1. O.S. Achmanova, *Slovar` lingvističeskich terminov*, în Rsl, XIV, 1967, p.501-505 (În colaborare cu R. Chivescu).

2. *Mica enciclopedie de artă*, în "Veac Nou", 1967, nr.22.

3. E. Novicicov, *Predarea limbilor străine*, în "Gazeta învățământului", nr.993 din 1969, p.4.

4. V. Vascenco, *Dicționar de buzunar român-rus*, în LR, 1, 1970, p.93-95 (În colaborare cu R. Chivescu).

5. *Sovetskoe slavjanovedenie*, în Rsl, XVII, 1970, p.674-677 (în colaborare cu R. Chivescu).
6. *Russkij jazyk za rubežom*, în "Limbile moderne în școală", 1970, I, p.186-190 (în colaborare cu R. Chivescu).
7. *Inostrannye jazyki v škole*, în "Limbile moderne în școală", 1972, I (în colaborare cu R. Chivescu).
8. V. Vascenco, *Dicționar de buzunar rus-român*, în Rsl, p.564-569 (în colaborare cu R. Chivescu).
9. *Pervyj konkurs škol'nika po russkomu jazyku v Rumynii*, în "Russkij jazyk za rubežom", 1973, 3, p.127.
10. *Manual de conversație în limba rusă*, de un colectiv sub cond. Prof.dr. Ecaterina Fodor, în "Limbile moderne în școală", 1973, I, p.137-138.
11. M. Dumitrescu, *Istoriya russkogo jazyka*, în "Limbile moderne în școală", 1975, p.151-152.
12. *Sesiunea științifică "Predarea limbilor străine în liceele cu profil tehnic"*, în "Limbile moderne în școală", II, 1973, p.155-156.
13. *Sesiune științifică*, în "Învățământul profesional și tehnic", 1973, 5.
14. *Despre noi contribuții la studiul istoriei gramaticilor slave*, în "Revista de referate, recenzii și sinteze. Lingvistică, filologie", XI, 1974, p.82-87.
15. V. Vascenco, *Probleme de terminologie lingvistică*, în "Forum", 1976, 4, p.84-85 (în colaborare cu R. Chivescu).
16. Eugen Noveanu, *Dicționar rus-român*, în "Probleme de filologie rusă", 1976, p.243-244 (în colaborare cu R. Chivescu).
17. *Secția de limbi slave*, în "Anuar 1976-SSF", 1976, p.67-71 (în colaborare cu I. Oiță).

18. *Sesiunea științifică jubiliară A.S. Pușkin*, în "Limbile moderne în școală", 1975, p.156-157.

19. *Cel de-al III-lea Congres internațional al profesorilor de limba și literatura rusă*, în "Probleme de filologie rusă", TUB, 1977, p.298-300 (în colaborare cu A. Pedestrașu).

20. *O prestigioasă manifestare științifică internațională*, în "Limbile moderne în școală", 1977, p.128-131 (în colaborare cu A. Pedestrașu).

21. M. Marinescu, S. Vaimberg, *Structuri ale limbii ruse*, București, 1977, 266 p., în "Limbile moderne în școală", 1977, p.141-142 (în colaborare cu R. Chivescu).

22. Sima Borlea, *Manual de conversație în limba rusă*, București, 1976, în "Probleme de filologie rusă", TUB, 1978, p.197-198 (în colaborare cu R. Chivescu).

23. Dr. J. Bihari, Dr. P. Tretwurst, *Einige Bemerkungen zur Diskussion um die Behandlung des Verbalaspekts im Russischunterricht*, "Wissenschaftliche Zeitschrift der Ernst-Moritz-Arndt Universität Greifswald", 1970, în "Probleme de filologie rusă", TUB, 1978, p.230.

24. Ecaterina Fodor, Ortansa Tudor, *Gramatica limbii ruse pentru uz școlar*, București, 1978, în "Limbile moderne în școală", 1979, I, p.167-168 (în colaborare cu R. Chivescu).

25. *Congresul internațional al profesorilor de limba și literatura rusă de la Berlin*, în "Forum", 1979, nr.11, p.82-83 (în colaborare cu A. Pedestrașu).

26. Gheorghe Bolocan, Tatiana Medvedev, Tatiana Voronțova, *Dicționar român-rus*, 1980, în "Limbile moderne în școală", 1980, II, p.193-196 (în colaborare cu R. Chivescu).

27. Roberto Gusmani, *Entlehnung und Schneinlehnung*, "Sprachwissenschaft", Heidelberg, 4, 1979, în "Probleme de filologie rusă", 1983, p.358-359.

28. *Buletin bibliografic informativ*, în "Limbă și literatură rusă", 1983, p.483.
29. F. Uzonyi, *Zur Problematik der Lautsymbolik*, 1979, în "Limbă și literatură rusă", 1983, p.461.
30. "*Bolgarskaja rusistika*", în "Limbile moderne în școală", II, 1985, p.167-168 (în colaborare cu S. Vaimberg).
31. *Metodika prepodavanija russkogo jazyka kak inostrannogo na načal'nom étape obučenija*, Moscova, 1983, în "Filologie rusă", XI, 1986, p.274-276.
32. *Al VI-lea Congres internațional al profesorilor de limba și literatura rusă*, în "Limbile moderne în școală", II, 1986, p.183-184.
33. *Dicționar rus-român*, de V. Șoptoreanu și Mihaela Moraru, 1987, în "Prelegeri de limbă și literatură rusă", IV, 1989, p.363-365.
34. *Manifestare științifică internațională*, în "Limbile moderne în școală", I-II, 1991, p.154-155.
35. *Meždunarodnaja vstreča prepodavatelej russkogo jazyka*, în "Filologie rusă", XII, 1991, p.5-8.
36. *Catalogul general al manuscriselor moldovenești păstrate în URSS*, Chișinău, în Rsl, XXIX,1992, p.453-454 (în colaborare cu S. Vaimberg).
37. *Profesorul Gh. Barbă la 65 de ani*, în Rsl, XXXIII, 1995, p.221-224.

MORONG BENEDEK

Referat cu privire la activitatea didactică și științifică a domnului lector MORONG BENEDEK, în vederea ocupării postului de conferențiar la disciplinele Limba rusă și Limba franceză – poziția 1 din statul de funcțiuni al Catedrei de Limbi Străine, Facultatea de Mașini și Instalații Miniere, Institutul de Mine Petroșani.

Concursul pentru postul de conferențiar survine într-un moment de intensă efervescentă creatoare pentru candidat, încununând o susținută și întru totul meritorie activitate didactică și științifică de peste un sfert de veac.

Rezultatele pe care le-a obținut ca student au constituit tot atâtea premise ca dl B. Morong să se impună ulterior ca pedagog de înaltă clasă și ca cercetător asiduu și pasionat, cu un vast spectru de interese științifice. Absolvent al Facultății de Limbi Slave, secția Limba și Literatura rusă, de la Universitatea din București, cu diplomă de merit, el s-a înscris după un număr de ani la Facultatea de Filologie a Universității din Timișoara, secția Limba și Literatura Română – Limba și Literatura Franceză, luându-și examenul de licență cu nota maximă. Departe de a se opri aici – deși patru limbi reprezintă, s-o recunoaștem, o cifră care face cinste oricărui filolog, mai ales când lucrează într-o instituție cu profil nefilologic –, candidatul nu pregetă să se înscrie la cea mai înaltă formă de calificare profesională, doctoratul. Aici se specializează, sub conducerea unui reputat slavist bucureștean, în cea de-a cincea limbă, cunoscută lui de pe meleagurile natale, slovacă.

Cu un orizont științific de asemenea amploare, nu e de mirare că dl Morong are la activ nu numai un mare număr de lucrări didactice de specialitate – manuale, cursuri, dicționare (cel din domeniul minier intrunește, după părerea noastră, toate condițiile spre a vedea lumina

tiparului într-o editură centrală), dar și o serie întregă de studii, articole, comunicări cu caracter strict filologic, care-l pun pe picior de egalitate cu cercetătorii din marile centre universitare din țară. Spicuim câteva titluri: *Unele particularități lexicale ale structurii basmelor slovacilor din Bihor și Sălaj* (1977), *Tratamentul dentalelor în graiul satului Sânpetru din Țara Hațegului* (1982), *Tratamentul labialelor în graiul satului Sânpetru din Țara Hațegului* (1983), *Microtoponimia satului Sânpetru din Țara Hațegului* 1983. Toate acestea explică aprecierea de care se bucură din partea colectivului din care face parte: este șef al Catedrei de Limbi Străine, membru în Consiliul Profesorat al Facultății de Mașini și Instalații Miniere și, totodată, membru al Senatului Institutului de Mine Petroșani.

Convinși că dl B. Morong va face față în mod strălucit sarcinilor sporite care-i stau în față, susținem cu toată căldura promovarea sa la funcția de conferențiar.

23 ianuarie 1991

ROMEO CHIVESCU

Raport asupra activității didactico-științifice a domnului lector dr. ROMEO CHIVESCU, în vederea ocupării postului de conferențiar la disciplina lingvistică rusă, poziția 10 din statul de funcțiuni al Catedrei de limba și literatura rusă de la Facultatea de limbi și literaturi străine, Universitatea din București.

Înscrisă pe o traiectorie statomnic ascendentă, cariera didactică și științifică a dl lector dr. R. Chivescu reprezintă prin ea însăși expresia cea mai convingătoare a ceea ce se poate realiza prin voință neștrămutată și muncă fără preget. Concret, dl R. Chivescu a purces la studiul limbii ruse, elev fiind, practic de la zero. Aceasta nu l-a împiedicat să fie un student strălucit la limba rusă, ale cărui strădanii au căpătat răsplata cea mai înaltă la care poate aspira un tânăr absolvent: a fost reținut ca preparator la catedra de specialitate imediat după încheierea cursurilor. Au urmat, rând pe rând, concursurile de asistent și lector, convertite de candidat în tot atâtea prilejuri de a-și afirma capacitățile și energia creatoare. Dl Chivescu s-a dovedit a fi un foarte bun profesor de limba rusă și totodată un remarcabil cercetător științific. Deși a abordat mai multe zone de cercetare, el a excelat într-unul din cele mai vechi domenii – dacă nu chiar cel mai vechi – de interes lingvistic, lexicografia bilingvă. Punctul culminant – cel puțin până acum – al aportului său la acest domeniu sunt lucrări precum: *Aspecte ale raportului polisemie-omonimie (Pe baza materialului rus-român)*; *Unele probleme ale teoriei și practicii lexicografice (Cu privire specială asupra dicționarelor bilingve)*; *Analiza distributivă a lexemelor în lexicografia bilingvă*; *Micro-și macrosintagme ilustrative în dicționare bilingve etc.*

De asemenea, o încununare a activității sale științifice o reprezintă teza sa de doctorat cu titlul: *Contribuții la studiul lexicografiei ruso-*

române, lucrare în multe privințe novatoare, care supune lexicografia ruso-română unei analize pertinente la nivelul științei mondiale.

Făcând astfel proba aptitudinilor sale de lingvist teoretician, dl Chivescu a preluat o seamă de cursuri teoretice, inclusiv o parte din cursul magistral de limba rusă contemporană, receptate extrem de favorabil de auditoriu.

Imaginea d-lui R. Chivescu ar fi însă incompletă dacă n-am menționa și calitățile sale personale – spirit organizatoric, solitudine față de colegi, disponibilitate față de orice sarcină, care îl fac, în fond, indispensabil bunului mers al catedrei, al cărei secretar este de peste două decenii.

În aceste condiții, promovarea sa la funcția de conferențiar, pe care o susținem cu toată căldura, nu va reprezenta decât confirmarea *de jure* a unei situații profesionale și – îndrăznim să spunem – morale *de facto*.

4 februarie 1991

DANA COJOCARU

Dana Cojocaru, FRAZEOLOGISME CU ELEMENTE CULTURAL-ISTORICE NAȚIONALE ÎN LIMBILE RUSĂ ȘI ROMÂNĂ, Teză de doctorat, București, 1998, 407 p.

REFERAT

Teza de față reprezintă, cu siguranță, o lucrare de referință în rusistica și în genere în lingvistica românească actuală. Departe de a monologa, în limitele unei bibliografii monocrome, strict circumscrise temei, pe marginea unui segment dintr-un sistem dat, eventual contrapus segmentului corespunzător dintr-un al doilea sistem, în scopul inventarierii de rutină a unor asemănări și deosebiri în bună parte previzibile, adesea fără reverberații asupra întregului, lucrarea în discuție inițiază un dialog viu și avizat cu somitățile în domeniu pentru a legitima o viziune proprie, un unghi de vedere independent, de natură a învedera fațete noi, inedite, ale materiei în studiu. Modul neînhibat de a pune problemele, de a le trata neobedient, dar în deplină cunoștință de cauză, oferă măsura contribuției de esență a autoarei la elucidarea tematicii abordate. Lucrarea demonstrează peremptoriu că cercetările de intersecție, în cazul nostru de lingvistică și de culturologie, au cele mai multe șanse de a împinge știința înainte, că investigarea limbii în sine și pentru sine, ca sistem imanent, este, la sfârșitul veacului nostru, definitiv revolută. La această concluzie generală – și la altele, nu mai puțin relevante, – s-a ajuns treptat, în procesul studierii limbilor de pe bătrânul continent, printre care – nu în ultimul rând – și rusa. Se impune, astfel, în știința noastră, o viziune globalizantă, paneuropeană, dacă nu chiar universală, în problemele-cheie ale devenirii ei, la care putem afilia, cu

îndreptățire, și lucrarea de față, concepută și realizată în spiritul și după pilda (evident, *en gardant les proportions*) marilor corifei de origine rusă ai lingvisticii mondiale, precum N. S. Trubetzkoj, Roman Jakobson ș. a.

Teza este logic structurată și limpede expusă, într-o excelență limbă rusă. Încă din preliminarii se enunță scopul, metodele, diapazonul bibliografiei consultate, practic exhaustive, semnificația teoretică și practică a cercetării. Se definesc clar noțiunile de bază vehiculate, se formulează distincții de finețe, se fac clasificări cât se poate de cuprinzătoare. În ansamblu, avem de-a face cu o lucrare modernă, riguroasă, de înaltă ținută științifică, rod al unor strădanii începute încă de pe băncile facultății. În treacăt fie spus, regretata d-nă Fodor, căreia autoarea nu uită să-i aducă prinos de recunoștință (p. 10), ar fi putut să fie mândră de împlinirile doctorandei ei.

Subscriind integral la principiile avansate de autoare, ca și la metodologia de elaborare a lucrării, îmi voi îngădui niște reflecții fugare (nu observații critice!) pe marginea textului, susceptibile de a îmbunătăți pe alocuri – dacă doctoranda, care-și cunoaște cel mai bine opera, va găsi de cuviință să se aplece asupra lor – unele formulări în chestiuni de detaliu.

1. Revenind la titlu după ce am parcurs toate capitolele, m-am întrebat cât de temeinic e motivat aici calificativul "național" peste cel de "(element) cultural-istoric", știut fiind că un al doilea determinant operează o nouă restricție a obiectului cercetării în raport cu primul. În percepția mea, "național", termen cu indubitabilă. conotație expresiv – apreciativă, înseamnă a extrage din masa frazeologismelor cu amprentă cultural-istorică nu doar pe cele marcate de un anumit grad de pitoresc sau de insolit, ci pe cele care oglindesc sau exprimă sufletul unui etnos ajuns la deplina conștiință de sine. Asemenea frazeologisme pot fi, de pildă, cele aferente modului de viață pastoral

al poporului român într-o îndelungă perioadă a zbuciumatei sale istorii (vezi p. 276-277, 314, 325-327, 329, 330) sau cele legate, în rusă, de simbolul mesteacănului, arbore emblematic al nesfârșitelor stepe rusești. Am, de aceea, sentimentul că nu corespund întru totul acestor condiții exemple ca *a freca mangalul* (p. 246 *pass.*), *tot țiganul își laudă ciocanul* (p. 186, 246), *a avea rude la Ierusalim* (p. 185), *a mânca salam cu sola* (p. 353). Nu au colorit național nici expresiile împrumutate din alte limbi, care se recunosc lesne pentru că sunt asemănătoare în rusă, română și nu numai: *stors ca o lămâie*, resp. *как выжатый лимон* (p. 341, 352), ca și multe altele de origine cultă, provenite din literaturile clasice sau din antichitatea greco-romană. Toate la un loc formează, după părerea mea, un strat suficient de numeros ca să nu admitem fără rezerve aserțiunea că ele ar reprezenta un procent insignifiant din inventarul frazeologic al limbii ruse (cf. p. 279). De aceea, înclin să cred că, dacă nu se acceptă o modificare în titlu, n-ar fi oțioasă o succintă discuție suplimentară pentru precizări terminologice.

2. Autoarea a strâns un corpus de ilustrații concludent, apelând la varii surse și culegeri, mai vechi și mai noi, de diverse profiluri și orientări. De aceea, exemplele sunt și ele, într-o măsură, diferite: unele sunt mai vechi și mai puțin uzuale, au frecvență scăzută, se situează în zonele joase ale registrului stilistic, la periferia limbii literare, sau se înfățișează în variante neconsemnate în dicționarele normative. Ar fi fost, poate, de dorit, în aceste condiții, să se pornească de la repertorii cu valoare de îndreptar, pentru a avea siguranța că nu se depășesc limitele limbii standard, și anume *DEX* pentru limba română și, respectiv, dicționarul lui Ojegov, pentru limba rusă. Acestea ar fi reprezentat platforma de principiu, care nu exclude, desigur, invocarea, ori de câte ori ar fi fost necesar, și a altor exemple sau

variante. De pildă, *кататься как сыр в масле* l-aș echivala mai întâi cu formule neutre, aflătoare în *DEX* ca furnizor de paradigme arhetipale, precum *a o duce împărătește, a trăi în huzur*, și doar în subsidiar cu *a trăi în cașcaval* (p. 353), identificat probabil într-unul din inventarele de locuțiuni.

3. Mi-aș îngădui câteva mici doleanțe legate de bibliografie, care depășește impresionanta cifră de 600 de titluri, foarte multe de dată recentă, în diverse limbi, de mai extinsă sau mai restrânsă circulație. Aș mai putea să adaug – deși și așa lista e mai mult decât completă – A. I. Motovilova, *Фразеологический словарь русского языка*, Moscova, 1978, și, mai ales, interesanta lucrare a unui cercetător ieșean, Ilie Danilov, *Paremiologia rusă din perspectivă comunicativă, lingvistică și stilistică*, apărută, precum se vede, în limba română în Bulgaria, la Veliko Tărnovo, în 1995, 212 p. Deși problematica teoretică a frazeologiei a captat în mai mică măsură, cel puțin până acum, atenția cercetătorilor români, înregistrarea lexicografică a locuțiunilor și expresiilor a beneficiat din plin de elaborarea – de-a lungul unui veac, fie și cu intermitențe – a unui dicționar de tip tezaur, *Dicționarul limbii române, DLR*. Consultarea lui ar fi făcut poate de prisos citarea altor dicționare mai mici, apărute pe parcurs.

În altă ordine de idei, cred că s-ar putea lărgi bibliografia în problema lexicului pastoral, definitiv pentru inventarul frazeologismelor românești (în cadrul vocabularului culinar, cel legat de produsele lactate ocupă locul 2 după cel al produselor de panificație), spre deosebire de limba rusă unde numărul lor este sensibil mai redus (cf. p. 313 ș. u.). Referirea la factorii extralingvistici, în speță la istoria concretă a exponenților limbii române, oferă explicația cea mai bună a acestei stări de fapt. Această explicație a fost avansată demult, încă în urmă cu un secol, și nu poate fi epuizată bibliografic de unicul titlu invocat, dicționarul

lui I. Ghinoiu, *Obiceiuri populare de peste an*, București, 1997 (p. 277 și 328).

Semnalez, din goana condeiului, câteva mici scăpări și omisiuni, altminteri inevitabile într-o lucrare de anvergura celei discutate aici.

Teza începe cu un motto, de inspirație neohumboldtiană, din V. Ovcinnikov, fără menționarea operei din care a fost extras. Cum autorul nu figurează nici în bibliografie, cititorul se vede în imposibilitate de a afla despre cine e vorba. În practica editorială, doar pentru marile nume (Platon, Aristotel, Shakespeare, Tolstoi) se poate omite sursa, și nici atunci în mod obligatoriu.

În lista de abrevieri (p. 377-378) se dau date bibliografice numai despre volume, dar nu și pentru reviste. Ce e, de pildă, *LR – Limba română*? Titlu de manual sau eventual siglă pentru opera omonimă a lui Sextil Pușcariu (citată la p. 401)?

p. 379. Titlurile izvoarelor nu trebuie "retușate". Aug. Scriban și-a intitulat opera *Dicționarul...*, nu *Dicționarul...*

p. 397. La Bojan M. apare abrevierea *CL*, probabil de la titlul revistei clujene "*Cercetări de lingvistică*". Sigla nu figurează în lista de la p. 377-378.

p. 399. *Elementele...* au apărut pentru prima dată în 1983, dar un nou tiraj a fost lansat în 1985.

p. 400. Lozbă "M." poate însemna "Mihai" și "Marcela". Potrivit unei cutume încetățenite prin tradiție, se evită abrevierea prenumelor feminine, spre a preveni confuzia cu masculinul. (În rusă nu e nevoie, genul rezultă, de cele mai adese ori, din desinența numelui). Autoarea aplică și ea principiul, dar nu în mod consecvent, cf. Eekarte Denise (p. 399), dar Fodor E., Wald L. (*ibid.*).

La "intrările" bibliografice fără autor (cf. *Językowy obraz świata*, Lublin, 1990, p.400), se pot da în plus numele redactorului responsabil

sau al coordonatorului volumului, eventual editura, ca de ex. James, C. *Contrastive Analysis*, Longman House, 1981 (*ibid.*), cf. totuși Ungerer, F., Schmid, H.-J., *An Introduction to Cognitive Linguistics*, London – New York, Longman, 1996, cu menționarea locului de apariție (omisă în intrarea precedentă), p. 402. (Notez că socot preferabilă, în cazul antepunerii numelui față de prenume, prezența virgulei între ele.) Ar fi de dorit ca variațiile învederate în exemplele precitate să fie aduse la același numitor.

În textul lucrării, trimiterile sunt alcătuite din trei elemente, din care cel median – anul de apariție – mi se pare superfluu, de vreme ce e oricum specificat în bibliografia finală. De el ar fi nevoie doar pentru a diferenția două titluri aparținând aceluiași autor, cf. Telija 1977, dar și Telija 1988 (p. 144).

Lista abrevierilor se alcătuieste, după cum se știe, individual de fiecare autor. De regulă, în componența lor intră și inițiala numelui autorului citat, de ex. abrevierea curentă pentru dicționarul lui Tiktin este *TDRW*. Siglele din lucrarea de față nu includ însă niciodată numele autorului.

Dicționarul lui I. Berg, reeditat în 1998 (p. 379), a apărut pentru prima oară nu în 1988 (p. 24), ci în 1968.

La p. 59, anul care însoțește numele lui Fortunatov este 1956, iar la p. 395, 1941.

În genere, în exemplele românești este recomandabil să se folosească, în conformitate cu uzanțele actuale, grafemul *ă*, nu *î*.

La p. 135, r. 7, se enumera trei titluri, dintre care primul nu se mai regăsește în bibliografia finală.

Comentariile și notele de lectură de mai sus sunt menite să arate cât de incitantă se poate dovedi parcurgerea prozei științifice a distinsei noastre colege și nu știrbesc cu nimic soliditatea faptelor și argumentelor

înfățișate în lucrare. După ce textul va fi încredințat Editurii Universității, o rog pe autoare să purceadă neîntârziat la redactarea versiunii românești a acestuia. Dacă într-o perioadă de dificultăți economice, nu din cele mai propice pentru desfacerea cărților, editorii s-au încumetat să-i publice, în românește, pe Saussure, Lyons, Chomsky (să ne amintim că în urmă cu 10 ani nici nu putea fi vorba de așa ceva), dacă Editura Paideia anunță noi apariții datorate lui Emile Benveniste și Georges Mounin, cu siguranță că se va găsi loc – suntem datori să sperăm – și pentru lucrarea de certă erudiție lingvistică a Danei Cojocar. Cât despre scopul pentru care ne-am adunat azi, se înțelege de la sine că teza analizată, care o consacără pe autoare printre specialiștii de seamă din domeniu, întrunește de departe toate condițiile pentru a îndreptăți forurile competente să acorde semnatarei binemeritul titlu de doctor în filologie.

9 iulie 1999

ILIE DANILOV

Raport cu privire la concursul pentru ocuparea postului de conferențiar, poziția 7 din statul de funcțiuni al Catedrei de slavistică de la Facultatea de Litere a Universității "Alexandru Ioan Cuza" din Iași.

Examinarea dosarului de concurs pentru postul de conferențiar, la care candidează dl lector dr. ILIE DANILOV, mi-a relevat personalitatea pregnantă a unui pedagog de înaltă ținută universitară, dublată de cea a unui cercetător cu certă chemare spre creația științifică. Însăși evoluția sa, constant ascendentă, mi se pare pilduitoare pentru cei care aspiră la un post didactic la *Alma mater*, instituția de învățământ superior absolvită. Așa, socot deosebit de semnificativ faptul că dl Ilie Danilov, în perioada studenției președinte al Cercului științific studentesc de profil și redactor-șef adjunct al organului de presă studentesc din Iași, a terminat facultatea ca șef de promoție pe țară. Aceasta reprezintă nu numai cel mai convingător test de capacitate, ci și măsura strădaniei sale, a muncii sale fără preget pentru a-i depăși pe alții, dar și pentru a se autodepăși. Șefii de promoție, într-un sistem care promovează consecvent criteriul valoric, cu prioritate absolută într-o societate bazată pe eficiență, ar trebui să fie rezerva firească a corpului profesoral universitar. Cu toate acestea, candidatul nostru a urmat o traiectorie sinuoasă înainte de a ajunge, în final, acolo unde îi era, în fond, locul – la Catedra sub auspiciile căreia s-a format și s-a afirmat.

Element activ, dinamic, a fost încadrat, după absolvire, la Catedra de limbi moderne a Universității de Medicină și Farmacie din Iași, fiind numit, prin concurs, mai întâi asistent, iar apoi (în 1992) lector. Pe parcurs, ca membru al corpului de lectori de limbă, cultură și civilizație română al Ministerului Învățământului, a efectuat lungi stagii de predare la Veliko Tărnovo și Beijing, elaborând, totodată, diverse manuale,

cursuri, antologii pentru uzul studenților străini. Mă mărginesc să enumăr doar producțiile sale individuale, altminteri suficient de edificatoare: *Pagini din viața și opera unor savanți și inventatori români*, antologie, Beijing, 1984; *Rumănski ezik. Intenziven kurs (za bălgarski studenti)*, Veliko Tărnovo, 1994; *Essential Romanian for foreign students*, Iași, 1996. Evident, centrul de greutate al activității sale științifice, desfășurate fără răgaz în tot acest răstimp, l-a constituit redactarea și susținerea, în 1994, a tezei de doctorat, studiu remarcabil, de înalt nivel teoretic, *Paremiologia rusă din perspectivă comunicativă, lingvistică și stilistică* (tipărită un an mai târziu, în limba română, la Veliko Tărnovo), sub îndrumarea regretatului savant ieșean Ariton Vraciu și a reputatului lingvist craiovean Gheorghe Bolocan. În paralel, a publicat și alte volume din aceeași zonă tematică, precum: *Russkie poslovice i pogovorki*, cuprinzătoare culegere de proverbe și zicători rusești, cu note și comentarii, precedată de un amplu și substanțial studiu introductiv, "Realitatea vie a limbii întregului popor", p. 6-32 (Iași, Editura Junimea, 1994, 212 p.); *Repere ale paremiologiei românești*, Iași, Editura Moldova, 1997. Într-un volum separat, *Studii, articole și comunicări*, Iași, 1996, și-a grupat o parte din contribuțiile prezentate mai întâi sub formă de comunicări la diverse manifestări științifice din țară și străinătate, apoi publicate în diferite periodice și culegeri. Se înțelege că mai pot fi semnalate și alte articole, intervenții, note, pe varii teme, risipite cu dărnicie prin periodicele vremii. (Unele, precum o reușită meditație dramatică, dintr-o recentă publicație ieșeană, autorul, din exces de modestie, nici nu le-a inclus în lista de lucrări.)

În încheiere, o mențiune se cuvine acribiei și scrupulozității cu care candidatul a înțeles să-și alcătuiască dosarul, rigorii și bogăției de date cu care și-a redactat memoriul de activitate. Așa fiind, am putut să duc mai lesne la bun sfârșit misiunea cu care m-a onorat Catedra de

slavistică a celei mai vechi instituții de pe învățământ superior din țară, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza" din Iași.

Se înțelege de la sine că dl Ilie Danilov întrunește de departe toate condițiile regulamentare spre a ocupa postul pentru care candidează. Îl recomand călduros pentru funcția solicitată, cu ferma convingere că viitorul obiectului nostru, poate mai mult decât al altora, depinde de calitatea și prestigiul științific al cadrelor de predare.

11 iunie 1999

NICOLAE FEODOT

Referat cu privire la activitatea didactică și științifică a domnului lector NICOLAE FEODOT, în vederea ocupării postului de conferențiar la disciplina Limba rusă, Catedra de limbi străine de la Academia Militară.

Excelent cunoscător al limbii ruse, specialitate pe care a studiat-o la Facultatea de limbi slave a Universității din București (cf. diploma de absolvire nr. 225037/1967), dl Nicolae Feodot a fost încadrat, în 1974, în învățământul superior militar, ocupând prin concurs un post de asistent la Academia Militară. Aici s-a făcut imediat remarcat prin calitățile sale de pedagog, prin seriozitatea și conștiinciozitatea cu care și-a îndeplinit îndatoririle de serviciu, prin operativitatea și dinamismul pe care le-a imprimat întregii sale activități. O dovadă grăitoare în acest sens o constituie apariția, chiar în anul încadrării sale – 1974 –, a unei *Culegeri de lecții în limba rusă pentru artilerie*. Acestei prime culegeri i-a urmat, chiar în anul următor, o alta, mult amplificată, *Culegere de lecții în limba rusă pentru geniu*, cu exerciții profilate pe o anumită temă gramaticală. Rând pe rând își fac apariția ample lucrări colective, la care dl N. Feodot are substanțiale contribuții: *Culegere de lecții de limba rusă pentru cursul intensiv*, vol. I-II, 1978, *Curs de limba rusă. Terminologie militară*, vol. I, Editura Militară, București, 1979, 600 p.; vol. II, 1981, 560 p. (manual de bază pentru învățământul militar superior, tipărit în admirabile condiții grafice, receptat extrem de favorabil de specialiști), *Curs de limba rusă pentru studiu intensiv*, 1980, *Curs intensiv de limba rusă*, vol. I-II, 1983, *Culegere de exerciții suplimentare pentru studiul intensiv al limbii ruse*, 1987. *Culegerea de lecții în limba rusă pentru artilerie*, 1988, este semnată în exclusivitate de candidat.

Paralel cu elaborarea lucrărilor didactice, dl N. Feodot a prezentat la diverse manifestări științifice de profil din cadrul învățământului militar

o serie întregă de comunicări, în care, pe de o parte, a dezvoltat bazele teoretice pe care se întemeiază manualele elaborate de el însuși, iar pe de alta, a abordat o multitudine de probleme vizând ridicarea eficienței orelor de limbi străine, însușirea pe criterii funcționale a limbajelor de specialitate, în particular a celui militar, asimilarea unor noi metode și procedee de predare. Cităm câteva titluri: *Cunoașterea culturii și civilizației popoarelor – element intrinsec al procesului de însușire a limbilor străine respective*, *Dificultățile limbajului de specialitate și căile de înlăturare ale acestora*, *Filmul artistic ca mijloc de învățare a limbilor străine* ș. a.

Nu e de mirare că în 1983, după numai 4 ani de susținută activitate metodică-didactică, dl N. Feodot a fost promovat, prin concurs, lector.

Continuarea firească și, totodată, încununarea meritoriei sale activități de până acum o reprezintă înscrierea sa, după un prealabil examen, la forma superioară de calificare care este doctoratul (specialitatea Limba rusă, Universitatea din București). Primul examen de specialitate din cadrul doctoratului a și fost fixat pentru data de 17 ianuarie a. c.

Noile orizonturi teoretice pe care I le deschide doctoratul, coroborate cu prodigioasa sa activitate pedagogică, materializată într-un număr impresionant de lucrări lingvodicte, ne îndreptătesc să recomandăm cu toată căldura promovarea d-lui N. Feodot la gradul didactic de conferențiar.

13 ianuarie 1991

SIMION IURAC

Referat asupra activității didactice și științifice a domnului asistent universitar SIMION IURAC, în vederea ocupării unui post de lector (poziția 18) la Catedra de limba și literatura rusă, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București.

Candidatura d-lui asistent universitar Simion Iurac la postul vacant de lector din statul de funcțiuni al Catedrei noastre mi se pare firească și, în orice caz, binevenită. Candidatul întrunește toate calitățile necesare promovării sale profesionale: seriozitate, tact și perseverență ca trăsături definitorii ale vocației sale de pedagog, maturitate în concepții, spirit analitic, capacitate de orientare în probleme de metodologie ca însușiri indispensabile cercetătorului în filologie – și nu numai. Caracteristicile enumerate sunt în bună parte rodul temeinicei sale pregătiri de specialitate. Încă de pe băncile universității clujene a fost selectat, prin concurs, să-și desăvârșească studiile la cea mai prestigioasă instituție de învățământ superior în domeniu, Universitatea "M. V. Lomonosov" din Moscova, pe care a absolvit-o cu rezultate remarcabile la cele două mari discipline de profil, limba contemporană și istoria literaturii. Revenit în țară, n-a fost dirijat din capul locului, cum ar fi fost de așteptat, spre învățământul superior, ci spre cel preuniversitar, care i-a slujit totuși drept școală pentru mai profunza înțelegere a dificultăților specifice întâmpinate de elevii români în însușirea limbii ruse. Ulterior s-a transferat, ca traducător și referent pentru colaborare internațională, la institute centrale de cercetare și proiectare tehnico-științifică. Asimilând rapid terminologia de specialitate, candidatul a fost aici solicitat să elaboreze materiale prelucrate – lucrări de informare documentară, sinteze, bibliografii etc., însumând peste 30 de titluri cu drept de difuzare și achiziție în toată țara. (Spicuiesc din ele: *Sisteme*

flexibile automatizate, 1986; *Structura celulelor tehnologice de mașin-unelte și roboți industriali*, 1985; *Sisteme de vedere tehnică pentru roboți*, 1986; *Celule și sisteme flexibile automatizate*, 1987...). În felul acesta, candidatul a reușit – caz rar printre specialiști – să-și îmbogățească orizontul filologic general cu un segment lingvistic de mare importanță azi, terminologia tehnică. În perspectiva învățământului funcționalizat, adaptat cerințelor diverselor ramuri de specialiști, e imperios necesar să dispunem de cadre didactice de înalt profesionalism, versate în domeniul terminologiei – și cel mai grăitor exemplu în acest sens îl reprezintă chiar candidatul.

Cele de mai sus i-au asigurat d-lui S. Iurac o carieră în plină ascensiune: de la titularizarea sa ca profesor la o prestigioasă unitate de învățământ din Capitală, Liceul "Mihai Viteazul", la concursul organizat la catedră pentru postul de asistent universitar, iar acum pentru postul de lector. De notat că încadrarea sa s-a constituit prin excelență din ore la materia cea mai anevoioasă de predat și de asimilat, cursul practic. Contrar unor păreri preconcepute, acest curs, care asigură, în fond, achiziția limbii străine ca instrument de comunicare, nu e un obiect facil, la îndemâna oricărui începător, dimpotrivă, el presupune, după părerea mea, cunoașterea mai exactă și mai cuprinzătoare a limbii străine decât în cazul cursurilor teoretice, care pot fi elaborate, la rigoare, numai în condiții de bibliotecă.

În cei șapte ani de când funcționează la Catedră, candidatul a făcut cu prisosință dovada aptitudinilor sale de dascăl – iubit și respectat de studenți, apreciat și stimat de colegi –, dar și de cercetător în proces de afirmare. În continuarea unor preocupări mai vechi, încă de pe băncile facultății, ca membru al cercului științific studentesc, s-a înscris la doctorat la Universitatea din București (conducător științific prof. dr. Ecaterina Fodor), a obținut calificativele maxime la examenele și

referatele din planul individual și acum se află în faza de finalizare a tezei. Pe baza investigațiilor întreprinse, candidatul a participat cu comunicări la mai multe reuniuni științifice naționale și internaționale și a redactat o seamă de studii, articole și recenzii, parte din ele publicate, parte aflate sub tipar. Teza pe care urmează să o susțină îl va impune cu siguranță printre cercetătorii de frunte ai stilisticii textului literar.

În temeiul celor arătate mai înainte, susțin cu căldură titularizarea candidatului pe postul vacant, cu convingerea că nu numai catedra, dar și întreaga rusistică românească vor avea numai de câștigat.

15 ianuarie 1998

MARIA KIRÁLY

Raport privind concursul pentru ocuparea postului de profesor, poziția 4 din statul de funcțiuni al Catedrei de limbi slave de la Facultatea de Litere, Filosofie și Istorie a Universității de Vest din Timișoara.

Promovarea la gradul de profesor titular, la care aspiră cu deplină îndreptățire d-na conf. univ. dr. MARIA KIRÁLY, vine să încununeze în chip firesc o carieră exemplară, închinată deopotrivă slujirii fără preget a învățământului românesc și afirmării viguroase, în cercetarea lingvistică, a școlii naționale de rusistică și slavistică.

După studii strălucite la Cluj-Napoca, a lucrat cu râvnă și dăruire, timp de aproape patru decenii, în specialitate, urcând succesiv, prin eforturi susținute, toate treptele ierarhiei universitare. În 1971 s-a înscris la doctorat la Universitatea din București, susținând în mai 1974, cu un an înainte de termenul fixat, teza intitulată *Sinonimia substantivelor în limbile rusă și română*, sub conducerea regretatei prof. dr. Ecaterina Fodor. Textul a fost publicat în întregime, sub formă de studii și articole, în culegerile și periodicele editate de Universitățile din București și, respectiv, Timișoara.

A predat an de an cursul practic de limbă, apoi cursuri teoretice – de bază (Limba rusă contemporană) și adiacente (Stilistică funcțională; Introducere în fiologie). Materia pe care s-a profilat și care, în ultimă instanță, a consacrat-o este Metodica predării limbii ruse. Toate aceste obiecte s-au amalgamat în chip fericit, cheazășuind contribuția ieșită din comun a candidatei la dezvoltarea pe baze riguros științifice, în conformitate cu achizițiile pertinente ale lingvodidacticii, a metodologiei de predare a limbii ruse. Mărturie stau în acest sens cele două remarcabile volume care au văzut recent (în 1998) lumina tiparului, *Aspecte teoretice și practice ale predării limbii ruse în școală* (în limba

rusă) și *Studii de didactică a limbilor străine*. Ele demonstrează peremptoriu că numai cine predă o limbă ca un mijloc viu de comunicare poate să se orienteze cu precizie în didactica ei. Pe de altă parte, fără o viziune teoretică asupra limbii ca sistem în sine și pentru sine – cum ar spune F. de Saussure -, metodică se reduce la condiția unei discipline aplicative, a unui simplu inventar de rețete și procedee tehnice. De aici concluzia: predarea limbii ca realitate practică, dar și ca eșafodaj de concepte teoretice – sinteză a contrariilor inspirat realizată de candidată – reprezintă premisa necesară elaborării unei metodici adecvate, circumscrise riguros obiectului de studiu.

Evident, mai sunt de reținut și alte contribuții de substanță ale candidatei – parte redactate în colaborare – atât în domeniul metodicii (cursul de *Probleme de metodică a predării limbii ruse*, 1978, 1982, solicitat și în străinătate; *Caiet de metodică și practică pedagogică*, 1977, 1985; *Practica pedagogică. Obiective – Conținut – Metodologie – Evaluare*, 1986; *Curs de metodică a predării limbii ruse*, 1996; *Caiet de asistență și practică la activitățile instructiv-educative*, 1992, 1994), cât și în alte domenii (*Limba rusă contemporană*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1982; *Dicționar de sinonime rus-român*, 1972; *Gramatica practică a limbii ruse*, 1981). Amplourea și diversitatea preocupărilor științifice ale candidatei este convingător ilustrată și de lucrări precum *Ghid de conversație român-maghiar*, 1993, sau de traducerea în limba română a operei lui Nicoleta Drăganu, *Compunerea cuvintelor în limba română*, 1998. A efectuat muncă științifică pe bază de contract încheiat, în 1996, cu Institutul de Lingvistică "Iorgu Iordan" al Academiei Române, elaborând peste 2000 de fișe pentru *Dicționarul etimologic al limbii române*. În 1998 a redactat, în colaborare, un studiu, prezentat la al XII-lea Congres Internațional al Slaviștilor (Cracovia, 1998), pe baza

contractului de grant cu Consiliul Național al Cercetării Științifice din M.E.N.

Prezență activă la numeroase manifestări științifice din țară și de peste hotare, candidata a susținut comunicări – publicate apoi în volum – urmărite totdeauna cu mult interes de auditoriu. În total, producția ei științifică însumează 75 de titluri de publicații și 50 de comunicări.

Socot că imaginea candidatei n-ar fi completă dacă n-aș profita de prilejul oferit – de vreme ce am avut privilegiul s-o cunosc personal cu ocazia reuniunilor științifice organizate la Timișoara, București sau în alte centre – spre a consemna câteva trăsături caracterologice definitorii pentru personalitatea d-sale ca educator și om de cultură, precum capacitatea de concentrare lăuntrică, simțul măsurii, tactul și afabilitatea în relațiile interumane, seriozitatea și spiritul de răspundere în orice situație.

În încheiere, consider că acordarea gradului solicitat, pe care candidata îl merită cu prisosință, va însemna un mare câștig nu numai pentru colectivul de slaviști timișorean, ci și pentru întreaga rusistică și slavistică românească.

23 decembrie 1998

Raport privind concursul pentru ocuparea postului de profesor, poziția 2 din statul de funcțiuni al Catedrei de limbi și literaturi slave de la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine a Universității București.

Personalitate de prim rang a slavisticii românești, cu largă audiență în afara țării, dl conf. dr. MIHAI MITU accede la gradul didactic cel mai înalt din ierarhia universitară cu un impresionant palmares de realizări și în orice caz mai târziu decât îl recomandă lista de lucrări, activitatea editorială și prestația sa pedagogică.

Lingvist și exeget literar de recunoscută valoare, traducător și deschizător de orizonturi culturale, propagator al spiritualității românești peste hotare, recenzent avizat, prezență activă la manifestări de răsuneți din spațiul european (e de ajuns să menționez ultima sa deplasare, ca invitat la colochiul internațional "Mickiewicz, Franța și Europa", Paris, decembrie 1998), candidatul și-a axat preocupările științifice pe următoarele obiective majore de cercetare: cultura românească (limba, literatura) în relațiile ei cu culturile slave; slava veche și slavona românească; istoria slavisticii românești și relațiile ei cu slavistica din alte țări; limba și literatura polonă, relațiile lingvistice și literare româno-polone. Lucrările, studiile și comunicările sale, multe din ele apărute în reviste străine, jalonează pertinent liniile tematice înșiruite mai sus, constituind adevărate pietre de hotar în elucidarea problematicii abordate. Afară de volumele pe care le-a redactat cu titlu personal (*Opera lui Ioan Budai-Deleanu în contextul relațiilor culturale și științifice româno-slave*, 1970; *Cercetări lingvistice și literare româno-slave*, 1996; *Oameni și fapte din secolul al XVIII-lea românesc (Schife de istorie literară)*, 1998; *Slavona românească*, 1999), a participat la elaborarea unor lucrări colective de mare anvergură din țară și străinătate, din care

noua ediție, din 1988, a *Bibliei* lui Șerban Cantacuzino a fost premiată la Academia Română.

O trăsătură distinctivă a operei sale științifice rezidă în atracția către inedit, respectiv în capacitatea de a îmbogăți repertoriul surselor primare, de a introduce în circuitul informațional texte și documente puțin cunoscute sau chiar necunoscute înainte, cf.: *Date noi cu privire la biografia lui Ioan Budai-Deleanu*, în "România literară", 1971, nr. 22; *Scrisori ale lui Jan Baudouin de Courtenay către B. P. Hasdeu*, în "Romanoslavica", XVIII, 1972; "*Pentru începutul limbii românești...*" (Ioan Budai-Deleanu – scrisoare către Petru Maior), în "Manuscriptum", 1972, nr. 1 (6); *Ioan Budai-Deleanu – o licitație la Lvov*, în "Manuscriptum", 1973, nr. 3 (12); *O pagină necunoscută din istoria slavisticii românești: cercetările de etimologie slavo-română ale lui Iosif Naniescu*, în "Romanoslavica", XIX, 1979; "*Palatul crailor leșești*". *Un text emblematic baroc românesc necunoscut din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea* (în limba polonă), în "Barok. Historia – Literatura – Sztuka", Varșovia, 1996, nr.1, ș. a.

Candidatul și-a legat numele de periodicul "Romanoslavica", prestigioasa publicație a slaviștilor români, cunoscută și apreciată pe plan internațional. Neprecupețindu-și timpul și strădaniile, trudind fără preget, cu pasiune, cu ardoare, cu dăruire, ca redactor responsabil adjunct – în fapt, ca factor mobilizator și dinamizator al întregului colegiu redacțional -, a izbutit să impună această publicație – așa cum o dovedesc, de altfel, solicitările și comenzile venite prin Biblioteca Centrală Universitară – atenției specialiștilor de pretutindeni.

Pentru configurarea cuprinzătoare a personalității candidatului, socot că nu se poate face abstracție de trăsăturile care-l definesc caracterologic: rigoare și imparțialitate științifică, rectitudine morală și

dreaptă judecată, afabilitate și colegialitate în relațiile interumane – toate dublate de o sensibilitate poetică genuină.

Se înțelege de la sine că acordarea gradului solicitat – punct culminant al unei cariere exemplare, constant ascendente, ce face cinste școlii superioare și științei românești – nu poate decât să consacre formal situația de fapt: dl Mihai Mitu este și va fi profesor universitar prin excelență, prin vocație, prin ideal. Îl recomand cu toată căldura pentru ocuparea postului de profesor, scos la concurs.

1 februarie 1999

THEODOR OLTEANU

Subsemnatul Solomon Vaimberg, profesor universitar doctor în specialitatea limba rusă la Facultatea de Limbi Străine, Universitatea București, numit, în ședința din 15.01.1999 a Senatului Universității Române de Științe și Arte "Gheorghe Cristea" din București, membru în comisia de concurs pentru ocuparea postului de profesor, poziția 1, Catedra de științe socioumaniste, Facultatea de Drept, cercetând dosarul de concurs și lucrările științifice ale d-lui prof. univ. dr. Theodor Olteanu, singurul candidat înscris, am constatat următoarele:

După absolvirea, în 1963, a Facultății de Filologie din cadrul Universității București, secția rusă-română, dl Theodor Olteanu a fost repartizat la Ministerul de Interne, unde, în calitate de specialist, a îndeplinit funcțiile de traducător și translator. În anul 1976 a ocupat, prin concurs, funcția de asistent la Catedra de limbi străine din cadrul Școlii militare de Ofițeri Activi a Ministerului de Interne. În perioada 1979-1991 a deținut funcția de lector în cadrul aceleiași catedre. În anul 1991 a ocupat funcția de conferențiar, apoi, ca urmare a concursului organizat la catedra de limbi străine din cadrul Academiei de Poliție "Alexandru Ioan Cuza" din București, în urma analizei în Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare, prin ordinul Ministrului Învățământului nr.3183/1996, a fost numit în funcția de profesor universitar titular.

Începând cu anul universitar 1997-1998, predă limba română studenților Facultății de Drept de la Universitatea Română de Științe și Arte "Gheorghe Cristea" din București.

În decursul carierei sale didactice, dl prof. dr. Theodor Olteanu a predat o mare diversitate de cursuri practice la limba rusă și limba română, în care o pondere însemnată o dețin limbajele de specialitate,

acumulând, în acest domeniu, o bogată experiență. S-a preocupat de asigurarea cursurilor predate cu manuale și auxiliare didactice proprii, numărul acestora fiind de-a dreptul impresionant. Mă voi rezuma în a cita doar câteva din cele publicate în ultimii ani: *Limba română (fonetică și vocabular)*, Centrul de multiplicare al Academiei de Poliție "Alexandru Ioan Cuza", București, 1990, 134 p.; *Ghid de conversație român-rus*, București, 1993, 118 p.; *Graiul rușilor lipoveni de la Mila 23 (jud. Tulcea)*, Editura Universității București, 1993, 156 p.; *Curs practic de limba rusă* (1994, 224 p.); *Terminologia juridico-administrativă rusă și echivalentele ei românești*, București, 1996, 165 p.; *Limba română contemporană*, Editura ERA, București, 1998, 142 p.; *Teste gramaticale și lexicale de limba română*, Editura ERA, București, 1998, 65 p. etc.

Astfel de materiale sunt în măsură să asigure creșterea randamentului predării limbii ruse și limbii române, sporirea, în genere, a eficienței procesului instructiv-educativ. Bogăția de conținut a lucrărilor, modul judicios în care au fost ele întocmite, de care ne-am convins în urma unei atente examinări, atestă excelența pregătire științifică de specialitate și metodică a autorului.

Preocupările științifice ale prof. dr. Theodor Olteanu vizează, totodată, și aspecte strict teoretice ale limbii, privită nu numai în plan sincron, ci și diacronic. Ele și-au găsit concretizarea în publicarea a peste 15 manuale de limba rusă și limba română și a peste 35 de studii și articole, adăpostite în paginile unor reviste de specialitate. Lucrările respective impresionează prin largul orizont științific și tematic – din aria lor de investigație făcând parte probleme de morfologie și sintaxă a limbii ruse și a limbii române contemporane, probleme de lingvistică generală și de dialectologie – și prin modernitatea metodelor de cercetare aplicate.

Cursul de limba română pe care îl predă de circa 15 ani (timp de

13 ani la Academia de Poliție) este legat, în bună parte, și de însușirea terminologiei juridico-administrative, dar, în primul rând, el îi ajută pe studenți la înțelegerea și însușirea temeinică a cunoștințelor de limba română, la dobândirea deprinderii de aplicare a acestor cunoștințe în propria lor exprimare orală și scrisă.

Menționăm faptul că prof. univ. dr. Theodor Olteanu participă activ la reuniuni științifice de specialitate organizate în țară și în străinătate, face parte din organele de conducere ale unor reviste de specialitate ("Revista metodică", "Analele Academiei de Poliție").

În concluzie, având în vedere rezultatele deosebite în planul activității didactice și științifice, susțin ocuparea de către prof. dr. Theodor Olteanu a postului de profesor pentru care candidează, toate condițiile în acest sens fiind îndeplinite.

21 ianuarie 1999

MARIA OSIAC

Maria Osiac, CATEGORIILE GRAMATICALE ALE SUBSTANTIVULUI ÎN LIMBILE RUSĂ ȘI ROMÂNĂ, Teză de doctorat, București, 1998, 270 p.

REFERAT

Teza de doctorat analizată urmărește finalități enunțate clar și precis: "Lucrarea de față își propune studiul confruntativ – în rusă și în română – al categoriilor gramaticale ale substantivului, parte de vorbire foarte importantă pe plan structural și funcțional în ambele limbi. Scopul cercetării noastre este de a continua și a lărgi sfera investigațiilor în domeniul problematicii propuse..." (p. 10).

Parcursul textului are darul să convingă și pe cei mai severi recenzenți că țelurile astfel formulate au fost realizate pe deplin – și la un înalt nivel de rigoare științifică –, cu punerea la contribuție a unei vaste bibliografii, dacă nu exhaustive (cum nici n-ar fi fost, practic, posibil), în orice caz definitorii, fie și în temelul trimiterilor la autoritățile de ieri și de azi în materie.

Obiectul lucrării îl formează categoriile de bază ale substantivului: genul (cu alte categorii adiacente), numărul, cazul, expuse cât se poate de amănunțit și de sistematic pentru ambele limbi, între care se stabilesc, cu acuratețe și acribie, asemănări și deosebiri semantice și funcționale, de fiecare dată cu documentate incursiuni în istoricul problemelor abordate. În comparație cu singura lucrare de referință existentă pentru zona tematică respectivă – *Elemente de gramatică confruntativă a limbilor rusă și română* (București, 1983 și 1985), elaborată de un grup de autori de la catedra de profil a Universității sub

conducerea redacțională a prof. Ecaterina Fodor și a subsemnatului – teza de față reprezintă nu doar o simplă continuare și lărgire a datelor inițiale, ci un stadiu nou, superior, de elaborare și regândire a materiei la nivelul de rigoare metodologică al epocii noastre. Avem, astfel, satisfacția să constatăm că ștafeta a fost preluată de o nouă generație de cercetători, capabili să impună atenției, în peisajul policrom al lingvisticii românești, problematica noastră specifică.

În aceste condiții, instituția de învățământ superior care s-ar învrednici să includă în planul său editorial lucrarea aici dezbătută ar avea meritul de a lansa un studiu pertinent, înzestrat cu toate virtuțile unui manual universitar pentru uzul studenților rușiști și nu numai.

Lectura textului, atât de bogat în detalii generatoare de idei noi, prilejuiește cititorului asocieri de tot felul sau sugerează posibile modalități de rediscutare și sub alt unghi a unora dintre soluțiile avansate. Ne vom opri, în cele ce urmează, asupra câtorva chestiuni susceptibile să-i intereseze în mai mare măsură pe cei care, de-acum înainte, s-ar gândi să abordeze, în cercetări ulterioare sau viitoare teze de doctorat, problematica pe care a tratat-o cu atâta competență autoarea.

1. Așa, procedeul formării de substantive feminine de la cele masculine cu ajutorul sufixelor este atestat în ambele limbi. În rusă, cele mai productive sufixe cu această funcție sunt *-(k)a* (*studentka*), *-ica* (*pevica*), *-icha* (*povaricha*), respectiv, în română, *-ă* (*prietenă*, *elevă*, *studentă*), *-iță* (*pictoriță*), *-oaică* (*englezoaică*) (p. 65-66). Paralelismul aparent dintre cele două limbi ar putea fi însă, în viziunea altor cercetători, prejudiciat de faptul că *-ă*, în exemplele de mai sus, nu e sufix derivațional decât în raport cu baza (*prieten*, *elev*, *student*). În cuprinsul cuvântului dat, considerat ca entitate separată, *-ă* este desinența, elementul de flexiune a cuvântului. Aceasta îl deosebește

radical de sufixele rusești, aglutinate temei înaintea terminației propriu-zise, care definește statutul morfologic al cuvântului. Derivarea fără sufix specializat se întâlnește printre apelativele rusești doar în câteva situații răzlețe (*kum*, -a / “cumătru, -ă”, *suprug*, -a / “soț, -ie”). Or, ceea ce constituie excepție în rusă este, în română, un caz larg răspândit, mai cu seamă printre formațiile neologice, cf. *japonez*, -ă, *cipriot*, -ă, dar *român*, -c-ă, *țăran*, -c-ă, cu sufixul derivațional -c-, altminteri de origine slavă, ca în rus. *student* -k-a, *rumyn* -k-a. Morfemul sincretic -ă (sufix + desinență), principial străin derivării ruse, asigură cuvântului românesc o structură morfologică simplificată și, totodată, o mai mare mobilitate moțională.

2. Apartenența la un gen sau altul diferă sensibil, mai cu seamă în domeniul numelor de inanimate, în cele două limbi considerate (cf. p. 64, p. 81-90 pass.). Deși nu se pot emite reguli generale, n-ar fi totuși lipsit de utilitate să se urmărească divergențele sau convergențele de gen pe grupe tematice, după criteriile onomasiologice. Interesant mi se pare, de pildă, comportamentul diferit al cuvintelor de origine străină pe terenul limbilor împrumutătoare. Astfel, dacă denumirile lunilor sunt deopotrivă masculine (cf. *janvar'* – *ianuarie*, *aprel'* – *aprilie*), denumirile stărilor patologice sau ale produselor farmaceutice țin adesea de genuri diferite (cf. *apendicit* – *apendicită*, *gastrit* – *gastrită*, *aspirin* – *aspirină*, *penicillin* – *penicilină*). Tot așa și în domeniul altor terminologii, de ex. cea lingvistică: *fonem* – *fonema*, *morfem* – *morfema*, *semem* – *semema*. O primă departajare a substantivelor după gen încearcă și *Gramatica practică a limbii ruse. Morfologia*, redactor responsabil Ecaterina Fodor, București, 1986, p. 37-39.
3. Este adevărat că, în pofida desinențelor caracteristice unui gen sau altuia (-a, respectiv -ă, este, și în rusă, și în română, semn în primul rând al femininului), marcarea formală a genului nu poate fi

considerată criteriu absolut în determinarea acestuia în nici una din limbile comparate: *deduška, babuška, bra*, în rusă, ori *frate, carte, pronume*, în română, aparțin, fiecare, unui alt gen, deși au aceeași desinență (p. 240, cf. și p. 76, 78 sq.). De aici n-ar trebui însă să se tragă în mod pripit concluzia că situația dintr-o limbă este perfect paralelă cu cea din altă limbă. În fapt, genul poate fi determinat după criterii formale în mai mare măsură în rusă decât în română – și aceasta din cel puțin două motive:

- 1) în rusă, fiecare gen dispune de un alt set de terminații caracteristice (deși, până la un punct interferente), pe câtă vreme în română masculinul și neutruul practic nu se diferențiază la singular;
- 2) în rusă, substantivele nu se pot îndeobște confunda formal cu alte părți de vorbire (deși excepțiile nu lipsesc), pe câtă vreme în română terminațiile substantivelor sunt în bună parte aceleași cu ale altor părți de vorbire, în primul rând cu ale adjectivelor, cf. *verde, cuminte, repede...* Un străin care învață limba română va avea, deci, nevoie de dicționar mai întâi pentru a delimita, după sens, substantivele de alte părți de vorbire, iar apoi pentru a diferenția cel puțin masculinul de neutru la singular. Românul care învață rusa va putea, însă, relativ lesne identifica formal substantivele ca atare – chiar fără a le cunoaște semnificația – din masa altor cuvinte și, tot așa, va putea determina genul majorității substantivelor. Tributar cu adevărat mențiunilor gramaticale din dicționar vorbitorul de limbă română rămâne doar în cazul substantivelor terminate în consoană palatalizată (proprie atât masculinelor, cât și femininelor).
4. O posibilă direcție de investigație ar putea-o constitui reacțiunea verbală și raporturile ei cu cea nominală. Fapt e că deosebirile dintre

cazurile românești și cele rusești nu sunt doar de ordin cantitativ, ci, desigur, și de ordin calitativ. Abstracție făcând de genitiv și acuzativ, între care se statornicește o relație specială, celelalte cazuri păstrează, într-o proporție necunoscută românei, regimul verbal în sintagma nominală, cf. *služenie rodine* ca și *služit' rodine*, dar *servirea patriei* (p. 184), *komandovanie diviziej* (p. 216) ca și *komandovat' diviziei*, dar *comanda diviziei*. Din cauza menținerii recțiunii verbale, două substantive în rusă pot intra și într-o relație preponderent completivă, spre deosebire de limba română, în care ea e prin excelență atributivă. Mai mult, relația atributivă poate fi marcată formal, în română, printr-o prepoziție caracteristică, lipsită de corespondent în rusă, cf. *akacija u dorogi – salcâmul de la (de lângă) drum*, (p. 177), dar și *un salcâm pe marginea drumului; dom okolo polikliniki – casa de lângă policlinică* (p. 179) dar și *o casă lângă policlinică*.

Pe parcursul lecturii, am sesizat și unele neînsemnate inadvertențe, scăpări mărunte sau simple greșeli de tipar – de altfel, puține la număr:

- Lucrearea valorosului, dar puțin cunoscutului lingvist român Florian Crasan (a introdus, între altele, în nomenclatorul cazurilor românești și instrumentalul, cf. Lucia Wald, în SCL, XXXVI, 1985, p. 273-275) e datată, în text (p. 27) 1882, iar în bibliografie (p. 260) – 1885.
- La p. 88 e menționată o teorie a lui Solomon Marcus, însă fără referință bibliografică (nici în text, nici în lista finală).
- La p. 157 apare mențiunea "Vinogradov, 1938" absentă în Bibliografie.
- O metodă clasică în lingvistică poartă, pe cât știm, numele de *comparativă-istorică*, nu *comparativ-istorică* (p. 3, 4 pass.), cum apare și într-un citat reprodus inexact: "Actul de naștere al metodei

comparativ-istorice..." (p. 3), după *Scurtă istorie a lingvisticii*, în loc de "Actul de naștere al metodei comparative..."

- La p. 57 figurează o trimitere la Sorin Stati, fără a se preciza la care din cele două lucrări ale sale trecute în bibliografie (din 1967 și respectiv 1972) se face referirea.
- E greu să admitem că un calificativ dat de Peșkovski (1878-1933) într-o lucrare apărută în 1938 (conform trimiterii de la p. 70, inexistente în Bibliografie) se putea referi la "anii 40" (respectiv anii 1940-1949).
- Numele lui Guillerrou e ortografiat greșit (p. 84, 263).
- Alternanțele consonantice și accentul ca elemente diferențiatore în opoziția singular-plural nu pot fi puse, cred, pe același plan cu supletivismul (*loc. cit.*), pentru simplul motiv că primele două, spre deosebire de cel de-al treilea, diferențiază numărul în mod suplimentar (diferențierea fundamentală e asigurată de desinențe, iar în cazul supletivismului de atragerea a două cuvinte diferite într-o corelație gramaticală, cf. *čelovek – ljudi*).
- *1-ogo dekabnja – prazdnik...* (p. 171) reprezintă o folosire nenormativă a genitivului (în contextul dat, numeralul ar trebui să stea în nominativ).
- *Mery dlja razoruženija* nu se poate traduce și ca "măsuri de dezarmare" și ca "măsuri împotriva dezarmării" (p. 176).

Evident, micile omisiuni sau erorile din neatenție, aproape inerente unui text de dimensiunea celui realizat, nu împletează asupra deosebitei valori științifice a lucrării, rod al unei munci fără preget, săvârșite sub semnul pasiunii autentice, pentru decelarea din masa faptelor a legităților care guvernează universul limbii.

Să mai adăugăm la aceasta și forma fără cusur, ireproșabila ținută grafică, sugestivele scheme și tabele sinoptice, bogăția materialului

ilustrativ, limba aleasă care înveșmântează ideile – și vom avea imaginea unei teze exemplare, care-i va aduce, indubitabil, autoarei binemeritul titlu de doctor în filologie. Felicitând-o din toată inima pentru această remarcabilă realizare, îmi exprim dorința de a o vedea cât mai des în mijlocul nostru, cu participări și colaborări la manifestările științifice ale catedrei și facultății.

14 mai 1998

ANATOL PEDESTRAȘU

Raport asupra activității didactice și științifice a domnului lector dr. ANATOL PEDESTRAȘU, în vederea ocupării postului de conferențiar la disciplina Lingvistică rusă – poziția 8 din statul de funcțiuni al Catedrei de limbă și literatură rusă de la Facultatea de limbi și literaturi străine.

Postul de conferențiar, pentru care concurează dl lector dr. A. Pedestrașu, reprezintă încununarea firească a întregii activități didactice și științifice a candidatului, desfășurate neîntrerupt și cu rezultate notabile timp de aproape patru decenii. Excelent cunoscător al limbii ruse și, totodată, pedagog prin vocație, solicitantul este posesorul a două diplome universitare din domeniul filologiei (cea de specialitate fiind de merit) și autorul unei teze de doctorat devenite curând lucrare de referință în materie. Deși o pregătire atât de temeinică și multilaterală l-ar fi recomandat să predea de la bun început disciplinele teoretice, dl Pedestrașu și-a îndreptat prioritar preferințele spre cursul practic – în condițiile de la noi, principala disciplină menită să asigure însușirea obiectului definitoriu pentru cariera absolvenților, limba străină ca instrument de comunicare, de vehiculare curentă a unui conținut ideatic. Prin aceasta, candidatul a adus un serviciu de neprețuit învățământului limbilor moderne – a reabilitat însăși noțiunea de “curs practic”, privită cu oarecare condescendență de unele cadre de predare, ca o materie accesibilă tuturor, care nu necesită o calificare specială și cu care se pot doar completa normele titularilor de discipline teoretice. Este meritul candidatului de a fi înclinat raportul de forțe dintre teorie și practică în favoarea acesteia din urmă, convertită, în viziunea sa, într-o rezultantă a tuturor celorlalte cursuri, inclusiv a celor teoretice. Dl Pedestrașu, profesor de curs practic de excepție (nu întâmplător, desigur, i s-a încredințat predarea limbii ruse la TV), a demonstrat peremptoriu că

această materie, departe de a avea statut de "cenușăreasă", reprezintă de fapt obiectul cel mai pretențios, care poate fi predat cu succes numai de la înălțimea unei cuprinzătoare perspective teoretice. Că dl Pedestrașu e înzestrat cu o asemenea perspectivă ne-o dovedește nu numai prestigiul de care se bucură cursurile teoretice pe care, de un număr de ani, le predă în mod curent (el este, între altele, titularul unui curs de limba rusă contemporană deosebit de apreciat de studenți), ci și impresionanta sa listă de lucrări publicate până acum, dintre care nu puține în străinătate. Activitatea sa științifică vădește un reviriment în timpul din urmă, probat și de contractele încheiate sau pe cale de a fi încheiate la diverse edituri. De menționat și faptul că, prin calitățile sale personale – conștiinciozitate exemplară, corectitudine neabătută, deferență în relațiile cu colegii –, el și-a câștigat stima și prețuirea întregului colectiv de Catedră.

În temeiul celor de mai sus, susțin cu toată căldura promovarea d-lui A. Pedestrașu la funcția didactică de conferențiar, cu ferma convingere că aceasta se va repercuta benefic asupra activității Catedrei și întregii secții.

6 februarie 1991

ION PETRESCU

Raport asupra activității didactice și științifice ale domnului asistent ION PETRESCU, în vederea ocupării postului de lector la disciplinele Lingvistica rusă și Limba rusă contemporană, poz. 10, Catedra de limba și literatura rusă, Facultatea de limbi și literaturi străine, Universitatea București.

Subsemnații prof. dr. Ecaterina Fodor (președinte), lect. dr. S. Vaimberg și lect. dr. A. Pedestrasu (membri), numiți prin Hotărârea 1167 din 25/IV-1990 a Consiliului Facultății de limbi și literaturi străine a Universității din București, prezentăm următorul raport asupra activității didactice și științifice a domnului asistent Ion Petrescu:

Domnul I. Petrescu a absolvit Facultatea de filologie a Universității din București în 1953, în specialitatea limba și literatura rusă, fiind încadrat ca preparator în același an la Catedra de Limba rusă, Facultatea de filologie a Universității din București. Avansat în 1960 asistent (titularizat, prin concurs, în anul 1970), domnul I. Petrescu a predat timp de 30 ani limba rusă la diferite facultăți ale Universității noastre, dând dovadă de o deosebită seriozitate și conștiinciozitate, de o bună pregătire profesională, manifestată atât la orele de limba rusă predate studenților, cât și prin traduceri făcute în limba rusă (și în limba română din limba rusă) solicitate de forurile superioare și de CEPES. În ultimii ani, d-lui I. Petrescu i-a fost încredințat cursul și seminarul de limba rusă contemporană (1986-1990). D-sa a fost, de asemenea, solicitat să predea cursul de limba hindi la Facultatea noastră, fiind și coautorul unor lucrări lexicografice mai ample – *Dicționar hindi-român*, vol. I-IV, (TUB, 1973-1978) și *Dicționar român-hindi*, (TUB, 1978) – bine primite de specialiști. A colaborat și la un *Dicționar rus-român de termeni geografici*, (TUB, 1980). Este coautorul unei culegeri de texte comentate

privind teoria și metoda în lingvistica din secolul al XIX-lea și de la începutul celui de-al XX-lea. Merită să subliniem contribuția însemnată a d-lui I. Petrescu la elaborarea a patru manuale de limba rusă pentru învățământul superior filologic și nefilologic.

Este doctorand, găsindu-se în stadiul de elaborare a tezei de doctorat, cu tema: *Sintagmatica în limba rusă și în limba română*.

Luând în considerație activitatea didactică îndelungată, soldată cu rezultate frumoase, și activitatea științifică, marcată de o serie de rezultate pozitive, a domnului asistent Ion Petrescu, Comisia propune să fie promovată pe postul de lector pentru care candidează.

mai 1990

ANA PUȘCAȘU

Ana Pușcașu, INTERFERENȚE LEXICALE ROMÂNNO-RUSE ÎN
VORBIREA ROMÂNILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA, București,
1994, 188 p.

REFERAT

Obiectul lucrării, de arzătoare actualitate, îl constituie limbajul familiar, colocvial al Românilor din Republica Moldova, investigat pe baza eșantionului populațional al unui raion basarabean. Metoda de cercetare, modernă și eficientă, o constituie ancheta sociolingvistică, însoțită de chestionare și teste de limbă, care s-a desfășurat aici între 1989 și 1993. Faptul că autoarea însăși e o originară din zonă și că, deci, înfățișează realități nemijlocit percepute se repercutează benefic asupra cercetării, potențează acuitatea observației, sporește impresia de autenticitate ce se degajă din text. Faptele lingvistice – și acesta este un merit de seamă al lucrării – sunt văzute în întreaga lor complexitate, pe un larg fundal istoric, geografic, geopolitic, sociolingvistic și statistic, susținut de o vastă și concludentă bibliografie.

Principala concluzie la care ajunge autoarea este că, în Basarabia, suntem confrunțați, în ceea ce privește populația românească, cu fenomenul bilingvismului de masă (cf. p. 35 pass.), în speță cu un bilingvism asimetric, neparitar, de tip subordonator, în care limba populației autohtone îndeplinește funcții sociale restrânse. Poziția precară a limbii române, supusă unui proces de marginalizare în cadrul bilingvismului ruso-român, dominant azi, își are rădăcinile și motivațiile sale istorice și politice. După cum menționează autoarea, după anul 1842, cârmuirea țaristă a dus o susținută politică de deznaționalizare a

Basarabiei (p. 50). Din 1867 limba română a fost scoasă din programele școlare, populația indigenă a fost supusă unui regim de deportări forțate, în locul ei au fost colonizate elemente ale altor etnii (*loc. cit.*). În secolul nostru, regimul totalitar a dus campanii dirijate de izolare a basarabenilor, de tăiere sistematică a oricăror legături spirituale, culturale, lingvistice cu România. Mai mult chiar, se acredita ideea că limba basarabenilor ar fi alta decât cea a tuturor românilor. La începutul anilor '50, au fost decretate "străine" cuvinte ca *popor, posibil, secol, timp, stradă, oră* și chiar *zăpadă*, de origine slavă. În schimb, au fost socotite "specific moldovenești" o seamă de rusisme, unele cu fonetism vădit aloglot, precum *zavod, podculac'nic, iascic, lario, Ígotă* (p. 36). Prin anii '70 s-au lansat critici împotriva unor cuvinte ca *borderou, indigo, sacou, contor, chipiu, cravată, robinet, portocală* ș. a., în locul împrumuturilor "firești și uzuale" din rusă: *vedomoste, copircă, curtcî, sciotcic, furajcă, galstuc, cran, apeľsină* (*loc. cit.*). Nu e mai puțin adevărat, însă, că romaniștii imparțiali din fosta Uniune Sovietică, în frunte cu R. A. Budagov (menționat la p. 37) și S. B. Bernstein, au considerat că românii de pe ambele maluri ale Prutului vorbesc aceeași limbă. Autoarea citează în acest sens cartea a trei cunoscute cercetătoare – T. B. Alisova, T. A. Repina, M. A. Tariverdieva – apărută la Moscova în anul 1987 sub titlul semnificativ *Vvedenie v rumynskuju filologiju* "Introducere în filologia românească" (*loc. cit.*). Cele de mai sus sunt menite să evedențieze, o dată în plus, uriașele mutații la care am fost martori în cursul ultimilor câțiva ani: nicidecum înainte de 1989, n-ar fi fost posibile anchete de teren de asemenea natură ca cele efectuate de autoare, după cum – să recunoaștem – nici la noi n-ar fi fost de conceput susținerea unei teme de doctorat pe o atare problematică.

Partea propriu-zis lingvistică a lucrării impresionează prin bogăția materialului ilustrativ, recoltat din chestionarele completate de nu mai

puțin de 5200 de subiecți. Riguros ordonate și eșalonate, faptele puse în discuție se pretează la o ierarhizare structurală și pragmatic-funcțională ale cărei baze au fost, de altfel, schițate de autoarea însăși: "Cauzele afluxului atât de intens de rusisme trebuie să fie legate de diferențele structurale dintre sistemele limbilor rusă și română, precum și de existența lacunelor în limba maternă a bilingvismului" (p. 191). Să exemplificăm:

1. "A luat ... și *otcrâtca* și scrisoarea, cî s-a *saglașît* sî li duci pân la poștă" (p. 28). În acest enunț, cele două cuvinte scrise cursiv sunt, desigur, inserții alogene, susceptibile însă să se încadreze în conceptul de lacună amintit mai înainte: vorbitorul de rând ezită în fața expresiei *carte poștală*, denumirea oficială a acestui efect poștal dincoace de Prut, formație livrescă prin excelență, care nu mai corespunde în conștiința sa lingvistică unei realități cotidiene palpabile; de aceea, sub presiunea clișeului de vorbire în vigoare, acceptă termenul de împrumut. Tot așa împrumutul *s-a saglașît* i se pare preferabil perifrizei cu tentă neologică "a fost de acord", pe care n-ar fi asimilat-o poate prea lesne nici în condiții de monolingvism.
2. "*Praigrâvateliu* ni s-a stricat" (p. 29). Aici anglicismul *picup* n-ar fi avut nici o șansă în fața rusismului, avantajat și de o formă internă perceptibilă (rus. *igrat'* "a cânta la un instrument").
3. "Lenuță, *privet*. Undi-i *pianervajataia*?" Aici *pianervajataia* "instructor de pionieri" reprezintă o incrustație lexicală caducă, iar *privet* "salut" face parte, ca termen de etichetă, din limbajul afectiv, având un statut comparabil cu *servus* sau *ciao* din limba noastră.
4. "Tu *putaiești* ceva, *drujoc*" (*loc. cit.*). *Drujoc* "prietene" ca termen de adresare ține și el de universul afectelor sensibilizat prin limbă, cf. la noi franțuzismul *monșer*, răspândit în epocă. Greu de motivat este doar substituirea lui "încurci", termenul uzual și popular, cu

echivalentul său rusesc *putat'*, conjugat după model românesc, semn că fenomenele de interferență pot penetra până la fondul lexical principal. O dovadă în acest sens o constituie unele cazuri inedite de paronimie și omonimie interlingvistică, cu ricoșeu direct asupra "fiabilității" comunicării: *Ai stat rău* (p. 95) cu sensul "Ai devenit rău" (rom. *a sta* e confundat, în temeiul apropierii corpului fonetic, cu rus. *stat'* "a deveni"); *Ai hrănit bine lucrurile* (loc. cit.), adică "Ai păstrat bine lucrurile" (în rusă *hranit'* înseamnă "a păstra").

O altă posibilă direcție de cercetare ce rezultă din generoasa temă abordată de autoare și de care aceasta s-ar putea ocupa eventual ulterior, punând la contribuție materialul faptic deja cules, ar fi învederarea calcurilor lingvistice din vorbirea bilingvilor români. Aparent subiecții vorbesc românește, traducând însă mental, poate nepremeditat, modele structurale rusești: "... *s-a otcăzuit sî li ducî în Rusia și capăt* (p. 28), adică "a refuzat să le ducă în Rusia, și gata". Aici *și capăt* n-ar avea înțeles dacă nu l-am corela cu *i konec* din enunțul rusesc echivalent, cu sensul "și gata", "și asta-i (tot)". Semnalăm, în subsidiar, posibilitatea, nu lipsită de interes, de a urmări ce anume variantă a limbii ruse a alimentat procesul de bilingvism, în orice caz nu exclusiv cea literară, dovadă formele *otcăzuit* (v. mai sus), *zăcăzuit* (p. 29), care presupun infinitivul cu sufixul *-ova-*, de proveniență populară sau dialectală. Alt exemplu: în enunțul "La mine mă dore capu de *perevaroturile* estea" este scris cursiv doar *perevaroturile* "răsturnările". Se omite însă faptul că reacțiunea verbală a verbului *a durea* e tipic rusească: *u menia bolit golova*, tradusă *ad literam*, cu încălcarea codului sintagmatic românesc.

Semnalăm, în treacăt, câteva mici omisiuni și inadvertențe în text, altminteri îngrijit elaborat, într-o frumoasă și elevată rusă literară.

1. Redactorilor responsabili ai unor surse bibliografice, opere ale unor colective de cercetători, li se atribuie nemijlocit calitatea de unici autori

(cf. p. 155 *pass.*). De ex. Al. Graur, *Gramatica limbii române*, București, 1963 (e preferabilă citarea ultimei ediții, din 1970); Ecaterina Fodor, Solomon Vaimberg, *Elemente de gramatică confruntativă a limbilor rusă și română*, București, 1983 (există și o ediție din 1985).

2. Într-un șir de cazuri, când sunt pomenite în text lucrări de referință, în notele la care se face trimiterea întâlnim nu prestigioasele nume ale autorilor de drept, ci doar numele unor comentatori. De exemplu, la p. 5 apare A. V. Desnițkaia, dar în nota 5, p. 9 e trecut numele lui V. N. Belousov. Tot așa, L. V. Șcerba (p. 10) are drept exponent pe A. E. Karlinski (p. 17), W. Wundt și G. Schuchardt pe V. A. Zvegințev (p. 18), neohumboldtianiștii și L. Weissgerber (p. 12) pe H. Iahnov (p. 18), Whitney, Meillet, Sapir (p. 12) pe V. I. Rozențveig (p. 18). Or, nu mai e nevoie să demonstrăm cât e de util contactul nemijlocit cu opera originală, care se cuvine oricum citată, independent de sursele intermediare.
3. Notarea grafică a rusismelor respectă fonetismul original, altminteri disimulat în parte de principiile ortografiei ruse: *ftaraia* (p. 33), *vapros f tom* (*loc. cit.*) ș. a. De ce însă *râdică trubca*; *v sfoi sciot*?
4. Numele subiecților nu permite totdeauna decelarea sexului, detaliu nu fără semnificație pentru anchetele pe teren, cf. *Cazaciuc M. I.* (p. 33).
5. Pentru ca publicațiile periodice de limbă română din Basarabia să nu poată fi confundate cu cele care se editează în România, ar fi fost poate indicată consemnarea locului de apariție, de ex. "Literatura și arta", Chișinău... (p. 40).
6. *A pecetlui* e un vechi împrumut slav, nu o achiziție recentă din limba rusă, sensul nou de "a dactilografia" rezultă, probabil, din contaminarea cu rus. *pečatat'*.
7. *Remorcher*, ca echivalent al rus. *pricepščik*, nu e nume de meserie.

8. Unele mici scăpări de ortografie și punctuație le-am însemnat cu creionul pe marginea textului.

În concluzie: teza de doctorat analizată se constituie ca o pledoarie temeinic documentată și argumentată pentru un bilingvism armonios, echilibrat, paritar, care să confere limbii naționale a românilor din Basarabia statutul de drept ce i se cuvine. Ea reprezintă o izbândă științifică, dar și morală a slavisticii și a romanisticii românești deopotrivă. Difuzarea ei în spațiul rusofon se impune de la sine și trebuie să chibzuim asupra modalităților ce se află la dispoziția universității noastre pentru a o realiza. Suntem însă încredințați că o versiune românească a unui text atât de apropiat simțirii și cugetului nostru n-ar întârzia să-și găsească editorul potrivit. Oricum, pentru ce a înfăptuit până acum autoarea, ea și-a câștigat cu prisosință dreptul la titlul științific de doctor în filologie.

10 mai 1994

LEONIDA TEODORESCU

Raport de sinteză pentru ocuparea postului de conferențiar la disciplina Istoria literaturii ruse – poziția 9 din statul de funcțiuni al Catedrei de limba și literatura rusă de la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București

La concursul pentru ocuparea postului de conferențiar la disciplina Istoria literaturii ruse s-a prezentat, la poziția 9, dl lector dr LEONIDA TEODORESCU, de la Catedra de limba și literatura rusă, cu stagiu neîntrerupt de 35 de ani în învățământul superior filologic

Făcându-se remarcat prin aptitudinile sale încă din anii studenției, candidatul a fost repartizat, la absolvirea studiilor de filologie rusă (1956), să lucreze ca preparator în domeniul istoriei literaturii ruse chiar la facultatea pe care o terminase. După doi ani a fost promovat asistent (1958), iar mai târziu, în chiar anul în care și-a susținut doctoratul (1970), lector. A făcut, în paralel, o prodigioasă carieră literară, ca dramaturg, poet și prozator, dar și ca subtil critic și exeget.

Aceste câteva date sumare pot cel mult jalona un "curriculum vitae", dar sunt probabil insuficiente pentru a caracteriza o personalitate care, precum notează conf. dr Dan Horia Mazilu, stăpânește câteva "coduri" și se rostește în mai multe "limbaje". Ca profesor de elită, candidatul izbutește totdeauna să capteze atenția auditoriului prin nivelul științific al discursului, prin originalitatea discuțiilor pe care le stărnește, prin modul antrenant în care realizează comunicarea cu studenții.

Pentru a satisface rigorile unui referat de recomandare prilejuit de un concurs, este cazul să consemnăm principalele reușite științifice ale candidatului. Astfel, el și-a publicat, la doi ani după susținere, teza de doctorat la Editura Univers, sub titlul *Dramaturgia lui Cehov*. Unanim apreciată, lucrarea a fost distinsă cu premiul Asociației scriitorilor din

București. De ecouri nu mai puțin favorabile s-a bucurat și volumul de istorie și critică literară *Chatarsis*, Editura Dacia, 1982. Răspunzând imperativului optimizării procesului instructiv – precum remarcă, în raportul său, conf. dr. Virgil Șoptereanu –, dl Teodorescu își publică propriul curs sub titlul *Prelegeri de literatură rusă modernă*, Tipografia Universității din București, 1981. A colaborat la volumul *Studii despre Pușkin*, 1980; are sub tipar volumul *Informația de gradul doi*. În afară de aceasta, a semnat traduceri, a publicat tălmăciri ale unor cercetări de teorie literară și estetică extrem de utile într-un peisaj cultural prea puțin familiarizat cu asemenea producții: Boris Tomașevski, *Teoria literaturii*, Editura Univers, 1973; *Ce este literatura (Școala formală rusă)*, Editura Univers, 1975. A însoțit cu studii introductive, saturate de informație la zi, câteva transpuneri de foarte bun nivel din literatura rusă (N. Ostrovski, K. Simonov etc.).

Leonida Teodorescu este și o prezență activă în publicistica literară – și nu numai literară – a ultimelor decenii. În pofida parcimoniei cu care și-a alcătuit lista de lucrări, fapt este că zecile de titluri răspândite prin revistele românești de cultură sau literatură (foarte multe în revista "Teatru") reconstituie profilul intelectual al unui cărturar mereu atent la destinele spiritualității căreia îi aparține, neobișnuit de prompt în reacția sa la frământările epocii. Rețin atenția îndeosebi densele "seriale" din revista *Teatru* despre Leonid Andreev (1979) sau Mihail Bulgakov (1981).

O mențiune aparte se cuvine ipostazei scriitoricești a personalității lui Leonida Teodorescu. Nu doar a dramaturgului (cu opt volume publicate, cu piese jucate pe scene din Capitală și din provincie, la radio și televiziune, cu lucrări traduse și în alte limbi), ci și a romancierului (*Motelul; Cap sau pajură; Edicon*) și a poetului (*Cântece barbare; Povești despre Irina; Amurguri*), a omului de litere ce și-a văzut încununată

strădania și prin câteva recunoașteri publice, printre care Premiul Academiei Române pe 1980. Creația literară a lui Leonida Teodorescu stă sub semnul ideii morale. Potrivit pregnantei caracterizării a lui Laurențiu Fulga, Teodorescu scriitorul "se dovedește ... a fi obsedat de ideea de justiție și de etică".

Ilustrând cu prestigiu științific și literar Facultatea de Limbi și Literaturi Străine timp de 35 de ani, dl Leonida Teodorescu era – precum remarca pertinent prof. dr. doc. G. Mihăilă, în deplin consens cu ceilalți membri ai Comisiei de concurs – de mult timp îndreptățit să fie promovat conferențiar. Actualul concurs nu face decât să consfințească o stare de fapt, confirmarea căreia de către Consiliul profesoral al Facultății și de Senatul Universității Comisia o susține cu toată căldura.

16 noiembrie 1991

IZOLDA VÂRSTA

RECOMANDARE

către Universitatea "Spiru Haret", București

Reatestarea d-nei Izolda Vârsta pe postul de conferențiar universitar reprezintă, neîndoielnic, un demers benefic pentru învățământul limbii ruse în genere și cu deosebire în școala superioară românească.

Doamna Izolda Vârsta este nu numai un cadru didactic cu îndelungă experiență de predare în instituții de învățământ cu diverse profiluri, ci și un cercetător afirmat și recunoscut în cercurile specialiștilor și în peisajul editorial românesc. Mai presus de toate însă – și poate că acesta este faptul cel mai însemnat în momentul de față -, d-na Izolda Vârsta înfățișează exponentul cel mai pregnant al dascălului de vocație, împătimit de profesia sa, pe care o exercită cu neobosit elan și risipă de imaginație. Căci limba rusă, în condițiile concurenței – altminteri firești și necesare – cu alte limbi, are nevoie, azi mai mult ca oricând, de entuziaști în stare să-i pună în acord poziția, momentan puțin privilegiată, cu ponderea pe care o deține în mod obiectiv în lumea contemporană. În acest context, d-na Vârsta posedă toate calitățile trebuincioase acestei misiuni: este o excelentă cunoscătoare a subtilităților limbii ruse literare, cum nu cred că mai sunt azi mulți în țară, are darul natural de a se exprima fluent și elevat, știe să capteze atenția și interesul studenților, să le stimuleze propensiunea spre studiu. Nutresc ferma convingere că, în grupele la care va preda, fenomenul abandonului școlar va coborî la cotele cele mai joase, iar frecvența va crește semnificativ, concomitent cu performanțele studenților. De aceea, instituția care va ști să

prețuiască toate acestea va afla în persoana d-nei Vârsta o reușită completare a corpului său profesoral.

Adaug că d-na Vârsta a muncit toată viața în vederea neconținutei sale perfecționări, susținând cu succes, în 1978, o teză de doctorat cu profil literar, a participat la elaborarea unui șir de manuale de specialitate, de dicționare și de alte materiale didactice, a făcut muncă de translator și a obținut licența de traducător autorizat. A publicat în 1976 o monografie închinată lui Mihail Bulgakov și chiar a ținut, ca oaspete invitat, cursuri despre acest scriitor la Institutul "Pușkin" din Moscova (1992). În anul 1996 a publicat volumul "Imobilul nr. 13", care cuprinde câteva nuvele din opera lui Mihail Bulgakov.

În temeiul celor de mai sus, recomand cu toată căldura ca d-nei Izolda Vârsta să i se reconfirme titlul de conferențiar universitar.

24 mai 1999

ȘTEFAN VODĂ

Ștefan Vodă, TERMINOLOGIA MARITIMĂ MILITARĂ ÎN LIMBA RUSĂ CONTEMPORANĂ, teză de doctorat, conducător științific prof. dr. Ecaterina Fodor, București, 1997, 314 p.

REFERAT

Pentru a aprecia la justa valoare tema pusă azi în discuție – aparent de interes restrâns, limitată la limbajul unui grup socio-profesional nu deosebit de numeros, redusă în mod Ingrat la un nomenclator tehnicist sau tehnicizant –, este de însemnătate principială să o considerăm în contextul noilor orientări și curente de opinii din știința noastră. Se va constata astfel că celebra dihotomie saussuriană *langue – parole*, fie și în accepția ei clasică, stă la baza unor cercetări originale, cu larg ecou printre specialiști, axate nu pe *limba* propriu-zisă, așa cum s-a procedat îndeobște până acum, ci pe *vorbire*, respectiv pe performanța individuală a locutorului. Cu titlu de ilustrație, îmi permit să semnaliez în acest sens cartea lingvistului belarus B. Ju. Norman, *Gramatica vorbitorului*, Editura Universității din Sankt-Petersburg, 1994, completare și replică *sui generis* la lucrarea americanului Ch. Hockett, *Gramatica pentru ascultători*, inclusă în vol. IV din seria "Noutăți în lingvistică", Moscova, 1965. Pornind de la gramatică, suntem îndreptățiți să ne așteptăm la considerarea în planul vorbirii și a altui compartiment major al sistemului lingvistic, vocabularul, înțeles de astă dată nu ca o listă de cuvinte general-valabilă, ci ca o sumă de nenumărate repertorii lexicale vehiculate fiecare în parte de vorbitori concreți, cu interese și caracteristici distincte. Aceste repertorii încadrează prin excelență

terminologiile de specialitate, a căror investigare închide lanțul saussurian al lingvisticii vorbirii.

Teza de doctorat analizată confirmă strălucit punctul de vedere enunțat mai înainte. Termenii speciali reprezintă aici o modalitate de comunicare în mod necesar funcțională între vorbitorii angrenați într-o anumită sferă de activitate. În plus, în viziunea autorului, altminteri bine orientat în toate problemele de principiu, limbajul de specialitate – în cazul nostru, de marină militară – nu reprezintă doar o caracteristică pur cantitativă a discursului celor implicați, altfel spus, mostrele lor de vorbire nu au ca unică trăsătură distinctivă frecvența mai ridicată a termenilor speciali, ci se constituie într-un *subsistem* specific, în multe privințe variantă miniaturizată a macrosistemului. Așa, este de semnalat prezența sinonimelor, respectiv coexistența unor lexeme deosebite sub raportul registrului stilistic, cf. *sever*, *zapad*, *podvodnaja lodka* – termeni neutri, și *nord*, *vest*, *submarina* – termeni livrești (p. 104). Ultimul exemplu poate ilustra o altă ipostază sinonimică, termen autohton (*podvodnaja lodka*) – termen internațional (*submarina*) (p. 105). Deseori, opoziția sinonimică se creează din perspectivă cronologică, cf. istorismul *šaubenacht* și termenul actual *kontr-admiral* (*loc. cit.*). În aceste condiții, cum rămâne cu prescripția gramaticilor normative care proclamă monosemantismul termenului, incriminând fenomenele de polisemantism și sinonimie în sfera terminologiei? Faptele invocate de autor demonstrează peremptoriu că folosirea termenului într-o unică accepție constituie un simplu deziderat abstract, valabil cel mult în stadiul primar de constituire a unui strat terminologic. În fapt însă, polisemantismul și sinonimia termenilor sunt realități indubitabile într-un subsistem viu., nu simple abateri de la normă, și trebuie cunoscute și recunoscute ca atare. Este meritul de necontestat al autorului tezei de a fi pus problema în dimensiunile ei reale, procedând astfel la o necesară

corectură în planul lingvisticii generale. O asemenea modificare de optică se dovedește cu atât mai oportună, cu cât operează nu doar asupra unui sector periferic al sistemului, ci asupra compartimentului său cel mai mobil, în plină expansiune, susceptibil, în perspectivă, să-și subordoneze cantitativ vocabularul de uz comun. Sub acest unghi, studierea vocabularului de specialitate reprezintă o sarcină cât se poate de stringentă, în măsura în care și-o poate asuma nu începătorul, chiar cel înzestrat cu multă bunăvoință, ci specialistul cu stagiul, care a trudit ani îndelungați în domeniu. Îmi îngădui să subliniez, în context, modul inspirat în care conducătoarea de doctorat din ramura noastră a știut să repartizeze forțele științifice disponibile conform principiului, vechi de când lumea, dar cu atât mai actual azi, în epoca extremei specializării a direcțiilor de cercetare, "Omul potrivit la locul potrivit". Mărturisesc că nu se putea face o alegere mai nimerită pentru abordarea terminologiei maritime militare decât în persoana d-lui Vodă, cadru de predare cu îndelungă experiență, alcătuitor de numeroase manuale și dicționare de profil.

Îmbinând pasiunea autentică pentru cercetare cu extrema conștiinciozitate și acribie, acesta a elaborat un text exemplar sub raportul logicii expunerii, al capacității de analiză a faptelor, al valorii probatorii a argumentelor și ilustrațiilor. Expunerea pune la contribuție o vastă și concludentă bibliografie "la zi", judicios împărțită, cu titluri semnificative din limbi de mai largă sau mai îngustă circulație. Mai pot adăuga, la rigoare, și alte surse utile temei (mă gândesc, de pildă, la Paul Miclău, *Introduction à l'étude des langues de spécialité*, Bucarest, 1980; Nicolae Feodot, *Limbajele de specialitate. Terminologia militară rusă*, București, 1995), nu pentru că fără ele bibliografia ar fi deficitară, ci pentru că sunt convins că autorul va fi preocupat mulți ani de-acum

înainte de dorința de a-și îmbogăți continuu textul și de a încredința tiparului versiunea pe cât omenește posibil cea mai desăvârșită.

În aceeași ordine de idei, ar merita de zăbovit și asupra altor câteva detalii în laboriosul proces de decelare a formulărilor optime. Astfel, în anexa 2 (p. 282 sq.), sub titlul "Termeni maritimi militari de origine alogenă", apar în fapt lexeme care n-au nimic "militar" în conținut, cf. *abandon* (substantiv, dar semantizat prin verbel), *avarija*, *avral* "activitate pe navă cu participarea întregului echipaj", *azimut* "unghiul dintre planul meridian al unui loc și un plan vertical", *akvalang* "aparat de respirat autonom", *alidada* "dispozitiv care servește la măsurarea unghiurilor", *anker* "ancoră" și multe altele. Alteori, în "Lista tematică de termeni militari" (p. 258 sq.), sunt încadrate metafore al căror caracter terminologic ar mai trebui, cred, motivat, precum *letucij gollandeč* "olandezul zburător" (p. 258) sau *golos morja* "chemarea mării" (în lista "Termenilor cu valoare abstractă, care desemnează caracteristici ale navei", p. 276). În fine, indicațiile etimologice sunt grevate uneori de mici inconsecvențe, ca urmare a preluării lor *tale quale* din surse eterogene. Astfel, la *admiral*, de pildă, se menționează sursa îndepărtată, arabă, dar și cea apropiată, olandeză, pe câtă vreme la *azimut*, numai sursa îndepărtată, arabă. Tot așa, *avarija* e notat că provine din italiană, dar are etimon arab, în timp ce *navigacija* e dedus doar din lat. *navigatio* (p. 288 sq.). Reformularea mai cuprinzătoare a titlurilor unor paragrafe ar înlătura, probabil, cea mai mare parte a inadvertențelor semnalate, care nu pot impieta asupra impresiei generale de soliditate științifică, dublată de o strădanie fără preget în elaborarea textului într-o limbă străină, pe care o produce lectura tezei.

O mențiune specială se cuvine, în încheiere, formei impecabile a lucrării (ținută grafică, ortografie, punctuație), în care e aproape imposibil

de depistat greșeli de tipar (cf. totuși ghilimelele omise la p. 248, r. 2 de jos, paranteza lipsă la p. 295, r. 8).

În aceste condiții, recomandăm călduros să se acorde doctorandului binemeritațul titlu de doctor în filologie, cu conștiința fermă că teze asemenea celor discutate astăzi nu pot decât îmbogăți rusistica și lingvistica românească.

17 aprilie 1997

ȘTEFAN VODĂ

Raport asupra activității didactice și științifice a domnului lector universitar dr. ȘTEFAN VODĂ, în vederea concursului pentru postul de conferențiar la disciplina Limba rusă, poziția 3 din statul de funcțiuni al Catedrei de limbi străine de la Academia Navală "Mircea cel Bătrân" – Constanța.

Pe dl lector dr. Ștefan Vodă îl cunosc încă de pe când era pe băncile facultății. El s-a făcut remarcat nu numai prin excelente rezultate la învățătură și conduită exemplară, ci și printr-o serie de calități intrinsec caracterologice, definitorii până azi pentru personalitatea sa – seriozitate, perseverență și nu în ultimul rând, modestie –, care l-au propulsat în chip firesc, la vremea respectivă, printre studenții fruntași. La absolvire, în 1965, a fost repartizat, pe criterii de performanță profesională, în învățământul superior.

De atunci, a lucrat – fapt semnificativ – fără întrerupere în cadrul Academiei Navale "Mircea cel Bătrân" din Constanța. Ecourile activității sale au fost din cele mai favorabile, fiind unanim apreciat pentru râvna și dăruirea cu care muncea. În ultimii 5 ani, a fost solicitat să țină cursul de profil, de limba rusă contemporană, la secția Română – Rusă din cadrul Facultății de Litere și Teologie a Universității "Ovidius" din Constanța.

În cadrul instituției în care era încadrat în funcția de bază, candidatul a realizat o prestație didactică de înalt nivel. A fost responsabil al Comisiei metodice de limba rusă de la catedra sa. Este autorul programelor de curs la disciplina Limba rusă, întocmite pe profilele specifice specialităților militare pentru studenți, precum și al programelor de cursuri și seminarii pentru grupele de studiu intensiv destinate corpului ofițeresc.

În paralel, candidatul a desfășurat o vastă și fructuoasă activitate de redactare și elaborare a unui număr apreciabil de cursuri, manuale, culegeri de texte (*Limba rusă. Curs practic pentru elevii secției "Marina militară"*, Constanța, partea I 1977, partea a II-a 1980; *Curs de limba rusă – terminologie militară* (în colaborare), Editura Militară, București, volumul I 1979, volumul II 1981; *Limba rusă. Note de curs pentru Facultatea de comandă – stat major*, Constanța, 1992; *Limba rusă contemporană. Note de curs*, Universitatea "Ovidius", 1995, Constanța, ș. a.).

A întocmit recent două lucrări lexicografice de specialitate, adevărate opere de pionierat în materie: *Dicționar rus-român de abrevieri. Termeni de marină*, Academia Navală "Mircea cel Bătrân", Constanța; *Dicționar tematic de marină rus-român*, în curs de apariție la Editura Academiei Navale.

Prezență activă în viața științifică a specialității, a susținut un număr impresionant de comunicări și referate la diverse manifestări științifice din orașul de reședință sau din alte localități din țară. Ele au fost, în cea mai mare parte, valorificate prin publicarea lor în culegerile de studii tipărite de organizatorii sesiunilor.

Candidatul s-a înscris la doctorat în plină maturitate creatoare, deși era moralmente îndreptățit s-o fi făcut de mult.

Nu s-a decis însă la acest pas decât când a socotit că sunt pe deplin coapte condițiile pentru a alcătui o teză care să-l reprezinte într-adevăr, *Lucrarea sa, Terminologia maritimă militară în limba rusă contemporană*, susținută cu deosebit succes la București în 1977, se impune ca un moment de referință în domeniu, făcând practic de prisos popasul oricărui alt cercetător în sfera tematică respectivă.

Candidatul este președintele filialei locale atât a Asociației profesorilor de limba și literatura rusă din România, cât și a Asociației

slaviștilor, for științific de recunoscut prestigiu. În ambele aceste funcții, a desfășurat o activitate susținută, organizând reuniuni științifice și sesiuni de comunicări (unele cu participare externă).

În temeiul celor de mai sus, susținem cu căldură promovarea d-lui Ștefan Vodă la postul de conferențiar, pe care-l merită cu prisosință, și pe care-l va onora – suntem siguri – cu strălucire.

30 august 1998

SIEGFRIED WOLF

Siegfried Wolf, **LOCUL GRAMATICILOR SLAVO-ROMÂNE ȘI RUSO-ROMÂNE ÎN ISTORIA GÂNDIRII GRAMATICALE ROMÂNEȘTI**. Teză de doctorat, conducător științific: prof. dr. Ecaterina Fodor, București, 1994, 204 p.

REFERAT

Teza de doctorat analizată aruncă o privire retrospectivă – pe cât de binevenită, pe atât de documentată – asupra gramaticilor slavo- și, respectiv, ruso-române, segment de netăgăduită însemnătate în evoluția gândirii gramaticale românești. Lucrarea reprezintă nu doar necesara sinteză a cercetărilor de până acum în domeniu, întregită de numeroase fapte inedite, observații personale, adaosuri și îndreptări, - ea izbutește să definească locul și ponderea în epocă a textelor puse la contribuție, într-un cuvânt, să le *încadreze în istorie*. De aici și principala concluzie, peremptoriu demonstrată, la care ajunge autorul, și anume că toate aceste gramatici, chiar dacă nu au ca obiect limba română, sunt parte integrantă din filologia românească, din cultura românească în genere. Înainte de apariția primelor gramatici românești, la noi s-au tipărit și au circulat gramatici ale slavonei, timp de veacuri limba de cult, cultură și cancelarie, și este firesc ca istoria gândirii gramaticale românești să înceapă cronologic cu acestea din urmă.

Gramaticile rușo-române, care continuă într-un fel, fie și în virtutea grafiei chirilice comune, gramaticile slavone, au apărut mai târziu, în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea. Editarea lor – alături de cea a dicționarilor bilingve, studiate și ele într-o pertinentă teză de doctorat de acum câțiva ani – reflectă capacitatea de adaptare a învățământului

românesc la noile realități istorice și geopolitice ale epocii. Ascensiunea continuă a Rusiei, ridicată de Petru I la rangul de mare putere europeană, în condițiile decăderii Imperiului Otoman de sub tutela căruia Principatele se vor elibera complet doar cu un secol mai târziu – și intensificarea relațiilor politice, diplomatice, comerciale și culturale româno-ruse au avut drept consecință și creșterea interesului față de limba rusă (cf. p. 48 ș. u.). Această opțiune lingvistică, mereu iterată de atunci, învederează, o dată în plus, vocația țării noastre, situate geografic în estul continentului, dar spiritualicește afine mentalităților occidentale, de a sluji drept placă turnantă între Răsărit și Apus, de a asimila valori pertinente în plan general-european. Fapt este că studiul limbii ruse, departe de a fi o inovație de dată relativ recentă, dictată de motive conjuncturale, se dovedește, și în lumina tezei de doctorat aici discutate, o materie cu îndelungată tradiție, predată în școala românească în urmă cu peste două secole, concomitent cu alte limbi răspândite în epocă și în orice caz înaintea unora din limbile de largă circulație azi.

Autorul procedează la o analiză multilaterală, întemeiată pe exigențe metodologice moderne, a textelor investigate, confruntând statornic nivelul tratării din trecut cu achizițiile recente ale lingvisticii și didacticii. Comparația se dovedește pilduitoare pentru contemporaneitate, obligându-ne să acordăm o înaltă apreciere alcătuitorilor de manuale de acum un secol sau două, care au prefigurat nu puține din orientările și viziunile ce țin astăzi afișul actualității. Gramatica anonimă din 1819, bunăoară, se dovedește surprinzător de modernă în unele privințe, situându-se pe poziții de ultimă oră în câteva chestiuni viu controversate. Astfel, *sebe* e calificat "pronume substantiv" în spiritul terminologiei celei mai noi gramatici academice a limbii ruse, separat de "pronumele adjectiv" de tipul *tot*. Tot așa, Gramatica Voinov

(manuscris, 1848) distinge "numerele substantive" – cele cardinale – de "numerele adjective" – cele ordinale (cf. p.116). În introducerea lexicului se ține seama de criteriul funcțional-tematic, unanim acceptat în momentul de față. Gramatica 1819 vehiculează, astfel, cu prioritate cuvintele și expresiile din sfera viitoarei profesii din tagma preotească. Ilustrațiile au și ele, cele mai adesea, un conținut religios-moralizator: *Kto sozdat ь svѣts? Bogъ. Vsѣ sozdano Bogomъ* (p. 81). Cuvintele sunt împărțite în grupe după criteriile onomasiologice, adoptate astăzi de numeroși lexicografi (cf. p. 85). Și viziunea didactică este cât se poate de funcțională și de pragmatică: se recomandă a conversa cât mai des cu nativii, pentru a deprinde fluența exprimării (p. 87). În Gramatica lui Margela (1827) se propun 11 dialoguri, înaintea cărora se dau, ca în manualele moderne, lista cuvintelor ce se preconizează a fi utilizate în schimbul de replici (cf. p. 103). *Abețedariul* lui Peltechi (1831) propune un precept metodic conform principiului comunicațional, dominant azi în didactica limbilor moderne: să emitem enunțuri fără să ne formalizăm de erorile de exprimare: "Măcar și de faci dumneata smintele ("greșeli"), însă nu se cade a se teme, ci a fi îndrăzneț, și așa încet- încet te vei deprinde" (p. 127). Sau cum spune Anton Pann: "Ca să înceapă cineva să vorbească frumos, întâi trebuie să vorbească urât" (p. 134).

Nu mai vorbim de analiza contrastivă, ale cărei principii transpar implicit sau explicit în majoritatea textelor, atât la nivel gramatical, cât și fonetic (în *Abețedariul* lui Peltechi se găsesc indicații de pronunție a tuturor "literelor" limbii ruse raportate la cele ale limbii române; cf. p. 111). De reținut că predarea pe baze contrastive era expres stipulată în instrucțiunile pentru profesorii de limbi străine, apărute la Iași în 1852, potrivit cărora prezentarea materiei urma să se facă "pururea în comparațiune cu gramatica limbii române" (p. 121, nota).

Terminologia specială din gramaticile cercetate se bucură de deosebită atenție a autorului, el însuși specialist recunoscut în domeniu (cf. colaborarea sa la mai multe lucrări lexicografice de profil, omise, probabil din exces de modestie, din bibliografia lucrării). În faza inițială, termenii rusești sunt redactați în românește prin decalc, cf. *bezlicinâi glagol* "grai fără față", *datelnâi padej* "cădere dătătoare", *predlog* "înainte punere" ș. a. Ulterior, metalimbajul lingvistic se constituie prin adoptarea corespondentelor din fondul terminologic internațional.

Lectura lucrării ne-a prilejuit o seamă de observații minore, mai ales de natură tehnică. Le înșirăm în cele ce urmează, în speranța că unele din ele ar putea fi luate în considerație de autor în procesul definitivării textului pentru publicare.

1. Dat fiind că teza are două părți, în cuprinsul cărora numerotarea capitolelor începe de la I..., ar fi fost poate indicat ca și numerotarea notelor de subsol să înceapă, în cele două părți, tot de la 1...
2. În fragmentul pe care autorul îl prezintă din gramatica manuscrisă a lui Voinov (p. 115), se constată o serie de scăpări, abateri de la normă, greșeli ortografice (în speță, forme verbale de persoana a 3-a singular terminate în semn moale), de acord (cf. *pravilnomu upotreb'eniia*) etc. Poate ar fi fost cazul ca toate aceste inadvertențe să formeze obiectul unui comentariu mai amplu.
3. Tot așa, fragmentele din *Dialogurile* de la p. 123-133, altminteri bine alese din diverse lucrări, se pretează, credem, la o analiză mai detaliată, îndeosebi în ceea ce privește traducerea lor în românește, care variază de la un text la altul.
4. Pe alocuri, datele biografice ale unora dintre alcătuitori ar putea fi completate și cu alte elemente. Astfel, cu privire la Em. Grigorovitza se spune că "a urmat cursurile gimnaziale la Cernăuți" (p. 138). Ar fi

fost interesant, de pildă, să se precizeze care anume gimnaziu a frecventat Grigorovitză.

5. Uneori, la citatele din textele analizate, nu se indică pagina (cf. de exemplu p. 160 din teză).
6. La p. 92 se spune: "Textul Gramaticii lui Margela preia, în unele cazuri, chiar și inadvertențele, inconsecvențele și erorile din *Gramatica rusă 1816*". Din sintagma "în unele cazuri" se înțelege că, în alte cazuri, Margela procedează la corecturile necesare. Am sugera să se dea și câteva exemple de acest gen.

Teza de doctorat analizată se configurează ca o lucrare fundamentală de istorie a rusisticii românești, ca o contribuție notabilă la istoria lingvisticii românești în genere. Nu e deloc de neglijat nici aportul ei la elucidarea unor aspecte din istoria învățământului românesc și, mai larg, – legat și de numele de referință care au ilustrat, fie și tangențial, domeniul ei de aplicație în secolele al XIX-lea (ne gândim la Antin Pann) și al XX-lea (Ion-Aurel Candrea, Emil Petrovici) – la luminarea unor fațete ale devenirii culturale românești.

Reușita întreprinderii pe care și-a asumat-o autorul nu poate fi, desigur, despărțită de strădania sa de decenii de a aduna cu migală faptele, de a culege neobosit date despre alcătuitoarii textelor, de a stabili filiații, de a schița evoluții, de a urmări, în ultimă instanță, spirala ascendentă pe care s-au înscris neabătut toate ramurile gândirii gramaticale românești. De-a lungul anilor, autorul, semnată al unui număr apreciabil de lucrări de specialitate, a elaborat, pe tema aleasă de el, o seamă de studii și comunicări, pe care nici nu le-a inserat integral în lista bibliografică (e omisă, astfel, comunicarea, aflată sub tipar, *Figuri din trecutul rusisticii românești: Vasile Peltechi*, întocmită în colaborare cu G. Barbă pentru sesiunea științifică "In memoriam Grigore Nandriș, Emil Petrovici, Petre P. Panaitescu" din 19 noiembrie 1993). Prezentă

teză se adaugă, totodată, suitei de strălucite contribuții de lingvistică – generală, rusă și românească – pe care o întreagă pleiadă de doctoranzi, azi oameni de știință consacrați în diverse centre universitare ale țării, le-au redactat sub competența îndrumare a prof. dr. Ecaterina Fodor.

Succes de marcă al școlii de slavistică și rusistică românească, teza discutată îndreptățește cu prisosință acordarea titlului de doctor în filologie d-lui conferențiar *in spe* Siegfried Wolf. Așteptăm cu legitim interes publicarea lucrării mai întâi la Editura Universității, iar apoi la o casă editorială care să-l asigure o difuzare pe măsura valorii ei științifice, unanim recunoscute.

16 aprilie 1994

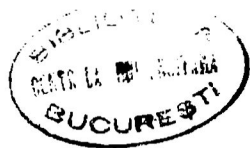
CUPRINS

Cuvânt înainte.....	3
О положении русистики в Румынии.....	5
Русский язык в высшем филологическом образовании Румынии.....	15
Romeo Chivescu – <i>in memoriam</i>	33
Prof. dr. Ecaterina Fodor la a 65-a aniversare.....	39
Conf. dr. Mircea Gheorghiu la a 65-a aniversare.....	53
Gheorghe Mihăilă, rusist.....	62
La aniversarea prof. dr. Nicolae Pavliuc.....	74
Constantin Racoviță și contribuția sa la dezvoltarea slavisticii românești.....	80
Prof. dr. Solomon Vaimberg la a 70-a aniversare.....	89
Prof. dr. Victor Vascenco la a 70-a aniversare.....	120
Prof. dr. Emil Vrabie la a 65-a aniversare.....	157
Conf. dr. Siegfried Wolf la a 65-a aniversare.....	178
Morong Benedek.....	190
Romeo Chivescu.....	192
Dana Cojocaru.....	194
Ilie Danilov.....	201
Nicolae Feodot.....	204
Simion Iurac.....	206
Maria Király.....	209
Mihai Mitu.....	212
Theodor Olteanu.....	215
Maria Osiac.....	218
Anatol Pedestrașu.....	225
Ion Petrescu.....	227

Ana Pușcașu.....	229
Leonida Teodorescu.....	235
Izolda Vârsta.....	238
Ștefan Vodă.....	240
Ștefan Vodă.....	245
Siegfried Wolf.....	248

**VERIFICAT
2017**

**VERIFICAT
2007**

Tiparul s-a executat sub cda 652/1999
la Tipografia Editurii Universității din București

ISBN 973-575-427-4

Lei 44500